«تەۋرات 4-قىسىم»

«چۆل-باياۋاندىكى سەپەر»

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

تەۋرات 4-قىسىم

«چۆل-باياۋاندىكى سەپەر»

(«نوپۇس سانى» دەپمۇ ئاتىلىدۇ)

كىرىش سۆز

تەۋراتنىڭ كۆپ تەرجىمىلىرىدە، مەسىلەن كونا گرېكچە (LXX-تەرجىمە)، ئىنگلىزچە ۋە خەنزۇچە تەرجىمىلەردە مەزكۇر كىتاب «نوپۇس سانى» دەپ ئاتىلىدۇ. سەۋەبى، كىتابتا ئىسرائىل خەلقىنىڭ ئىككى قېتىملىق ساناقتىن ئۆتكۈزۈلۈپ رويخەتكە ئېلىنغانلىقى خاتىرىلىنىدۇ ــ بىرىنچى قېتىمكى روبخەت ئۇلارنىڭ چۆل-باياۋاندىن ئۆتىدىغان سەپەرنىڭ بېشىدا، ئىككىنچى قېتىملىقى 38 يىلدىن كېيىن، شۇ سەپەرنىڭ ئاخىرىدا بولدى. ئەمما كىتابنىڭ ئاساسىي تېمىسى شۇ ئوتتۇز سەككىز يىل چۆل-باياۋاندىن ئۆتىدىغان سەرگەردانلىق سەپەر بولغاچقا، بىز ئۇنى «چۆل-باياۋاندىكى سەپەر» دەپ ئاتىدۇق.

نېمىشقا ئىسرائىل خەلقى شۇنداق ئۇزۇن ۋاقىتنى چۆل-باياۋاندا ئۆتكۈزگەندۇ؟ تەۋراتتىكى «قانۇن شەرھى»نىڭ بېشىدا: «ھورەب تېغىدىن چىقىپ، سېئىر تېغىنىڭ يولى بىلەن قادەش-بارنېئاغا بارغۇچە جەمئىي ئون بىر كۈنلۈك يول ئىدى» دەپ خەۋەرلىنىمىز. ئەمدى خۇدانىڭ قۇتقۇزۇشى بىلەن مىسىرنىڭ قۇللۇقىدىن قۇتۇلۇپ، شۇ يەردىن چىقىپ «سۈت ۋە ھەسەل ئېقىپ

تۇرىدىغان» قانائان زېمىنىغا يېتىپ بېرىشقا ئون بىر كۈن كېتىدىغان سەپەرگە نېمىشقا ئاخىرىدا ئوتتۇز سەككىز يىل ۋاقىت كېرەك بولدى؟ مەزكۇر كىتاب شۇ سوئالغا جاۋاب بېرىدۇ.

دەرۋەقە خۇدانىڭ ئەسلىدىكى مەقسىتى ئىسرائىللارنى قانائان زېمىنىغا كىرىشتىن ئىلگىرى ئۇلارغا چۆل-باياۋاندىكى سەپەرنىڭ جاپا-مۇشەققەتلىرىنى تېتىتىش ئىدى. سەۋەبى تەۋراتنىڭ بەشىنچى قىسمىدا بىرقەدەر ئېنىق بايان قىلىنغان: — «دەرۋەقە ئۇ سىېنى تۆۋەن قىلىپ، سىېنى ئاچ قويۇپ، سەن ئەسلىدە بىلمەيدىغان، شۇنداقلا ئاتا-بوۋىلىرىڭ كۆرۈپ باقمىغان «ماننا» بىلەن ئوزۇقلاندۇرغان؛ ئۇ ساڭا ئىنسان پەقەت يېمەكلىك بىلەنلا ئەمەس، بەلكى پەرۋەردىگار خۇدايىڭنىڭ ئاغزىدىن چىققان بارلىق سۆزلىرى بىلەنمۇ ياشايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن شۇنداق قىلدى» («قان.» 3:8). ھالبۇكى، خۇدانىڭ ئەسلىدە شۇ سەپەرگە بېكىتكەن مۆھلىتى پەقەت بىر يىل ئىككى ئايچە ئىدى. بۇ ۋاقىتنىڭ بىر قىسمى سىناي تېغىدا مۇقەددەس قانۇنىنى تاپشۇرۇۋېلىش، «ئىبادەت چېدىرى» ياساپ تىكىش ۋە لاۋىي-كاھىنلارنىڭ روھىي خىزمىتىنى باشلاش بىلەن ئۆتتى («مىسىردىن چىقىش» 19-40-باب، «كاھىن-لاۋىيلار»). شۇ مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن، گەرچە ئۇلار سەپەر جەريانىدا خۇدانىڭ ئاجايىب ۋە مۆجىزىلىك تەمىنلەشلىرىنى كۆپ كۆرۈپ كەلگەن بولسىمۇ، پەرۋەردىگار ئۇلارنى ئۆزى ۋەدە قىلغان قانائان زېمىنىنىڭ چېگراسىغا ئېلىپ كەلگەندە، ئۇلار قورقۇنچ ۋە ئىشەنچسىزلىك بىلەن زېمىنغا كىرىشتىن باش تارتقان. ئۇلار ھەتتا خۇدا بىزنى مۇشۇ يەرگە ئۆلتۈرۈش مەقسىتىدە ئەكەلگەن، دەپ قاقشىشىپ مۇسا ۋە ھارۇنغا: «ئىككىڭلارنى ئۆلتۈرۈۋېتىمىز!» — دەپ تەھدىت سالدى.

خۇدا ئۇلارغا تاپشۇرغان قانۇن-تۈزۈم تولىمۇ يېقى ئىدى، شۇنىڭدەك ئۇ ئۇلارنىڭ ئەل بولۇپ تۈغۈلۈشىنىڭ بېشىدا، ئۇلارنىڭ كەم-كۈتلىرىگە خېلى رەھىمدىل بولۇپ كەلگەنىدى. ئەمما ئۇ ئۇلارنىڭ ئۆزىگە مىننەتدار بولۇپ ئۆزىگە ئىشىنىشىنى ئۈمىد قىلغانىدى. ھالبۇكى، ئۇلار شۇ ئىشنى قىلمىدى. پەرۋەردىگار ئۇلارغا: — «سىلەردىن ماڭا ئاسىيلىق قىلغان چوڭلار (شۇ ۋاقىتتا يىگىرمە ياشتىن ئاشقانلار)نىڭ ھەربىرى ئۆلۈپ تۈگەپ، زېمىنغا كىرىشكە تەييار بولغان يېڭى بىر دەۋر كەلگۈچە چۆل-باياۋاندا يۈرىسىلەر» دېدى. دەرۋەقە خۇدا ئۇلارنى شۇنداق جازالىدى. شۇ مەزگىل ئوتتۇز

سەككىز يىل ئىدى؛ ئۇلار جەمئىي بولۇپ قىرىق يىل چۆل-باياۋاندا يۈردى. سەپەرنىڭ ئاخىرىدا ئاسىيلىق قىلغان ئىلگىرىكى دەۋردىكىلەرنىڭ ھەربىرى ئۆلۈپ كەتكەنلىكى ئىككىنچى قېتىملىق رويخەت بىلەن ئىسپاتلاندى؛ شۈبھىسىزكى، رويخەتكە ئېلىشىنىڭ مەقسەتلىرىنىڭ بىرى خۇدانىڭ شۇ ھۆكۈمىنىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلغانلىقىنى ئىسپاتلاشتىن ئىبارەت ئىدى. شۇ ئىلگىرىكى دەۋردىكىلەردىن پەقەت ئىككى ئادەم، يەنى كالەب ۋە يەشۇئا خۇداغا سادىق دەپ ھېسابلانغاچقا، يېڭى زېمىننى كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولدى (مۇسا پەيغەمبەر بىر قېتىملىقلا پەرۋەردىگارغا ئىشەنمىگىنى ئۈچۈن، خەلققە ساۋاق بولسۇن دەپ، پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا «زېمىنغا كىرمەيسەن» دېگەنىدى).

بۇنىڭ بىلەن ئوقۇرمەنلەر بۇ كىتابنىڭ ئىسرائىل خەلقىنىڭ شۈكۈرسىزلىك، ئىشەنچسىزلىك ۋە ئاسىيلىقىنىڭ تارىخى ئىكەنلىكىنى روشەن بايقايدۇ. «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە بىز مۇشۇ ئىشلار ئۈستىدە تەپسىلىيرەك توختىلىمىز.

بىرىنچى رويخەتتىن شۇ مەلۇمكى، مىسىردىن چىققان چاغدا خەلقتىن يىگىرمە ياشتىن ئاشقان ئەركەكلەرنىڭ سانى ئالتە يۈز مىڭدىن كۆپ ئىدى. شۇنداقلا قىرىق يىلدىن كېيىنكى ئىككىنچى رويخەتتىمۇ قانائان زېمىنغا كىرىشكە تەييار تۇرغان ئەركەكلەرنىڭ سانى شۇنىڭغا يېقىن ئىدى. بۇنىڭدىن خەلقنىڭ پۈتكۈل نوپۇس سانى، جۈملىدىن بارلىق بالا-چاقىلىرى ئىككى مىليوندىن كەم ئەمەس ئىدى، دەپ مۆلچەرلىسەك خاتا بولمايدۇ. دەۋردىن دەۋرگە كاپىرلار مۇشۇ سانلارغا قاراپ، شۇنچە كۆپ كىشىلەر شۇنداق دەھشەتلىك جاڭگاللىدا، ھەتتا گۈل-گىياھ ئۈنمىگەن سۇسىز بىر چۆل-باياۋاندا قىرىق يىللىق سەپەردىن تىرىك چىقىش ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس، دەپ مەسخىرە قىلىپ كەلدى. خۇدا خەلقنى ھەركۈنى مۆجىزىلىك يېمەكلىك بىلەن تەمىنلەيتتى («مىسىردىن چىقىش» 16-باب) ۋە بىرنەچچە يەرلەردە ئۇلارغا كارامەت يوللار بىلەن سۇ ئاتا قىلدى («مىسىردىن چىقىش» 17:1-7، «چۆل.» 20:1-13). بۇنداق قىرىق يىللىق تەمىنلەش پۈتكۈل ئىنسانىيەتنىڭ تارىخىدا بەلكىم ئەڭ ئۇزۇن ۋاقىتلىق مۆجىزە دەپ ھېسابلىنىشى كېرەك؛ ئەمما بىز خۇدانىڭ ھەقىقەتەن ئاسمان-زېمىننى ياراتقۇچى خۇدا ئىكەنلىكىگە ئىشەنسەك، بۇ ئىشنىڭ ئۇنىڭ ئۈچۈن تەس ئىش ئەمەسلىكىگە ئىشىنىمىز!

مەزمۇن: -

1:1-10:10 سىناي تېغدا – قانۇننىڭ ئەمر-بەلگىلىمىلىرى تاپشۇرۇلىدۇ (19 كۈن)

خەلق رويخەتكە ئېلىنىدۇ

بارگاھنىڭ تەرتىپى ۋە پاكلىقى

11:10-16:12 سەپەرلەر – سىناي تېغدىن قادەشكىچە (11 كۈن)

1:13-21:20 قادەشتە – قانۇننىڭ يەنە بىرنەچچە ئەمر-بەلگىلىمىلىرى تاپشۇرۇلىدۇ (ۋاقتى نامەلۇم)

خەلقنىڭ ئاسىيلىقى، خۇدا جازالىرىنى جاكارلايدۇ

22:20-35:21 سەپەرلەر – قادەشتىن موئابقىچە (38 يىل)

1:22-13:36 قانۇننىڭ يەنە بىرنەچچە ئەمر-بەلگىلىمىلىرى تاپشۇرۇلىدۇ (3 ئاي)

خەلق ئىككىنچى قېتىم رويخەتكە ئېلىنىدۇ

زېمىننى بۆلۈپ تەقسىملەش توغرۇلۇق كۆرسەتمىلەر

«چۆل-باياۋاندىكى سەپەر»

ئىسرائىل خەلقىنىڭ بىرىنچى قېتىم رويخەتكە ئېلىنىشى

1

1 ۋە[(1)] ئىسرائىللار مىسىردىن چىققاندىن كېيىن ئىككىنچى يىلى
ئىككىنچى ئاينىڭ بىرىنچى كۈنى پەرۋەردىگار سىناي چۆلىدە،
جامائەت چېدىرىدا[(2)] تۇرۇپ مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ
2 «سىلەر پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتىنى قەبىلىسى، ئاتا جەمەتى بويىچە
سانىنى ئېلىپ چىقىڭلار؛ ئادەملەرنىڭ ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، بارلىق
ئەركەكلەر تىزىملانسۇن. 3 ئىسرائىللار ئىچىدە ئومۇمەن يىگىرمە ياشتىن
ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنى هارۇن بىلەن ئىككىڭلار ئۇلارنىڭ قوشۇن-
قىسىملىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈڭلار. 4 ھەربىر قەبىلىدىن سىلەرگە
ياردەملىشىدىغان بىردىن كىشى بولسۇن؛ ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۇلارنىڭ ئاتا
جەمەتىنىڭ بېشى بولىدۇ. 5 تۆۋەندىكىلەر سىلەرگە ياردەملىشىدىغانلارنىڭ
ئىسىملىكى: ــ رۇبەن قەبىلىسىدىن شىدۆرنىڭ ئوغلى ئەلىزۇر؛ 6 شىمېئون
قەبىلىسىدىن زۇرىشادداينىڭ ئوغلى شېلۇمىيەل؛ 7 يەھۇدا قەبىلىسىدىن
ئاممينادابنىڭ ئوغلى ناھشون؛ 8 ئىسساكار قەبىلىسىدىن زۇئارنىڭ ئوغلى
نەتانەل؛ 9 زەبۇلۇن قەبىلىسىدىن ھېلوننىڭ ئوغلى ئېلىئاب؛ 10 يۇسۇپ
ئەۋلادلىرى ئىچىدە ئەفرائىم قەبىلىسىدىن ئامميھۇدنىڭ ئوغلى ئەلىشاما؛
ماناسسەھ قەبىلىسىدىن پېداھزۇرنىڭ ئوغلى گامالىيەل؛ 11 بىنيامىن
قەبىلىسىدىن گىدېئونىنىڭ ئوغلى ئابىدان؛ 12 دان قەبىلىسىدىن
ئامميشادداينىڭ ئوغلى ئاھىئەزەر؛ 13 ئاشىر قەبىلىسىدىن ئوكراننىڭ ئوغلى

---

1 «ۋە» دېگەن بۇ سۆز «چۆل-باياۋاندىكى سەپەر» دېگەن كىتابنىڭ «كاھىن-لاۋىيلارنىڭ دەستۇرى» ۋە «مىسىردىن چىقىش» دېگەن كىتابلار بىلەن زىچ باغلانغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. «مىس.» 40-باب، 1- ۋە 38-ئايەتنى كۆرۈڭ. مەزكۇر كىتاب بۇ ئىككى كىتابنىڭ داۋامىدۇر.

2 ياكى «كۆرۈشۈش چېدىرى». «جامائەت چېدىرى» دېگەن سۆزدە «جامائەت» دېگەنلىك ئىبرانىي تىلىدا «خۇدا بىلەن ئۇچرىشىش» دېگەن ئۇقۇمنى بىلدۈرىدۇ.

پاگىيەل؛ 14 گاد قەبىلىسىدىن دېئۇئەلنىڭ ئوغلى ئەلىئاساف؛ 15 نافتالى
قەبىلىسىدىن ئېناننىڭ ئوغلى ئاھىرا».
16 بۇلار جامائەت ئىچىدىن چاقىرىلغانلار[3]، يەنى ئاتا جەمەت-قەبىلىلىرىنىڭ
باشلىقلىرى، مىڭلىغان ئىسرائىللارنىڭ باش سەردارلىرى ئىدى.
17 شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن ھارۇن ئىسمى ئاتالغان بۇ كىشىلەرنى
باشلاپ، 18 ئىككىنچى ئاينىڭ بىرىنچى كۈنى پۈتكۈل جامائەتنى يىغدى؛ ئۇلار
خەلقنىڭ ھەربىرىنىڭ قەبىلە-نەسەبى، ئاتا جەمەتى بويىچە ئىسمىنى ئاساس
قىلىپ، يىگىرمە ياشتىن يۇقىرىلارنىڭ ھەممىسىنى بىر-بىرلەپ تىزىملىدى.
19 پەرۋەردىگار مۇساغا قانداق بۇيرۇغان بولسا، مۇسا سىناي چۆلىدە ئۇلارنى
شۇنداق ساناقتىن ئۆتكۈزدى.
20 ئىسرائىلنىڭ تۇنجى ئوغلى رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى،
ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان،
جەڭگە چىقالايدىغان ئەركەكلەرنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛
21 رۇبەن قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي قىرىق ئالتە مىڭ[4]
بەش يۈز كىشى بولدى.
22 شىمېئوننىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى
ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغان
ئەركەكلەرنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ 23 شىمېئون قەبىلىسىدىن
ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئەللىك توققۇز مىڭ ئۈچ يۈز كىشى بولدى.
24 گادنىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس
قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى
بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ 25 گاد قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر
جەمئىي قىرىق بەش مىڭ ئالتە يۈز ئەللىك كىشى بولدى.
26 يەھۇدانىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس

---

3 «جامائەت ئىچىدىن چاقىرىلغان» — دېمەك، خۇدا تەرىپىدىن. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «جامائەت تەرىپىدىن سايلانغان».

4 بەزى ئالىملار ئىبرانىي تىلىدىكى «مىڭ» دېگەن سۆزنى «جەمەت» دەپ تەرجىمە قىلىدۇ. لېكىن ئۇنداق تەرجىمە مەزكۇر كىتابنىڭ كۆپ يەرلىرىگە زىت كېلىشى مۇمكىن.

قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [27] يەھۇدا قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي يەتمىش تۆت مىڭ ئالتە يۈز كىشى بولدى.

[28] ئىسساكارنىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [29] ئىسساكار قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئەللىك تۆت مىڭ تۆت يۈز كىشى بولدى.

[30] زەبۇلۇننىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [31] زەبۇلۇن قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئەللىك يەتتە مىڭ تۆت يۈز كىشى بولدى.

[32] يۈسۈپنىڭ ئەۋلادلىرى: — ئۇنىڭ ئوغلى ئەفرائىمنىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [33] ئەفرائىم قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي قىرىق مىڭ بەش يۈز كىشى بولدى.

[34] يۈسۈپنىڭ ئىككىنچى ئوغلى ماناسسەھنىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [35] ماناسسەھ قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئوتتۇز ئىككى مىڭ ئىككى يۈز كىشى بولدى.

[36] بىنيامىننىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [37] بىنيامىن قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئوتتۇز بەش مىڭ تۆت يۈز كىشى بولدى.

[38] داننىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ [39] دان قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئاتمىش ئىككى مىڭ يەتتە يۈز كىشى بولدى.

40 ئاشىرنىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس
قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى
بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ 41 ئاشىر قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر
جەمئىي قىرىق بىر مىڭ بەش يۈز كىشى بولدى.
42 نافتالىنىڭ ئەۋلادلىرى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە، ئىسمى ئاساس
قىلىنىپ، يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ ھەممىسى
بىر-بىرلەپ تىزىملاندى؛ 43 نافتالى قەبىلىسىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر
جەمئىي ئەللىك ئۈچ مىڭ تۆت يۈز كىشى بولدى.
44 يۇقىرىقىلار بولسا ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر بولۇپ، مۇسا بىلەن ھارۇن ھەم
ئىسرائىللارنىڭ ئون ئىككى ئەمىرى (ھەربىرى ئۆز ئاتا جەمەتىگە ۋەكىل بولدى)
ئۇلارنى ساناقتىن ئۆتكەزگەن. 45 شۇنداق قىلىپ، ئىسرائىللارنىڭ ھەممىسى،
يەنى ئىسرائىلدا يىگىرمە ياشتىن ئاشقانلاردىن، جەڭگە چىقالايدىغانلارنىڭ
ھەممىسى ئاتا جەمەتلىرى بويىچە تىزىملاندى؛ 46 ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر
جەمئىي ئالتە يۈز ئۈچ مىڭ بەش يۈز ئەللىك كىشى بولدى.

لاۋىيلارنىڭ ھېسابقا كىرگۈزۈلمىگەنلىكى

47 بىراق لاۋىيلار ئاتا جەمەت-قەبىلىسى بويىچە ساناقنىڭ ئىچىگە
كىرگۈزۈلمىدى. 48 چۈنكى پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
49 «سەن پەقەت لاۋىي قەبىلىسىنىلا شۇ ھېسابقا كىرگۈزمىگىن، ئۇلارنىڭ
ئومۇمىي سانىنىمۇ ئىسرائىللارنىڭ قاتارىغا كىرگۈزمىگىن[5]. 50 لېكىن سەن
لاۋىيلارنى خۇدانىڭ ھۆكۈم-گۇۋاھلىقى ساقلاقلىق چېدىر[6] ۋە ئۇنىڭ ئىچىدىكى
بارلىق قاچا-قۇچا ئەسۋابلارنى ھەم ئۇنىڭغا دائىر بارلىق نەرسىلەرنى باشقۇرۇشقا

5 كېيىن مۇسا ئۇلارنى ئايرىم ساناقتىن ئۆتكۈزۈشى كېرەك ئىدى (32:26).
6 «خۇدانىڭ ھۆكۈم-گۇۋاھلىقى ساقلاقلىق چېدىر» ــ «ئىبادەت چېدىرى»نىڭ باشقا بىر نامى. «گۇۋاھلىق» ياكى «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق» بولسا خۇدانىڭ ئىسرائىلغا بولغان تۆپ ئەمرلىرىنى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئىسرائىل بىلەن بولغان ئەھدىسىنى كۆرسىتىدۇ؛ خۇدانىڭ مۇقەددەس ماھىيىتى ۋە خاراكتېرى شۇ ئەمرلەردە ئايان قىلىنغاچقا، «ھۆكۈم-گۇۋاھ» دەپمۇ ئاتىلىدۇ.

تەيىنلىگىن؛ ئۇلار ئىبادەت چېدىرىنى ۋە ئۇنىڭ ئىچىدىكى بارلىق قاچا-
قۇچا ئەسۋاپلارنى كۆتۈرىدۇ؛ ئىبادەت چېدىرىنىڭ خىزمىتىنى قىلغۇچىلار
شۇلار بولسۇن، ئۇلار چېدىرىنىڭ تۆت ئەتراپىدا ئۆز چېدىرلىرىنى تىكسۇن.
[51]چېدىرنى كۆچۈرىدىغان چاغدا ئۇنى لاۋىيلار سۆكسۇن؛ چېدىرنى تىكىدىغان
چاغدا ئۇنى لاۋىيلار تىكسۇن؛ لاۋىيلارغا يات بولغان ھەرقانداق ئادەم ئۇنىڭغا
يېقىنلاشسا ئۆلۈمگە مەھكۇم قىلىنسۇن. [52] ئىسرائىللار بارگاھ قۇرغاندا ھەر
ئادەم ئۆز قىسمىدا، ئۆزىگە خاس تۇغ ئاستىغا چېدىر تىكسۇن.(7) [53] بىراق
خۇدانىڭ غەزىپى ئىسرائىل جامائىتىنىڭ ئۈستىگە چۈشمەسلىكى ئۈچۈن،
لاۋىيلار خۇدانىڭ ھۆكۈم-گۇۋاھلىقى ساقلاقلىق چېدىرنىڭ تۆت ئەتراپىغا بارگاھ
قۇرسۇن؛ لاۋىيلار خۇدانىڭ ھۆكۈم-گۇۋاھلىقى ساقلاقلىق چېدىرنى مۇھاپىزەت
قىلىشقا مەسئۇل بولىدۇ» ــ دېگەندى.
[54] ئىسرائىللار ئەنە شۇنداق قىلدى؛ پەرۋەردىگار مۇساغا قانداق بۇيرۇغان
بولسا، ئۇلار شۇنداق قىلدى.

ھەرقايسى قەبىلىلەرنىڭ بارگاھ قۇرۇش تەرتىپى ۋە ئورنى

2
[1] پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا مۇنداق دېدى: ــ
[2] ئىسرائىللار ھەربىرى ئۆزلىرىنىڭ تۇغى ئاستىغا، ئۆزلىرىنىڭ ئاتا
جەمەتىنىڭ بايرىقى ئاستىدا چېدىر تىكسۇن؛ جامائەت چېدىرىنىڭ تۆت
ئەتراپىدىن سەل يىراقراق بارگاھ قۇرسۇن.
[3] كۈن چىقىش تەرەپكە، شەرق تەرەپكە قارىتىپ ئۆز تۇغى ئاستىدا قوشۇن-
قىسمى بويىچە بارگاھ قۇرىدىغىنى يەھۇدا بولسۇن؛ يەھۇدالارنىڭ ئەمىرى
ئاممىنادابنىڭ ئوغلى ناھشون بولسۇن. [4] ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن
ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي يەتمىش تۆت مىڭ ئالتە يۈز كىشى. [5] ئۇنىڭ يېنىدا
بارگاھ قۇرىدىغىنى ئىسساكار قەبىلىسى بولسۇن؛ ئىسساكارلارنىڭ ئەمىرى
زۇئارنىڭ ئوغلى نەتانەل بولسۇن. [6] ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر
جەمئىي ئەللىك تۆت مىڭ تۆت يۈز كىشى. [7] ئۇلارنىڭ يېنىدا يەنە زەبۇلۇن

[7] «تۇغ» مۇشۇ يەردە بەلكىم ھەر قەبىلىنىڭ ئۆز تۇغىنى كۆرسىتىدۇ (2:2نى كۆرۈڭ).

قەبىلىسى بولسۇن؛ زەبۇلۇنلارنىڭ ئەمىرى ھېلوننىڭ ئوغلى ئېلىئاب بولسۇن.
8 ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئەللىك يەتتە مىڭ
تۆت يۈز كىشى. 9 ئومۇمەن يەھۇدا بارگاھىغا قارايدىغانلارنىڭ ھەممىسى،
يەنى قوشۇن-قىسىملىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي بىر يۈز
سەكسەن ئالتە مىڭ تۆت يۈز كىشى؛ ئۇلار ئالدى بىلەن يولغا چىقسۇن.
10 — جەنۇب تەرەپتە، تۇغ تىكلەپ، قوشۇن تەرتىپى بىلەن بارگاھ
قۇرىدىغىنى رۇبەن قەبىلىسى بولسۇن؛ رۇبەنلارنىڭ ئەمىرى شىدۆرنىڭ ئوغلى
ئەلىزۇر بولسۇن. 11 ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي
قىرىق ئالتە مىڭ بەش يۈز كىشى. 12 ئۇنىڭ يېنىدا بارگاھ قۇرىدىغىنى شىمېئون
قەبىلىسى بولسۇن؛ شىمېئونلارنىڭ ئەمىرى زۇرىشادداينىڭ ئوغلى شېلۇمىيەل
بولسۇن. 13 ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئەللىك
توققۇز مىڭ ئۈچ يۈز كىشى. 14 ئۇلارنىڭ يېنىدا گاد قەبىلىسى بولسۇن؛
گادلارنىڭ ئەمىرى دېئۇئەلنىڭ[8] ئوغلى ئەلىئاساف بولسۇن. 15 ئۇنىڭ قوشۇنى،
يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي قىرىق بەش مىڭ ئالتە يۈز ئەللىك
كىشى. 16 رۇبەن بارگاھىغا قارايدىغانلارنىڭ ھەممىسى، يەنى قوشۇنى بويىچە
ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي بىريۈز ئەللىك بىر مىڭ تۆت يۈز ئەللىك
كىشى؛ ئۇلار ئىككىنچى سەپ بولۇپ يولغا چىقسۇن.
17 ئاندىن جامائەت چېدىرى بىلەن لاۋىيلارنىڭ بارگاھى باشقا بارگاھلارنىڭ
ئوتتۇرىسىدا ماڭسۇن؛ ئۇلار قانداق بارگاھ قۇرغان بولسا، شۇنداق يولغا چىقسۇن؛
ھەر قايسىسى ئۆز ئورنىدا ئۆز تۇغى ئاستىدا بولسۇن.
18 — كۈن پېتىش تەرەپتە، تۇغ تىكلەپ، قوشۇن تەرتىپى بىلەن بارگاھ
قۇرىدىغىنى ئەفرائىم قەبىلىسى بولسۇن؛ ئەفرائىملارنىڭ ئەمىرى ئاممىھۇدنىڭ
ئوغلى ئەلىشاما بولسۇن. 19 ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر
جەمئىي قىرىق مىڭ بەش يۈز كىشى. 20 ئۇنىڭ يېنىدا بارگاھ قۇرىدىغىنى
ماناسسەھ قەبىلىسى بولسۇن؛ ماناسسەھلەرنىڭ ئەمىرى پېداھزۇرنىڭ ئوغلى
گامالىيەل بولسۇن. 21 ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي
ئوتتۇز ئىككى مىڭ ئىككى يۈز كىشى. 22 ئۇلارنىڭ يېنىدا بىنيامىن قەبىلىسى

8 ياكى «رېئۇئەل».

بولسۇن؛ بىنيامىنلارنىڭ ئەمرى گىدېئونىنىڭ ئوغلى ئابىدان بولسۇن. [23]ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئوتتۇز بەش مىڭ تۆت يۈز كىشى. [24] ئومۇمەن ئەفرائىم بارگاھىغا قارايدىغانلارنىڭ ھەممىسى، يەنى قوشۇن قىسىملىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي بىر يۈز سەككىز مىڭ بىر يۈز كىشى؛ ئۇلار ئۈچىنچى سەپ بولۇپ يولغا چىقسۇن.

[25] — شىمال تەرەپتە، تۇغ تىكلەپ، قوشۇن تەرتىپى بىلەن بارگاھ قۇرىدىغىنى دان قەبىلىسى بولسۇن. دانلارنىڭ ئەمرى ئاممىشادداينىڭ ئوغلى ئاھىئەزەر بولسۇن. [26] ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئاتمىش ئىككى مىڭ يەتتە يۈز كىشى. [27] ئۇنىڭ يېنىدا بارگاھ قۇرىدىغىنى ئاشىر قەبىلىسى بولسۇن؛ ئاشىرلارنىڭ ئەمرى ئوكراننىڭ ئوغلى پاگىيەل بولسۇن. [28] ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي قىرىق بىر مىڭ بەش يۈز كىشى. [29] ئۇلارنىڭ يېنىدا نافتالى قەبىلىسى بولسۇن؛ نافتالىلارنىڭ ئەمرى ئېناننىڭ ئوغلى ئاھىرا بولسۇن. [30] ئۇنىڭ قوشۇنى، يەنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئەللىك ئۈچ مىڭ تۆت يۈز كىشى. [31] دان بارگاھىغا قارايدىغانلارنىڭ ھەممىسى، يەنى قوشۇن-قىسىملىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي بىر يۈز ئەللىك يەتتە مىڭ ئالتە يۈز كىشى؛ ئۇلار ئۆز تۇغلىرى ئاستىدا ھەممىنىڭ كەينىدە يولغا چىقسۇن.

[32] يۇقىرىدىكىلەر ئۆز ئاتا جەمەتى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەن ئىسرائىللاردۇر؛ قوشۇن-قىسىملىرى بويىچە بارگاھلاردا ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئالتە يۈز ئۈچ مىڭ بەش يۈز ئەللىك كىشى بولدى. [33] بىراق لاۋىيلارلا، پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا قىلغان ئەمرى بويىچە، ئىسرائىللار قاتارىدا ساناقتىن ئۆتكۈزۈلمىدى.

[34] ئىسرائىللار پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا قىلغان بارلىق ئەمرى بويىچە ئىش تۇتۇپ، ئۆزلىرىنىڭ تۇغى بويىچە بارگاھ قۇراتتى؛ ئۇلار ئۆز قەبىلىسى ۋە ئاتا جەمەتى تەرتىپى بويىچە يولغا چىقاتتى.

ھارۇننىڭ ئەۋلادلىرى

3

1 پەرۋەردىگار سىناي تېغىدا مۇسا بىلەن سۆزلەشكەن كۈنلەردە[9]، ھارۇن بىلەن مۇسانىڭ ئەۋلادلىرى تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت ئىدى.
2 ھارۇننىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئىسمى مۇنداق: تۇنجى ئوغلىنىڭ ئىسمى ناداب ئىدى، ئۇنىڭ يەنە ئابىھۇ، ئەلئازار، ئىتامار دېگەن ئوغۇللىرى بار ئىدى.
3 ھارۇننىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئىسمى ئەنە شۇنداق ئىدى، ئۇلار مەسىھلەنگەن كاھىنلار ئىدى؛ مۇسا ئۇلارنى كاھىنلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتەشكە خۇداغا ئاتاپ ئايرىغانىدى[10]. 4 لېكىن ناداب بىلەن ئابىھۇ سىناي چۆلىدە غەيرىي بىر ئوتنى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىغا سۇنغىنى تۈپەيلىدىن پەرۋەردىگار ئالدىدا ئۆلدى ۋە ئۇلارنىڭ ھېچ نەسلى قالدۇرۇلمىدى؛ ئەلئازار بىلەن ئىتامار ئۆز ئاتىسى ھارۇن ئالدىدا كاھىنلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتىدى.

لاۋىيلارنىڭ ۋەزىپىسى

5 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
6 سەن لاۋىي قەبىلىسىنى ئالدىڭغا كەلتۈرۈپ، ئۇلارنى كاھىن ھارۇننىڭ خىزمىتىدە بولۇشقا ئۇنىڭ ئالدىغا ھازىر قىل. 7 ئۇلار ھارۇننىڭ ھاجىتى ۋە پۈتكۈل جامائەتنىڭ ھاجىتىدىن چىقىپ جامائەت چېدىرىنىڭ ئالدىدا ۋەزىپە ئۆتەپ، ئىبادەت چېدىرىنىڭ خىزمىتىنى بىجىرسۇن. 8 ئۇلار يەنە جامائەت چېدىرىدىكى بارلىق قاچا-قۇچا ئەسۋابلارنى باشقۇرۇش بىلەن ئىسرائىللارنىڭ خىزمىتىدە بولۇپ ۋەزىپە ئۆتەپ، ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئىشلىرىنى بىجىرسۇن.
9 سەن لاۋىيلارنى ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىغا تەقسىملەپ بەرگىن؛ ئۇلار ئىسرائىللار ئىچىدىن مەخسۇس ئۇنىڭغا تاللاپ بېرىلگەن. 10 ھارۇن بىلەن

---

9 ئىبرانيي تىلىدا «كۈندە».

10 بۇ ئايەتتىكى «خۇداغا ئاتاپ ئايرىش» ئىبرانيي تىلىدا «قولغا سېلىش» ياكى «قولنى تولدۇرۇش» بىلەن بىلدۈرۈلىدۇ. «مىس.» 41:28 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ. كاھىنلىق ۋەزىپىسى ئاساسەن خۇدانىڭ قۇربانلىقلىرىنى ئۆز قولىغا ئېلىشى بىلەن باشلىناتتى.

ئوغۇللىرىنى بولسا سەن ئۆزنىڭ كاھىنلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتەشكە بېكىتكىن؛ ھەرقانداق يات كىشى يېقىنلاشسا ئۆلتۈرۈلسۇن، ــ دېدى.

لاۋىيلارنىڭ تاللىنىشى

[11] ئاندىن پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ
[12] ــ قارا، مەن ئىسرائىللار ئىچىدىن لاۋىيلارنى تاللىدىم، ئۇلارنى ئىسرائىل ئىچىدە بالىياتقۇنىڭ بارلىق تۇنجى مېۋىسىنىڭ ئورنىغا، يەنى چوڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئورنىغا قويىمەن، شۇڭا لاۋىيلار مېنىڭ بولىدۇ[(11)]. [13] چۈنكى تۇنجى ئوغۇللارنىڭ ھەممىسى مېنىڭكىدۇر؛ مەن مىسىر زېمىنىدا تۇنجى تۇغۇلغانلارنىڭ ھەممىسىنى قەتل قىلغان كۈنىدە ئىسرائىللارنىڭ ئىچىدىكى تۇنجىلارنىڭ ھەممىسىنى، مەيلى ئادەم بولسۇن ياكى ھايۋان بولسۇن، مۇقەددەس ھېسابلاپ مېنىڭكى قىلغانىدىم. ئۇلار مېنىڭكىدۇر؛ مەن پەرۋەردىگاردۇرمەن.

لاۋىيلارنىڭ نوپۇسىنىڭ ساناقتىن ئۆتكۈزۈلۈشى

[14] ئاندىن پەرۋەردىگار سىناي چۆل-باياۋىنىدا مۇساغا: ــ
[15] ــ سەن لاۋىيلارنى ئاتا جەمەتى، ئائىلىسى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈز؛ بارلىق ئەركەكلەرنى، يەنى بىر ئايلىقتىن ئاشقانلارنىڭ ھەممىسىنى ساناقتىن ئۆتكۈز، ــ دېدى. [16] شۇنىڭ بىلەن مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە، ئۆزىگە دېيىلگەندەك لاۋىيلارنى ساناقتىن ئۆتكۈزدى.

---

[11] «تۇنجى باللار مېنىڭكىدۇر» خۇدا ئەسلىدە ئىسرائىللارنى مىسىردىن قۇتقۇزۇش يولىدا مىسىرلىقلارنىڭ بارلىق تۇنجى ئوغۇللىرىنى ۋە ھەتتا ھايۋانلارنىڭ تۇنجى باللىرىنىمۇ ئۆلتۈرۈۋەتكەنىدى. بىراق ئىسرائىللار «ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنىڭ قوزىسى» («پاسخا قوزا»)نىڭ قېنىنى ئىشىك كېشەكلىرىگە سېپىشى بىلەن، ئۇلارنىڭ تۇنجى ئوغۇللىرى ۋە ھايۋانلارنىڭ تۇنجى باللىرى شۇ ئاقىۋەتتىن قۇتقۇزۇپ قىلىنغان. خۇدا ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىلىرىنى ئالايىتەن قۇتقۇزغان بولغاچقا، ھازىر خەلققە: «تۇنجى باللار مېنىڭكىدۇر» دەيدۇ. دېمەك، ئۇلار ئەسلىدە خۇدانىڭ قۇللۇقىدا بولۇشى كېرەك ئىدى، لېكىن خۇدا «مەن ئۇلارنىڭ ئورنىغا لاۋىيلارنى قويىمەن» دەپ ئۆز خىزمىتىگە لاۋىيلارنى ئۇلارنىڭ ئورنىغا قوبۇل قىلدى (13-ئايەتنىمۇ كۆرۈڭ).

17 لاۋىينىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئىسمى مۇنداق: ـــ گەرشون، كوهات، مەرارى.
18 گەرشوننىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئىسمى ئائىلىلىرى بويىچە لىبنى ۋە شىمەي
ئىدى. 19 كوهاتنىڭ ئوغۇللىرى ئائىلىلىرى بويىچە ئامرام، ئىزھار، ھېبرون ۋە
ئۇززىئەل ئىدى. 20 مەرارىنىڭ ئوغۇللىرى ئائىلىلىرى بويىچە ماھلى ۋە مۇشى
ئىدى. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئاتا جەمەتى بويىچە لاۋىيلارنىڭ جەمەتى بولدى.
21 گەرشوندىن لىبنىلارنىڭ جەمەتى بىلەن شىمەيلەرنىڭ جەمەتى
ۋۇجۇدقا كەلدى؛ بۇلار گەرشونلارنىڭ جەمەتلىرى ئىدى. 22 بارلىق ئەرلەرنىڭ
سانىغا ئاساسەن، بىر ئايلىقتىن ئاشقانلىرىنىڭ ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلىرى
جەمئىي يەتتە مىڭ بەش يۈز كىشى بولدى. 23 گەرشوننىڭ جەمەتى ئىبادەت
چېدىرىنىڭ ئارقا تەرىپىدە، يەنى غەرب تەرەپتە بارگاھ قۇردى؛ 24 گەرشون
جەمەتىنىڭ ئەمىرى لائەلنىڭ ئوغلى ئەلىئاساف ئىدى. 25 گەرشونلارنىڭ
جامائەت چېدىرىدىكى ۋەزىپىسى ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئۆزىدىكى ئاستىنقى
ئىككى ياپقۇچ-پەردە[12]، ئۇنىڭ ئۈستىدىكى يوپۇق ۋە جامائەت چېدىرىنىڭ
ئىشىك پەردىسىگە، 26 شۇنداقلا ھويلا ئەتراپىدىكى پەردىلەر، ھويلا دەرۋازىسىنىڭ
پەردىسى (ھويلا پەردىلىرى ئىبادەت چېدىرى بىلەن قۇربانگاھنى چۆرىدەپ
تۇراتتى) ۋە ھويلىدا ئىشلىتىلىدىغان مۇناسىۋەتلىك بارلىق تانىلارغا قاراش ئىدى.
27 كوهاتتىن ئامراملارنىڭ جەمەتى، ئىزھارلارنىڭ جەمەتى، ھېبرونلارنىڭ
جەمەتى ۋە ئۇززىئەللەرنىڭ جەمەتى ۋۇجۇدقا كەلدى؛ بۇ كوهاتلارنىڭ جەمەتلىرى
ئىدى. 28 بارلىق ئەركەكلەرنىڭ سانى بويىچە، بىر ئايلىقتىن ئاشقانلار جەمئىي
سەككىز مىڭ ئالتە يۈز ئادەم بولۇپ چىقتى؛ ئۇلار مۇقەددەس جايغا قاراش
ۋەزىپىسىنى ئۆتەيدىغان بولدى. 29 كوهات ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتلىرى جامائەت
چېدىرىنىڭ جەنۇب تەرىپىدە بارگاھ تىكتى. 30 كوهات جەمەتىنىڭ ئەمىرى
ئۇززىئەلنىڭ ئوغلى ئەلىزافان ئىدى. 31 ئۇلارنىڭ ۋەزىپىسى ئەھدە ساندۇقى،
شىرە، چىراغدان، ئىككى قۇربانگاھ، شۇنىڭدەك مۇقەددەس جاينىڭ
ئىچىدە ئىشلىتىدىغان قاچا-قۇچا، پەردە ۋە ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئىچىدە
ئىشلىتىدىغان بارلىق نەرسىلەرگە قاراش ئىدى.

---

12 ئىبرانيي تىلىدا «تۇرالغۇ ئۆزى ۋە چېدىرنى» ـــ مەنىسى چوقۇم تەرجىمىمىزدەك بولۇشى كېرەك. «مىس.» 1:25-13نى كۆرۈڭ.

[32] لاۋىيلارنىڭ ئەمىرلىرىنىڭ ئەمىرى بولسا كاھىن ھارۇننىڭ ئوغلى ئەلئازار ئىدى؛ ئۇ مۇقەددەسخانىغا قاراش ۋەزىپىسىنى ئۆتەيدىغانلار ئۈستىدىن نازارەت قىلىدىغان بولدى.
[33] مەرارىدىن ماھلى جەمەتى بىلەن مۇشى جەمەتى ۋۇجۇدقا كەلدى؛ بۇلار مەرارىنىڭ جەمەتلىرى بولدى. [34] بارلىق ئەركەكلەرنىڭ سانىغا ئاساسەن، بىر ئايلىقتىن يۇقىرى بولغانلار ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئالتە مىڭ ئىككى يۈز كىشى چىقتى. [35] مەرارىنىڭ جەمەتىنىڭ ئەمىرى ئابىھايىلنىڭ ئوغلى زۇرىيەل بولدى؛ ئۇلار ئىبادەت چېدىرىنىڭ شىمال تەرىپىگە بارگاھ قۇردى. [36] مەرارى ئەۋلادلىرىنىڭ ۋەزىپىسى ئىبادەت چېدىرىنىڭ تاختايلىرى، بالداقلىرى، خادىلىرىغا، تەگلىكلىرى بارلىق ئەسۋاب-جابدۇقلىرىغا قاراش، شۇنىڭدەك بۇلارغا مۇناسىۋەتلىك ئىشلىتىلىدىغان بارلىق نەرسىلەرگە، [37] شۇنداقلا ھويلىنىڭ تۆت ئەتراپىدىكى خادىلارغا ۋە ئۇلارنىڭ تەگلىكلىرى، قوزۇق ۋە تانىلارغا مەسئۇل بولۇشقا بەلگىلەندى.
[38] ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئالدىغا، شەرق تەرىپىگە، يەنى جامائەت چېدىرىنىڭ كۈنچىقىش تەرىپىگە بارگاھ قۇرغانلار مۇسا، ھارۇن ۋە ھارۇننىڭ ئوغۇللىرى ئىدى؛ ئۇلار ئىسرائىللارنىڭ خىزمىتىدە بولۇش ۋەزىپىسىنى ئۆتەپ، مۇقەددەس جايغا قارايدىغان بولدى؛ ئۇلارغا يات بولغان ھەرقانداق ئادەم مۇقەددەس جايغا يېقىنلاشسا، ئۆلتۈرۈلەتتى.
[39] مۇسا بىلەن ھارۇن پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە، ساناقتىن ئۆتكۈزگەن بارلىق لاۋىيلار، جەمەتلىرى بويىچە، يەنى بىر ئايلىقتىن يۇقىرى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەن ئەركەكلەر جەمئىي يىگىرمە ئىككى مىڭ چىقتى.

لاۋىيلارنىڭ ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىلىرىنىڭ ئورنىنى بېسىپ خۇداغا ئاتىلىشى

[40] پەرۋەردىگار مۇساغا: — سەن ئىسرائىللار ئىچىدە بىر ئايلىقتىن ئاشقان تۇنجى ئوغۇللارنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈپ، ئىسىم-فامىلىسى بويىچە تىزىملاپ چىق. [41] سەن لاۋىيلارنى ئىسرائىللارنىڭ بارلىق تۇنجىلىرىنىڭ ئورنىدا ماڭا خاس

قىل (مەن پەرۋەردىگاردۇرمەن)؛ لاۋىيلارنىڭ مال-چارۋىلىرىنىمۇ ئىسرائىللارنىڭ
بارلىق تۇنجى مال-چارۋىلىرىنىڭ ئورنىدا ماڭا خاس قىل، ــ دېدى.
42 مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە، ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىلىرىنى
قويماي ساناقتىن ئۆتكۈزدى. 43 بىر ئايلىقتىن يۇقىرى تۇنجى ئوغۇل باللىرىنى
ئىسىم-فامىلىسى بىلەن ساناقتىن ئۆتكۈزگەندە، ئۇلار جەمئىي يىگىرمە
ئىككى مىڭ ئىككى يۈز يەتمىش ئۈچ كىشى چىقتى.
44 پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ 45 سەن لاۋىيلارنى ئىسرائىللارنىڭ
تۇنجىلىرىنىڭ ئورنىدا ماڭا تاللا. شۇنداقلا لاۋىيلارنىڭ مال-چارۋىلىرىنىمۇ
ئىسرائىللارنىڭ مال-چارۋىلىرىنىڭ ئورنىدا ماڭا تاللا؛ شۇنىڭ بىلەن لاۋىيلار
مېنىڭكى بولىدۇ؛ مەن پەرۋەردىگاردۇرمەن. 46 ۋە لاۋىيلارنىڭ سانىدىن ئارتۇق
چىققان ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىلىرى، يەنى شۇ ئىككى يۈز يەتمىش ئۈچى[13]
ئۈچۈن ھۆرلۈك ھەققىنى قوبۇل قىلغىن؛ 47 شۇلارنىڭ ھەربىرى ئۈچۈن بەش
شەكەل[14] كۈمۈش ئال، كىشى سانىغا قاراپ بولسۇن؛ مۇقەددەس جايدىكى
شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە[15] ئۇلاردىن ئالغىن (بىر شەكەل يىگىرمە
گەراھدۇر). 48 ئارتۇق چىققان ئادەملەرنىڭ، يەنى ھۆرلۈك ھەققىنى تۆلىشى
كېرەك بولغانلارنىڭ كۈمۈشىنى ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىغا بەر.
49 ئەمدى لاۋىيلار تەرىپىدىن «ھۆرلۈككە چىقىرىلغان» دەپ ھېسابلانغان
تۇنجى ئوغۇللاردىن ئارتۇق چىققانلاردىن بولسا، مۇسا ئۇلاردىن شۇ ھۆرلۈك
ھەققىنى ئالدى؛ 50 ئۇ ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىلىرىدىن شۇ كۈمۈشنى، يەنى
مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە جەمئىي بىر مىڭ
ئۈچ يۈز ئاتمىش بەش شەكەل[16] ئالدى. 51 مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە

13 «273» ــ «ئىسرائىللارنىڭ تۇنجى ئوغۇللىرى»نىڭ سانى 22273 (43-ئايەت) «لاۋىيلارنىڭ» بولسا 22000 ئىدى (39-ئايەت)، ئەمدى «لاۋىيلارنىڭ سانىدىن ئارتۇق چىققان ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىلىرى»نىڭ سانى 273 ئادەم ئىدى.

14 «بىر شەكەل» تەخمىنەن 11.4 گرام بولۇشى مۇمكىن، بەش شەكەل 57 گرام.

15 «مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى» شۇبھىسىزكى، پۈتكۈل ئەل ئۈچۈن ئۆزگەرمەس ئۆلچەم بولسۇن دەپ، مۇقەددەس جايدا ساقلاقلىق، مۇقىم بېكىتىلگەن بىرنەچچە خىل ئۆلچەملەردىن بىرى بولۇشى كېرەك ئىدى.

16 تەخمىنەن 16.4 كىلوگرام.

«ھۆرلۈككە چىقىرىلغان»لارنىڭ كۆمۈشىنى دەل پەرۋەردىگار بۇيرۇغىنىدەك، ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىغا بەردى.

كوھات ئەۋلادلىرىنىڭ ۋەزىپىسى

4 1 ئاندىن پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
2 سەن لاۋىيلار ئىچىدىن ئاتا جەمەتى بويىچە كوھات
ئەۋلادلىرىنىڭ ئومۇمىي سانىنى تىزىملىغىن، 3 ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە
بولغان، جامائەت چېدىرىدا ئىش-خىزمەت قىلىشقا كىرەلەيدىغانلارنىڭ[17]
ھەممىسىنى تىزىملاپ چىق. 4 كوھات ئەۋلادلىرىنىڭ جامائەت چېدىرى
ئىچىدىكى ۋەزىپىسى ئەڭ مۇقەددەس بۇيۇملارنى باشقۇرۇش بولىدۇ. 5 بارگاھ
كۆچۈرۈلىدىغان چاغدا، ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرى كىرىپ «ئەڭ
مۇقەددەس جاي»دىكى «ئايرىما پەردە-يوپۇق»نى چۈشۈرۈپ، ئۇنىڭ بىلەن
ھۆكۈم-گۇۋاھلىق ساندۇقىنى يۆگىسۇن؛ 6 ئاندىن ئۇنىڭ ئۈستىنى دېلفىننىڭ
تېرىسىدىن[18] ئېتىلگەن يوپۇق بىلەن ئوراپ، ئۈستىگە كۆك بىر رەختنى
يېپىپ، ئاندىن كۆتۈرىدىغان بالداقلارنى ئۆتكۈزسۇن. 7 تەقدىم نان تىزىلغان
شىرەگە[19] كۆك بىر رەخت سېلىنىپ، ئۈستىگە لېگەن، تەخسە، پىيالە
ۋە شاراب ھەدىيەلىرىنى چاچىدىغان قەدەھلەر تىزىپ قويۇلسۇن؛ شىرەدىمۇ
«دائىمىي نان»[20] تىزىلىپ تۇرۇۋەرسۇن؛ 8 بۇ نەرسىلەرنىڭ ئۈستى قىزىل
رەخت بىلەن، ئۇنىڭ ئۈستى يەنە دېلفىن تېرىسىدە ئېتىلگەن بىر يوپۇق
بىلەن يېپىلىپ، ئاندىن كۆتۈرىدىغان بالداقلار ئۆتكۈزۈلۈپ قويۇلسۇن. 9 ئۇلار
كۆك رەخت ئېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن چىراغدان بىلەن ئۈستىدىكى چىراغلارنى،

17 «ئىش-خىزمەت قىلىشقا كىرەلەيدىغانلار» ــ ئىبرانىي تىلدا «ئىش-خىزمەت قىلىشقا كىرەلەيدىغان قوشۇن» دېگەن سۆزلەر بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

18 ياكى «دېڭىز ئېيىقىنىڭ تېرىسى» ياكى «بورسۇقنىڭ تېرىسى».

19 «تەقدىم نان شىرەسى» ياكى «ھۇزۇرىي نان شىرەسى» («خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىكى نان»لار) ــ مۇشۇ يەردە پەقەت «خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىكى شىرە» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. نانلار ۋە ئالتۇن شىرە توغرۇلۇق «مىس.» 25:23-30 ۋە «لاۋ.» 24:5-9نى كۆرۈڭ.

20 «دائىمىي نان» ــ «تەقدىم نان»نىڭ باشقىچە ئاتىلىشى.

پىلىك قىسقۇچلارنى، كۈلدانلارنى ۋە چىراغدانغا ئىشلىتىدىغان، بارلىق ماي
قاچىلايدىغان قاچىلارنى يېپىپ قويسۇن. 10 ئۇلار يەنە چىراغدان بىلەن
چىراغدانغا ئىشلىتىدىغان ھەممە قاچا-قۇچا ئەسۋابلارنى دېلفىن تېرىسىدىن
ئېتىلگەن يوپۇق بىلەن يۆگەپ، ئاندىن ئەپكەشكە سېلىپ قويسۇن.
11 ئالتۇن خۇشبۇيگاھقا[21] كۆك بىر رەخت سېلىپ، يەنە دېلفىن تېرىسىدە
ئېتىلگەن يوپۇق بىلەن يېپىپ، ئاندىن كۆتۈرگۈچكە قوش بالداقلارنى ئۆتكۈزۈپ
قويسۇن. 12 مۇقەددەس جاينىڭ ئىچىدە ئىشلىتىدىغان بارلىق قاچا-قۇچىلارنى
كۆك بىر رەخت بىلەن يۆگەپ، ئاندىن ئۈستىگە دېلفىن تېرىسىدە ئېتىلگەن
يوپۇقنى يېپىپ، ئاندىن بىر ئەپكەشكە سېلىپ قويسۇن.
13 ئۇلار قۇربانگاھنى كۈلىدىن تازىلاپ، ئۈستىگە سۆسۈن رەڭلىك بىر
رەختنى يېپىپ قويسۇن. 14 ئاندىن يەنە قۇربانگاھتا ئىشلىتىلىدىغان ئەسۋابلار
— كۈلدان، ئىلمەك، بەلگۈرجەك، چىنىلەر، شۇنداقلا بارلىق ئەسۋابلارنى
قۇربانگاھ ئۈستىگە تىزىپ، ئاندىن دېلفىن تېرىسىدە ئېتىلگەن بىر يوپۇق
بىلەن يېپىپ، ئاندىن كۆتۈرىدىغان بالداقلارنى ئۆتكۈزۈپ قويسۇن.
15 پۈتۈن بارگاھتىكىلەر يولغا چىقىدىغان چاغدا، ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ
ئوغۇللىرى مۇقەددەس جاي ۋە مۇقەددەس جايدىكى بارلىق قاچا-قۇچا
ئەسۋابلارنى يېپىپ بولغاندىن كېيىن، كوھاتنىڭ ئەۋلادلىرى كېلىپ كۆتۈرسۇن؛
لېكىن ئۆلۈپ كەتمەسلىك ئۈچۈن مۇقەددەس بۇيۇملارغا قول تەگكۈزمىسۇن.
جامائەت چېدىرى ئىچىدىكى نەرسىلەردىن شۇلارنى كوھاتنىڭ ئەۋلادلىرى
كۆتۈرۈشى كېرەك.
16 ھارۇننىڭ ئوغلى ئەلئازارنىڭ ۋەزىپىسى چىراغ مېيى، خۇشبۇي ئەتىر،
دائىمىي تەقدىم قىلىنىدىغان ئاشلىق ھەدىيە بىلەن مەسىھلەش مېيىغا
قاراش، شۇنداقلا پۈتكۈل ئىبادەت چېدىرى بىلەن ئۇنىڭ ئىچىدىكى بارلىق
نەرسىلەر، مۇقەددەس جاي ھەم مۇقەددەس جايدىكى قاچا-قۇچا ئەسۋابلارغا
قاراشتىن ئىبارەت.
17 ئاندىن پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —
18 سىلەر كوھات جەمەتىدىكىلەرنى لاۋىيلار ئارىسىدىن قەتئىي يوقىتىپ

---

[21] ئىبرانىي تىلىدا «ئالتۇن قۇربانگاھ».

قويماڭلار؛ 19 بەلكى ئۇلارنىڭ ئۆلمەي، ھايات قېلىشى ئۈچۈن ئۇلار «ئەڭ
مۇقەددەس» بۇيۇملارغا يېقىنلاشقان چاغدا، ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرى
كىرىپ ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە قىلىدىغان ۋە كۆتۈرىدىغان ئىشلارنى كۆرسىتىپ
قويسۇن؛ 20 ئۇلار پەقەت مۇقەددەس جايغا كىرگەندە مۇقەددەس بۇيۇملارغا بىر
دەقىقىمۇ قارىمىسۇن(22)، ئۇنداق قىلىپ قويسا ئۆلۈپ كېتىدۇ.

گەرشون ئەۋلادلىرىنىڭ ۋەزىپىسى

21 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
22-23 گەرشون ئەۋلادلىرى ئىچىدە ئاتا جەمەتى ۋە ئائىلىلىرى بويىچە،
ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە بولغان، جامائەت چېدىرى ئىچىدە
خىزمەت قىلىش سېپىگە كىرەلەيدىغان(23) ھەممىسىنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈپ
ئومۇمىي سانىنى ئال. 24 گەرشون ئائىلىلىرىنىڭ قىلىدىغان خىزمىتى ۋە
ئۇلار كۆتۈرىدىغان نەرسىلەر تۆۋەندىكىچە: 25 ــ ئۇلار جامائەت چېدىرىنىڭ
ئۆزىنى، يەنى ئاستىدىكى ئىچكى پەردىلىرى ۋە سىرتقى پەردىلىرىنى(24)، ئۇنىڭ
ياپقۇچىنى، شۇنداقلا ئۈستىگە ياپقان دېلفىن تېرىسىدە ئېتىلگەن يوپۇقنى ۋە
جامائەت چېدىرىنىڭ كىرىش ئىشىكىنىڭ پەردىسىنى، 26 ئىبادەت چېدىرى
بىلەن قۇربانگاھنى چۆرىدەپ تارتىلغان ھويلىدىكى پەردىلەر بىلەن كىرىش
دەرۋازىسىنىڭ پەردىسىنى، شۇلارغا خاس تانىلىرىنى ۋە ئىشلىتىدىغان بارلىق

22 دېمەك، ھارۇننىڭ ئوغۇللىرى كاھىنلار مۇقەددەس بۇيۇملارنى يېپىۋاتقان ۋاقىتتا مۇقەددەس چېدىرغا كىرمەسلىكى كېرەك، پەقەت بۇيۇملار يېپىلغاندىن كېيىن كىرىشكە بولىدۇ.

23 «خىزمەت قىلىش سېپىگە كىرەلەيدىغانلار» ئىبرانىي تىلىدا «جەڭگە چىقالايدىغان قوشۇندىكىلەر» دېگەن سۆزلەر بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. ئىچكى مەنىسى، شۈبھىسىزكى، كاھىنلارنىڭ مۇقەددەس جايدا ئىسرائىل ئۈچۈن قۇربانلىقلارنى ئۆتكۈزۈپ، ئۇلارغا روھىي ۋەكىل بولۇشى ئىسرائىللار ئۈچۈن جىن-شەيتانلار بىلەن روھىي ئۇرۇش خىزمىتى قىلغانغا باراۋەر.

24 ئىبرانىي تىلىدا «تۇرالغۇنىڭ پەردىلىرى ۋە جامائەت چېدىرى». مەنىسى چوقۇم تەرجىمىمىزدەك بولىدۇ. چېدىرنىڭ تۆت قەۋەت يوپۇقى بار ئىدى؛ (1) ئىچكى پەردىلىرى؛ (2) ئۆچكە تېرىلىرى؛ (3) قىزىل بويالغان قوچقار تېرىلىرى؛ (4) دېلفىن تېرىلىرى. بەزى ۋاقىتلاردا 2-قەۋىتى، يەنى ئۆچكە تېرىسىدىن ئېتىلگەن پەردىلەر «جامائەت چېدىر»نىڭ ئۆزى دەپ ھېسابلىناتتى. «مىس.» 1:25-15نى كۆرۈڭ.

قاچا-قۇچا ئەسۋابلارنى كۆتۈرسۇن؛ بۇ ئەسۋاب-ئۈسكۈنىلەرگە مۇناسىۋەتلىك كېرەك بولغان ئىشلارنى قىلسۇن. [27] گەرشون ئەۋلادلىرىنىڭ پۈتۈن ۋەزىپىسى، يەنى ئۇلار كۆتۈرىدىغان ۋە بېجىرىدىغان بارلىق ئىشلار ھارۇن ۋە ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ كۆرسەتمىلىرى بويىچە بولسۇن؛ ئۇلارنىڭ نېمە كۆتۈرىدىغانلىقىنى سىلەر بەلگىلەپ بېرىڭلار. [28] گەرشون ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتلىرىنىڭ جامائەت چېدىرىنىڭ ئىچىدە قىلىدىغان خىزمىتى شۇلار؛ ئۇلار كاھىن ھارۇننىڭ ئوغلى ئىتامارنىڭ قول ئاستىدا تۇرۇپ ئىشلىسۇن.

مەرارى ئەۋلادلىرىنىڭ ۋەزىپىسى

[29] مەرارىنىڭ ئەۋلادلىرىنىمۇ، ئۇلارنى ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە، ساناقتىن ئۆتكۈز؛ [30] ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە بولغان، جامائەت چېدىرى ئىچىدە خىزمەت قىلىش سېپىگە كىرەلەيدىغان[25] ھەممىسىنى ساناقتىن ئۆتكۈزۈپ ئومۇمىي سانىنى ئال. [31] ئۇلارنىڭ جامائەت چېدىرى ئىچىدىكى بارلىق خىزمىتى، يەنى كۆتۈرۈش ۋەزىپىسى مۇنداق: ــ ئۇلار جامائەت چېدىرىنىڭ تاختايلىرى، بالداقلىرى، خادىلىرى ۋە ئۇلارنىڭ تەگلىكلىرى، [32] ھويلىنىڭ تۆت ئەتراپىدىكى خادىلار، ئۇلارنىڭ تەگلىكلىرى، قوزۇقلىرى، تانالىرى، بارلىق ئەسۋاب-ئۈسكۈنە ھەم شۇلارغا كېرەكلىك بولغان بارلىق نەرسىلەرنى كۆتۈرۈش بولسۇن؛ ئۇلار كۆتۈرىدىغان ئەسۋاب-ئۈسكۈنىلەرنى نامىنى ئاتاپ بىر-بىرلەپ ھەر ئادەمگە كۆرسىتىپ بېرىڭلار. [33] مەرارى جەمەت-ئائىلىلىرىنىڭ جامائەت چېدىرى ئىچىدە قىلىدىغان بارلىق ئىشلىرى ئەنە شۇلار؛ ئۇلار كاھىن ھارۇننىڭ ئوغلى ئىتامارنىڭ قول ئاستىدا تۇرۇپ ئىشلىسۇن.

لاۋىيلارنىڭ نوپۇسىنىڭ ساناقتىن ئۆتكۈزۈلۈشى

[34-35] مۇسا بىلەن ھارۇن ۋە جامائەتنىڭ ئەمىرلىرى كوھاتنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە بولغان، جامائەت چېدىرىدا خىزمەت قىلىش

---

[25] «خىزمەت قىلىش سېپىگە كىرەلەيدىغانلار» ــ 23-ئايەتنى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

سىپىگە كىرەلەيدىغانلارنىڭ[26] ھەممىسىنى ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزدى. [36] ئۇلاردىن جەمەتى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئىككى مىڭ يەتتە يۈز ئەللىك كىشى بولۇپ چىقتى. [37] مۇشۇلار كوھات جەمەتىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر بولۇپ، جامائەت چېدىرىدا ئىش قىلىدىغان ھەربىرى، يەنى پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن قىلغان ئەمرى بويىچە مۇسا بىلەن ھارۇن ساناقتىن ئۆتكۈزگەنلەر ئىدى.

[38-39] گەرشونلارنىڭ ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە، ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە بولغان، جامائەت چېدىرىدا خىزمەت قىلىش سىپىگە كىرەلەيدىغان ھەممىسى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلدى؛ [40] ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئىككى مىڭ ئالتە يۈز ئوتتۇز كىشى بولۇپ چىقتى. [41] مۇشۇلار گەرشون جەمەتىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر بولۇپ، جامائەت چېدىرىدا ئىش قىلىدىغان ھەربىرى، يەنى پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن قىلغان ئەمرى بويىچە مۇسا بىلەن ھارۇن ساناقتىن ئۆتكۈزگەنلەر ئىدى.

[42-43] مەرارىلارنىڭ ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە، ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە بولغان، جامائەت چېدىرىدا خىزمەت قىلىش سىپىگە كىرەلەيدىغان ھەممىسى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلدى؛ [44] ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر جەمئىي ئۈچ مىڭ ئىككى يۈز كىشى بولۇپ چىقتى. [45] مۇشۇلار مەرارى جەمەتىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر بولۇپ، جامائەت چېدىرىدا ئىش قىلىدىغان ھەربىرى، يەنى پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن قىلغان ئەمرى بويىچە مۇسا بىلەن ھارۇن ساناقتىن ئۆتكۈزگەنلەر ئىدى.

[46-47] ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەن لاۋىيلار مانا شۇلار ئىدى؛ مۇسا بىلەن ھارۇن ھەم ئىسرائىللارنىڭ ئەمىرلىرى ئۇلاردىن ئاتا جەمەتى، ئائىلىلىرى بويىچە، ئوتتۇز ياشتىن ئەللىك ياشقىچە بولغان، جامائەت چېدىرىدا خىزمەت قىلىش ۋە يۈك كۆتۈرۈش ۋەزىپىسىگە كىرەلەيدىغانلارنى ساناقتىن ئۆتكۈزگەن. [48] ئۇلارنىڭ سانى جەمئىي سەككىز مىڭ بەش يۈز سەكسەن ئادەم بولۇپ

[26] «سىپىگە كىرەلەيدىغانلار» ــ 23-ئايەتنى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ. 39-، 43-ئايەتتە ئوخشاش سۆزلەر تېپىلىدۇ.

چىقتى. [49]پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە، ئۇلار مۇسا تەرىپىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلدى؛ ھەركىم ئۆزى قىلىدىغان ئىشى ۋە كۆتۈرىدىغان يۈكگە ئاساسەن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلدى. بۇلارنىڭ ھەممىسى پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا ئەمر قىلغىنىدەك بولدى.

ناپاكلارنى بارگاھتىن ئايرىش كېرەك

5

[1] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ [2-3] سەن ئىسرائىللارغا ئەمر قىلىپ: «سىلەر پىسە-ماخاۋ كېسىلى بىلەن ئاقما كېسەلگە گىرىپتار بولغانلارنى[(27)]، شۇنداقلا ئۆلۈككە تېگىشى بىلەن ناپاك بولۇپ قالغان[(28)] ھەممىسىنى ئەر-ئايال دېمەي بارگاھتىن چىقىرىۋېتىڭلار. بارگاھلارنى[(29)] بۇلغىۋەتمەسلىكى ئۈچۈن ئۇلارنى بارگاھتىن چىقىرىۋېتىڭلار؛ چۈنكى مەن بارگاھ ئوتتۇرىسىدا ماكان قىلدىم» ــ دېگىن، ــ دېدى.
[4] ئىسرائىللار شۇنداق قىلىپ ئۇلارنى بارگاھتىن چىقىرىۋەتتى؛ پەرۋەردىگار مۇساغا قانداق ئەمر قىلغان بولسا، ئىسرائىللار شۇنداق قىلدى.

تۆلەم تۆلەش نىزامى ــ «ئىتائەتسىزلىك قۇربانلىقى» ۋە قوشۇمچە تۆلەم

[5] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
[6] سەن ئىسرائىللارغا ئېيتقىن: ــ مەيلى ئەر ياكى ئايال بولسۇن، ئەگەر ئۇ ئىنسانلارنىڭ پەرۋەردىگارغا ۋاپاسىزلىق قىلىدىغان ھەرقانداق گۇناھلىرىدىن بىرىنى سادىر قىلىپ، شۇنىڭ بىلەن گۇناھكار دەپ بېكىتىلسە، [7] ئۇنداقتا ئۇ ئۆزى ئۆتكۈزگەن گۇناھىغا ئىقرار قىلىپ، ئىتائەتسىزلىكى كەلتۈرۈپ چىقارغان،

[27] «پىسە-ماخاۋ كېسىلى بىلەن ئاقما كېسەلگە گىرىپتار بولغانلار» ــ «كاھىن-لاۋىيلارنىڭ دەستۇرى» 13-بابنى، 15-باب 16-،19-، 25-، 31-ئايەتنى كۆرۈڭ.
[28] مەسىلەن، ئۇرۇق-تۇغقىنىنى دەپنە قىلىشى بىلەن.
[29] «بارگاھلار» ــ ھەرقايسى قەبىلىلەرنىڭ ئۆز بارگاھلىرى، دېمەكچى.

زىيانلانغۇچىنىڭ زىيىنىنى تولۇق تۆلەپ بېرىشى كېرەك ۋە ئۇنىڭ سىرتىدا ئۇ كىشىگە يەنە بەشتىن بىر ئۈلۈشنى قوشۇپ تۆلەپ بەرسۇن. [8] زىيانلانغۇچىنىڭ مۇبادا ئىتائەتسىزلىك كەلتۈرۈپ چىقارغان زىيانغا بېرىلگەن تۆلەم پۇلنى ئالغۇدەك تۇغقىنى بولمىسا، تۆلەم پۇلى گۇناھكار بولغان كىشىنىڭ كافارىتىگە سۇنۇلىدىغان قوچقارغا قوشۇلۇپ، پەرۋەردىگارغا ئاتىلىپ، كاھىنغا بېرىلسۇن. [9] شۇنىڭدەك ئىسرائىللارنىڭ خۇداغا ئاتىغان بارلىق مۇقەددەس ھەدىيەلىرى، يەنى كاھىنغا كەلتۈرگەن نەرسىلەردىن بارلىق «كۆتۈرمە قۇربانلىق-ھەدىيە»لەر كاھىنغا ھېساب بولسۇن. [10] ھەركىم خۇداغا ئاتىغان ھەدىيەلەر مۇقەددەس دەپ ھېسابلانسۇن، شۇنداقلا كاھىنىنىڭ بولسۇن؛ كىشىلەر كاھىنغا نېمە ھەدىيە قىلسا، ئۇنىڭ ھەممىسى كاھىنىنىڭ بولسۇن.

زىنا قىلدى دەپ ئەرز قىلىنغان خوتۇننى سىناش ئۇسۇلى ۋە بىر تەرەپ قىلىش نىزامى

[11] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —

[12] سەن ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېگىن: — ئەگەر بىرسىنىڭ خوتۇنى ئۆز ئېرىدىن يۈز ئۆرۈگەن، ساداقەتسىزلىك قىلغان بولسا، [13] — دېمەك، باشقا بىرسى بىلەن يېقىنلاشقان، شۇنداقلا ئۇنىڭ بۇلغانغانلىقى ئېرىنىڭ كۆزلىرىدىن يوشۇرۇن بولغان بولسا، ھېچ گۇۋاھچى بولمىغان ھەم گۇناھ قىلغان چېغىدا تۇتۇلۇپمۇ قالمىغان بولسا، [14] شۇنداق ئەھۋالدا، ئېرى ئۆز خوتۇنىدىن گۇمان قىلىپ كۈنلىسە، خوتۇنى راستلا زىنا قىلىپ بۇلغانغان بولسا (ياكى ئۆز خوتۇنىغا گۇمان قىلىپ كۈنلىسىمۇ، خوتۇنى زىنا قىلمىغان ۋە بۇلغانمىغان بولسا) [15] ئەھۋالنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن بۇ ئادەم خوتۇنىنى كاھىنىنىڭ يېنىغا ئەكەلسۇن ھەم خوتۇنى ئۈچۈن زۆرۈر ئاشلىق ھەدىيەسى، يەنى ئارپا ئۇنىدىن ئوندىن بىر ئەفاھنى[30] ئالغاچ كەلسۇن؛ شۇ ھەدىيەنىڭ ئۈستىگە ئۇ ھېچ زەيتۇن مېيى قۇيمىسۇن ياكى ھېچ مەستىكى قوشۇپ قويمىسۇن؛ چۈنكى بۇ كۈنداشلىق ھەدىيەسى، ئەسلەتمە ئاشلىق ھەدىيەسى بولۇپ، ئۇلارنىڭ

[30] بىر ئەفاھ تەخمىنەن 2 كۈرە ياكى 22 لىتر ئىدى.

قەبىھلىكىگە بولغان ئەسلەتمىدۇر.
[16] كاھىن ئۇ خوتۇننى ئالدىغا كەلتۈرۈپ، پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدا تۇرغۇزسۇن. [17] كاھىن كومزەككە مۇقەددەس سۇدىن[31] قۇيۇپ، ئىبادەت چېدىرىنىڭ يەر تويپىسىدىن بىر چىمدىم ئېلىپ سۇغا چېچىپ قويسۇن. [18] كاھىن ئۇ خوتۇننى پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدا تۇرغۇزۇپ، بېشىنى ئېچىپ، ئەسلەتمە ئاشلىق ھەدىيەسى، يەنى كۈنداشلىق ھەدىيەسىنى ئۇنىڭ قولىغا تۇتقۇزسۇن، ئاندىن كاھىن قولىغا قارغىش كەلتۈرگۈچى ئەلەم سۈيىنى ئالسۇن. [19] كاھىن ئۇ خوتۇنغا قەسەم ئىچكۈزۈپ، ئۇنىڭغا «دەرۋەقە سەن ھېچقانداق ئادەم بىلەن بىللە ياتمىغان، ئېرىڭنىڭ ئورنىدا[32] باشقا بىرسى بىلەن بىللە بولۇشقا ئېزىپ بۇزۇقلۇق قىلمىغان بولساڭ، ئۇنداقتا سەن بۇ قارغىش كەلتۈرگۈچى ئەلەم سۈيىدىن خالاس بولغايسەن. [20] لېكىن سەن ئېرىڭنىڭ ئورنىدا باشقا بىرسىگە يېقىنلىشىپ ئۆزۈڭنى بۇلغىغان بولساڭ، ئېرىڭدىن باشقا بىر ئەر سەن بىلەن بىللە ياتقان بولسا، ــ» دېسۇن؛ [21-22] ئاندىن كاھىن ئۇ خوتۇنغا قارغىش قەسىمىنى ئىچكۈزگەندىن كېيىن، يەنە ئۇنىڭغا: «ــ پەرۋەردىگار يوتاڭنى يىگىلتىپ، قورسىقىڭنى ئىششىتتۈرەتسۇن، شۇنىڭدەك پەرۋەردىگار سېنى ئۆز خەلقىڭ ئىچىدە قارغىش ۋە قەسەم ئىچىش دەستىكىگە ئايلاندۇرسۇن؛ بۇ قارغىش سۈيى ئىچ-قارنىڭغا كىرىپ، قورسىقىڭنى ئىششىتتۈرەتسۇن، يوتاڭنى يىگىلتىۋەتسۇن» دېگەندە، ئۇ خوتۇن: «ئامىن، ئامىن» دېسۇن.
[23] شۇنىڭدەك كاھىن بۇ قارغىش سۆزلىرىنى دەپتەرگە پۈتۈپ قويسۇن، شۇنداقلا يازغان سۆزلەرنى ئەلەم سۈيىگە چىلىسۇن. [24] ئاندىن ئۇ خوتۇنغا بۇ قارغىش كەلتۈرگۈچى ئەلەم سۈيىنى ئىچكۈزسۇن، بۇ قارغىش كەلتۈرگۈچى سۇ ئۇنىڭ ئىچىگە كىرىشى بىلەنلا ئۇنىڭغا ئازاب-ئەلەم بولىدۇ. [25] كاھىن ئۇ خوتۇننىڭ قولىدىن كۈنداشلىق ئاشلىق ھەدىيەسىنى ئېلىپ، ئۇنى پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدا پۇلاڭلىتىپ بولغاندىن كېيىن، قۇربانگاھقا ئېلىپ كەلسۇن. [26] كاھىن ھەدىيەدىن بىر سىقىم ئۇن ئېلىپ، خاتىرە ھېسابىدا

[31] «مۇقەددەس سۇ» ــ «يۇيۇنۇش دېسى»دىن ئېلىنغان سۇ بولسا كېرەك.
[32] «ئېرىڭنىڭ ئورنىدا» دېگەنلىكنىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «ئېرىڭنىڭ ئەمرى ئاستىدا تۇرۇپ».

قۇربانگاھقا قويۇپ كۆيدۈرسۇن؛ ئاندىن ئۇ خوتۇنغا بۇ سۇنى ئىچكۈزسۇن.
27 كاھىن ئەمدى ئۇ خوتۇنغا سۇنى ئىچكۈزگەندىن كېيىن، ئەگەر ئۇ ھەقىقىي بۇلغانغان بولۇپ، ئۆز ئېرىگە ساداقەتسىزلىك قىلغان بولسا، چوقۇم شۇنداق بولىدۇكى، بۇ قارغىش سۈيى ئۇنىڭ ئىچىگە كىرگەندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئازاب-ئەلەم كەلتۈرىدۇ؛ ئۇنىڭ قورسىقى ئىششىپ، يوتىسى يىگىلەپ كېتىدۇ؛ شۇنىڭ بىلەن ئۇ خوتۇن ئۆز خەلقى ئىچىدە قارغىشقا كېتىدۇ. 28 لېكىن ئەگەر ئۇ خوتۇن بۇلغانمىغان پاك بولسا، شۇ ئىشتىن خالاس بولىدۇ ۋە ئەكسىچە ھامىلىدار بولۇپ پەرزەنتلىك بولىدۇ.
29 مانا بۇ كۈنداشلىق توغرىسىدىكى قانۇندۇر؛ خوتۇن ئۆز ئېرىنىڭ ئورنىدا[33] باشقا بىرسى بىلەن بىللە بولۇشى بىلەن ئېزىپ بۇلغانغان بولسا 30 ۋە ياكى بىرسى خوتۇنىدىن گۇمان قىلىپ كۈنلىسە، ئۇنداقتا ئۇ خوتۇننى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا تۇرغۇزسۇن، كاھىن ئۇنىڭغا شۇ قانۇن بويىچە ھەممىنى ئىجرا قىلسۇن. 31 ئەنە شۇنداق قىلغاندا، ئەر گۇناھتىن خالاس بولۇپ، خوتۇن ئۆز گۇناھىنى كۆتۈرىدۇ[34].

«نازارىيلار»نىڭ نىزامى

6

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
2 سەن ئىسرائىللارغا ئېيتقىن: «مەيلى ئەر ياكى ئايال بولسۇن، «ئۆزۈمنى پەرۋەردىگارغا ئاتاپ، نازارىيلاردىن[35] بولىمەن» دېگەن ئالاھىدە بىر قەسەمنى ئىچكەن بولسا، 3 ئۇنداقتا ئۇ ئۆزىنى ھاراق-شارابتىن ئايرىپ پەرھىز تۇتسۇن؛ ھاراق-شاراب بىلەن ئىشلەنگەن سىركىنىمۇ ئىچمىسۇن ياكى ھەرقانداق ئۈزۈم شەربىتىنى ئىچمىسۇن ۋە ھۆل-قۇرۇق ئۈزۈملەرنىمۇ يېمىسۇن. 4 ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتىغان بارلىق كۈنلەردە[36]، ئۈزۈم تېلىدىن چىققان

33 «ئېرىنىڭ ئورنىدا» دېگەنلىكنىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «ئېرىنىڭ ئەمرى ئاستىدا تۇرۇپ».
34 «خوتۇن ئۆز گۇناھىنى كۆتۈرىدۇ» ــ گۇناھى بار بولسا، ئەلۋەتتە. بۇ قانۇندا ئەر بىلەن خوتۇنغا نىسبەتەن بىرەر باراۋەرسىزلىك بارمۇ؟ مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە ئازراق توختىلىمىز.
35 «نازارىي» دېگەن سۆز «(خۇداغا) ئاتىغان» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ.
36 «نازارىي بولىمەن» دەپ قەسەم قىلغان كىشىلەر ئۆزىنى مەلۇم بىر مۆھلەتتە ياكى ئۆمۈرۋايەت

ھەرقانداق نەرسىنى، مەيلى ئۆزۈم ئۈرۈقى بولسۇن، پوستى بولسۇن، ئۇلارنى يېيىشكە بولمايدۇ.

5 ئۆزۈمنى پەرۋەردىگارغا ئاتىدىم دەپ قەسەم قىلغان كۈنلىرىدە، ئۇلارنىڭ بېشىغا ئۇستىرا تەگكۈزۈشكە بولمايدۇ؛ ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتىغان كۈنلەر ئۆتۈپ بولمىغۇچە، ئۇ مۇقەددەس بولۇشى كېرەك؛ ئۇلار چاچلىرىنى ئۆزۈن قويۇشى كېرەك[37]. 6 ئۇ قەسەم ئىچكەن بارلىق كۈنلىرىدە ھېچقانداق ئۆلۈكلەرگە[38] يېقىنلىشىشقا بولمايدۇ. 7 ئۇنىڭ ئۆز ئاتىسى، ئانىسى، قېرىندىشى ياكى ھەدە-سىڭىللىرى ئۆلۈپ قالغان بولسا، ئۇلارنى دەپ ئۆزىنى ناپاك قىلماسلىقى كېرەك؛[39] چۈنكى بېشىدا پەرۋەردىگارغىلا خاس بولىمەن دەپ بەرگەن ۋەدىسىنىڭ بەلگىسى بولىدۇ[40]. 8 ئۆزىنى خۇداغا ئاتىۋەتكەن بارلىق كۈنلەردە ئۇ پەرۋەردىگار ئالدىدا مۇقەددەس بولۇپ تۇرسۇن.

9 مۇبادا بىر كىشى ئۇنىڭ يېنىدا تۇيۇقسىز ئۆلۈپ قېلىپ، ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتىغانلىقىنىڭ بەلگىسى بولغان بېشى بۇلغانغان بولسا، ئۇ ئۆزىنى پاكلاش كۈنى ۋە كېيىنكى يەتتىنچى كۈنىمۇ چېچىنى ئالدۇرسۇن. 10 سەككىزىنچى كۈنى ئۇ ئىككى پاختەكنى ياكى ئىككى باچكىنى ئېلىپ جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا كاھىنغا تاپشۇرسۇن. 11 كاھىن بىرىنى گۇناھ قۇربانلىقى، يەنە بىرىنى كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۈپىتىدە سۇنۇپ، ئۆلۈك سەۋەبىدىن ناپاك بولۇپ قالغان گۇناھىنى تىلەپ كافارەت قىلسۇن؛ نازارىي شۇ كۈنىنىڭ ئۆزىدە ئۆز بېشىنى قايتىدىن مۇقەددەس-پاك قىلسۇن، 12 ئۇ ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتىغان كۈنلىرىنى يېڭىۋاشتىن باشلىسۇن، شۇنىڭ بىلەن بىر ياشلىق بىر ئەركەك

خۇداغا ئاتايدۇ (مەسىلەن، «ھاك.» 5:13، «لۇقا» 15:1نى كۆرۈڭ).

37 «چاچلىرىنى ئۆزۈن قويۇشى كېرەك» دېگەن ئىشتا (ئا) ماتەم بىلدۈرۈشتە چاچلىرىنى چۇشۇرۇش مەنئى قىلىنىدۇ؛ (ئە) ئۆزىگە بىرخىل نومۇسلۇق كەلتۈرىدۇ (چۈنكى ئۇ ئايالدەك كۆرۈنىدۇ). شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنى قەسەم ئىچىپ خۇداغا ئاتىغانلىقىنى ھەممە ئادەمگە ئايان بولىدۇ.

38 «ئۆلۈكلەر» دېگەن سۆز ھايۋانلارنىڭ تاپلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

39 ئوقۇرمەنلەرگە ئايانكى، كىم بىر جەسەتكە تەگكەن بولسا ۋاقىتلىق «ناپاك» دەپ ھېسابلىنىدۇ (ئۇنىڭ مۇقەددەس جايغا يېقىنلىشىشقا ياكى قۇربانلىق قىلىشقا بولمايتتى. «لاۋىيلارنىڭ دەستۇرى» 2:5-3، 11-بابنى كۆرۈڭ).

40 «بېشىدا... بەلگىسى بولىدۇ» — ئۆزۈن چاچلىرى، دېمەك.

قوزنى ئىتائەتسىزلىك قۇربانلىقى قىلىپ سۇنسۇن؛ ئىلگىرىكى كۈنلىرى بولسا
ئىناۋەتسىز ھېسابلانسۇن؛ چۈنكى ئۇنىڭ ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتىغان ھالىتى
بۇلغانغان.
13 نازارىيلاردىن بىرى ئۆزىنى پەرۋەردىگارغىلا ئاتىغان كۈنلەر توشقان كۈندە
ئۇ توغرۇلۇق قانۇن-بەلگىلىمە مۇنداق: ــ كىشىلەر ئۇنى جامائەت چېدىرىنىڭ
دەرۋازىسى ئالدىغا ئەكەلسۇن؛ 14 ئۇ ئۆزى پەرۋەردىگارغا سۇنۇلىدىغان كۆيدۈرمە
قۇربانلىق ئۈچۈن بىر ياشلىق بېجىرىم ئەركەك قوزنى، گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن
بىر ياشلىق چىشى بېجىرىم بىر قوزنى، ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن بېجىرىم
بىر قوچقارنى كەلتۈرسۇن، 15 شۇنداقلا بىر سېۋەت پېتىر نان، زەيتۇن مېيى
ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن پىشۇرۇلغان توقاچلار[41] ھەمدە زەيتۇن مېيى
سۈرۈلۈپ مەسىھلەنگەن پېتىر ھەمەك نانلار ۋە شۇ قۇربانلىقلارنىڭ قوشۇمچە
ئاشلىق ھەدىيەلىرى ۋە شاراب ھەدىيەلىرىنى كەلتۈرسۇن. 16 كاھىن بۇلارنى
پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا كەلتۈرۈپ، نازارىينىڭ شۇ گۇناھ قۇربانلىقى بىلەن
كۆيدۈرمە قۇربانلىقىنى سۇنسۇن؛ 17 ئۇ پەرۋەردىگارغا ئاتالغان ئىناقلىق
قۇربانلىقى سۈپىتىدە قوچقارنى سۇنسۇن، ئۇنىڭغا قوشۇپ بىر سېۋەت پېتىر
ناننى سۇنسۇن؛ كاھىن شۇلار بىلەن تەڭ نازارىي قوشۇپ تەقدىم قىلغان ئاشلىق
ھەدىيە بىلەن شاراب ھەدىيەنى كەلتۈرۈپ سۇنسۇن. 18 نازارىي جامائەت
چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتىغانلىقىغا بەلگە قىلىپ
قويۇۋەتكەن چېچىنى چۈشۈرۈپ، چېچىنى ئېلىپ ئىناقلىق قۇربانلىقى
ئاستىدىكى ئوتقا قويسۇن. 19 نازارىي شۇ تەرىقىدە ئۆزىنى پەرۋەردىگارغىلا
ئاتىغانلىق چېچىنى چۈشۈرۈپ بولغاندىن كېيىن، كاھىن قايناپ پىشۇرۇلغان
قوچقارنىڭ بىر ئالدى قولىنى ھەم سېۋەتتىن بىر پېتىر نان بىلەن بىر پېتىر
ھەمەك ناننى ئېلىپ كېلىپ نازارىينىڭ قولىغا تۇتقۇزسۇن. 20 كاھىن بۇلارنى
پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا پۇلاڭلاتما قۇربانلىق سۈپىتىدە ئۆرۈسۇن؛ بۇلار پۇلاڭلاتما
قۇربانلىق سۈپىتىدە سۇنۇلغان تۆش بىلەن كۆتۈرمە ھەدىيە قىلىنغان ئالدى قول
بىلەن قوشۇلۇپ، مۇقەددەس دەپ ھېسابلىنىپ كاھىنغا بېرىلسۇن؛ ئاندىن

41 «توقاچلار» ــ ئىبرانىي تىلىدا بۇ سۆز ياكى ھالقىسىمان ياكى چەككۈچ بىلەن تېشىلگەن بىرخىل نانلارنى كۆرسىتىدۇ.

كېيىن نازارىي شاراب ئىچسە بولىدۇ.
21 شۇلار بولسا قەسەم ئىچكەن نازارىي توغرىسىدا، ئۆزىنى پەرۋەردىگارغا ئاتاشتا سۇنۇش زۆرۈر بولغان قۇربانلىق-ھەدىيەلەر توغرىسىدا بېكىتىلگەن قانۇن-بەلگىلىمىدۇر؛ شۇنىڭدەك ئۇنىڭ قولى يېمىگە يەتسە شۇنى سۇنسىمۇ بولىدۇ؛ ئۇ ئىچكەن قەسىمى بويىچە، يەنى ئۆزىنى خۇداغا ئاتاش ۋەدىسى توغرۇلۇق شۇ نىزام-بەلگىلىمە بويىچە ھەممە ئىشنى ئادا قىلسۇن؛ ۋەدىسىگە ئەمەل قىلسۇن.

كاھىنلارنىڭ بەخت-بەرىكەت تىلەپ قىلغان سۆزى

22 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
23 سەن ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېگىن: ــ سىلەر ئىسرائىللارغا مۇنداق بەخت-بەرىكەت تىلەڭلار: ــ
24 «پەرۋەردىگار سىلەرگە بەخت-بەرىكەت ئاتا قىلغاي، سىلەرنى ئۆز پاناھىدا ساقلىغاي؛
25 پەرۋەردىگار يۈزىنى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردا يورۇتۇپ، سىلەرگە شاپائەت قىلغاي؛
26 پەرۋەردىگار يۈزىنى ئۈستۈڭلارغا قارىتىپ كۆتۈرۈپ،
سىلەرگە خاتىرجەملىك بەرگەي!» ــ دەپ تىلەڭلار.
27 ئۇلار شۇنداق قىلىپ نامىمنى ئىسرائىللارنىڭ ئۈستىگە قوندۇرىدۇ ۋە مەن ئۇلارغا بەخت-بەرىكەت ئاتا قىلىمەن.

ھەرقايسى قەبىلە ئەمىرلىرىنىڭ ھەدىيەلىرى

7

2-1 مۇسا ئىبادەت چېدىرىنى تىكلىگەن كۈنى، ئۇ چېدىرنى مەسىھ قىلىپ مايلاپ مۇقەددەس قىلدى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئىچىدىكى بارلىق ئەسۋاب-جابدۇقلار، قۇربانگاھ ۋە ئۇنىڭ بارلىق قاچا-قۇچا ئەسۋاپلىرىنى مەسىھ قىلىپ مايلاپ مۇقەددەس قىلدى؛ شۇ كۈنى شۇنداق بولدىكى،

ئىسرائىلنىڭ ئەمىرلىرى، يەنى ئۇلارنىڭ ئاتا جەمەتىنىڭ باشلىقلىرى
بولغان، قەبىلە ئەمىرلىرى كېلىپ ھەدىيەلەرنى سۇندى[42]؛ شۇ قەبىلىلەرنىڭ
ئەمىرلىرى ساناقتىن ئۆتكۈزۈش ئىشىغا نازارەت قىلغۇچىلار ئىدى. 3 ئۇلار
ئۆزلىرىنىڭ ھەدىيەلىرىنى پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا ھازىر قىلىشتى، كەلتۈرۈلگەن
بۇ ھەدىيەلەر جەمئىي بولۇپ ئالتە ھارۋا، ئون ئىككى ئۆكۈزدىن ئىبارەت ئىدى؛
ھەر ئىككى ئەمىر بىرلىشىپ بىردىن سايىۋەنلىك ھارۋا، ھەربىر ئەمىر بىردىن
ئۆكۈز ئېلىپ كەلدى؛ ئۇلار بۇ ھەدىيەلەرنى چېدىرنىڭ ئالدىغا ئەكىلىشتى.
4 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
5 جامائەت چېدىرىنىڭ ئىشلىرىغا ئىشلىتىش ئۈچۈن سەن بۇ نەرسىلەرنى
قوبۇل قىلىپ، لاۋىيلارنىڭ ھەربىرىنىڭ بېجىرىدىغان ئىشلىرى بويىچە ئۇلارنىڭ
ئىشلىتىشىگە بەرگىن، ــ دېدى.
6 شۇنىڭ بىلەن مۇسا ھارۋا بىلەن ئۆكۈزلەرنى قوبۇل قىلىپ لاۋىيلارغا
تاپشۇرۇپ بەردى. 7 ئۇ گەرشون ئەۋلادلىرىنىڭ قىلىدىغان ئىشلىرىغا ئاساسەن،
ئۇلارغا ئىككى ھارۋا بىلەن تۆت ئۆكۈز بەردى. 8 مەرارى ئەۋلادلىرىنىڭ قىلىدىغان
ئىشلىرىغا ئاساسەن، ئۇلارغا تۆت ھارۋا بىلەن سەككىز ئۆكۈز بەردى؛ ئۇلارنىڭ
ھەممىسى كاھىن ھارۇننىڭ ئوغلى ئىتامارغا قارايتتى؛ 9 لېكىن ئۇ كوھاتنىڭ
ئەۋلادلىرىغا ھېچنېمە بەرمىدى؛ چۈنكى ئۇلار مۇقەددەس نەرسىلەرنى
كۆتۈرۈشكە[43] مەسئۇل ئىدى؛ دېمەك، ئۇلار مەسئۇل بولغان نەرسىلەرنى ئۆز
مۈرىسىدە كۆتۈرەتتى.
10 قۇربانگاھ مايلىنىپ مەسىھلەنگەن كۈنى، ئۇنى خۇداغا بېغىشلاش يولىدا
ئەمىرلەر سۇنىدىغان ھەدىيەلىرىنى ئېلىپ كېلىپ، قۇربانگاھ ئالدىغا قويۇشتى.
11 پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ
ئۇلار قۇربانگاھنى بېغىشلاش يولىدا ھەدىيەلىرىنى سۇنسۇن؛ ھەربىر ئەمىر
ئۆز كۈنىدە سۇنسۇن، ــ دېدى.

---

42 ئىبادەت چېدىرى تىكلەش قاتارلىق ئىشلار «مىس.» 40-باب، 17-34-ئايەتلەردە تەسۋىرلىنىدۇ. دېمەك، «شۇ كۈنى»دىكى ئىشلار «چۆل.» 1-6-بابلاردىكى ئىشلاردىن ئاۋۋال، شۇنداقلا «لاۋ.» 8:11تىكى ئىشلاردىن كېيىن يۈز بەرگەندى.

43 «مۇقەددەس نەرسىلەر»نىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «مۇقەددەس جاي».

[12] بىرىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى يەھۇدا قەبىلىسىدىن ئاممىنادابنىڭ
ئوغلى ناھشون بولدى. [13] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل
كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل[44] كېلىدىغان بىر
كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى
بويىچە[45] ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن
مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [14] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا،
خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [15] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر
تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [16] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن
بىر تېكە؛ [17] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە،
بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار ئاممىنادابنىڭ ئوغلى ناھشون سۇنغان
ھەدىيەلەر ئىدى.

[18] ئىككىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى ئىسساكارنىڭ ئەمرى زۇئارنىڭ
ئوغلى نەتانەل بولدى. [19] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل
كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر
كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى
بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى
ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [20] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا،
خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [21] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق،
بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [22] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛
[23] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق
بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار زۇئارنىڭ ئوغلى نەتانەل سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[24] ئۈچىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى زەبۇلۇن ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمرى
ھېلوننىڭ ئوغلى ئېلىئاب بولدى. [25] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز
ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل
كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ

[44] «شەكەل» كۈمۈشنىڭ ئۆلچىمى بولۇپ، ئادەتتە 11.4 گرامغا باراۋەر بولۇشى مۇمكىن. شۇڭا 130 شەكەل 1.5 كىلوگرام، 70 شەكەل 0.8 كىلوگرام بولۇشى مۇمكىن.

[45] 47:3-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [26] ئۇن شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [27] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [28] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [29] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار ھېلوننىڭ ئوغلى ئېلىئاب سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[30] تۆتىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى رۇبەن ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى شىدۇرنىڭ ئوغلى ئەلىزۇر بولدى. [31] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [32] ئۇن شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [33] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [34] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [35]ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار شىدۇرنىڭ ئوغلى ئەلىزۇر سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[36] بەشىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى شىمېئون ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى زۇرىشادداينىڭ ئوغلى شېلۇمىيەل بولدى. [37] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [38] ئۇن شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [39] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [40] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [41] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار زۇرىشادداينىڭ ئوغلى شېلۇمىيەل سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[42] ئالتىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى گاد ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى دېئۇئەلنىڭ ئوغلى ئەلىئاساف بولدى. [43] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئىبادەتخانىنىڭ ئۆلچىمى بويىچە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [44] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [45] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [46] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [47]ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار دېئۇئەلنىڭ ئوغلى ئەلىئاساف سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[48] يەتتىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى ئەفرائىم ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى ئاممىھۇدنىڭ ئوغلى ئەلىشاما بولدى. [49] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [40] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [51] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [52] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [53] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار ئاممىھۇدنىڭ ئوغلى ئەلىشام سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[54] سەككىزىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى ماناسسەھ ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى پېداھزۇرنىڭ ئوغلى گامالىيەل بولدى. [55] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [56] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [57] كۆيدۈرمە قۇربانلىق

ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [58] گۇناھ قۇربانلىقى
ئۈچۈن بىر تېكە؛ [59] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار،
بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار پېداھزۇرنىڭ ئوغلى گامالىيە
سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[60] توققۇزىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى بىنيامىن ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى
گىدېئونىنىڭ ئوغلى ئابىدان بولدى. [61] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز
ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل
كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ
ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە
زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [62] ئون شەكەل
ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [63] كۆيدۈرمە قۇربانلىق
ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [64] گۇناھ قۇربانلىقى
ئۈچۈن بىر تېكە؛ [65] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار،
بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار گىدېئونىنىڭ ئوغلى ئابىدان
سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[66] ئونىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى دان ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى
ئاممىشادداينىڭ ئوغلى ئاھىئەزەر بولدى. [67] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر
يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل
كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ
ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق ھەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە
زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [68] ئون شەكەل
ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [69] كۆيدۈرمە قۇربانلىق
ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [70] گۇناھ قۇربانلىقى
ئۈچۈن بىر تېكە؛ [71] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش
تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار ئاممىشادداينىڭ ئوغلى ئاھىئەزەر
سۇنغان ھەدىيەلەر ئىدى.

[72] ئون بىرىنچى كۈنى ھەدىيە سۇنغۇچى ئاشىر ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى
ئوكراننىڭ ئوغلى پاگىيەل بولدى. [73] ئۇ سۇنغان ھەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز

ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق هەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [74] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [75] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [76] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [77] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار ئوكراننىڭ ئوغلى پاگىيەل سۇنغان هەدىيەلەر ئىدى.

[78] ئون ئىككىنچى كۈنى هەدىيە سۇنغۇچى نافتالى ئەۋلادلىرىنىڭ ئەمىرى ئېناننىڭ ئوغلى ئاهىرا بولدى. [79] ئۇ سۇنغان هەدىيە ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش لېگەن، ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل كېلىدىغان بىر كۈمۈش داس بولۇپ، بۇلار مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەندى؛ ئاشلىق هەدىيە بولسۇن دەپ ئىككىسىگە زەيتۇن مېيى ئارىلاشتۇرۇلغان ئېسىل ئۇن تولدۇرۇلغانىدى؛ [80] ئون شەكەل ئېغىرلىقتا، خۇشبۇي تولدۇرۇلغان بىر ئالتۇن پىيالە؛ [81] كۆيدۈرمە قۇربانلىق ئۈچۈن بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىر ئەركەك قوزا؛ [82] گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن بىر تېكە؛ [83] ئىناقلىق قۇربانلىقى ئۈچۈن ئىككى بۇقا، بەش قوچقار، بەش تېكە، بىر ياشلىق بەش ئەركەك قوزا؛ بۇلار ئېناننىڭ ئوغلى ئاهىرا سۇنغان هەدىيەلەر ئىدى.

[84] قۇربانگاھ مايلىنىپ مەسىھلەنگەن كۈندە، ئىسرائىل ئەمىرلىرى قۇربانگاهقا سۇنغان هەدىيەلەر: ــ جەمئىي ئون ئىككى كۈمۈش لېگەن، ئون ئىككى كۈمۈش داس، ئون ئىككى ئالتۇن پىيالە بولدى، [85] هەربىر كۈمۈش لېگەننىڭ ئېغىرلىقى بىر يۈز ئوتتۇز شەكەل، هەربىر كۈمۈش داسنىڭ ئېغىرلىقى يەتمىش شەكەل ئىدى؛ مۇشۇ قاچا-قۇچىغا كەتكەن كۈمۈش مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە ئۆلچەنگەندە، جەمئىي ئىككى مىڭ تۆت يۈز شەكەل چىقتى؛ [86] خۇشبۇي بىلەن تولدۇرۇلغان ئالتۇن پىيالە ئون ئىككى بولۇپ، مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بويىچە

ئۆلچەنگەندە، ھەربىر ئالتۇن پىيالىنىڭ ئېغىرلىقى ئون شەكەل چىقتى؛ بۇ ئالتۇن پىيالىلەرنىڭ ئالتۇنى جەمئىي بىر يۈز يىگىرمە شەكەل چىقتى؛ [87]كۆيدۈرمە قۇربانلىقلار ئۈچۈن بولغان ماللار: ــ جەمئىي ئون ئىككى تورپاق، ئون ئىككى قوچقار، ئون ئىككى بىر ياشلىق ئەركەك قوزا ئىدى، ھەربىرى تېگىشلىك ئاشلىق ھەدىيەلەر بىلەن بىللە سۇنۇلدى؛ ئون ئىككى تېكە گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن سۇنۇلدى؛ [88] ئىناقلىق قۇربانلىقلىرى ئۈچۈن سۇنۇلغىنى جەمئىي يىگىرمە تۆت بۇقا، ئاتمىش قوچقار، ئاتمىش تېكە، بىر ياشلىق ئاتمىش ئەركەك قوزا ئىدى. قۇربانگاھ مايلىنىپ مەسىھلىنىپ، ئۇنى خۇداغا بېغىشلاش يولىدا سۇنۇلغان ھەدىيەلەر مانا مۇشۇلار.

[89] مۇسا پەرۋەردىگار بىلەن[(46)] سۆزلەشكىلى جامائەت چېدىرىغا كىرگەن چېغىدا، ئۇ «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق ساندۇقى»نىڭ ئۈستىدىكى «كافارەت تەختى»نىڭ ئىككى تەرىپىدىكى كېرۇبنىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئۇنىڭ ئۆزىگە گەپ قىلغان ئاۋازنى ئاڭلاپ تۇردى؛ پەرۋەردىگار[(47)] شۇ يولدا ئۇنىڭغا سۆز قىلاتتى.

ئالتۇن چىراغدان

8

[1] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ

[2] سەن ھارۇنغا: «سەن چىراغلار ياقىدىغان چاغدا يەتتە چىراغنىڭ ھەممىسى چىراغداننىڭ ئالدىنى يورۇتىدىغان بولسۇن» دەپ ئېيتىپ قوي، ــ دېدى.

[3] ھارۇن شۇنداق قىلدى؛ ئۇ چىراغدان ئۈستىدىكى چىراغلارنىڭ ھەممىسىنى ياندۇرۇپ، خۇددى پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا ئېيتقىنىدەك، چىراغ نۇرىنى چىراغداننىڭ ئالدىنى يورۇتىدىغان قىلىپ قويدى. [4] چىراغداننىڭ ياسىلىشى مۇنداق: ئۇ ئالتۇندىن بولقا بىلەن سوقۇپ ياسالغان، پۇتىدىن گۈللىرىگىچە بولقا بىلەن سوقۇپ چىقىرىلغان. پەرۋەردىگار مۇساغا كۆرسەتكەن نۇسخىدەك، ئۇ چىراغداننى شۇنداق ياساتتى.

---

46 ئىبرانىي تىلىدا «ئۇنىڭ بىلەن».

47 ئىبرانىي تىلىدا «ئۇ».

لاۋىيلارنىڭ خۇدانىڭ خىزمىتىگە ئاتاپ پاكلىنىپ ئايرىلىشى

5 پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ
6 سەن ئىسرائىللارنىڭ ئىچىدىن لاۋىيلارنى تاللاپ چىقىپ پاكلىغىن.
7ئۇلارنى پاكلاش ئۈچۈن ئۇلارغا مۇنداق قىل: «كاپارەت سۈيى»نى[48] ئۇلارنىڭ بەدىنىگە چاچقىن؛ ئاندىن ئۇلار ئۆزلىرى پۈتۈن بەدىنىنى ئۇستىرا بىلەن چۈشۈرسۇن، كىيىملىرىنى يۇيۇپ ئۆزىنى پاك قىلسۇن. 8 ئاندىن كېيىن ئۇلار بىر تورپاق بىلەن شۇنىڭغا قوشۇپ ئاشلىق ھەدىيەسىنى، يەنى زەيتۇن مېيى ئىلەشتۇرۇلگەن ئېسىل ئۇننى كەلتۈرسۇن؛ سەن گۇناھ قۇربانلىقى ئۈچۈن يەنە بىر تورپاقنى كەلتۈر. 9 سەن لاۋىيلارنى جامائەت چېدىرىنىڭ ئالدىغا كەلتۈر ۋە پۈتۈن ئىسرائىل جامائىتىنى يىغىپ كەل؛ 10 لاۋىيلارنى پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا ھازىر قىلغىن؛ ئاندىن ئىسرائىللار قوللىرىنى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە قويسۇن. 11 ھارۇن لاۋىيلارنى ئىسرائىللارنىڭ «پۇلاڭلاتما قۇربانلىق»ى سۈپىتىدە پەرۋەردىگارنىڭ خىزمىتىنى قىلسۇن دەپ، پەرۋەردىگارغا ھەدىيە قىلسۇن[49]. 12 لاۋىيلار قوللىرىنى ھېلىقى ئىككى تورپاقنىڭ بېشىغا قويسۇن؛ سەن بىرىنى گۇناھ قۇربانلىقى بولسۇن، بىرىنى كۆيدۈرمە قۇربانلىق بولسۇن، لاۋىيلار ئۈچۈن كاپارەت كەلتۈرسۇن دەپ پەرۋەردىگارغا سۇنغىن[50]. 13 سەن ئاندىن لاۋىيلارنى ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئالدىدا تۇرغۇزۇپ، ئۇلارنى پۇلاڭلاتما قۇربانلىق سۈپىتىدە پەرۋەردىگارغا ھەدىيە قىل.
14 لاۋىيلار مېنىڭكى بولسۇن دەپ، سەن لاۋىيلارنى ئەنە شۇ تەرىقىدە ئىسرائىللاردىن ئايرىپ چىق. 15 ئاندىن لاۋىيلار كىرىپ جامائەت چېدىرىنىڭ ئىشلىرىنى قىلسا بولىدۇ؛ سەن ئۇلارنى پاكلاندۇر، ئۇلارنى پۇلاڭلاتما قۇربانلىق سۈپىتىدە ھەدىيە قىل. 16 چۈنكى ئۇلار ئىسرائىللار ئىچىدە پۈتۈنلەي

---

48 «كاپارەت سۈيى» ــ ئىبرانىي تىلىدا «گۇناھ سۈيى» ياكى «گۇناھدىن پاكلاش سۈيى». بۇ سۇ 19-بابتا تەپسىلىي تەسۋىرلىنىدۇ.
49 ئىبرانىي تىلىدا «ئىرغاڭلاتسۇن».
50 تەۋرات بويىچە، بۇ مۇسا پەيغەمبەرنىڭ ئۆزى كاھىنلىق ئورنىدا بىردىنبىر قۇربانلىق قىلغان ۋاقتى ئىدى.

ماگا ئاتالغان؛ مېنىڭ ئۇلارنى مېنىڭكى بولسۇن دەپ تاللىشىم ئۇلارنى
ئىسرائىللارنىڭ ئارىسىدا بالىياتقۇنىڭ تۇنجى مېۋىسى ئورنىدا قويغانلىقىمدۇر.
17 چۈنكى ئىسرائىللارنىڭ تۇنجىسى، مەيلى ئۇ ئىنسان ياكى ھايۋان بولسۇن،
پۈتۈنلەي ماگا تەۋەدۇر؛ مەن مىسىر زېمىنىدا بارلىق تۇنجىلارنى ئۆلتۈرگەن
كۈنى ئۇلارنى ئۆزۈمگە مۇقەددەس قىلىپ ئېلىۋالغانىدىم. 18 مېنىڭ لاۋىيلارنى ئۇ
يول بىلەن تاللىشىم ئۇلارنى ئىسرائىللارنىڭ ئىچىدىكى تۇنجىلىرىنىڭ ئورنىدا
قويۇشۇم ئۈچۈندۇر. 19 ۋە جامائەت چېدىرىدا ئىسرائىللارنىڭ خىزمىتىدە
بولسۇن ۋە ئىسرائىللارنىڭ گۇناھىنى تىلەپ كافارەت كەلتۈرسۇن، شۇنىڭدەك
ئىسرائىللار مۇقەددەس جايغا يېقىنلاشقاندا ئۇلار ئارىسىدا بالا-قازا چىقمىسۇن
دەپ، مەن ئىسرائىللار ئىچىدىن لاۋىيلارنى ھارۇن بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىغا
بەردىم. 20 مۇسا، ھارۇن ۋە پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى لاۋىيلارنى شۇنداق
قىلدى؛ پەرۋەردىگارنىڭ لاۋىيلار توغرۇلۇق مۇساغا بۇيرۇغىنىدەك ئىسرائىللار
ھەممىسىنى بەجا كەلتۈردى. 21 لاۋىيلار شۇنداق قىلىپ ئۆزلىرىنى گۇناھتىن
پاكلاپ، كىيىم-كېچەكلىرىنى يۇيۇپ پاكىزلىدى؛ ھارۇن ئۇلارنى پۇلاڭلاتما
قۇربانلىق سۈپىتىدە پەرۋەردىگارغا ھەدىيە قىلدى؛ ھارۇن يەنە ئۇلارنى پاكلاشقا
گۇناھىنى تىلەپ كافارەت قىلدى. 22 ئاندىن كېيىن لاۋىيلار كىرىپ ھارۇننىڭ
ئالدىدا، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ئالدىدا، جامائەت چېدىرى ئىچىدىكى
ئىشلارنى قىلىشقا كىرىشتى؛ پەرۋەردىگار لاۋىيلار توغرۇلۇق مۇساغا قانداق
بۇيرۇغان بولسا، ئىسرائىللار ئۇنى شۇ بويىچە بەجا كەلتۈردى.
23 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —
24 لاۋىيلارنىڭ ۋەزىپىسى مۇنداق بولسۇن: — يىگىرمە بەش ياشتىن يۇقىرىلىرى
كىرىپ جامائەت چېدىرى ئىچىدىكى ئىشلارنى قىلىشقا سەپكە كىرسۇن[51]؛
25 ئەللىك ياشقا يەتكەندىن كېيىن سەپتىن چېكىنىپ شۇ خىزمەتنى قىلمىسۇن؛
26 لېكىن ئۇلار جامائەت چېدىرى ئىچىدە قېرىنداشلىرىغا ياردەملىشىپ،
ئۇلارنىڭ ھاجەتلىرىدىن چىقىشقا بولىدۇ، ئەمما چېدىردىكى رەسمىي ۋەزىپىدە
بولمىسۇن. لاۋىيلارنىڭ ۋەزىپىلىرى ھەققىدە ئۇلارغا ئەنە شۇنداق قىل.

---

51 «سەپكە كىرسۇن» ئىبرانىي تىلىدا «جەڭ ئۈچۈن قوشۇنغا كىرسۇن» دېگەن سۆزلەر بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. 4:23نى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

9 سىناي چۆل-باياۋىنىدا «ئۆتۈپ كېتىش ھېيتى»نى ئۆتكۈزۈش

1 مىسىر زېمىنىدىن چىققاندىن كېيىنكى ئىككىنچى يىلى بىرىنچى ئايدا، پەرۋەردىگار سىناي چۆلدە مۇساغا بۇيرۇپ: ــ
2 ئىسرائىللار بېكىتىلگەن ۋاقىتتا ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنى ئۆتكۈزسۇن؛ [3]يەنى مۇشۇ ئاينىڭ ئون تۆتىنچى كۈنى گۇگۇمدا[(52)]، بېكىتىلگەن ۋاقىتتا، بارلىق بەلگىلىمە ۋە قائىدە-تەرتىپ بويىچە ھېيتنى ئۆتكۈزۈڭلار، ــ دېدى. 4 شۇنىڭ بىلەن مۇسا ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنى ئۆتكۈزۈشنى بۇيرۇدى. 5 ئۇلار بىرىنچى ئاينىڭ ئون تۆتىنچى كۈنى گۇگۇمدا[(53)]، سىناي چۆلدە ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنى ئۆتكۈزدى؛ پەرۋەردىگار مۇساغا قانداق بۇيرۇغان بولسا، ئىسرائىللار شۇنداق قىلدى.
6 بىر نەچچەيلەن بىر ئۆلۈككە تېگىپ كېتىپ ناپاك بولۇپ قالغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلار شۇ كۈنى ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنى ئۆتكۈزەلمىدى-دە، ئۇلار شۇ كۈنى مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ ئالدىغا كېلىپ مۇساغا: ــ
7 بىز ئۆلۈپ قالغان ئادەمگە تېگىپ كېتىپ ناپاك بولۇپ قالغان بولساقمۇ، لېكىن نېمىشقا ئىسرائىللارنىڭ قاتارىدا، بېكىتىلگەن ۋاقىتتا پەرۋەردىگارغا سۇنۇشقا كېرەك بولغىنىنى ئېلىپ كېلىشتىن رەت قىلىنىمىز؟ ــ دېيىشتى.
8 ــ توختاپ تۇرۇڭلار، مەن بېرىپ پەرۋەردىگار سىلەر توغراڭلاردا نېمە بۇيرۇيدىكىن، ئاڭلاپ باقاي، - دېدى مۇسا ئۇلارغا.
9 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
10 سەن ئىسرائىللارغا مۇنداق دېگىن: «سىلەر ۋە سىلەرنىڭ ئەۋلادلىرىڭلار ئىچىدە بەزىلەر ئۆلۈكلەرگە تېگىپ كېتىپ ناپاك بولۇپ قالغان بولسا ياكى ئۇزاق سەپەر ئۈستىدە بولسا، ئۇلار يەنىلا پەرۋەردىگار ئۈچۈن ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنى ئۆتكۈزۈشكە بولىدۇ[(54)]. 11 ئۇنداق كىشىلەر ئىككىنچى ئاينىڭ ئون تۆتىنچى

---

52 «گۇگۇم» ئىبرانىي تىلىدا «ئىككى كەچ ئارىلىقىدا» دېگەن سۆزلەر بىلەن ئىپادىلىنىدۇ ــ دېمەك شەپەق ۋاقتى، «كۈن پېتىش» ۋە قاراڭغۇلۇق ئارىلىقىدا بولغان ۋاقىت.
53 «گۇگۇم» ــ 3-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.
54 ياكى «ئۇ يەنىلا پەرۋەردىگار ئۈچۈن ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنى ئۆتكۈزىدۇ».

كۈنى گۈگۈمدا[55] ھېيتنى ئۆتكۈزسۇن؛ ھېيت تائامنى پېتىر نان ۋە ئاچچىق
كۆكتاتلار بىلەن بىللە يېسۇن؛ 12 ئۇلاردىن ئەتىگە ئازراقمۇ قالدۇرمىسۇن ۋە
قوزىسىنىڭ ئۇستىخانلىرىدىن بىرەرسىنىمۇ سۇندۇرغۇچى بولمىسۇن[56]؛ ئۇلار
ھېيتنى ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنىڭ بارلىق بەلگىلىمىلىرى بويىچە ئۆتكۈزسۇن.
13 ھالبۇكى، پاك بولغان، سەپەر ئۇستىدىمۇ بولمىغان ئەمما ئۆتۈپ كېتىش
ھېيتىنى ئۆتكۈزۈشكە ئېتىبار بەرمىگەن كىشى بولسا ئۆز خەلقىدىن ئۈزۈپ
تاشلىنىدۇ[57]؛ چۈنكى بېكىتىلگەن ۋاقىتتا پەرۋەردىگارغا سۇنۇش كېرەك
بولغىنىنى سۇنمىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇ ئۆز گۇناھىنى ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ. 14 ئەگەر
ئاراڭلاردا تۇرۇۋاتقان يات ئەللىك بىر مۇساپىر پەرۋەردىگار ئۈچۈن ئۆتۈپ كېتىش
ھېيتىنى ئۆتكۈزۈشنى خالىسا، ئۇ ئۆتۈپ كېتىش ھېيتى توغرىسىدىكى
بەلگىلىمە ۋە قائىدە-تەرتىپ بويىچە ئۆتكۈزسۇن؛ يات ئەللىك مۇساپىرلار
ئۈچۈن ۋە زېمىندا تۇغۇلغانلار ئۈچۈنمۇ ئاراڭلاردا شۇ بىرلا نىزام بولسۇن.

خۇدانىڭ ئىسرائىللارنى چۆل-باياۋاندا ئۆز بۇلۇتى ۋە ئوتى بىلەن يېتەكلىشى

15 ئىبادەت چېدىرى تىكلەنگەن كۈنى، بۇلۇت ئىبادەت چېدىرىنى، يەنى
ھۆكۈم-گۇۋاھلىق چېدىرىنى قاپلاپ تۇردى؛ كەچتىن تاكى ئەتىگەنگىچە، بۇلۇت
خۇددى ئوتتەك ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئۈستىدە تۇردى[58]. 16 دائىم شۇنداق
بولاتتى؛ كۈندۈزى بۇلۇت ئىبادەت چېدىرىنى قاپلاپ تۇراتتى، كېچىسى ئۇ
ئوتقا ئوخشايتتى. 17 قاچانىكى بۇلۇت جامائەت چېدىرىنىڭ ئۈستىدىن
كۆتۈرۈلسە، ئىسرائىللار يولغا چىقاتتى؛ بۇلۇت قەيەردە توختىسا، ئىسرائىللار
شۇ يەردە بارگاھ تىكەتتى. 18 ئىسرائىللار پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بويىچە

55 «گۈگۈم» — 3-ئايەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.
56 «مىس.» 46:12، «يۇھ.» 36:19نى كۆرۈڭ.
57 «ئۆز خەلقىدىن ئۈزۈپ تاشلىنىدۇ» — بۇ ئىبارە ئادەتتە ئادەمنىڭ خۇدانىڭ بىۋاستە جازاسى بىلەن دۇنيادىن كېتىشىنى كۆرسىتىدۇ. «مىس.» 19:12دىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.
58 «مىس.» 34:40-38نى كۆرۈڭ.

ماڭاتتى، پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بويىچە بارگاھ تىكەتتى؛ بۇلۇت ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئۈستىدە قانچە ئۇزاق توختىسا، ئۇلار بارگاھتا شۇنچە ئۇزاق تۇراتتى. [19]بۇلۇت ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئۈستىدە خېلى كۈنلەرگىچە توختاپ تۇرسا، ئىسرائىللارمۇ پەرۋەردىگارنىڭ كۆرسەتمىسىنى تۇتۇپ سەپەرگە چىقمايتتى؛ [20] مۇبادا بۇلۇت ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئۈستىدە پەقەت بىرنەچچە كۈنلا توختىسا، ئۇلار پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بويىچە شۇ ۋاقىتتا بارگاھ قۇرۇپ ياتاتتى، ئاندىن يەنە پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بويىچە سەپەرگە ئاتلىناتتى. [21]ۋە مۇبادا بۇلۇت پەقەتلا كەچتىن ئەتىگەنگىچە توختاپ، ئەتىگەندە بۇلۇت يەنە كۆتۈرۈلسە، ئۇلار يەنە يولغا چىقاتتى؛ مەيلى كۈندۈزى ياكى كېچىسى بۇلۇت كۆتۈرۈلسىلا، ئۇلار سەپەرگە چىقاتتى. [22] بۇلۇت ئىبادەت چېدىرىنىڭ ئۈستىدە ئۇزۇنراق تۇرسا، مەيلى ئىككى كۈن، بىر ئاي، بىر يىل تۇرسىمۇ، ئىسرائىللار يولغا چىقماي بارگاھتا تۇرۇۋېرەتتى؛ لېكىن بۇلۇت كۆتۈرۈلۈپ ماڭسىلا ئۇلار سەپىرىنى داۋاملاشتۇراتتى. [23] پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئۇلار بارگاھ قۇراتتى، پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بىلەن ئۇلار سەپەرنى داۋاملاشتۇراتتى؛ ئۇلار پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن بەرگەن ئەمرى بويىچە، پەرۋەردىگارنىڭ كۆرسەتمىسىنى تۇتاتتى.

كۈمۈش كاناي چېلىنىش ۋاقىتلىرى

10

[1] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ

[2] سەن ئۆزۈڭگە ئىككى كاناي ياساتقىن؛ ئۇلارنى كۈمۈشتىن سوقتۇر. ئۇلار جامائەتنى يىغىشقا، شۇنداقلا جامائەتنى بارگاھلىرىنى يىغىشتۇرۇپ يولغا چىقىشقا چاقىرىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. [3] ئىككى كاناي چېلىنغاندا پۈتكۈل جامائەت سېنىڭ يېنىڭغا جامائەت چېدىرى دەرۋازىسىنىڭ ئالدىغا يىغىلىدىغان بولسۇن. [4] ئەگەر يالغۇز بىرى چېلىنسا، ئەمىرلىرى، يەنى مىڭلىغان ئىسرائىللارنىڭ مىڭبېشىلىرى سېنىڭ يېنىڭغا كېلىپ يىغىلسۇن. [5] سىلەر قاتتىق يۇقىرى ئاۋاز بىلەن[59] چالغاندا كۈن چىقىش تەرەپتىكى

[59] «قاتتىق يۇقىرى ئاۋاز بىلەن» دېگەنلىكنىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئاگاھ ئاۋازى بىلەن».

بارگاھلار يولغا چىقسۇن. [6] ئاندىن سىلەر ئىككىنچى قېتىم قاتتىق، يۇقىرى ئاۋاز بىلەن چالغاندا جەنۇب تەرەپتىكى بارگاھلار يولغا چىقسۇن؛ ئۇلار يولغا چىققان چاغدا كاناي قاتتىق، يۇقىرى ئاۋاز بىلەن چېلىنىشى كېرەكتۇر.

[7] جامائەتنى يىغىلىشقا چاقىرىدىغان چاغدا، كاناي چېلىڭلار، ئەمما قاتتىق، يۇقىرى ئاۋاز بىلەن چالماڭلار؛ [8] ھارۇننىڭ ئەۋلادلىرى، كاھىن بولغانلار كانايلارنى چالسۇن؛ بۇلار[60] سىلەرگە ئەۋلادمۇ-ئەۋلاد بىر ئەبەدىي بەلگىلىمە بولسۇن. [9] ئەگەر سىلەر ئۆز زېمىنىڭلاردا سىلەرگە زۇلۇم سالغان دۈشمىنىڭلار بىلەن جەڭ قىلىشقا چىقساڭلار، قاتتىق، يۇقىرى ئاۋاز بىلەن چېلىڭلار. شۇنىڭ بىلەن ئۆزۈڭلارنىڭ خۇداسى بولغان پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا ياد ئېتىلىپ، دۈشمەنلىرىڭلاردىن قۇتۇلىسىلەر. [10] بۇنىڭدىن باشقا، خۇشال كۈنلىرىڭلاردا، بېكىتىلگەن ھېيتلىرىڭلاردا ۋە ئاينىڭ بىرىنچى كۈنلىرىدە، سىلەر كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە ئىناقلىق قۇربانلىقلىرىنى سۇنغىنىڭلاردا، قۇربانلىقلارنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ كاناي چېلىڭلار؛ شۇنىڭ بىلەن كانايلار سىلەرنى خۇدايىڭلارغا ئەسلەتكۈچى بولىدۇ؛ مەن خۇدايىڭلار پەرۋەردىگاردۇرمەن.

سىنايدىن يولغا چىقىش تەرتىپى

[11] ئىككىنچى يىلى، ئىككىنچى ئاينىڭ يىگىرمىنچى كۈنى بۇلۇت ھۆكۈم-گۇۋاھلىق چېدىرىنىڭ[61] ئۈستىدىن كۆتۈرۈلدى؛ [12] شۇنىڭ بىلەن ئىسرائىللار سىناي چۆلىدىن چىقىپ، يول ئېلىپ سەپەرلىرىنى باشلىدى؛ بۇلۇت پاران چۆلىدە توختىدى.

[13] بۇ ئۇلارنىڭ بىرىنچى قېتىم پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن قىلغان ئەمرى بويىچە يولغا چىقىشى بولدى. [14] يەھۇدا بارگاھى ئۆزىنىڭ تۇغى

60 «بۇلار» ــ كانايلار ئۆزلىرى.

61 مۇشۇ يەردە «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق» خۇدانىڭ ئىسرائىلغا ئاتا قىلغان تۈپ ئەمرلىرىنى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئىسرائىل بىلەن بولىدىغان ئەھدىسىنى كۆرسىتىدۇ («مىس.» 20-بابنى كۆرۈڭ). خۇدانىڭ مۇقەددەس ماھىيىتى ۋە خاراكتېرى شۇ ئەمرلەردە ئايان قىلىنغاچقا، ئۇنىڭ «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق»ى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. شۇ ئەمرلەر «ئەھدە ساندۇقى» ئىچىدە ساقلاقلىق تاش تاختايلار ئۈستىگە پۈتۈلگەن («مىس.» 40:20نى كۆرۈڭ).

ئاستىدا قوشۇن-قوشۇن بولۇپ ئالدى بىلەن يولغا چىقتى؛ قوشۇننىڭ باشلىقى
ئاممىنادابنىڭ ئوغلى ناھشون ئىدى. 15 ئىسساكار قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ
باشلىقى زۇئارنىڭ ئوغلى نەتانەل ئىدى. 16 زەبۇلۇن قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ
باشلىقى ھېلوننىڭ ئوغلى ئېلىئاب ئىدى. 17 ئاندىن ئىبادەت چېدىرى
چۇۋۇلۇپ، گەرشوننىڭ ئەۋلادلىرى بىلەن مەرارىنىڭ ئەۋلادلىرى ئۇنى كۆتۈرۈپ
يولغا چىقتى.

18 رۇبەن بارگاھى ئۆزىنىڭ تۇغى ئاستىدا قوشۇن-قوشۇن بولۇپ يولغا
چىقتى؛ قوشۇنىنىڭ باشلىقى شىدۆرنىڭ ئوغلى ئەلىزۇر ئىدى. 19 شىمېئون
قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ باشلىقى زۇرىشاددايىنىڭ ئوغلى شېلۇمىيەل ئىدى.
20 گاد قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ باشلىقى دېئۇئەلنىڭ ئوغلى ئەلىئاساف ئىدى.
21 ئاندىن كوھاتلار مۇقەددەس بۇيۇملارنى كۆتۈرۈپ يولغا چىقتى؛ ئۇلار يېتىپ
كېلىشتىن بۇرۇن ئىبادەت چېدىرىنى كۆتۈرگۈچىلەر كېلىپ ئۇنى تىكلەپ
قويۇشقانىدى.

22 ئەفرائىم بارگاھى ئۆزىنىڭ تۇغى ئاستىدا قوشۇن-قوشۇن بولۇپ يولغا
چىقتى؛ قوشۇنىنىڭ باشلىقى ئاممىھۇدنىڭ ئوغلى ئەلىشاما ئىدى. 23 ماناسسەھ
قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ باشلىقى پىداھزۇرنىڭ ئوغلى گامالىيەل ئىدى.
24 بىنيامىن قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ باشلىقى گىدېئونىنىڭ ئوغلى ئابىدان
ئىدى.

25 دان بارگاھى ھەممە بارگاھلارنىڭ ئارقا مۇھاپىزەتچىسى بولۇپ، ئۆزىنىڭ
تۇغى ئاستىدا قوشۇن-قوشۇن بولۇپ يولغا چىقتى؛ قوشۇنىنىڭ باشلىقى
ئاممىشاددايىنىڭ ئوغلى ئاھىئەزەر ئىدى. 26 ئاشىر قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ
باشلىقى ئوكراننىڭ ئوغلى پاگىيەل ئىدى. 27 نافتالى قەبىلىسى قوشۇنىنىڭ
باشلىقى ئېناننىڭ ئوغلى ئاھىرا ئىدى.

28 بۇلار ئىسرائىللار يولغا چىققاندا قوشۇن-قوشۇن بولۇپ مېڭىش تەرتىپى
ئىدى؛ ئۇلار شۇ تەرىقىدە يولغا چىقتى.

مۇسانىڭ قېيىنئاكىسى ھوبابقا بولغان تەلىپى

[29] مۇسا ئۆزىنىڭ قېيىنئاتىسى، مىدىيانلىق رېئۇئەلنىڭ ئوغلى ھوبابقا: ــ بىز پەرۋەردىگار ۋەدە قىلغان يەرگە قاراپ سەپەر قىلىۋاتىمىز، ئۇ: «مەن ئۇ يەرنى سىلەرگە مىراس قىلىپ بېرىمەن» دېگەن؛ ئۆزلىرىنىڭ بىز بىلەن بىللە مېڭىشلىرىنى ئۆتۈنىمەن، بىز سىلىگە ياخشى قارايمىز، چۈنكى پەرۋەردىگار ئىسرائىل توغرۇلۇق بەخت-سائادەت ئاتا قىلىمەن دەپ ۋەدە بەرگەن، ــ دېدى.
[30] لېكىن ھوباب مۇساغا: ــ ياق، مەن ئۆز يۇرتۇم، ئۆز ئۇرۇق-تۇغقانلىرىمغا كېتىمەن، ــ دېدى.
[31] مۇسا ئۇنىڭغا: بىزدىن ئايرىلىپ كەتمىسىلە؛ چۈنكى سىلى چۆلدە قانداق بارگاھ قۇرىشىمىز كېرەكلىكىنى بىلىلا، سىلى بىزگە كۆز بولۇپ بەرسىلە. [32]شۇنداق بولىدۇكى، بىز بىلەن بىللە بارسىلا، كەلگۈسىدە پەرۋەردىگار بىزگە قانداق ياخشىلىق قىلسا، بىزمۇ سىلىگە شۇنداق قىلىمىز! ــ دېدى.
[33] ئىسرائىللار پەرۋەردىگار تېغىدىن يولغا چىقىپ ئۈچ كۈن يول ماڭدى؛ پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقى ئۇلارغا ئارام ئالىدىغان يەر ئىزدەپ ئۇلارنىڭ ئالدىدا ئۈچ كۈن يول باشلاپ ماڭدى.
[34] ئۇلار چېدىرلىرىنى يىغىشتۇرۇپ يولغا چىقىدىغان چاغلاردا، پەرۋەردىگارنىڭ بۇلۇتى ھامان ئۇلارنىڭ ئۈستىدە بولاتتى. [35] ئەھدە ساندۇقى يولغا چىقىدىغان چاغدا مۇسا: «ئورنۇڭدىن تۇرغايسەن، ئى پەرۋەردىگار؛ دۈشمەنلىرىڭ تىرىپىرەن بولسۇن؛ ساڭا ئۆچلەر يۈزۈڭنىڭ ئالدىدىن قاچسۇن!» ــ دەيتتى. [36] ئەھدە ساندۇقى توختىغان چاغدا ئۇ: «قايتىپ كەلگەيسەن، ئى پەرۋەردىگار، مىڭلىغان-تۈمەنلىگەن ئىسرائىل خەلقى ئارىسىغا قايتىپ كەلگەيسەن!» ــ دەيتتى.

خەلقنىڭ يول بويى غوتۇلدىشىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈشى

11

[1] ۋە شۇنداق بولدىكى، خەلق غوتۇلدىشاتتى، ئۇلارنىڭ غوتۇلداشلىرى پەرۋەردىگارنىڭ قۇلىقىغا يېتىپ ئىنتايىن رەزىل ئاڭلاندى؛ ئۇ بۇ سۆزلەرنى ئاڭلىدى ۋە ئۇنىڭ غەزىپى قوزغالدى؛ پەرۋەردىگارنىڭ ئوت-يالقۇنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تۇتىشىپ، بارگاھنىڭ چېتىدىكى بەزىلەرنى كۆيدۈرۈشكە باشلىدى. [2] خەلق بۇ چاغدا مۇساغا يالۋۇرۇشىدى، مۇسا پەرۋەردىگاردىن تىلىدى؛ شۇنىڭ بىلەن ئوت پەسىيىپ ئۆچتى. [3] پەرۋەردىگارنىڭ ئوتى ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇتاشقانلىقى ئۈچۈن ئۇ ئۇ يەرگە «تابەراھ»[62] دەپ ئات قويىدى.

خەلقنىڭ ئوزۇق توغرۇلۇق غوتۇلداشلىرى

[4] ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى شالغۇت كىشىلەرنىڭ[63] نەپسى تاقىلداپ كەتتى، ئىسرائىللارمۇ يەنە يىغلاشقا باشلىدى: «ئەمدى بىزگە كىم گۆش بېرىدۇ؟ [5] ھېلىمۇ ئېسىمىزدىكى، بىز مىسىردىكى چاغلاردا پۇل خەجلىمەي تۇرۇپمۇ بېلىق يېيەلەيتتۇق، يەنە تەرخەمەك، تاۋۇز، پىياز ۋە كۇدە پىياز بىلەن سامساقمۇ بار ئىدى. [6] مانا بۇ يەردە ھازىر كۆز ئالدىمىزدا ماننادىن باشقا ھېچنېمە يوق، ئەمدى بىزنىڭ جېنىمىزمۇ قۇرۇپ كېتىۋاتىدۇ» دېيىشتى.
[7] ماننا گويا يۇمغاقسۈت ئۇرۇقىغا، كۆرۈنۈشى گويا كەھرىۋاغا ئوخشايتتى. [8] كىشىلەر ئۇيان-بۇيان چېپىپ ئۇنى يىغىپ، بەزىدە يارغۇنچاقتا ئېزىپ، بەزىدە ھاۋانچىدا سوقۇپ، يا بەزىدە قازاندا پىشۇرۇپ نان قىلىپ يەيتتى؛

---

[62] «تابەراھ» ــ «كۆيۈش» دېگەن مەنىدە.

[63] بەزىلەر «بىكار تەلەپلەر» دەپ تەرجىمە قىلىدۇ. لېكىن كېيىنكى سۆزلەردىن قارىغاندا، ئۇلار بەلكىم ئىسرائىللاردىن ئايرىم، باشقا بىرنەچچە مىللەتلەردىن بولغان بىر تۈركۈم كىشىلەر بولۇشى مۇمكىن.

تەمى زەيتۇن مايلىق توقاچلارغا ئوخشايتتى[64]. [9] كېچىدە بارگاھقا شەبنەم چۈشكەندە، ماننامۇ شۇنىڭ ئۈستىگە چۈشەتتى.

[10] مۇسا خەلقنىڭ ئائىلىمۇ-ئائىلە ھەربىرى ئۆز چېدىرىنىڭ ئىشىكى ئالدىدا يىغا-زار قىلىشىۋاتقىنىنى ئاڭلىدى؛ بۇنىڭغا پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپى قاتتىق قوزغالدى، بۇ ئىش مۇسانىڭ نەزىرىدىمۇ يامان كۆرۈندى. [11] مۇسا پەرۋەردىگارغا: ــ

سەن بۇ بارلىق خەلقنىڭ ئېغىر يۈكىنى ماڭا ئارتىپ قويۇپ، مەن قۇلۇڭنى نېمىشقا بۇنداق قىينايسەن؛ نېمىشقا مەن سېنىڭ ئالدىڭدا ئىلتىپات تاپمايمەن؟ [12] يا مەن بۇ پۈتۈن خەلققە ھامىلدار بولۇپ، ئۇلارنى تۇغدۇممۇ؟ سەن تېخى ماڭا: «سەن ئۇلارنى مەن قەسەم ئىچىپ ئۇلارنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىغا مىراس قىلغان شۇ يەرگە يەتكۈزگۈچە، خۇددى باققان ئاتىسى ئەمچەكتىكى بوۋاقنى باغرىغا ئالغاندەك باغرىڭغا ئېلىپ كۆتۈرۈپ ماڭ» دەۋاتىسەن؟ [13] مەن بۇ خەلققە نەدىن گۆش تېپىپ بېرەلەيمەن؟ چۈنكى ئۇلار ماڭا يىغلاپ: «سەن بىزگە يېگۈدەك گۆش تېپىپ بەر!» دېيىشمەكتە. [14] مەن بۇ خەلقنى كۆتۈرۈشنى يالغۇز ئۆزۈمگە ئېلىپ كېتەلمەيدىكەنمەن، بۇ ئىش ماڭا بەك ئېغىر كېلىۋاتىدۇ. [15] ئەگەر سەن ماڭا مۇشۇنداق مۇئامىلە قىلماقچى بولساڭ، مەن ئۆتۈنۈپ قالاي، بۇ خاراب ھالىتىمنى ماڭا كۆرسەتمەي، ئىلتىپات قىلىپ مېنى ئۆلتۈرۈۋەت! ــ دېدى.

پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا يەتمىش ئاقساقالنى تاللاپ چىقىشنى بۇيرۇشى

[16] پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ

ئىسرائىل ئاقساقاللىرى ئىچىدىن، سەن يېنىمغا تونۇيدىغان خەلق ئاقساقاللىرى ۋە بەگلەردىن يەتمىشنى تاللاپ يىغقىن، ئۇلارنى جامائەت چېدىرىنىڭ ئالدىغا ئەكەل. ئۇلار سېنىڭ بىلەن بىللە شۇ يەردە تۇرسۇن. [17] مەن شۇ يەرگە چۈشۈپ سېنىڭ بىلەن سۆزلىشىمەن؛ ۋە سېنىڭ ئۈستۈڭدە تۇرۇۋاتقان روھنى[65] ئېلىپ ئۇلارنىڭ ئۈستىگىمۇ بۆلۈپ قويىمەن. شۇنىڭ بىلەن

[64] ياكى «تەمى تاتلىق زەيتۇن مايغا ئوخشايتتى».

[65] «سېنىڭ ئۈستۈڭدە تۇرۇۋاتقان روھ» ــ شۈبھىسىزكى، خۇدانىڭ ئۆزىنىڭ مۇقەددەس روھى.

ئۇلار سەن بىلەن بىللە خەلقنى كۆتۈرۈش مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئالىدۇ،
ئاندىن سەن ئۇنى ئۆزۈڭ يالغۇز كۆتۈرمەيدىغان بولىسەن. 18 سەن خەلققە
مۇنداق دېگىن: «ئەتە گۆش يېيىشكە تەييارلىنىپ ئۆزەڭلەرنى خۇداغا ئاتاپ
پاكلاڭلار؛ چۈنكى سىلەر پەرۋەردىگارنىڭ قۇلىقىنى ئاغرىتىپ يىغلاپ: «ئەمدى
كىم بىزگە گۆش بېرىدۇ؟ ئاھ، مىسىردىكى ھالىمىز بەك ياخشى ئىدى!»
دېگەنىدىڭلار ئەمەسمۇ؟ پەرۋەردىگار دەرۋەقە سىلەرگە گۆش بېرىدۇ، سىلەر
ئۇنىڭدىن يەيسىلەر. 19 سىلەر بىر كۈن، ئىككى كۈن ئەمەس، بەش كۈن، ئون
كۈن ئەمەس، يىگىرمە كۈنمۇ ئەمەس، 20 بەلكى پۈتۈن بىر ئاي يەيسىلەر، تاكى
بۇرنۇڭلاردىن ئېتىلىپ چىقىپ ھۆ بولغۇچە يەيسىلەر؛ چۈنكى سىلەر ئاراڭلاردا
تۇرۇۋاتقان پەرۋەردىگارنى مەنسىتمەي، ئۇنىڭ ئالدىدا يىغلاپ تۇرۇپ: «بىز نېمە
ئۈچۈن مىسىردىن چىقتۇق؟» — دېدىڭلار».
21 مۇسا: — مەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تۇرۇۋاتقان بۇ خەلقتىن يولغا
چىقالايدىغان ئەركەكلەر[66] ئالتە يۈز مىڭ تۇرسا، سەن تېخى: «مەن ئۇلارنى
گۆش يەيدىغان، ھەتتا پۈتۈن بىر ئاي گۆش يەيدىغان قىلىمەن» دەيسەن؛
22 ئەمىسە قوي، كالا پادىلىرىنىڭ ھەممىسى سويۇلسا ئۇلارغا يېتەمدۇ؟ ياكى
دېڭىزدىكى ھەممە بېلىق ئۇلارغا تۇتۇپ بېرىلسە، ئۇلارنىڭ يېيىشىگە يېتەرمۇ؟
— دېدى.
23 شۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگار مۇساغا: — پەرۋەردىگارنىڭ قولى قىسقا
بولۇپ قاپتىمۇ؟ ئەمدى كۆرۈپ باققىنە، مېنىڭ ساڭا دېگەن سۆزۈم ئەمەلگە
ئاشۇرۇلامدۇ-يوق؟ — دېدى.
24 شۇنىڭ بىلەن مۇسا چىقىپ پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى خەلققە يەتكۈزدى
ۋە خەلق ئىچىدىكى ئاقساقاللاردىن يەتمىش ئادەمنى تاللاپ يىغىپ ئۇلارنى
جامائەت چېدىرىنىڭ ئەتراپىدا تۇرغۇزدى. 25 ئاندىن پەرۋەردىگار بۇلۇت
ئىچىدىن چۈشۈپ، مۇسا بىلەن سۆزلىشىپ، ئۇنىڭدىكى روھتىن ئېلىپ
يەتمىش ئاقساقالغا قويدى؛ روھ ئۇلارنىڭ ئۈستىگە قونۇشى بىلەن ئۇلار بېشارەت
بېرىشكە كىرىشتى. لېكىن شۇ ۋاقىتتىن كېيىن ئۇلار ئۇنداق قىلمىدى.

29-ئايەتنى كۆرۈڭ.

[66] ياكى «پىيادە ئەسكەرلەر». 1:46نى كۆرۈڭ.

26لېكىن ئۇ چاغدا ئۇلاردىن ئىككى ئادەم بارگاھتا قالدى؛ بىرسىنىڭ ئىسمى
ئەلداد، ئىككىنچىسى مېداد ئىدى (ئۇلار ئەسلىدە ئاقساقاللارنىڭ ئارىسىدا
تىزىملانغانىدى، لېكىن ئىبادەت چېدىرىغا چىقماي قالغانىدى). روھ ئۇلارنىڭ
ئۈستىدىمۇ قوندى ۋە ئۇلار بارگاھ ئىچىدە بېشارەت بېرىشكە باشلىدى. 27ياش
بىر يىگىت يۈگۈرۈپ كېلىپ مۇساغا: ــ
ئەلداد بىلەن مېداد بارگاھتا بېشارەت بېرىۋاتىدۇ، ــ دېدى. 28 مۇسانىڭ
خىزمەتكارى، مۇسا تاللىغان سەرخىل يىگىتلىرىدىن بىرى، نۇننىڭ ئوغلى
يەشۇئا قوپۇپ: ــ
ئى خوجام مۇسا، ئۇلارنى توسۇغايلا، ــ دېدى.
29 لېكىن مۇسا ئۇنىڭغا: ــ سەن مېنىڭ سەۋەبىمدىن ھەسەت
قىلىۋاتامسەن؟ پەرۋەردىگارنىڭ پۈتۈن خەلقى پەيغەمبەر بولۇپ كەتسە ئىدى،
پەرۋەردىگار ئۆزىنىڭ روھىنى ئۇلارنىڭ ئۈستىگە قويسا ئىدى! ــ دېدى.
30 شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن ئىسرائىل ئاقساقاللىرىنىڭ ھەممىسى
بارگاھقا قايتىپ كېتىشتى.

پەرۋەردىگارنىڭ بۆدۈنە چۈشۈرۈشى

31 ئەمدى پەرۋەردىگار ئالدىدىن بىر شامال چىقىپ، ئۇ دېڭىز تەرەپتىن
بۆدۈنىلەرنى ئۇچۇرتۇپ كېلىپ، بارگاھنىڭ ئەتراپىغا يېيىۋەتتى؛ بۆدۈنىلەر
بارگاھنىڭ ئۇ تەرىپىدىمۇ بىر كۈنلۈك يول، بۇ تەرىپىدىمۇ بىر كۈنلۈك يول
كەلگۈدەك يەر يۈزىنى ئىككى گەز ئېگىزلىكتە كەلگۈدەك قاپلىدى[67].
32 خەلق ئورنىدىن تۇرۇپ پۈتكۈل شۇ كۈنى، شۇ كېچىسى ۋە ئەتىسى
پۈتۈن كۈن بۆدۈنە تۇتۇپ يىغدى، ئەڭ ئاز دېگەنلىرىمۇ ئالاھازەل ئىككى خومىر
يىغدى؛ ئۇلار بۆلارنى بارگاھنىڭ تۆت ئەتراپىغا ئۆزلىرى ئۈچۈن يېيىشتى[68].

67 مۇقەددەس كىتابتا ئىشلىتىلگەن «گەز» ئادەمنىڭ قولىنىڭ جەينەكتىن بارماقنىڭ ئۇچىغىچە بولغان ئارىلىقى (تەخمىنەن 45 سانتىمېتىر) ئىدى.
باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «يەر يۈزىدىن ئالاھازەل ئىككى گەز ئېگىزلىكتە ئۇچۇپ كەلدى».

68 بىر «خومىر» تەخمىنەن مىڭ لىتىرگە باراۋەر. بۆدۈنىلەرنىڭ يېيىلىشى، شۈبھىسىزكى، گۆشىنى

[33] ئۇلار گۆشنى چايناپ ئېزىپ بولماي، گۆش تېخى چىشلىرى ئارىسىدا تۇرغاندا، پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپى ئۇلارغا قوزغىلىپ، خەلقنى ئىنتايىن ئېغىر بىر ۋابا بىلەن ئۇردى[(69)]. [34] شۇڭا كىشىلەر شۇ يەرنى «قىبروت-ھاتتاۋاھ»[(70)] دەپ ئاتىدى؛ چۈنكى ئۇلار شۇ يەردە نەپسى تاقىلدىغان كىشىلەرنى يەرلىككە قويغانىدى. [35] كېيىن خەلق قىبروت-ھاتتاۋاھتىن يولغا چىقىپ ھازىروتقا كېلىپ، ھازىروتتا توختىدى.

مەرىيەم بىلەن ھارۇننىڭ مۇساغا قارا چاپلىغانلىقى

12

[1] مەرىيەم بىلەن ھارۇن مۇسانىڭ ھەبەشلىك قىزنى خوتۇنلۇققا ئالغىنى[(71)] ئۈچۈن ئۇنىڭغا قارشى سۆز قىلدى (چۈنكى ئۇ ھەبەشلىك بىر قىزنى ئالغانىدى). [2] ئۇلار: — پەرۋەردىگار پەقەت مۇسا بىلەنلا سۆزلىشىپ، بىز بىلەن سۆزلەشمەپتىمۇ؟ — دېيىشتى. بۇ گەپنى پەرۋەردىگار ئاڭلىدى. [3] مۇسا دېگەن بۇ ئادەم ئىنتايىن كەمتەر-مۆمىن ئادەم بولۇپ، بۇ تەرەپتە يەر يۈزىدىكىلەر ئارىسىدا ئۇنىڭ ئالدىغا ئۆتىدىغىنى يوق ئىدى.

[4] پەرۋەردىگار مۇسا، ھارۇن ۋە مەرىيەمگە تۇيۇقسىز: — سىلەر ئۈچۈڭلار جامائەت چېدىرىغا كېلىڭلار، — دېدى.

ئۈچىلىسى چىقىپ كەلدى. [5] ئاندىن پەرۋەردىگار ئەرشتىن بۇلۇت تۈۋرۈكى ئىچىدە چۈشۈپ، جامائەت چېدىرىنىڭ ئالدىدا توختاپ، ھارۇن بىلەن مەرىيەمنى قىچقىرىۋىدى، ئۇلار ئالدىغا كەلدى.

قاقلاش ئۈچۈن ئىدى.

[69] خۇدا نېمىشقا خەلق قاقشىغان ۋاقتىدا ئەمەس، بەلكى دەل بۇدۇنلەرگە ئېغىز تەگكەندە ئۇلارنى ئۇردى؟ شۈبھىسىزكى، ئۇ ئۇلارنى شۇ ئىشتا سىنىدى. ئۇلار ئەسلىدە ئۇنىڭدىن نارازى بولۇپ گۇمانلىنىپ: «ئەمدى بىزگە كىم گۆش بېرىدۇ؟» — دېيىشكەنىدى (4-ئايەت). بىراق خۇدا ئۇلارغا كۆز ئالدىدا گۆش بەرگىنى بىلەن، ئۇلار گۇماندىن توۋا قىلمىدى ياكى تەشەككۈر ئېيتمىدى.

[70] «قىبروت-ھاتتاۋاھ» دېگەننىڭ مەنىسى «نەپسانىيەتنىڭ قەبرىلىرى».

[71] «ھەبەش» — «ئېفىئوپىيەلىك» دېگەننىڭ باشقىچە ئاتىلىشى. تېكىستتە، مۇسانىڭ بىرىنچى ئايالى بولغان زىپپوراھنىڭ ھايات ياكى ھايات ئەمەسلىكى توغرۇلۇق خەۋەر بېرىلمەيدۇ.

[6] ئۇ ئۇلارغا: ــ ئەمدى سىلەر گېپىمنى ئاڭلاڭلار، ئەگەر سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا پەيغەمبەر بولسا، مەن پەرۋەردىگار ئالامەت كۆرۈنۈشتە ئۇنىڭغا ئۆزۈمنى ئايان قىلىمەن، چۈشىدە ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشىمەن. [7] لېكىن قۇلۇم مۇساغا نىسبەتەن ئۇنداق ئەمەس؛ ئۇ بارلىق ئائىلەم ئىچىدە تولىمۇ سادىقتۇر؛ [8] مەن ئۇنىڭ بىلەن تېپىشماق ئېيتىپ ئولتۇرماي، يۈزمۇ يۈز[72] تۇرۇپ بىۋاسىتە سۆزلىشىمەن؛ ئۇ مەن پەرۋەردىگارنىڭ قىياپىتىنى كۆرەلەيدۇ. ئەمدى سىلەر نېمىشقا قۇلۇم مۇسا توغرۇلۇق يامان گەپ قىلىشتىن قورقمىدىڭلار؟ ــ دېدى. [9] پەرۋەردىگارنىڭ ئوتلۇق غەزىپى ئۇلارغا قوزغالدى ۋە ئۇ كېتىپ قالدى.

مەريەمنىڭ ماخاۋ بولۇپ قالغانلىقى

[10] شۇنىڭ بىلەن بۇلۇت جامائەت چېدىرى ئۈستىدىن كەتتى، ۋە مانا، مەريەم خۇددى ئاپئاق قاردەك پېسە-ماخاۋ بولۇپ كەتتى؛ ھارۇن بۇرۇلۇپ مەريەمگە قارىۋىدى، مانا، ئۇ پېسە-ماخاۋ بولۇپ قالغانىدى. [11] ھارۇن مۇساغا: ــ ۋاي خوجام! نادانلىق قىلىپ گۇناھ ئۆتكۈزۈپ قويغانلىقىمىز سەۋەبىدىن بۇ گۇناھنى بىزنىڭ ئۈستىمىزگە ئارتمىغايسەن. [12] ئۇ خۇددى ئانىسىنىڭ قورسىقىدىن چىققاندىلا بەدىنى يېرىم چىرىك، ئۆلۈك تۇغۇلغان بالىدەك بولۇپ قالمىغاي! ــ دېدى.
[13] شۇنىڭ بىلەن مۇسا پەرۋەردىگارغا: ــ ئى تەڭرى، ئۇنىڭ كېسىلىنى ساقايتقۇەتكەن بولساڭ، ــ دەپ نىدا قىلدى.
[14] پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ ئەگەر ئاتىسى ئۇنىڭ يۈزىگە تۈكۈرگەن بولسا، ئۇ يەتتە كۈن خىجىلچىلىق ئىچىدە تۇرغان بولاتتى ئەمەسمۇ؟[73] ئەمدى ئۇ بارگاھنىڭ سىرتىغا يەتتە كۈن قاماپ قويۇلسۇن، ئاندىن ئۇ قايتىپ كەلسۇن، ــ دېدى.
[15] شۇنىڭ بىلەن مەريەم بارگاھ سىرتىغا يەتتە كۈن قاماپ قويۇلدى، تاكى مەريەم قايتىپ كەلگۈچە خەلق يولغا چىقماي تۇرۇپ تۇردى. [16] ئاندىن كېيىن

---

[72] ئىبرانىي تىلىدا «ئېغىزمۇ ئېغىز».
[73] «ئاتىسى ئۇنىڭ يۈزىگە تۈكۈرگەن بولسا، ئۇ يەتتە كۈن خىجىلچىلىق ئىچىدە تۇرغان بولاتتى ئەمەسمۇ» ــ بۇ سۆزلەر ئىبرانىيلار ئارىسىدىكى قەدىمكى بىر ئۆرپ-ئادەتنى كۆرسەتسە كېرەك.

خەلق ھازىروتتىن يولغا چىقىپ، پاران چۆلىدە بارگاھ قۇردى.

مۇسانىڭ قانائاننى چارلاپ كېلىشكە ئون ئىككى چارلىغۇچى ئەۋەتىشى

13

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
2 مەن ئىسرائىللارغا مىراس قىلىپ بەرگەن قانائان زېمىنىنى
چارلاپ كېلىشكە ئادەملەرنى ئەۋەتكىن؛ ھەربىر ئاتا جەمەتكە تەۋە قەبىلىدىن
بىردىن ئادەم چىقىرىلسۇن، ئۇلار ئۆز قەبىلىسىدىكى ئەمىر بولسۇن، ــ دېدى.
3 مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە، ئۇلارنى پاران چۆلىدىن يولغا سالدى؛
ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئىسرائىللارنىڭ باشلىرى ئىدى.
4 تۆۋەندىكىلەر ئۇلارنىڭ ئىسىملىرى: ــ رۇبەن قەبىلىسىدىن زاككۇرنىڭ
ئوغلى شاممۇيا، 5 شىمېئون قەبىلىسىدىن خورىنىڭ ئوغلى شافات؛ 6 يەھۇدا
قەبىلىسىدىن يەفۇننەھنىڭ ئوغلى كالەب، 7 ئىسساكار قەبىلىسىدىن
يۈسۈپنىڭ ئوغلى ئىگال، 8 ئەفرائىم قەبىلىسىدىن نۇننىڭ ئوغلى ھوشىيا،
9 بىنيامىن قەبىلىسىدىن رافۇنىڭ ئوغلى پالتى، 10 زەبۇلۇن قەبىلىسىدىن
سودىنىڭ ئوغلى گاددىيەل، 11 يۈسۈپ قەبىلىسىدىن، يەنى ماناسسەھ
قەبىلىسىدىن سۇسىنىڭ ئوغلى گاددى، 12 دان قەبىلىسىدىن گىماللىنىڭ
ئوغلى ئاممىيەل، 13 ئاشىر قەبىلىسىدىن مىكائىلنىڭ ئوغلى سەتۇر، 14 نافتالى
قەبىلىسىدىن ۋوفسىنىڭ ئوغلى ناھبى، 15 گاد قەبىلىسىدىن ماكىنىڭ ئوغلى
گېئۇئەل. 16 مانا بۇلار مۇسا چارلاپ كېلىشكە دەپ قانائان زېمىنىغا ئەۋەتكەن
ئادەملەرنىڭ ئىسمى. مۇسا نۇننىڭ ئوغلى ھوشىيانى يەھوشۇيا دەپ ئاتىدى[74].
17 مۇسا ئۇلارنى چارلاپ كېلىشكە قانائانغا سەپەرۋەر قىلىپ: ــ سىلەر
مۇشۇ يەردىن نەگەۋ چۆلى تەرەپكە[75] قاراپ مېڭىڭلار، ئاندىن تاغلىق رايونغا
چىقىڭلار. 18 ئۇ يەرنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى، ئۇ يەردىكىلەرنىڭ كۈچلۈك-

---

74 ئىبرانىي تىلدا «ھوشىيا» ــ «ئۇ قۇتقۇزىدۇ»، «يەھوشۇئا» ــ «پەرۋەردىگار (ياھۋەھ) قۇتقۇزىدۇ» دېگەن مەنىدە. «ئەيسا» ئىبرانىي تىلدا دەل شۇ ئىسىمدۇر.

75 «نەگەۋ» دېگەن چۆل پەلەستىنىنىڭ جەنۇبى تەرىپىدە بولۇپ، مۇشۇ يەردە ۋە كۆپ باشقا يەرلەردە «جەنۇب»نى بىلدۈرىدۇ.

ئاجىزلىقىنى، ئاز ياكى كۆپلۈكىنى كۆرۈپ بېقىڭلار؛ [19] ئۇلار تۇرۇۋاتقان يەرنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى، ياخشى-يامانلىقىنى كۆرۈڭلار؛ ئۇلار تۇرۇۋاتقان شەھەرلەرنىڭ قانداق ئىكەنلىكىنى، بارگاھلىق شەھەر ياكى سېپىل-قەلئەلىك شەھەر ئىكەنلىكىنى؛ [20] ئۇ يەرنىڭ مۇنبەت ياكى مۇنبەتسىز ئىكەنلىكىنى، دەل-دەرەخلىرىنىڭ بار-يوقلۇقىنى كۆرۈپ كېلىڭلار. يۈرەكلىك بولۇپ، مېۋە-چېۋىلىرىدىن ئالغاچ كېلىڭلار، ــ دېدى.

بۇ چاغ دەل ئۈزۈم پىشىپ قالغان ۋاقىت ئىدى. [21] ئۇلار شۇ تەرەپلەرگە چىقىپ، زىمىننى زىن چۆلىدىن تارتىپ تاكى ھامات ئېغىزىنىڭ يېنىدىكى رەھوبقىچە بىرىپ چارلاشتى. [22] ئۇلار جەنۇب[76] تەرەپتە ھېبرونغا باردى، ئۇ يەرلەردە ئاناقىيلارنىڭ ئەۋلادلىرىدىن ئاھىمان، شىشاي، تالماي دېگەنلەر ئولتۇرۇشلۇق ئىدى. ئەسلىدە ھېبرون شەھىرى مىسىردىكى زوئان شەھىرىدىن يەتتە يىل ئىلگىرى ياسالغانىدى. [23] ئۇلار «ئەشكول جىلغىسى»غا[77] كەلدى، ئۇ يەردە بىر ساپ ئۈزۈمى بار بىر ئۈزۈم شېخىنى كېسىپ، بىر بالداققا ئېسىپ ئىككى ئادەمگە كۆتۈرگۈزۈپ ماڭدى؛ ئۇلار ئانار بىلەن ئەنجۈرمۇ ئېلىپ قايتىپ كەلدى. [24] ئىسرائىللار شۇ يەردە كېسىۋالغان ئەشۇ ئۈزۈم سەۋەبىدىن ئۇ يەر «ئەشكول جىلغىسى» («ئۈزۈم ساپىقى جىلغىسى») دەپ ئاتالدى.
[25] ئۇلار قىرىق كۈندىن كېيىن ئۇ يەرلەرنى چارلاپ تۈگىتىپ، قايتىپ كەلدى.

چارلىغۇچىلارنىڭ مەلۇماتى

[26] ئۇلار كېلىپ، پاران چۆللۈكىدىكى قادەشتە مۇسا، ھارۇن ۋە پۈتۈن ئىسرائىل جامائىتى بىلەن كۆرۈشتى. ئۇلار ئىككىيلەنگە ھەم پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتىگە مەلۇمات بەردى ھەم زېمىننىڭ مېۋىلىرىنى ئۇلارغا كۆرسەتتى.
[27]ئۇلار مۇساغا مەلۇمات بېرىپ: ــ

بىز ئۆزلىرى بېرىڭلار دېگەن يەرلەرگە باردۇق، راستتىنلا سۈت بىلەن ھەسەل ئېقىپ تۇرىدىغان يەر ئىكەن، مانا بۇلار شۇ يەرنىڭ مېۋىلىرى. [28] بىراق

[76] ئىبرانىي تىلدا «نەگەۋ».
[77] «ئەشكول» دېگەننىڭ مەنىسى «ئۈزۈملەر».

ئۇ يەردىكىلەر بەك كۈچتۈڭگۈر ئىكەن، شەھەرلەر سېپىللىق بولۇپ ھەم پۇختا-ھەيۋەتلىك ئىكەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە، بىز ئۇ يەردە ئاناقىيلارنىڭ ئەۋلادلىرىنىمۇ كۆردۇق. [29] ئامالەكلەر جەنۇب تەرەپتە تۇرىدىكەن؛ ھىتتىيلار، يەبۇسىيلار، ئاموررىيلار تاغلاردا تۇرىدىكەن؛ قانائانىيلار دېڭىز بويلىرىدا ۋە ئىئوردان دەرياسى بويلىرىدا تۇرىدىكەن، ــ دېدى.

[30] كالەب مۇسانىڭ ئالدىدا كۆپچىلىكنى تىنچىتىپ: ــ

بىز دەرھال ئاتلىنىپ بېرىپ ئۇ يەرنى ئىگىلەيلى! چۈنكى بىز چوقۇم غالىپ كېلىمىز ــ دېدى.

[31] لېكىن ئۇنىڭ بىلەن بىللە چىققان باشقىلار بولسا: ــ

ئۇلار بىزدىن كۈچلۈك ئىكەن، شۇڭا ئۇلارغا ھۇجۇم قىلساق بولمايدۇ، ــ دېيىشتى. [32] ئاندىن چارلىغۇچىلار ئۆزلىرى چارلاپ كەلگەن زېمىننىڭ ئەھۋالىدىن ئىسرائىللارغا يامان مەلۇمات بېرىپ:

ــ بىز كىرىپ چارلاپ ئۆتكەن زېمىن بولسا ئۆز ئاھالىسىنى يەيدىغان زېمىن ئىكەن؛ بىز ئۇ يەردە كۆرگەنلەرنىڭ ھەممىسى يوغان ئادەملەر ئىكەن. [33] بىز ئۇ يەرلەردە «نەفىلىيلەر» دېگەن گىگانت ئادەملەرنى كۆردۇق (دەرۋەقە ئاناقىيلارنىڭ ئەۋلادلىرى نەفىلىيلەردىن چىققاندۇر[78])؛ بىز ئۆزىمىزگە قارىساق چېكەتكىدەك تۇرىدىكەنمىز، بىز ئۇلارغىمۇ شۇنداق كۆرۈنىدىكەنمىز، ــ دېدى.

ئىسرائىللارنىڭ تاپا-تەنە قىلىشى

14

[1] شۇنىڭ بىلەن بارلىق جامائەت داد-پەرياد كۆتۈرۈپ يىغلىدى؛ ئۇلار كېچىچە يىغا-زار قىلىشىپ چىقتى. [2] ئىسرائىللار مۇسا بىلەن ھارۇنغا تاپا-تەنە قىلىپ: ــ بىز بالدۇرلا مىسىردا ئۆلۈپ كەتسەك

[78] «نەفىلىيلەر» تۇپاندىن ئىلگىرى پەيدا بولغان گىگانتلار ئىدى. ھەممىسى تۇپاندا يوقىتىلغان بولغاچقا، چارلىغۇچىلارنىڭ شۇ گېپى پەقەت ئۆزلىرىنىڭ تۇقۇغان ئەپسانىلىرى، خالاس. گەرچە «ئاناقىيلار»مۇ گىگانتلار بولسىمۇ («قان.» 9:1-2نى كۆرۈڭ)، ئۇلارنىڭ «نەفىلىيلەر» بىلەن ھېچقانداق مۇناسىۋىتى يوق ئىدى.
ھالبۇكى، روھىي جەھەتتىن بۇ گىگانتلارنىڭ «نەفىلىيلەر»نىڭ ئەسلىدىكى كېلىپ چىقىشى بىلەن مۇناسىۋىتى بولۇشى مۇمكىن («يار.» 6:1-4).

بوپتىكەن! مۇشۇ چۆل-جەزىرىدە ئۆلۈپ كەتسەك بوپتىكەن! [3] پەرۋەردىگار نېمىشقا بىزنى قىلىچ ئاستىدا ئۆلسۇن، خوتۇن بالا-چاقىلىرىمىز بۇلىنىپ، دۈشمەننىڭ ئولجىسى بولسۇن دەپ بىزنى بۇ يەرگە باشلاپ كەلگەندۇ؟ ئۇنىڭدىن كۆرە، مىسىرغا قايتىپ كەتكىنىمىز ياخشى ئەمەسمۇ؟ ــ دەپ غوتۇلداشتى. [4] شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بىر-بىرىگە: ــ باشقىدىن بىر باشلىق تىكلەپ مىسىرغا قايتىپ كېتەيلى، ــ دېيىشتى.

[5] مۇسا بىلەن ھارۇن پۈتۈن ئىسرائىل جامائىتى ئالدىدا يىقىلىپ دۈم ياتتى. [6] شۇ يەرنى چارلاپ كەلگەنلەر ئىچىدىكى نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئا بىلەن يەفۇننەھنىڭ ئوغلى كالەب كىيىملىرىنى يىرتىپ، [7] پۈتۈن ئىسرائىل جامائەتچىلىكىگە: ــ بىز چارلاپ كېلىشكە ئۆتۈپ بارغان زېمىن ئىنتايىن بەك ياخشى زېمىن ئىكەن. [8] ئەگەر پەرۋەردىگار بىزدىن سۆيۈنسە، بىزنى شۇ زېمىنغا، يەنى ھەسەل بىلەن سۈت ئېقىپ تۇرىدىغان شۇ زېمىنغا باشلاپ بېرىپ، ئۇنى بىزگە بېرىدۇ. [9] سىلەر پەقەت پەرۋەردىگارغا ئاسىيلىق قىلماڭلار! ئۇ زېمىندىكىلەردىن قورقماڭلار، چۈنكى ئۇلار بىزگە نىسبەتەن بىر غىزادۇر؛ ئۇلارنىڭ پاناھدارلىرى ئۇلاردىن كەتتى، پەرۋەردىگار بولسا بىز بىلەن بىللە؛ ئۇلاردىن قورقماڭلار، ــ دېدى.

[10] ھالبۇكى، پۈتكۈل جامائەت تەرەپ-تەرەپتىن: ــ ئۇ ئىككىسىنى چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرۈۋېتەيلى، دېيىشتى. لېكىن پەرۋەردىگارنىڭ جۇلاسى جامائەت چېدىرىدا ئىسرائىللارغا ئايان بولدى.

خۇدانىڭ جازاسى، مۇسانىڭ خەلق ئۈچۈن ئىلتىجا قىلغانلىقى

[11] پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ بۇ خەلق مېنى قاچانغىچە مەنسىتمەيدۇ؟ گەرچە ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا شۇنچە مۆجىزىلىك ئالامەتلەرنى ياراتقان بولساممۇ، لېكىن ئۇلار ماڭا قاچانغىچە ئىشەنمەيدىكەن؟ [12] مەن ئۇلارنى ۋابا بىلەن ئۇرۇپ يوقىتىمەن، شۇنىڭ بىلەن سېنى ئۇلاردىن تېخىمۇ چوڭ ۋە قۇدرەتلىك بىر ئەل قىلىمەن، ــ دېدى.

[13] مۇسا بولسا پەرۋەردىگارغا مۇنداق دېدى: ــ

«بۇنداق بولىدىغان بولسا بۇ ئىشنى مىسىرلىقلار ئاڭلاپ قالىدۇ، چۈنكى سەن
ئۇلۇغ قۇدرىتىڭ بىلەن بۇ خەلقنى ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ئېلىپ چىققانىدىڭ؛ 14 ۋە
مىسىرلىقلار بۇ ئىشنى شۇ زېمىندىكى خەلقلەرگىمۇ ئېيتىدۇ. ئۇ زېمىندىكى
ئاھالىمۇ سەن پەرۋەردىگارنىڭ بۇ خەلقنىڭ ئارىسىدا ئىكەنلىكىڭنى، سەن
پەرۋەردىگارنىڭ ئۇلارنىڭ ئالدىدا يۈزمۇيۈز كۆرۈنگەنلىكىڭنى، سېنىڭ بۇلۇتىڭ
دائىم ئۇلارغا سايە چۈشۈرۈپ كەلگەنلىكىنى، شۇنداقلا سېنىڭ كۈندۈزى
بۇلۇت تۈۋرۈكىدە، كېچىسى ئوت تۈۋرۈكىدە ئۇلارنىڭ ئالدىدا ماڭغانلىقىڭنى
ئاڭلىغانىدى. 15 ئەمدى سەن بۇ خەلقنى خۇددى بىر ئادەمنى ئۆلتۈرگەندەك
ئۆلتۈرۈۋەتسەڭ، سېنىڭ نام-شۆھرىتىڭنى ئاڭلىغان ئەللەرنىڭ ھەممىسى:
16 «پەرۋەردىگار بۇ خەلقنى ئۆزى ئۇلارغا بېرىشكە قەسەم قىلغان زېمىنغا
باشلاپ بارالمايدىغانلىقى ئۈچۈن، شۇڭا ئۇلارنى ئەشۇ چۆل-جەزىرىدە
ئۆلتۈرۈۋېتىپتۇ» دەپ قالىدۇ. 17 ئەمدى ئۆتۈنىمەنكى، رەببىم قۇدرىتىڭنى جارى
قىلدۇرغايسەن، ئۆزۈڭنىڭ: 18 «پەرۋەردىگار ئاسانلىقچە ئاچچىقلانمايدۇ،
ئۇنىڭ مېھىر-مۇھەببىتى تېشىپ تۇرىدۇ؛ ئۇ گۇناھ ۋە ئىتائەتسىزلىكنى
كەچۈرىدۇ، لېكىن گۇناھكارلارنى ھەرگىز گۇناھسىز دەپ قارىمايدۇ، ئاتىلارنىڭ
قەبىھلىكىنى ئاتىسىدىن بالىسىغىچە، ھەتتا نەۋرە-چەۋرىلىرىگىچە ئۇلارنىڭ
ئۈستىگە يۈكلەيدۇ[79]» دېگىنىڭدەك قىلغايسەن. 19 مېھرىي-شەپقىتىڭنىڭ
كەڭرىلىكى بويىچە، مىسىردىكى چاغدىن تاكى ھازىرغىچە دائىم كەچۈرۈپ
كەلگىنىڭدەك، بۇ خەلقنىڭ قەبىھلىكىنى كەچۈرگەيسەن!».
20 پەرۋەردىگار: ــ «بويىتۇ، سەن دېگەندەك ئۇلارنى كەچۈردۈم. 21 لېكىن
ئۆز ھاياتىم بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، پۈتكۈل يەر يۈزى مەن پەرۋەردىگارنىڭ
شان-شەرىپى بىلەن تولىدۇ.
22 ھالبۇكى، مېنىڭ جۇلايىمنى، مىسىردا ۋە چۆل-جەزىرىدە كۆرسەتكەن
مۆجىزىلىك ئالامەتلىرىمنى كۆرۈپ تۇرۇپمۇ مېنى مۇشۇنداق ئون قېتىملاپ
سىناپ يەنە ئاۋازىمغا قۇلاق سالمىغانلار، 23 مەن قەسەم ئىچىپ ئۇلارنىڭ

79 «ئاتىلارنىڭ قەبىھلىكىنى ئاتىسىدىن بالىسىغىچە، ھەتتا نەۋرە-چەۋرىلىرىگىچە ئۇلارنىڭ ئۈستىگە يۈكلەيدۇ» ــ بۇ مۇھىم سۆز توغرۇلۇق «ئەزاكىيال»دىكى «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى (18-، 33-بابلار توغرۇلۇق) كۆرۈڭ.

ئاتا-بوۋىلىرىغا مىراس قىلىپ بېرىمەن دېگەن ئۇ زېمىننى ھەرگىز كۆرەلمەيدۇ؛ مېنى مەنسىتمىگەنلەردىن بىرىمۇ ئۇ يۇرتنى كۆرەلمەيدۇ. [24] لېكىن ئۆزىدە باشقىچە بىر روھنىڭ بولغىنى، پۈتۈن قەلبى بىلەن ماڭا ئەگەشكىنى ئۈچۈن قۇلۇم كالەبنى ئۇ كىرگەن يەرگە باشلاپ كىرىمەن؛ ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىمۇ ئۇ يەرگە مىراسخور بولىدۇ. [25] (شۇ چاغدا ئامالەكلەر بىلەن قانائانىيلار تاغلىق جىلغىلاردا تۇرۇۋاتاتتى) — ئەتە سىلەر يولۇڭلاردىن بۇرۇلۇپ، قىزىل دېڭىزغا بارىدىغان يول بىلەن مېڭىپ چۆلگە سەپەر قىلىڭلار» — دېدى.

پەرۋەردىگارنىڭ ئىسرائىللارنى جازالىشى

[26] پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى:
[27] — مەن مېنىڭ يامان گېپىمنى قىلىپ غوتۇلدىشىدىغان بۇ رەزىل جامائەتكە قاچانغىچە چىدىشىم كېرەك؟ ئىسرائىللارنىڭ مېنىڭ يامان گېپىمنى قىلغانلىرى، شۇ توختاۋسىز غوتۇلداشلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئاڭلىدىم. [28] سەن ئۇلارغا: — پەرۋەردىگار مۇنداق دەيدۇ: «مەن ھاياتىم بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، خەپ، مەن سىلەرگە قۇلىقىمغا كىرگەن سۆزلىرىڭلار بويىچە مۇئامىلە قىلمايدىغان بولسام! [29] سىلەرنىڭ ئۆلۈكۈڭلار مۇشۇ چۆلدە ياتىدۇ؛ سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردا ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر، يەنى يېشى يىگىرمىدىن ئاشقان، مېنىڭ يامان گېپىمنى قىلىپ غوتۇلدىغانلارنىڭ ھەممىسى پۈتۈن سانى بويىچە [30] سىلەرگە قول كۆتۈرۈپ قەسەم قىلىپ، تۇرالغۇڭلار قىلىپ بېرىمەن دېگەن زېمىنغا ھېچ كىرەلمەيدۇ؛ پەقەت يەفۇننەھنىڭ ئوغلى كالەب بىلەن نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئالا كىرىدۇ. [31] سىلەرنىڭ كىچىك باللىرىڭلار، يەنى «بۇلىنىپ، دۈشمەننىڭ ئولجىسى بولۇپ قالىدۇ» دېيىلگەنلەرنى مەن باشلاپ كىرىمەن، ئۇلار سىلەر كەمسىتكەن ئۇ زېمىندىن بەھرىمەن بولىدۇ. [32] بىراق سىلەر بولساڭلار، سىلەر يىقىلىپ، ئۆلۈكۈڭلار بۇ چۆلدە قالىدۇ. [33] سىلەرنىڭ باللىرىڭلار بۇزۇقلۇق-ۋاپاسىزلىقىڭلارنىڭ[80] ئەلەمىنى تارتىپ، ئۆلۈكۈڭلار

[80] ئىبرانىي تىلىدا «پاھىشۋازلىقلىرىڭلار» — خۇدادىن ئېزىپ كېتىش تەۋرات-ئىنجىلدا «پاھىشۋازلىق» دەپ ھېسابلىنىدۇ.

چۆلدە يوقالغۇچە، بۇ چۆلدە قىرىق يىل سەرگەردان بولۇپ يۈرىدۇ. [34] سىلەرنىڭ شۇ زېمىننى چارلىغان كۈنلىرىڭلارنىڭ سانى بويىچە، قىرىق كۈننىڭ ھەربىر كۈننى بىر يىل ھېسابلاپ، قەبىھلىكلىرىڭلارنى قىرىق يىل ئۆز ئۈستۈڭلارغا ئېلىپ يۈرىسىلەر؛ شۇ چاغدا مېنىڭ ئۆزۈڭلاردىن ياتلاشقىنىمنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلىپ يېتىسىلەر» ــ دېگىن. [35] مەن پەرۋەردىگار شۇنداق دېگەنىكەنمەن، يىغىلىپ ماڭا قارشى چىققان بۇ رەزىل خەلق جامائىتىگە مەن چوقۇم شۇنداق قىلىمەن؛ ئۇلار مۇشۇ چۆل-جەزىرىدە يەۋېتىلىدۇ، شۇ يەردە ئۆلىدۇ.

[36] مۇسا ئۇ زېمىننى چارلاپ كېلىشكە ئەۋەتكەنلەر قايتىپ كەلگەندە، ئۇ زېمىن توغرۇلۇق يامان خەۋەر ئېلىپ كېلىش بىلەن پۈتۈن جامائەتنى غوتۇلدىتىپ، مۇسانىڭ يامان گېپىنى قىلغۇزغانىلار، [37] يەنى ئۇ زېمىن توغرۇلۇق يامان خەۋەر ئەكەلگەن بۇ كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ۋابا كېسىلى تېگىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا ئۆلدى. [38] زېمىننى چارلاپ كېلىشكە بارغان ئادەملەر ئىچىدىن پەقەت نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئا بىلەن يەفۇننەھنىڭ ئوغلى كالەبلا ھايات قالدى.

ئۆز مەيلىچە ھۇجۇمغا ئۆتۈپ مەغلۇپ بولۇپ قېچىش

[39] مۇسا بۇ گەپلەرنى پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتىگە ئېيتىۋىدى، ھەممىسى بەك ھەسرەت چەكتى. [40] ئۇلار ئەتىگەن تاڭ ئاتقاندا تۇرۇپ تاغقا چىقىپ: ــ مانا بىز كەلدۇق! پەرۋەردىگار ئېيتقان يۇرتقا چىقىپ ھۇجۇم قىلايلى؛ چۈنكى بىز گۇناھ قىلدۇق، ــ دېيىشتى.

[41] ــ سىلەر يەنە نېمىشقا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىسىلەر؟ ــ دېدى مۇسا، ــ بۇ ئىش غەلىبىلىك بولمايدۇ! [42] پەرۋەردىگار ئاراڭلاردا بولمىغاچقا، دۈشمەنلىرىڭلارنىڭ قىلىچى ئاستىدا ئۆلۈپ، مەغلۇپ بولماسلىقىڭلار ئۈچۈن ھۇجۇمغا چىقماڭلار. [43] چۈنكى ئامالەكلەر بىلەن قانائانىيلار ئۇ يۇرتتا، سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردا تۇرىدۇ؛ سىلەر قىلىچ ئاستىدا ئۆلۈپ كېتىسىلەر؛ چۈنكى سىلەر پەرۋەردىگاردىن تېنىپ كەتتىڭلار، پەرۋەردىگار سىلەر بىلەن بىللە بولمايدۇ.

44 لېكىن، گەرچە پەرۋەردىگارنىڭ ئەھدە ساندۇقى ۋە مۇسا بارگاھتىن قوزغالمىغان بولسىمۇ، ئۇلار يەنىلا ئۆز مەيلىچە تاغقا چىقىپ ھۇجۇمغا ئۆتتى.
45 شۇنىڭ بىلەن ئامالەكلەر بىلەن شۇ تاغدا تۇرۇشلۇق قانائانىيلار چۈشۈپ ئۇلارنى تاكى خورماھغىچە قوغلاپ، بىتچىت قىلىپ قىرغىن قىلدى.

تۈرلۈك قۇربانلىقلار توغرىسىدىكى قائىدە-نىزام

15

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —
2 — سەن ئىسرائىللارغا مۇنداق دېگىن: — سىلەر ماكانلىششىڭلار ئۈچۈن سىلەرگە تەقدىم قىلىپ بېرىدىغان زېمىنغا كىرگەن چېغىڭلاردا، 3 ئەگەر پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان، ئۇنىڭغا خۇشبۇي بولسۇن دەپ بىرەر ھەدىيە-قۇربانلىق قىلماقچى بولساڭلار، قۇربانلىق كالا ياكى قوي-ئۆچكە پادىسىدىن بولسۇن. ئۇ كۆيدۈرمە قۇربانلىق بولسۇن، قەسەمنى ئادا قىلىش قۇربانلىقى بولسۇن، ئىختىيارىي قۇربانلىق ياكى سىلەرگە بېكىتىلگەن ھېيتلاردىكى زۆرۈر قۇربانلىق بولسۇن،[81] 4-5 قۇربانلىق سۇنغۇچى كىشى پەرۋەردىگارغا ئاتىغىنىغا بىر ئاشلىق ھەدىيەسىنى قوشۇپ كەلتۈرسۇن. كۆيدۈرمە قۇربانلىق ياكى باشقا قۇربانلىق قوزا بولسا، ئۇنداقتا ئاشلىق ھەدىيەسى زەيتۇن مېيىدىن بىر ھىننىڭ تۆتتىن بىرى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرى بولسۇن؛ ئۇنىڭغا يەنە شاراب ھەدىيەسى سۈپىتىدە تۆتتىن بىر ھىن شارابنى قوشۇپ سۇنسۇن[82].
6 قۇربانلىقنىڭ قوچقار بولسا، سەن ئۇنىڭغا ئاشلىق ھەدىيەسى سۈپىتىدە ئۈچتىن بىر ھىن زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى بولسۇن 7 ۋە شاراب ھەدىيەسى سۈپىتىدە تۆتتىن بىر ھىن شارابنى قوشۇپ سۇنسۇن؛ بۇلار پەرۋەردىگارغا خۇشبۇي چىقارسۇن دەپ سۇنۇلسۇن. 8 ئەگەر سەن پەرۋەردىگارغا كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ياكى قەسەم

81 بۇ ئايەتتە كۆزدە تۇتۇلغان قۇربانلىقلارنىڭ ھەممىسى «كۆيدۈرمە قۇربانلىق» ياكى «ئىناقلىق قۇربانلىقى»دۇر (5-ئايەتنى كۆرۈڭ).
82 بىر ئەفاھ تەخمىنەن 2 كۈرە ياكى 22 لىتر ئىدى. بىر ھىن تەخمىنەن 3.6 لىتر ئىدى.

ئادا قىلىش قۇربانلىقى ياكى ئىناقلىق قۇربانلىقى سۈيتىدە تورپاق ئاتىغان بولساڭ، [9] ئۇنداقتا تورپاقتا ئاشلىق ھەدىيە سۈپىتىدە يېرىم ھىن زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئۇندىن ئۈچىنى، [10] شاراب ھەدىيە سۈپىتىدە يېرىم ھىن شارابنى قوشۇپ سۇنغىن؛ بۇلار پەرۋەردىگارغا ئاتىلىپ ئوتتا سۇنۇلۇپ، خۇشبۇي چىقارسۇن دەپ كەلتۈرۈلسۇن.

[11] ھەربىر سۇنۇلغان تورپاق، قوچقار، قوزا ياكى ئوغلاقتا نىسبەتەن مۇشۇنداق قىلىنسۇن. [12] سىلەر سۇنىدىغىنىڭلارنىڭ سانى بويىچە، ھەرخىل قۇربانلىقنىڭ سانىغا قاراپ شۇنداق قىلىسىلەر.

[13] شۇ زېمىندا تۇغۇلغانلارنىڭ ھەممىسى پەرۋەردىگارغا خۇشبۇي چىقارسۇن دەپ، ئوتتا سۇنۇلىدىغان قۇربانلىق قىلماقچى بولسا ئەنە شۇنداق قىلسۇن. [14]شۇنىڭدەك سىلەر بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقان مۇساپىر ياكى ئەۋلادمۇ-ئەۋلاد سىلەر بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقانلار بولسا، خۇشبۇي چىقارسۇن دەپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان قۇربانلىق قىلماقچى بولسا، سىلەر قانداق قىلغان بولساڭلار، ئۇلارمۇ شۇنداق قىلسۇن. [15] پۈتكۈل جامائەتكە، مەيلى سىلەر بولۇڭلار ياكى سىلەر بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقان مۇساپىر بولسۇن، ھەممىڭلار ئۈچۈن ئوخشاش بىر بەلگىلىمە بولىدۇ؛ سىلەر ئۈچۈن دەۋرمۇ-دەۋر ئەبەدىي بىر بەلگىلىمە بولىدۇ؛ پەرۋەردىگار ئالدىدا سىلەر قانداق بولساڭلار، مۇساپىرلارمۇ شۇنداقتۇر. [16] سىلەرگىمۇ، ئاراڭلاردا تۇرۇۋاتقان مۇساپىرلارغىمۇ ئوخشاش بىر قانۇن-بەلگىلىمە، ئوخشاش بىر ھۆكۈم بولسۇن.

[17] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —

[18] سەن ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ ئۇلارغا مۇنداق دېگىن: — «سىلەر مەن سىلەرنى ئەكىرىدىغان زېمىنغا يېتىپ بارغاندا، [19] شۇ يەردىن چىققان ئاشلىقنى يەيدىغان چېغىڭلاردا، پەرۋەردىگارغا بىر «كۆتۈرمە ھەدىيە» تەقدىم قىلىڭلار. [20] سىلەر ھەربىر يېڭى خېمىردىن پىشقان نانلاردىن بىرىنى «كۆتۈرمە ھەدىيە» قىلىپ تەقدىم قىلىڭلار[83]؛ سىلەر ئۇنى تەقدىم قىلغاندا خۇددى

[83] «سىلەر ھەربىر يېڭى خېمىردىن پىشقان نانالاردىن بىرىنى «كۆتۈرمە ھەدىيە» قىلىپ تەقدىم قىلىڭلار» دېگەننىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: — «سىلەر دەسلەپكى ھوسۇلدىن چىققان خېمىردىن بىر نان پىشۇرۇپ ئۇنى «كۆتۈرمە ھەدىيە» قىلىپ تەقدىم قىلىڭلار» (بىراق

خاماننىڭ «كۆتۈرمە ھەدىيە»سىگە ئوخشاش بولسۇن[84]. [21] دەۋردىن-دەۋرگە سىلەر دەسلەپكى ھوسۇلدىن چىققان خېمىردىن بىرناننى «كۆتۈرمە ھەدىيە» سۈپىتىدە پەرۋەردىگارغا سۇنۇڭلار.

بىلمەي قىلغان گۇناھى ئۈچۈن كافارەت كەلتۈرۈش

[22] ئەگەر سىلەر ئۆزۈڭلار بىلمەي ئىبزىپ گۇناھ قىلىپ، پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا بۇيرۇغان بۇ بارلىق ئەمرلىرىگە ئەمەل قىلمىغان بولساڭلار[85]، [23]يەنى پەرۋەردىگار بۇيرۇغان كۈندىن ئىتىبارەن بارلىق ئەۋلادلىرىڭلارغىچە پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن سىلەرگە بۇيرۇغان بارلىق ئىشلىرىغا ئەمەل قىلمىغان بولساڭلار، [24] جامائەت شۇنداق بىرەر گۇناھنىڭ بىلمەي ئۆتكۈزۈلگەنلىكىدىن خەۋەرسىز بولسا، ئۇنداقتا پۈتكۈل جامائەت پەرۋەردىگارغا خۇشبۇي چىقارسۇن دەپ ياش بىر تورپاقنى كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۈپىتىدە سۇنسۇن ھەمدە قائىدە-نىزام بويىچە ئۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك ئاشلىق ھەدىيە بىلەن شاراب ھەدىيەنى قوشۇپ سۇنسۇن، ۋە ئۇنىڭ ئۈستىگە بىر تېكىنى گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە سۇنسۇن. [25] شۇ يول بىلەن كاھىن پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى ئۈچۈن كافارەت كەلتۈرۈپ، بۇ گۇناھ ئۇلاردىن كەچۈرۈم قىلىنىدۇ؛ چۈنكى بۇ بىلمەي ئۆتكۈزۈپ قويغان گۇناھ ۋە ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ بىلمەي ئۆتكۈزۈپ قويغان گۇناھى ئۈچۈن قۇربانلىق، يەنى پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان قۇربانلىق ۋە گۇناھ قۇربانلىقىنى بىرلىكتە پەرۋەردىگار ئالدىغا سۇنغان. [26] بۇ گۇناھ پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تۇرۇۋاتقان مۇساپىرلارنىڭ ھەممىسىدىن كەچۈرۈم قىلىنىدۇ، چۈنكى بۇ پۈتكۈل خەلق بىلمەي تۇرۇپ

تەرجىمىمىز «ئەز.» 44:30دىن قارىغاندا توغرىراق بولۇشى مۇمكىن).

[84] «خاماننىڭ «كۆتۈرمە ھەدىيە»سىگە ئوخشاش بولسۇن» ــ ئوقۇرمەنلەرگە مەلۇمكى، ئىسرائىللار يىغىپ بولغان ھوسۇلنىڭ ئۈنجى قىسمىنى خاماندىن ئايرىپ، خۇداغا ئاتىشى كېرەك («مىس.» 19:23، 22:34 ۋە 26نى كۆرۈڭ).

[85] «ئەمەل قىلمىغان بولساڭلار» ــ بۇ ئايەتلەردە كۆزدە تۇتۇلغان گۇناھ خۇدانىڭ ئەمرلىرىگە ئەمەل قىلماسلىقتىن ئىبارەت؛ «لاۋ.» 4-بابتا تىلغا ئېلىنغان قۇربانلىقلار خۇدانىڭ ئەمرلىرىگە خىلاپلىق قىلغان ئىشلارغا كافارەت كەلتۈرىدىغان قۇربانلىقلاردىن ئىبارەت.

ئۆتكۈزۈپ قويغان گۇناھتۇر.
[27] ئەگەر بىر كىشى بىلمەستىن گۇناھ قىلىپ قويغان بولسا، ئۇ بىر ياشلىق بىر چىشى ئۆغلاقنى گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە سۇنسۇن. [28] كاھىن شۇ يول بىلەن بىلمەي گۇناھ قىلىپ قويغان ئادەم ئۈچۈن كافارەت كەلتۈرىدۇ؛ ئۇنىڭ ئۈچۈن كافارەت كەلتۈرسە ئۇنىڭ پەرۋەردىگار ئالدىدا بىلمەي ئۆتكۈزگەن گۇناھى ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم قىلىنىدۇ. [29] بىلمەي بىرەر سەۋەنلىك ئۆتكۈزۈپ قويغان بارلىق كىشىلەرگە، مەيلى شۇ زېمىندا تۇغۇلغان ئىسرائىللار بولسۇن ياكى ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تۇرۇۋاتقان مۇساپىرلارغا بولسۇن، ــ سىلەرنىڭ ھەممىڭلارغا ئوخشاش بىر قانۇن-بەلگىلىمە تەتبىقلىنىدۇ.

بىلىپ تۇرۇپ قىلغان گۇناھلار توغرۇلۇق

[30] لېكىن يۈرىكىنى قاپتەك قىلىپ ئىش كۆرگەن كىشى، مەيلى ئۇ زېمىندا تۇغۇلغان بولسۇن ياكى مۇساپىر بولسۇن، پەرۋەردىگارغا ھاقارەت كەلتۈرگەن بولىدۇ؛ ئۇ ھامان ئۆز خەلقىدىن ئۈزۈپ تاشلىنىدۇ. [31] ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىنى مەنسىتمىگەنىكەن، پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغانىكەن؛ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ چوقۇم ئۈزۈپ تاشلىنىدۇ؛ گۇناھى ئۆزىنىڭ بېشىغا چۈشىدۇ.

شابات كۈنىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلارغا بېرىلىدىغان جازا[86]

[32] ئىسرائىللار چۆل-جەزىرىدىكى ۋاقىتلىرىدا، بىر كىشىنىڭ شابات كۈنىدە ئوتۇن تەرگەنلىكى بايقالدى. [33] ئوتۇن تېرىۋاتقانلىقىنى بايقاپ قالغانلار ئۇنى مۇسا، ھارۇن ۋە پۈتكۈل جامائەتنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كەلدى. [34] ئۇنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەكلىكى تېخى كۆرسىتىلمىگەچكە، ئۇلار ئۇنى قاماپ قويدى. [35] پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ ئۇ ئادەم ئۆلتۈرۈلمىسە بولمايدۇ؛ پۈتۈن جامائەت ئۇنى بارگاھنىڭ تېشىغا ئەپچىقىپ چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈرسۇن، ــ دېدى. [36] ئاندىن پۈتۈن جامائەت ئۇ ئادەمنى بارگاھ سىرتىغا ئەپچىقىپ، خۇددى

[86] شۇبھىسىزكى، بۇ ۋەقە يۇقىرىقى 30-31-ئايەتتىكى پرىنسىپقا مىسال كەلتۈرۈلۈش ئۈچۈن بايان قىلىنىدۇ.

پەرۋەردىگار مۇساغا بۇيرۇغاندەك، چالما-كېسەك قىلىپ ئۆلتۈردى.

كىيىم-كېچەكلەرگە چۇچا تۇتۇش نىزامى

37 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
38 سەن ئىسرائىللارغا مۇنداق دېگىن، ئۇلار ئەۋلادمۇ-ئەۋلاد كىيىم-
كېچەكلىرىنىڭ چۆرىسىگە چۇچىلارنى تۇتسۇن ھەم بۇرجەكلىرىدىكى
چۇچىلىرىنىڭ ھەربىرىگە كۆك شوينا تىكىپ قويسۇن؛ 39 بۇ خىل چۇچىلار
سىلەرنىڭ ئۇنى تىكىپ تۇرۇشۇڭلار ئۈچۈن بولىدۇ؛ ئۇنى كۆرگەندە پەرۋەردىگارنىڭ
بارلىق ئەمرلىرىنى ئېسىڭلاردا تۇتۇپ، ئۇلارغا ئەمەل قىلىشىڭلار ئۈچۈن
بۇ سىلەرگە بىر ئەسلەتمە بولىدۇ؛ شۇنىڭدەك سىلەرنىڭ ھازىرقىدەك
ئۆزۈڭلارنىڭ كۆڭلۈڭلار ۋە كۆزۈڭلارنىڭ كەينىگە كىرىپ، قاتىراپ بۇزۇقلۇق[87]
قىلىپ كەتمەسلىكىڭلار، 40 مېنىڭ بارلىق ئەمرلىرىمنى ئەستە تۇتۇشۇڭلار
ھەم ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىپ، خۇدايىڭلارغا ئاتاپ پاك-مۇقەددەس بولۇشۇڭلار
ئۈچۈن بولسۇن. 41 مەن خۇدايىڭلار بولۇش ئۈچۈن سىلەرنى مىسىر زېمىنىدىن
ئېلىپ چىققان پەرۋەردىگاردۇرمەن؛ مەن پەرۋەردىگار خۇدايىڭلاردۇرمەن.

كوراھ، داتان ۋە ئابىرامنىڭ ئاسىيلىق قىلىشى

16 1 لاۋىينىڭ ئەۋرىسى، كوھاتنىڭ نەۋرىسى، ئىزھارنىڭ ئوغلى
كوراھ ۋە رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرىدىن ئېلىئابنىڭ ئوغۇللىرى داتان
بىلەن ئابىرام ۋە پەلەتنىڭ ئوغلى ئون 2 ئىسرائىللار ئىچىدىكى جامائەت
ئەمرلىرى بولغان، جامائەت ئىچىدىن سايلاپ چىقىلغان مۆتىۋەرلەردىن
ئىككى يۈز ئەللىك كىشىنى باشلاپ كېلىپ مۇساغا قارشى چىقتى. 3 ئۇلار
يىغىلىپ مۇساغا قارشى ھەم ھارۇنغا قارشى چىقىپ: ــ
سىلەر ھەددىڭلاردىن بەك ئاشتىڭلار، پۈتكۈل جامائەتنىڭ ھەممىسى پاك-
مۇقەددەس، پەرۋەردىگارمۇ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا، شۇنداق تۇرۇغلۇق سىلەر نېمە

[87] تەۋراتتىكى كۆپ قىسىملاردا كۆرسىتىلگەن بۇ «بۇزۇقلۇق»نىڭ ھەم جىسمانىي جەھەتى (ئەيش-ئىشرەت) ھەم روھىي جەھەتى (بۇتپەرەسلىك قىلىپ خۇداغا ۋاپاسىزلىق قىلىش) باردۇر.

دەپ ئۆزۈڭلارنى پەرۋەردىگارنىڭ جامائىتىدىن ئۈستۈن قويۇسىلەر؟ ــ دېدى.
[4-5] مۇسا ئۇلارنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ دۈم يىقىلىپ، كوراھ بىلەن ئۇنىڭ گۇرۇھىدىكىلەرگە سۆز قىلىپ: ــ
ئەتە ئەتىگەندە پەرۋەردىگار كىملەرنىڭ ئۆزىگە مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى، كىملەرنىڭ پاك-مۇقەددەس ئىكەنلىكىنى ئايان قىلىدۇ؛ شۇ كىشىنى ئۆزىگە يېقىنلاشتۇرىدۇ؛ كىمنى تاللىغان بولسا، ئۇنى ئۆزىگە يېقىنلاشتۇرىدۇ.
[6] سىلەر مۇنداق قىلىڭلار: ــ سەن كوراھ ۋە سېنىڭ گۇرۇھىڭدىكىلەر ھەممىسى خۇشبۇيدانلارنى ئەپكېلىڭلار؛ [7] ئەتە پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا خۇشبۇيدانلارغا ئوت يېقىپ، خۇشبۇينى ئۇنىڭ ئۈستىگە قويۇڭلار؛ پەرۋەردىگار كىمنى تاللىسا، شۇ مۇقەددەس-پاك بولغان بولسۇن! ئەي سىلەر لاۋىيلار، ھەددىڭلاردىن بەك ئاشتىڭلار! ــ دېدى.
[8] مۇسا يەنە كوراھقا:
ــ ئى لاۋىيلار، گېپىمگە قۇلاق سېلىڭلار. [9-10] ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار سىلەرنى ئۆزىنىڭ چېدىرىنىڭ ئىشلىرىنى قىلسۇن دەپ ھەمدە جامائەتنىڭ ئالدىدا ئۇلارنىڭ خىزمىتىدە بولسۇن دەپ ئۆزىگە يېقىنلاشتۇرۇش ئۈچۈن سىلەرنى ئىسرائىل جامائىتىدىن ئايرىپ چىققان ــ يەنى پەرۋەردىگار سېنى ۋە سېنىڭ ھەممە قېرىنداشلىرىڭ بولغان لاۋىينىڭ ئەۋلادلىرىنى بىردەك ئۆزىگە يېقىنلاشتۇرغانلىقى سىلەرچە كىچىك ئىشمۇ؟ سىلەر يەنە تېخى كاھىنلىق ۋەزىپىسىنى تاما قىلىۋاتامسىلەر؟[88] [11] شۇ ۋەجىدىن سەن ۋە سېنىڭ گۇرۇھىڭدىكىلەر ھەممىسى يىغىلىپ پەرۋەردىگارغا قارشى چىقىۋېتىپسىلەر-دە؛ ھارۇن نېمىدى، سىلەر ئۇنىڭ ئۈستىدىن شىكايەت قىلغىدەك ئاغرىنىپ غوتۇلدىشىپ كەتكۈدەك؟ ــ دېدى.
[12] مۇسا ئېلىئابنىڭ ئوغلى داتان بىلەن ئابىرامنى قىچقىرىپ كېلىشكە ئادەم ئەۋەتتى، ئۇلار:

---

[88] ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە بولۇشى كېرەككى، خۇدا ئەسلىدە لاۋىي قەبىلىسى ئىچىدىن ھارۇن ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىنى ئۆزىگە كاھىن بولۇشقا تاللىغانىدى، قالغان لاۋىيلارنى مۇقەددەس چېدىردىكى خىزمەتتە بولۇپ كاھىنلارغا ياردەمچى رولدا بولۇشقا بېكىتكەنىدى.

ــ بارمايمىز! [13] سىنىڭ بىزنى سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان زېمىندىن باشلاپ چىقىپ[(89)] بۇ چۆل-جەزىرىدە ئۆلتەرمەكچى بولغانلىقىڭنىڭ ئۆزى كىچىك ئىشمۇ؟ سەن تېخى ئۆزۈڭنى پادىشاھ ھېسابلاپ بىزنىڭ ئۈستىمىزدىن ھۆكۈمرانلىق قىلماقچىمۇ؟ [14] ھالبۇكى، سەن بىزنى سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان يۇرتقا باشلاپ كەلمىدىڭ، ئېتىز ۋە ئۈزۈمزارلىقلارنىمۇ بىزگە مىراس قىلىپ بەرمىدىڭ. سەن بۇ خەقنىڭ كۆزىنىمۇ ئويۇۋالماقچىمۇ؟ بىز بارمايمىز! ــ دېدى.

[15] بۇنى ئاڭلاپ مۇسا قاتتىق غەزەپلىنىپ پەرۋەردىگارغا: ــ

ئۇلارنىڭ سوۋغات-ھەدىيەسىگە ئېتىبار قىلمىغايسەن؛ مەن ئۇلارنىڭ ھەتتا بىرەر ئېشىكىنىمۇ تارتىۋالمىدىم، بىرەر ئادىمىگىمۇ ھېچ زىيان-زەخمەت يەتكۈزمىدىم، ــ دېدى.

خۇدانىڭ جازاسى

[16] مۇسا كوراھقا: ــ

ئەتە سەن ۋە سېنىڭ گۇرۇھىڭدىكىلەر ــ سەن، ئۇلار ۋە ھارۇن پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىغا كېلىڭلار. [17] ھەربىرىڭلار ئۆزۈڭلارنىڭ خۇشبۇيدانلىرىڭلارنى ئەكىلىپ ئۇنىڭ ئۈستىگە خۇشبۇينى سېلىڭلار؛ ھەربىرىڭلار ئۆزۈڭلارنىڭ خۇشبۇيدانلىرىڭلارنى، يەنى جەمئىي ئىككى يۈز ئەللىك خۇشبۇيداننى ئېلىپ ئۇنى پەرۋەردىگارنىڭ ھوزۇرىدا تۇتۇپ تۇرۇڭلار؛ سەنمۇ، ھارۇنمۇ ھەربىرىڭلار ئۆز خۇشبۇيدانلىرىڭلارنى ئېلىپ كېلىڭلار، ــ دېدى.

[18] شۇنىڭ بىلەن ھەربىر ئادەم ئۆزىنىڭ خۇشبۇيدانىنى ئېلىپ، ئوتنى يېقىپ، خۇشبۇي سېلىپ، مۇسا ۋە ھارۇن بىلەن بىرلىكتە جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا تۇرۇشتى. [19] كوراھ مۇسا بىلەن ھارۇنغا ھۇجۇم قىلغىلى پۈتۈن جامائەتنى يىغىپ جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىغا كېلىشۇدى، پەرۋەردىگارنىڭ جۇلاسى پۈتكۈل جامائەتكە ئايان بولدى. [20] پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا سۆز قىلىپ: ــ

[89] «بىزنى سۈت بىلەن ھەسەل ئاقىدىغان زېمىندىن باشلاپ چىقىپ» ــ مۇشۇ ئادەملەر مىسىر زېمىنىنى ماختىماقچى بولۇپ، شۇ يەردىكى قۇللۇق ھاياتىنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇدى.

[21] سىلەر بۇ خەلقنىڭ ئارىسىدىن نېرى تۇرۇڭلار، مەن كۆز يۇمۇپ ئاچقۇچە ئۇلارنى يوقىتىۋېتىمەن، ــ دېيىشتى، [22] مۇسا بىلەن هارۇن دۈم يېقىلىپ: ــ ئى تەڭرىم، بارلىق ئەت ئىگىلىرىنىڭ روهلىرىنىڭ خۇداسى، بىر ئادەم گۇناه قىلسا، غەزىپىڭنى پۈتۈن جامائەتكە چاچامسەن؟ ــ دېدى.
[23] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ [24] سەن جامائەتكە: «سىلەر كوراه، داتان ۋە ئابىرامنىڭ تۇرار جايلىرىدىن ئايرىلىپ ئۇلاردىن نېرى كېتىڭلار» ــ دەپ بۇيرۇق بەر، ــ دېدى.
[25] شۇنىڭ بىلەن مۇسا ئورنىدىن تۇرۇپ داتان بىلەن ئابىرام تەرەپكە قاراپ ماڭدى؛ ئىسرائىل ئاقساقاللىرىمۇ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ماڭدى. [26] مۇسا جامائەتكە: ــ سىلەردىن ئۆتۈنىمەن، بۇ رەزىل ئادەملەرنىڭ چېدىرلىرىدىن يىراق كېتىڭلار، ئۇلارنىڭ بارلىق گۇناهلىرى سەۋەبىدىن ئۇلار بىلەن بىللە ۋەيران بولماسلىقىڭلار ئۈچۈن ئۇلارنىڭ هېچنەرسىسىگە قول تەگكۈزمەڭلار، ــ دېدى.
[27] شۇنىڭ بىلەن جامائەت كوراه، داتان، ئابىرامنىڭ چېدىرلىرىنىڭ تۆت ئەتراپىدىن نېرى كەتتى؛ داتان بىلەن ئابىرام بولسا ئۆز ئائىللىرىنى، ئوغۇل-قىزلىرىنى ۋە بوۋاقلىرىنى ئېلىپ چىقىپ ئۆز چېدىرىنىڭ ئىشىكى ئالدىدا تۇردى.
[28] مۇسا: ــ بۇنىڭدىن سىلەر شۇنى بىلىسىلەركى، بۇ ئىشلارنىڭ هەممىسى مېنىڭ كۆڭلۈمدىن چىققان ئەمەس، بەلكى پەرۋەردىگار مېنى ئۇلارنى ئادا قىلىشقا ئەۋەتكەن: [29] ــ ئەگەر بۇ ئادەملەرنىڭ ئۆلۈمى ئادەتتىكى ئادەملەرنىڭ ئۆلۈمىگە ئوخشاش بولىدىغان ياكى ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشىدىغان قىسمەتلەر ئادەتتىكى ئادەملەر دۇچار بولىدىغان قىسمەتلەرگە ئوخشاش بولىدىغان بولسا، پەرۋەردىگار مېنى ئەۋەتمىگەن بولاتتى. [30] ئەگەر پەرۋەردىگار يېڭى بىر ئىشنى قىلىپ، يەر ئاغزىنى ئېچىپ ئۇلارنى ۋە ئۇلارنىڭ پۈتۈن نەرسىسىنى يۇتۇپ كېتىشى بىلەن، ئۇلار تىرىكلا تەهتىساراغا چۈشۈپ كەتسە، ئۇ چاغدا سىلەر بۇ ئادەملەرنىڭ پەرۋەردىگارنى مەنسىتمىگەنلىكىنى بىلىپ قالىسىلەر، ــ دېدى.

[31] مۇسانىڭ بۇ گېپى ئاخىرلىشىشى بىلەنلا ئۇلارنىڭ پۇتى ئاستىدىكى يەر يېرىلدى. [32] يەر ئاغزىنى ئېچىپ ئۇلارنى بارلىق ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن، شۇنىڭدەك كوراھقا تەۋە ھەممە ئادەملەرنى قويماي تەئەللۇقاتلىرى بىلەن قوشۇپ يۇتۇپ كەتتى. [33] شۇنداق قىلىپ، ئۇلار ۋە ئۇلارنىڭ تەۋەسىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى تىرىكلا تەھتىساراغا چۈشۈپ كەتتى، يەر ئۇلارنىڭ ئۈستىدە يېپىلدى. ئۇلار شۇ يول بىلەن جامائەتنىڭ ئارىسىدىن يوقالدى. [34] ئۇلارنىڭ ئەتراپىدا تۇرغان ئىسرائىللارنىڭ ھەممىسى ئۇلارنىڭ نالىسىنى ئاڭلاپ: «يەر بىزنىمۇ يۇتۇپ كېتەرمىكىن!» دېيىشىپ قېچىشتى.
[35] ئاندىن پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدىن بىر ئوت چىقىپ، خۇشبۇي سۈنۈۋاتقان ھېلىقى ئىككى يۈز ئەللىك ئادەمنىمۇ يۇتۇپ كەتتى.

يادنامە قىلىشقا قالدۇرۇلغان خۇشبۇيدانلار

[36] پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ
[37] سەن كاھىن ھارۇننىڭ ئوغلى ئەلئازارغا بۇيرۇغىن، ئۇ خۇشبۇيدانلارنى ئوت ئارىسىدىن تېرىۋېلىپ، چوغلىرىنى يىراقلارغا چېچىۋەتسۇن، چۈنكى ئۇ خۇشبۇيدانلار خۇداغا ئاتالغاندۇر؛ [38] شۇڭا ئۆزىنىڭ جېنىغا ئۆزى زامىن بولغان گۇناھكارلارنىڭ خۇشبۇيدانلىرىنى تېرىۋالغىن؛ ئۇلار قۇربانگاھنى قاپلاش ئۈچۈن سوقۇپ نېپىز تۈنىكە قىلىنسۇن، چۈنكى بۇ خۇشبۇيدانلار ئەسلىدە پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا سۇنۇلۇپ ئۇنىڭغا ئاتالىپ مۇقەددەس قىلىنغان. شۇنداق قىلىپ ئۇلار كېيىن ئىسرائىللارغا ئىبرەت بولىدىغان ئىشارەت-بەلگە بولىدۇ.
[39] شۇنىڭ بىلەن كاھىن ئەلئازار ئوتتا كۆيدۈرۈۋېتىلگەنلەر سۇنغان مىس خۇشبۇيدانلارنى تېرىۋالدى؛ ئۇلار قۇربانگاھنى قاپلىتىشقا نېپىز تۈنىكە قىلىپ سوقۇلدى. [40] شۇنىڭ بىلەن قۇربانگاھنىڭ بۇ قاپلىمىسى ھارۇننىڭ ئەۋلادلىرىغا يات ئادەملەرنىڭ خۇددى كوراھ بىلەن ئۇنىڭ گۇرۇھىدىكىلەرگە ئوخشاش قىسمەتكە قالماسلىقى ئۈچۈن، پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدا خۇشبۇي كۆيدۈرۈشكە يېقىنلاشماسلىقىغا ئىسرائىللار ئۈچۈن بىر ئەسلەتمە بولدى. بۇ پەرۋەردىگارنىڭ مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن ئەلئازارغا بۇيرۇغانلىرىدۇر.

جامائەتنىڭ ھارۇننىڭ يالغۇزلۇقى سەۋەبىدىن قۇتۇلۇپ قېلىشى

[41] ئەتىسى پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ يامان گېپىنى قىلىپ: ــ
سىلەر پەرۋەردىگارنىڭ خەلقىنى ئۆلتۈردۈڭلار، ــ دەپ غوتۇلداشتى. [42] ۋە شۇنداق بولدىكى، جامائەت مۇسا بىلەن ھارۇنغا ھۇجۇم قىلىشقا يىغىلىۋاتقاندا، جامائەت بۇرۇلۇپ جامائەت چېدىرىغا قارىۋىدى، ۋە مانا، بۇلۇت چېدىرنى قاپلىۋالدى ھەم پەرۋەردىگارنىڭ جۇلاسى ئايان بولدى. [43] شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن ھارۇن جامائەت چېدىرىنىڭ ئالدىغا بېرىپ تۇردى. [44] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
[45] مەن كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ئۇلارنى يوقىتىپ تاشلىشىم ئۈچۈن ئىككىڭلار بۇ جامائەتتىن چىقىپ نېرى كېتىڭلار، ــ دەپ بۇيرۇۋىدى، ئىككىيلەن يىقىلىپ يەردە دۈم ياتتى. [46] مۇسا ھارۇنغا: ــ
سەن خۇشبۇيدانىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا قۇربانگاھتىكى ئوتتىن سال، ئۇنىڭغا خۇشبۇي قويۇپ، ئۇلار ئۈچۈن كافارەت كەلتۈرۈشكە تېزلىكتە جامائەتنىڭ ئارىسىغا ئاپار؛ چۈنكى قەھر-غەزەپ پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدىن چىقتى، ۋابا باسقىلى تۇردى، ــ دېدى. [47] ھارۇن مۇسانىڭ دېگىنىدەك قىلىپ، خۇشبۇيدانىنى ئېلىپ جامائەتنىڭ ئارىسىغا يۈگۈرۈپ كىردى؛ ۋە مانا، ۋابا كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا باشلانغانىدى؛ ئۇ خۇشبۇينى خۇشبۇيدانغا سېلىپ، خەلق ئۈچۈن كافارەت كەلتۈردى. [48] ئۇ ئۆلۈكلەر بىلەن تىرىكلەر ئوتتۇرىسىدا تۇرۇۋىدى، ۋابا توختىدى. [49] كوراھنىڭ ۋەقەسى مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆلگەنلەردىن باشقا، ۋابا سەۋەبىدىن ئۆلگەنلەر ئون تۆت مىڭ يەتتە يۈز كىشى بولدى[90].
[50]ھارۇن جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى يېنىدا تۇرغان مۇسانىڭ يېنىغا يېنىپ كەلدى؛ ۋابا توختىدى.

---

[90] كوراھ ۋە ئائىلىسىدىكىلەر شۇنداق ئەشەددىي ئاقىۋەتكە ئۇچرىغىنى بىلەن، ئۇنىڭ كېيىنكى بەزى ئەۋلادلىرى «زەبۇر»نىڭ بەزى قىسىملىرىنى (مەسىلەن، 42-49-كۈيلەرنى) يازغان. كوراھدىكىلەرنىڭ بەزىلىرى 24-ئايەتتە كۆرسىتىلگەن ئەمرگە ئىتائەت قىلغان بولسا كېرەك.

ھارۇننىڭ ھاسىسىنىڭ چېچەكلىشى

17

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
2 «سەن ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ، ئۇلاردىن ئاتا جەمەتى
بويىچە، ھەر قەبىلىنىڭ ئەمىرىدىن بىردىن ئون ئىككى ھاسا ئالغىن؛ سەن
ئۇلارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئىسمىنى ئۆزىنىڭ ھاسىسىغا يېزىپ قويغىن. 3 لاۋىي
قەبىلىسىنىڭ ھاسىسىغا ھارۇننىڭ ئىسمىنى يازغىن، چۈنكى ھەربىر ئاتا
جەمەت قەبىلە باشلىقى ئۈچۈن بىر ھاسا ۋەكىل بولىدۇ. 4 سەن بۇ ھاسىلارنى
جامائەت چېدىرىدىكى ھۆكۈم-گۇۋاھلىق ساندۇقىنىڭ[91] ئالدىغا، يەنى
مەن سېنىڭ بىلەن كۆرۈشىدىغان يەرگە قويغىن. 5 ۋە شۇنداق بولىدۇكى،
مەن تاللىغان كىشىنىڭ بولسا، ئۇنىڭ ھاسىسى بىخ سۈرىدۇ؛ شۇنداق
قىلىپ ئىسرائىللارنىڭ سىلەرگە غودۇراشقان گەپلىرىنى توختىتىپ ماڭا
ئاڭلانمايدىغان قىلىۋېتىمەن».
6 شۇنىڭ بىلەن مۇسا ئىسرائىللارغا شۇنداق سۆز قىلدى؛ ئۇلارنىڭ ھەممە
ئەمىرلىرى ئۇنىڭغا بىردىن ھاسىنى، جەمئىي بولۇپ ئون ئىككى ھاسىنى
بەردى؛ ھەربىر ئاتا جەمەتكە بىر ھاسا ۋەكىل بولدى، ھارۇننىڭ ھاسىسىمۇ
شۇلارنىڭ ئىچىدە ئىدى. 7 مۇسا ھاسىلارنى ھۆكۈم-گۇۋاھلىق چېدىرىغا
ئەكىرىپ پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىغا قويدى.
8 ۋە شۇنداق بولدىكى، مۇسا ئەتىسى ھۆكۈم-گۇۋاھلىق چېدىرىغا
كىرىۋىدى، مانا، لاۋىي جەمەتىگە ۋەكىل بولغان ھارۇننىڭ ھاسىسى بىخ
سۈرۈپ، غۇنچىلاپ، چېچەكلەپ، بادام چۈشكەندى. 9 مۇسا ھاسىلارنىڭ
ھەممىسىنى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدىن ئېلىپ چىقىپ، ئىسرائىل خەلقىگە
كۆرسەتتى؛ ئۇلار كۆرگەندىن كېيىن ھەركىم ئۆز ھاسىلىرىنى ئېلىپ كېتىشتى.

---

91 مۇشۇ يەردە «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق» خۇدانىڭ ئىسرائىلغا بولغان تۈپ ئەمرلىرىنى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ئىسرائىل بىلەن بولغان ئەھدىسىنى كۆرسىتىدۇ؛ خۇدانىڭ مۇقەددەس ماھىيىتى ۋە خاراكتېرى شۇ ئەمرلەردە ئايان قىلىنغاچقا، «ھۆكۈم-گۇۋاھ» دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئوقۇرمەنلەرگە ئايانكى، شۇ ئەمرلەر ئەھدە ساندۇقى ئىچىدە ساقلاقلىق تاش تاختايلار ئۈستىدە پۈتۈكلۈك ئىدى. شۇڭا بەزىدە ساندۇق «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق ساندۇقى»، ئىبادەت چېدىرى «ھۆكۈم-گۇۋاھلىق چېدىرى» دەپ ئاتىلىدۇ.

10 پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ شۇ ئاسىيلىق قىلغۇچى باللارغا بىر ئاگاھ بەلگىسى بولسۇن دەپ ھارۇننىڭ ھاسىسىنى ھۆكۈم-گۇۋاھنىڭ[92] ئالدىغا ئەكىرىپ قويغىن. شۇنداق قىلساڭ سەن ئۇلارنىڭ غۇدۇراشقان گەپلىرىنى توختىتىپ، ماڭا ئاڭلانمايدىغان قىلىسەن؛ ئۇلارمۇ شۇنىڭ بىلەن ئۆلۈپ كەتمەيدۇ، ــ دېدى.
11 مۇسا شۇنداق قىلدى؛ پەرۋەردىگار ئۆزىگە قانداق بۇيرۇغان بولسا ئۇ شۇنداق قىلدى.
12 ئىسرائىللار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
بىز نەپەستىن قالاي دەۋاتىمىز، بىز تۈگەشتۇق، بىز ھەممىمىز تۈگەشتۇق!
13 پەرۋەردىگارنىڭ ئىبادەت چېدىرىغا يېقىنلاشقانلار ئۆلمەي قالمايدۇ، شۇنداق ئىكەن، بىز ھەممىمىز مۇتلەق نەپەستىن قېلىشىمىز كېرەكمۇ؟ ــ دېيىشتى.

كاھىن ۋە لاۋىيلارنىڭ ۋەزىپىسى

18 1 پەرۋەردىگار ھارۇنغا مۇنداق دېدى: ــ
سەن، ئوغۇللىرىڭ ۋە ئاتا جەمەتىڭدىكىلەر سېنىڭ بىلەن بىرلىكتە مۇقەددەس جايغا مۇناسىۋەتلىك بولغان گۇناھنى، شۇنىڭدەك سەن ۋە ئوغۇللىرىڭ بىرلىكتە كاھىنلىق ۋەزىپىسىگە مۇناسىۋەتلىك بولغان گۇناھنى ئۈستۈڭلارغا ئالىسىلەر[93]. 2 سەن قېرىنداشلىرىڭ بولغان لاۋىي قەبىلىسىدىكىلەرنى، يەنى ئاتا-بوۋىلىرىڭنىڭ قەبىلىسىدىكىلەرنى ئۆزۈڭ بىلەن بىرلەشتۈر[94] ھەم ئۇلارنى خىزمىتىڭنى قىلىشى ئۈچۈن باشلاپ ئېلىپ

92 4:17تىكى ئىزاھاتتا كۆرسىتىلگەندەك، مۇشۇ يەردە «ھۆكۈم-گۇۋاھ» خۇدانىڭ ئىسرائىلغا بولغان تۈپ ئەمرلىرىنى كۆرسىتىدۇ، شۇنداقلا ئۇلارنى ساقلايدىغان ئەھدە ساندۇقىنى كۆرسىتىدۇ.
93 دېمەك، مۇقەددەس جاي بىلەن مۇناسىۋەتلىك مەلۇم گۇناھ ئۆتكۈزۈلسە، شۇ گۇناھنىڭ مەسئۇلىيىتىنى بىرىنچى ئۇستىگە ئالغۇچى كاھىنلار ھەم لاۋىيلار بولىدۇ؛ گۇناھ كاھىنلىق بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىش بولسا مەسئۇلىيەتنى بىرىنچى ئۈستىگە ئالغۇچى كاھىنلار بولۇشى كېرەك. مۇشۇ ئاگاھ، شۇبھىسىزكى، 17-بابتىكى ۋەقە بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئاگاھتۇر.
94 «بىرلەشتۈر» ــ بۇ سۆز مۇشۇ يەردە ۋە 4-ئايەتتە ئىبرانىي تىلىدا «لاۋىي» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ («يار.» 34:29نى كۆرۈڭ).

كەل؛ بىراق سەن بىلەن ئوغۇللىرىڭ سېنىڭ بىلەن بىرلىكتە ھۆكۈم-گۇۋاھلىق چېدىرى ئالدىدا خىزمەتلەرنى قىلسۇن. [3] ئۇلار سېنىڭ بۇيرۇقلىرىڭغا تەييار تۇرۇپ، شۇنداقلا چېدىردىكى بارلىق خىزمەت-ۋەزىپىسىنى ئۆتەيدۇ؛ پەقەت مۇقەددەس جايدىكى قاچا-قۇچا ئەسۋابلارغا ۋە قۇربانگاھقا يېقىنلاشمىسۇن؛ ئۇنداق قىلسا، ئۇلارمۇ، سىلەرمۇ ئۆلۈپ كېتىسىلەر. [4] ئۇلار سېنىڭ بىلەن بىرلىشىپ، جامائەت چېدىرىدىكى ۋەزىپىنى ئۆتەپ، قىلىدىغان ھەربىر ئىشنى قىلسۇن؛ پەقەتلا ھېچ يات كىشىلەر سىلەرگە يېقىنلاشمىسۇن. [5] قەھر-غەزەپ يەنە ئىسرائىللارنىڭ بېشىغا چۈشمىسۇن ئۈچۈن، سىلەر مۇقەددەس جايدىكى ۋەزىپە بىلەن قۇربانگاھدىكى ۋەزىپىنى ئۆتەشكە مەسئۇل بولۇڭلار. [6] مانا، مەن ئۆزۈم سىلەرنىڭ قېرىنداشلىرىڭلار بولغان لاۋىيلارنى ئىسرائىللار ئىچىدىن تاللاپ چىقتىم؛ ئۇلار جامائەت چېدىرىنىڭ ئىشلىرىنى قىلىشقا پەرۋەردىگارغا تەقدىم قىلىنغان بولۇپ، سىلەرگە سوۋغا سۈپىتىدە ئاتا قىلىنغان. [7] لېكىن سەن ۋە ئوغۇللىرىڭ سېنىڭ بىلەن بىرلىكتە كاھىنلىق ۋەزىپەڭلەردە تۇرۇپ، قۇربانگاھتىكى بارلىق ئىشلارنى ھەم پەردە ئىچىدىكى ئىشلارنى بېجىرىڭلار؛ سىلەرنىڭ ۋەزىپەڭلەر شۇنداق بولسۇن. كاھىنلىق ۋەزىپىسىنى، خىزمىتىمدە بولۇشۇڭلار ئۈچۈن سىلەرگە سوۋغا قىلىپ بەردىم؛ يات ئادەملەر يېقىنلاشسا، ئۆلتۈرۈۋېتىلسۇن.

كاھىنلارنىڭ ئېلىشقا تېگىشلىك ئۈلۈشى

[8] پەرۋەردىگار ھارۇنغا مۇنداق دېدى: —

مەن ماڭا سۇنۇلغان كۆتۈرمە ھەدىيەلەرنى، يەنى ئىسرائىللار ماڭا مۇقەددەس دەپ ئاتىغان بارلىق نەرسىلەرنى ئۈلۈشۈڭلار بولسۇن دەپ، مانا مەڭگۈلۈك بەلگىلىمە بىلەن ساڭا ۋە سېنىڭ ئەۋلادلىرىڭغا تەقدىم قىلدىم. [9] ئىسرائىللار ئوتتا سۇنىدىغان، «ئەڭ مۇقەددەس» نەرسىلەردىن سىلەرگە مۇنۇلار قالدۇرۇپ بېرىلىدۇ: — ئۇلارنىڭ ماڭا ئاتاپ سۇنغان بارلىق نەرسىلىرى، يەنى بارلىق ئاشلىق ھەدىيەلەردىن، بارلىق گۇناھ قۇربانلىقلىرىدىن، بارلىق ئىتائەتسىزلىك قۇربانلىقلىرىدىن «ئەڭ مۇقەددەس» ھېسابلانغانلىرى، ساڭا ۋە ئەۋلادلىرىڭغا ئاتا قىلىنىدۇ. [10] سەن شۇ ئۈلۈشۈڭنى

«ئەڭ مۇقەددەس» سۈپىتىدە يېگىن[95]، سىلەردىن بولغان ھەربىر ئەركىشى ئۇنى
يېسۇن؛ ئۇ ساڭا «ئەڭ مۇقەددەس» دەپ بىلىنسۇن.
11 مۇنۇلارمۇ سېنىڭ بولىدۇ: ــ ئىسرائىللارنىڭ سوۋغاتلىرى ئىچىدىن كۆتۈرمە
ھەدىيەلەر، بارلىق پۇلاڭلاتما ھەدىيەلەر سېنىڭ؛ مەن ئۇلارنى ساڭا، شۇنداقلا
ئوغۇللىرىڭ بىلەن قىزلىرىڭغا مەڭگۈلۈك بەلگىلىمە بىلەن تەقدىم قىلدىم؛
سېنىڭ ئۆيۈڭدىكى ھەربىر پاك ئادەم ئۇنىڭدىن يېسە بولىدۇ. 12 زەيتۇن مېيىدىن
ئەڭ ئېسىلىنى، يېڭى شارابتىن ئەڭ ئېسىلىنى، شۇنداقلا ئاشلىقتىن ئەڭ
ئېسىلىنى، يەنى ئىسرائىللار پەرۋەردىگارغا ئاتاپ سۇنغان دەسلەپكى پىشقان
مەھسۇلاتلارنىڭ ھەممىسىنى مەن ساڭا تەقدىم قىلىپ بەردىم. 13 ئۇلار يەردىن
ئېلىپ پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئەكەلگەن دەسلەپكى پىشقان نەرسىلەرنىڭ
ھەممىسى سېنىڭ بولسۇن؛ ئۆيۈڭدىكى ھەربىر پاك ئادەم ئۇنىڭدىن يېسە بولىدۇ.
14 ئىسرائىلدا خۇداغا مۇتلەق ئاتىلىدىغان ھەربىر نەرسە سېنىڭ بولىدۇ.
15 ئۇلار پەرۋەردىگارغا ئاتاپ كەلتۈرىدىغان بارلىق جانىۋارلارنىڭ تۇنجىلىرى[96]،
مەيلى ئىنسان ياكى ئۇلاغ-چارۋاي بولسۇن سېنىڭ بولىدۇ؛ ھالبۇكى،
ئىنسانلارنىڭ تۇنجىلىرىنى بولسا ئۇلارنى تۆلەم تۆلەپ ياندۇرۇۋالسۇن ۋە ناپاك
ھايۋانلارنىڭ تۇنجىلىرىنى تۆلەم تۆلەپ ياندۇرۇۋالسۇن[97]. 16 تۆلەم تۆلەش كېرەك
بولغانلار ئۈچۈن يېشى بىر ئايلىقتىن ئاشقاندا تۆلەم پۇلى تۆلەنسۇن؛ ئۇلارغا
سەن توختاتقان باھا بويىچە، يەنى مۇقەددەس جايدىكى شەكەلنىڭ ئۆلچەم
بىرلىكى بويىچە (بىر شەكەل يىگىرمە گەراھدۇر) باھا قويۇپ، بەش كۈمۈش
شەكەل ئال. 17 پەقەت تۇنجى كالا، تۇنجى قوي ياكى تۇنجى ئوغلاقتا تۆلەم
ئالساڭ بولمايدۇ؛ ئۇلارنىڭ ھەممىسى مۇقەددەستۇر. سەن ئۇلارنىڭ قېنىنى
قۇربانگاھقا چېچىپ، مېيىنى پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان، ئۇنىڭغا
خۇشبۇيى كەلتۈرىدىغان قۇربانلىق سۈپىتىدە كۆيدۈرگىن. 18 ئۇلارنىڭ گۆشى

95 «سەن شۇ ئۇلۇشۇڭنى «ئەڭ مۇقەددەس» سۈپىتىدە يېگىن» ــ «ئەڭ مۇقەددەس» ھېسابلانغان نەرسىلەر «مۇقەددەس يەردە»، يەنى مۇقەددەس جايدىكى ھويلىدا يېيىلىشى كېرەك ئىدى. مەسىلەن، «لاۋ.» 16:6نى كۆرۈڭ.

96 ئىبرانىي تىلىدا «بارلىق ئەت ئىگىسى (بولغان جانىۋار)نىڭ بالىياتقۇسىنى ئاچىدىغانلار».

97 «تۆلەم تۆلەپ ياندۇرۇۋالسۇن» ــ دېمەك، خەلق ئۇلارنىڭ ئورنىدا كاھىنلارغا پۇل بېرىشى كېرەك.

سىنىنىڭ بولىدۇ؛ خۇددى «كۆتۈرمە ھەدىيە» قىلىنغان تۆش ۋە ئوڭ ئارقا پۇتىغا ئوخشاش، ساڭا تەۋە بولىدۇ. [19] ئىسرائىللار پەرۋەردىگارغا ئاتاپ سۇنغان مۇقەددەس نەرسىلەر ئىچىدىكى كۆتۈرمە ھەدىيە-قۇربانلىقنىڭ ھەممىسىنى مەن ساڭا ۋە سىنىنىڭ بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقان ئوغۇل-قىزلىرىڭغا مەڭگۈلۈك بەلگىلىمە بىلەن تەقدىم قىلدىم. بۇ پەرۋەردىگار ئالدىدا ساڭا ۋە سىنىنىڭ بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقان ئەۋلادلىرىڭ ئۈچۈن مەڭگۈلۈك تۇزلۇق ئەھدە بولىدۇ.

لاۋىيلارنىڭ ۋەزىپىلىرى ھەم ئۈلۈشلىرى

[20] پەرۋەردىگار ھارۇنغا مۇنداق دېدى: —

ئىسرائىل زېمىنىدا سىنىنىڭ ھېچقانداق مىراسىڭ بولمايدۇ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىمۇ ھېچقانداق نېسىۋەڭ بولمايدۇ؛ ئىسرائىللار ئارىسىدا مانا مەن ئۆزۈم سىنىنىڭ نېسىۋەڭ، سىنىنىڭ مىراسىڭدۇرمەن.

[21] لاۋىيلارغا بولسا، ئۇلارنىڭ ئۆتەيدىغان خىزمەتلىرى، يەنى جامائەت چېدىرىدىكى خىزمىتى ئۈچۈن، مانا مەن ئىسرائىلدا تەقدىم قىلىنغان بارلىق «ئوندىن بىر ئۈلۈش»نىڭ ھەممىسىنى ئۇلارغا مىراس قىلىپ بەرگەنمەن. [22] بۇنىڭدىن كېيىن، گۇناھكار بولۇپ ئۆلۈپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن، ئىسرائىللار جامائەت چېدىرىغا يېقىنلاشمىسۇن. [23] جامائەت چېدىرىدىكى خىزمەتنى بولسا، ئۇنى ئۆتىگۈچىلەر پەقەت لاۋىيلارلا بولىدۇ ۋە شۇ ئىشتا بولغان گۇناھىنى ئۆزلىرى ئۈستىگە ئالىدۇ[98]، بۇ سىلەر ئۈچۈن ئەۋلادمۇ-ئەۋلاد مەڭگۈلۈك بىر بەلگىلىمە بولىدۇ؛ ئۇلارنىڭ ئىسرائىللارنىڭ ئىچىدە ھېچقانداق مىراسى بولمايدۇ. [24] چۈنكى ئىسرائىللارنىڭ پەرۋەردىگارغا ئاتاپ كۆتۈرمە ھەدىيە سۈپىتىدە سۇنغان «ئوندىن بىر ئۈلۈش»نى لاۋىيلارغا مىراس قىلىپ تەقدىم قىلدىغان بولدۇم؛ شۇڭا مەن ئۇلار توغرۇلۇق: ئىسرائىللار ئىچىدە ھېچقانداق مىراسى بولسا بولمايدۇ، — دېدىم.

---

[98] «شۇ ئىشتا بولغان گۇناھىنى ئۆزلىرى ئۈستىگە ئالىدۇ» — دېمەك، مۇبادا لاۋىيلار مۇقەددەس چېدىرنى بۇلغاپ، گۇناھ سادىر قىلسا، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ بىخەستەلىكىدىن خەلق مۇقەددەس چېدىرنى بۇلغاپ ھەرقانداق گۇناھ سادىر قىلغان بولسا، باش مەسئۇلىيەتنى لاۋىيلار ئۆز ئۈستىگە ئېلىشى كېرەك.

25 پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: ــ

26 سەن لاۋىيلارغا ئېيتقىن: «سىلەر ئىسرائىللارنىڭ قولىدىن مەن سىلەرگە مىراس بولسۇن دەپ تەقدىم قىلغان «ئوندىن بىر ئۈلۈش»نى ئالغان ئىكەنسىلەر، سىلەر شۇ ئوندىن بىر ئۈلۈشنىڭ يەنە ئوندىن بىر ئۈلۈشنى ئايرىپ، ئۇنى پەرۋەردىگارغا ئاتاپ كۆتۈرمە ھەدىيە سۈپىتىدە سۇنۇڭلار. 27 بۇ يول بىلەن سىلەرنىڭ شۇ «كۆتۈرمە ھەدىيە»ڭلار سىلەرگە «خاماندىكى ئاشلىقىڭلار»دىن ھەم «شاراب كۆلچىكىدىكى تولۇپ تاشقان شارابىڭلار»دىن ئاتالغانلار ھېسابلىنىدۇ(99). 28 بۇنداق بولغاندا، سىلەر ئىسرائىللارنىڭ قولىدىن ئالغان ئوندىن بىر ئۈلۈشنىڭ ھەممىسىدىن پەرۋەردىگارغا ئاتاپ كۆتۈرمە ھەدىيە سۇنىسىلەر؛ سىلەر پەرۋەردىگارغا ئاتىغان شۇ «كۆتۈرمە ھەدىيە»نى كاھىن ھارۇنغا بېرىڭلار. 29 سىلەرگە تەقدىم قىلىنغان بارلىق نەرسىلەردىن ئەڭ ئېسىلىنى ئېلىپ شۇلارنى مۇقەددەس ھېسابلاپ «پەرۋەردىگارغا ئاتالغان تولۇق كۆتۈرمە ھەدىيە» سۈپىتىدە سۇنۇڭلار».

30 شۇڭا سەن لاۋىيلارغا ئېيتقىنكى، «سىلەر شۇلاردىن ئەڭ ئېسىلىنى كۆتۈرۈپ سۇنساڭلار، بۇ سىلەر لاۋىيلارنىڭ خاماندىكى ئاشلىقىڭلار ۋە شاراب كۆلچىكىدىكى شارابىڭلارغا ئوخشاش ھېسابلىنىدۇ. 31 شۇنداق قىلغاندىن كېيىن سىلەر(100) ۋە ئۆيدىكىلىرىڭلار شۇ «ئوندىن بىر ئۈلۈش»لەرنى خالىغان يەردە يېسەڭلار بولىدۇ، چۈنكى بۇ سىلەرنىڭ جامائەت چېدىرىدىكى خىزمىتىڭلارنىڭ ئىنئامى بولىدۇ؛ 32 سىلەر شۇ ئۈلۈشلەردىن ئەڭ ئېسىلىنى كۆتۈرۈپ سۇنساڭلار، مۇشۇ ئىشىڭلار سەۋەبىدىن گۇناھكار بولمايسىلەر. ئۇنداق قىلساڭلار سىلەر ئىسرائىللار ئاتىغان مۇقەددەس نەرسىلەرنى بۇلغىمايسىلەر، شۇنىڭ بىلەن ئۆلمەيسىلەر»(101).

---

99 لاۋىيلارنىڭ ھېچقانداق خامىنى ياكى شاراب كۆلچەكلىرى يوق ئىدى، ئەلۋەتتە. شۇڭا ئۇلار ئۆزلىرى خەلقتىن قوبۇل قىلغان «ئوندىن بىر ئۈلۈش»لەردىن ئوندىن بىرىنى ئېلىپ، پەرۋەردىگارغا «كۆتۈرمە ھەدىيە»لەرنى ئاتىشى كېرەك. شۇ يول بىلەن ئۇلارنىڭ سۇنغىنى خۇددى دېھقانلارنىڭ پەرۋەردىگارغا ئۆز ھوسۇلىدىن سۇنغىنىغا ئوخشاش بولىدۇ.

100 «سىلەر» ــ مۇشۇ يەردە لاۋىيلارنى كۆرسىتىدۇ.

101 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: ــ «سىلەر ئىسرائىللار ئاتىغان مۇقەددەس نەرسىلەرنى ھېچ بۇلغىماڭلار؛ بولمىسا، ئۆلىسىلەر».

قىزىل سىيىرنىڭ كۆلى

19

[1] پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ـ
[2] مەن پەرۋەردىگار ئەمر قىلغان قانۇن-بەلگىلىمە شۇكى:
ـ سەن ئىسرائىللارغا بۇيرۇغىن، ئۇلار بېجىرىم، نۇقسانسىز، بويۇنتۇرۇق
سېلىنمىغان قىزىل ياش سىيىردىن بىرنى سېنىڭ يېنىڭغا ئەكەلسۇن.
[3] سەن سىيىرنى كاھىن ئەلئازارغا تاپشۇر، ئۇ ئۇنى چېدىرگاھنىڭ سىرتىغا
ئەپچىقسۇن، ئاندىن بىرسى سىيىرنى ئۇنىڭ ئالدىدا بوغۇزلىسۇن.
[4] كاھىن ئەلئازار بارمىقىنى قانغا مىلەپ، جامائەت چېدىرىنىڭ ئالدىغا
قارىتىپ يەتتە مەرتەم چاچسۇن. [5] ئاندىن بىرسى ئەلئازارنىڭ كۆز ئالدىدا
پۈتكۈل سىيىرنى كۆيدۈرسۇن، يەنى ئۇنىڭ تېرىسى، گۆشى، قېنى ۋە
تېزەكلىرىنى كۆيدۈرسۇن. [6] كاھىن كېدىر ياغىچى، زوفا ئۆسۈملۈكى ۋە قىزىل
رەختنى[102] سىيىر كۆيدۈرۈلىدىغان ئوتقا تاشلىسۇن. [7] ئاندىن كاھىن ئۆز
كىيىمىنى يۇسۇن ۋە بەدىنىنى سۇدا يۇسۇن، ئاندىن كېيىن بارگاھقا كىرىشكە
بولىدۇ؛ لېكىن كاھىن كەچ كىرگۈچە ناپاك سانالسۇن. [8] سىيىرنى كۆيدۈرگەن
كىشىمۇ كىيىملىرىنى سۇ بىلەن يۇيۇپ، ئۆز بەدىنىنى سۇدا يۇسۇن، ئاندىن
ئۇ كەچ كىرگۈچە ناپاك سانالسۇن. [9] پاك بىر ئادەم سىيىرنىڭ كۈلىنى يىغىپ
بارگاھنىڭ سىرتىدىكى پاك بىر يەرگە قويسۇن؛ ئۇ ئىسرائىل جامائىتى ئۈچۈن
«ناپاكلىقنى چىقارغۇچى سۇ»نى ياساشقا شۇ يەردە ساقلانسۇن، ئۇ بىر
«گۇناھنى پاكلىغۇچى»دۇر. [10] سىيىرنىڭ كۈلىنى يىغىشتۇرغان ئادەم ئۆزىنىڭ
كىيىملىرىنى يۇسۇن ۋە كەچ كىرگۈچە ناپاك سانالسۇن. بۇ ئىسرائىللارغا ۋە
ئۇلارنىڭ ئارىسىدا تۇرۇۋاتقان مۇساپىرلارغا مەڭگۈلۈك قانۇن-بەلگىلىمە بولىدۇ.

خەلقنى ناپاكلىقتىن پاكلاش نىزامى

[11] ـ ئۆلۈككە، يەنى ھەرقانداق ئۆلگەن كىشىنىڭ جەسىتىگە تېگىپ
كەتكەن ھەربىر كىشى يەتتە كۈن ناپاك سانىلىدۇ. [12] ئۇ ئادەم ئۈچىنچى

102 ياكى «قىزىل يىپنى».

كۈنى ئاشۇ سۇ بىلەن ئۆزىنى پاكلىسۇن، ھەمدە يەتتىنچى كۈنمۇ پاكلىسۇن، ئاندىن ئۇ پاك سانىلىدۇ؛ ئەگەر ئۇ ئۈچىنچى كۈنى ھەمدە يەتتىنچى كۈنى ئۆزىنى پاكلىمىسا، پاك سانالمايدۇ[103]. 13 ھەرقانداق ئادەم ئۆلۈككە، يەنى ھەرقانداق ئۆلگەن كىشىنىڭ جەسىتىگە تېگىپ كەتسە، ھەمدە ئۆزىنى پاكلىمىسا، پەرۋەردىگارنىڭ چېدىرىنى بۇلغىغان بولىدۇ؛ شۇ كىشى ئىسرائىل ئارىسىدىن ئۈزۈپ تاشلىنىدۇ؛ چۈنكى «ناپاكلىقنى چىقارغۇچى سۇ» ئۇنىڭغا سېپىلمىگەچكە، ئۇ ناپاك سانىلىدۇ؛ ئۇنىڭ ناپاكلىقى تېخىچە ئۈستىدە تۇرىدۇ. 14 ئەگەر بىرەر كىشى بىر چېدىر ئىچىدە ئۆلۈپ قالغان بولسا، ئۇ توغرۇلۇق قانۇن-بەلگىلىمە مۇنداق بولىدۇ: ــ شۇ چېدىرغا كىرگەن ھەربىرسى ۋە چېدىردا تۇرۇپ قالغانلارنىڭ ھەربىرى يەتتە كۈن ناپاك سانىلىدۇ. 15 ھەربىر ئوچۇق تۇرغان، ئاغزى يېپىلمىغان قاچا-قۇچىلارنىڭ ھەممىسى ناپاك سانىلىدۇ. 16شۇنىڭدەك دالادا قىلىچ-شەمشەر بىلەن ئۆلتۈرۈلگەنلەرگە، ياكى ئۆزى ئۆلۈپ قالغاننىڭ ئۆلۈكىگە، ياكى ئادەمنىڭ ئۇستىخىنىنىغا ياكى قەبرىسىگە تەگكەن ھەربىر كىشى يەتتە كۈنگىچە ناپاك سانىلىدۇ. 17 كىشىلەر بۇ ناپاك كىشى ئۈچۈن «پاكلاندۇرغۇچى قۇربانلىق»نىڭ كۈلىدىن ئازراق ئېلىپ كومزەككە سېلىپ، ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ئېقىن سۇ قۇيسۇن. 18 ئاندىن پاك بىر كىشى زوفا ئۆسۈملۈكىنى ئېلىپ شۇ سۇغا تەگكۈزۈپ ئۇنى چېدىرغا ۋە ئىچىدىكى بارلىق قاچا-قۇچىلارغا ھەم شۇ يەردە تۇرغان بارلىق كىشىلەرنىڭ ئۈستىگە سېپىپ قويسۇن، ۋە يەنە ئۇنى ئۇستىخانغا، ئۆلتۈرۈلگۈچىگە ياكى قەبرىگە تەگكەن كىشىنىڭ ئۈستىگە سېپىپ قويسۇن. 19 ئۈچىنچى كۈنى ۋە يەتتىنچى كۈنى ھېلىقى پاك ئادەم پاك بولمىغان ئادەملەرنىڭ ئۈستىگە شۇ سۇنى سېپىپ قويسۇن؛ شۇنداق قىلغاندا، يەتتىنچى كۈنىگە كەلگەندە ئۇ كىشى پاكلانغان بولىدۇ؛ ئاندىن ئۇ كىشى كىيىملىرىنى يۇيۇپ، بەدىنىنى سۇدا يۇسۇن، كەچ كىرگەندە ئۇ پاك سانىلىدۇ.

103 باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: ــ «ئۇ ئادەم ئۈچىنچى كۈنى ئەنە شۇنداق (ناپاكلىقنى چىقارغۇچى) سۇ بىلەن ئۆزىنى پاكلىسۇن، يەتتىنچى كۈنى ئۇ پاك سانىلىدۇ؛ ئەگەر ئۇ ئۈچىنچى كۈنى ئۆزىنى پاكلىمىسا، يەتتىنچى كۈنى پاك سانالمايدۇ».

20 لېكىن ناپاك بولۇپ قېلىپ، ئۆزىنى پاكلىمىغان كىش پەرۋەردىگارنىڭ مۇقەددەس جايىنى بۇلغىغىنى ئۈچۈن، جامائەت ئارىسىدىن ئۈزۈپ تاشلىنىدۇ؛ «ناپاكلىقنى چىقارغۇچى سۇ» ئۇنىڭ ئۈستىگە سېپىلمىگەن، شۇڭا ئۇ ناپاك سانىلىدۇ. 21 بۇ ئىسرائىللارغا مەڭگۈلۈك بەلگىلىمە بولىدۇ. «ناپاكلىقنى چىقارغۇچى سۇ»نى سەپكەن كىشى بولسا ئۆزىنىڭ كىيىملىرىنى يۇسۇن ۋە «ناپاكلىقنى چىقارغۇچى سۇ»غا تەگكەن كىشى كەچ كىرگۈچە ناپاك سانالسۇن. 22 ناپاك كىشى تەگكەن ھەرقانداق نەرسىمۇ ناپاك سانىلىدۇ؛ بۇ نەرسىلەرگە تەگكەن كىشىلەرمۇ كەچ كىرگۈچە ناپاك سانالسۇن.

مەريەمنىڭ ۋاپات بولۇشى

20

1 بىرىنچى ئاينىڭ ئىچىدە ئىسرائىللار، يەنى پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى زىن چۆلىگە يېتىپ كېلىپ، قادەشتە تۇرۇپ قالدى؛ مەريەم شۇ يەردە ۋاپات بولدى ۋە شۇ يەرگە دەپنە قىلىندى.

مەرىباھ سۈيى ــ خەلقنىڭ يەنە قاقشىشى

2 جامائەتكە ئىچىدىغانغا سۇ يوق ئىدى، ئۇلار يىغىلىپ مۇسا بىلەن ھارۇنغا ھۇجۇم قىلغىلى تۇردى. 3 خەلق مۇسا بىلەن تەگىشىپ: ــ قېرىنداشلىرىمىز پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا ئۆلگەن چاغدا بىزمۇ بىللە ئۆلسەك بوپتىكەن! 4 سىلەر نېمە ئۈچۈن بىز ۋە چارپايلىرىمىزنى بۇ يەردە ئۆلۈپ كەتسۇن دەپ، پەرۋەردىگارنىڭ جامائىتىنى بۇ چۆل-جەزىرىگە باشلاپ كەلدىڭلار؟ 5 سىلەر نېمە ئۈچۈن بىزنى مىسىردىن ئېلىپ چىقىپ بۇنداق دەھشەتلىك يەرگە ئەكەلدىڭلار؟ بۇ يەردە يا تېرىقچىلىق قىلغىلى يەر بولمىسا، يا ئەنجۈر، ئۈزۈم، ئانار بولمىسا، ئىچىدىغانغا سۇمۇ بولمىسا، ــ دېيىشتى.

6 شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن ھارۇن جامائەتتىن ئايرىلىپ جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىغا كېلىپ دۈم يىقىلىشۇدى، پەرۋەردىگارنىڭ جۇلاسى ئۇ ئىككىسىگە ئايان بولدى.

[7] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ [8] ھاسىنى[(104)] قولۇڭغا ئال، ئاندىن سەن ئاكاڭ ھارۇن بىلەن بىرلىكتە جامائەتنى يىغىپ، ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدىلا قورام تاشقا بۇيرۇق قىل: شۇنداق قىلساڭ قورام تاش ئۆز سۈيىنى چىقىرىدۇ؛ شۇ يول بىلەن سەن ئۇلارغا سۇ چىقىرىپ، جامائەت ۋە چارپايلىرى ئىچىدىغانغا سۇ بېرىسەن.

[9] شۇنىڭ بىلەن مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدىن ھاسىنى ئالدى. [10] مۇسا بىلەن ھارۇن ئىككىسى جامائەتنى قورام تاشنىڭ ئالدىغا يىغدى ۋە مۇسا ئۇلارغا: ــ گېپىمگە قۇلاق سېلىڭلار، ئى ئاسىيلار! بىز سىلەرگە بۇ قورام تاشتىن سۇ چىقىرىپ بېرەيلىمۇ؟! ــ دېدى. [11] ئاندىن مۇسا ھاسىسى بىلەن قورام تاشنى ئىككى قېتىم ئۇرۇۋىدى، ناھايىتى كۆپ سۇ ئېقىپ چىقتى، سۇدىن جامائەتمۇ، چارپايلارمۇ ئىچىشتى.

[12]پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا: ــ

سىلەر ماڭا ئىشەنمەي، ئىسرائىللار ئالدىدا مېنى مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمىگىنىڭلار ئۈچۈن، ئىككىڭلارنىڭ بۇ جامائەتنى مەن ئۇلارغا تەقدىم قىلىپ بەرگەن زېمىنغا باشلاپ كىرىشىڭلارغا يول قويمايمەن، ــ دېدى[(105)].

[13] سۇ چىقىرىلغان جاي «مەرىباھ سۇلىرى» دەپ ئاتالغان[(106)]؛ ئىسرائىللار شۇ يەردە پەرۋەردىگار بىلەن تاكاللاشقانلىقى ئۈچۈن، ئۇ ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئۆزىنىڭ مۇقەددەس ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى[(107)].

---

[104] مۇسانىڭ شۇ ھاسىسى كۆپ قېتىم خۇدانىڭ يولىدا ئىشلىتىلىپ كېلىنگەن. بىرىنچى قېتىمقىسى «مىس.» 4:2دە تېپىلىدۇ.

[105] مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ «ئىسرائىللار ئالدىدا خۇدانى مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمەسلىك» گۇناھى توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە ئازراق توختىلىمىز. «قورام تاش» توغرۇلۇق «1كور.» 4:10نى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

[106] «مەرىباھ» ــ «تاكاللىشىش» دېگەن مەنىدە.

[107] «(پەرۋەردىگار) ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئۆزىنىڭ مۇقەددەس ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى» ــ خۇدا مۇسا ۋە ھارۇننىڭ ئۆزىنى ھۆرمەتلىمىگىنى ئۈچۈن، ئۇلارنى جازالاپ، مۇسانىڭ خەلق ئالدىدا قىلغان بىھۆرمەتلىك سۆزلىرىنىڭ ئۆزىگە ۋەكىللىك قىلمايدىغانلىقىنى ئىپادىلەپ، خەلق ئالدىدا ئۆزىنىڭ پاك-مۇقەددەسلىكىنى كۆرسەتتى.

ئېدوملارنىڭ ئىسرائىللارنىڭ چېگرىدىن ئۆتۈشىگە يول قويماسلىقى

[14] مۇسا قادەشتىن ئېدوم پادىشاھى بىلەن كۆرۈشۈشكە ئەلچى ئەۋەتىپ
ئۇنىڭغا: «قېرىنداشلىرى ئىسرائىل مۇنداق دەيدۇ: ــ بىز تارتقان جەبىر-
جاپالارنىڭ قانداقلىقى ئۆزلىرىگە مەلۇم، [15] بىزنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىمىز مىسىرغا
چۈشكەن بولۇپ، بىز مىسىردا ئۇزاق زامان تۇرۇپ كەتتۇق؛ مىسىرلىقلار بىزگىمۇ،
بىزنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىمىزغىمۇ يامان مۇئامىلە قىلدى؛ [16] بىز پەرۋەردىگارغا
يېلىنىپ نىدا قىلدۇق، ئۇ بىزنىڭ زارىمىزغا قۇلاق سېلىپ، پەرىشتە[108] ئەۋەتىپ بىزنى
مىسىردىن ئېلىپ چىقتى. ھازىر مانا، بىز ئۆزلىرىنىڭ چېگرىسىغا جايلاشقان
قادەش دېگەن بىر شەھەردە تۇرۇۋاتىمىز. [17] ئەمدى بىزنىڭ زېمىنلىرىدىن
ئۆتۈشىمىزگە رۇخسەت قىلغان بولسىلا، بىز ئېتىز-ئېرىق ۋە ئۈزۈمزارلىقلاردىن
ئۆتمەيمىز، قۇدۇقلىرىڭلاردىن سۇمۇ ئىچمەيمىز؛ «خان يولى» بىلەن مېڭىپ
چېگرىلىرىدىن ئۆتۈپ كەتكۈچە ئوڭ-سولغا بۇرۇلمايمىز» ــ دېدى.
[18] لېكىن ئېدوملار ئۇنىڭغا: «سىلەرنىڭ بىزنىڭ زېمىنىمىزدىن ئۆتۈشۈڭلارغا
بولمايدۇ، ئۆتمەن دېسەڭلار قىلىچ كۆتۈرۈپ سىلەرگە جەڭگە چىقىمىز[109]» ــ دېدى.
[19] ئىسرائىللار ئۇنىڭغا: «بىز «كۆتۈرۈلگەن يول» بىلەن ماڭىمىز، ئۆزىمىز
ۋە ماللىرىمىز سۇيۇڭلارنى ئىچسەك، نەرخى بويىچە ھەققىنى بېرىمىز؛ بىز[110]
پەقەت پىيادە ئۆتۈپ كېتىمىز، باشقا ھېچ تەلىپىمىز يوق» دېۋىدى، [20] ئېدوم
پادىشاھى: «ياق، ئۆتمەيسىلەر!» دېدى. ئېدوم پادىشاھى[111] ناھايىتى كۆپ
ئادىمىنى باشلاپ چىقىپ ئىسرائىللارغا زور ھەيۋە كۆرسەتتى. [21] شۇنداق قىلىپ
ئېدوملار ئىسرائىللارنىڭ ئۇلارنىڭ تەۋەلىكىدىن ئۆتۈشىگە ئەنە شۇ يوسۇندا يول
قويمىدى؛ شۇنىڭ بىلەن ئىسرائىللار ئېدوملارنىڭ ئالدىدىن بۇرۇلۇپ كەتتى.

---

[108] بەزىلەر «ئەلچى» دەپ تەرجىمە قىلىدۇ. لېكىن «مىس.» 20:23، 23، 32:34دىن قارىغاندا، مەنىسى دەرۋەقە «پەرىشتە»دۇر.

[109] ئىبرانىي تىلىدا «...مېنىڭ زېمىنىمدىن... سىلەرگە جەڭگە چىقىمەن» دېيىلىدۇ.

[110] «بىز» ــ ئىبرانىي تىلىدا «مەن».

[111] «ئېدوم پادىشاھى» ــ ئىبرانىي تىلىدا «ئېدوم».

ھارۇننىڭ ۋاپات بولغانلىقى

22 ئۇلار قادەشتىن يولغا چىقتى؛ پۈتكۈل ئىسرائىل خەلقى ھور تېغىغا
كەلدى. 23 پەرۋەردىگار ئېدومنىڭ چېگرىسىدىكى ھور تېغىدا مۇسا بىلەن
ھارۇنغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
24 ھارۇن ئۆز خەلقلىرىگە قوشۇلۇپ كېتىدۇ[112]؛ ئىككىڭلار مەرىباھ سۇلىرى
دېگەن جايدا مېنىڭ ئەمرىمگە خىلاپلىق قىلغىنىڭلار ئۈچۈن، ئۇنىڭ مەن
ئىسرائىللارغا تەقدىم قىلىپ بەرگەن زېمىنغا كىرىشىگە بولمايدۇ. 25 سەن
ھارۇن بىلەن ئوغلى ئەلئازارنى ئېلىپ ھور تېغىغا چىققىن؛ 26 ھارۇننىڭ
كىيىملىرىنى سالدۇرۇپ، ئوغلى ئەلئازارغا كىيدۈرۈپ قوي؛ ھارۇن شۇ يەردە
ئۆلۈپ، ئۆز خەلقلىرىگە قوشۇلىدۇ.
27 مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ دېگىنىدەك قىلدى، ئۇچەيلەن پۈتكۈل جامائەتنىڭ
كۆز ئالدىدا ھور تېغىغا چىقتى. 28 مۇسا ھارۇننىڭ كىيىملىرىنى سالدۇرۇپ
ئۇنىڭ ئوغلى ئەلئازارغا كىيدۈرۈپ قويدى؛ ھارۇن تاغنىڭ چوققىسىدا ئۆلدى.
ئاندىن مۇسا بىلەن ئەلئازار تاغدىن چۈشۈپ كەلدى. 29 پۈتكۈل جامائەت
ھارۇننىڭ ئۆلگەنلىكىنى بىلدى؛ شۇنىڭ بىلەن پۈتۈن ئىسرائىل جەمەتى ھارۇن
ئۈچۈن ئوتتۇز كۈن ماتەم تۇتتى.

قانائانىيلارنىڭ مەغلۇپ قىلىنىشى

21

1 جەنۇبتا[113] تۇرۇشلۇق ئاراد مەملىكىتىنىڭ قانائانىيلاردىن بولغان
پادىشاھى ئىسرائىللارنىڭ ئاتارىم يولى بىلەن كېلىۋاتقانلىقىنى
ئاڭلاپ، چىقىپ ئۇلار بىلەن سوقۇشۇپ، نەچچەيلەننى تۇتقۇن قىلىپ كەتتى.
2 ئاندىن ئىسرائىللار پەرۋەردىگارغا قەسەم ئىچىپ: «ئەگەر بۇ خەلقنى بىزنىڭ

---

112 «ئۆز خەلقلىرىگە قوشۇلۇش» دېگەن ئىبارە توغرۇلۇق «يار.» 8:25 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ. شۈبھىسىزكى، بۇ ئىبارە ئادەم ئۆلگەندىن كېيىن، روھىنىڭ يەنىلا ھايات بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

113 «جەنۇبتا» ــ ئىبرانىي تىلىدا «نەگەۋدە». نەگەۋ بولسا پەلەستىن زېمىنىنىڭ جەنۇب تەرىپىدىكى چوڭ چۆللۈك يەردۇر.

قولىمىزغا پۈتۈنلەي تاپشۇرىدىغان بولساڭ، ئۇلارنىڭ شەھەرلىرىنى ۋەيران قىلىپ تاشلايمىز» ــ دېدى. [3] پەرۋەردىگار ئىسرائىللارنىڭ پەريادىنى ئاڭلاپ، قانائانلىيلارنى ئۇلارنىڭ قولىغا تاپشۇردى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار قانائانىيلارنى ئۇلارنىڭ شەھەرلىرى بىلەن قوشۇپ ۋەيران قىلدى؛ شۇ سەۋەبتىن ئۇلار شۇ يەرنى «خورماھ» دەپ ئاتىدى[114].

زەھەرلىك يىلانلار بىلەن مىس يىلان

[4] ئۇلار ھور تېغىدىن يولغا چىقىپ، ئېدوم زېمىنىنى ئايلىنىپ ئۆتۈش ئۈچۈن، قىزىل دېڭىز بويىدىكى يولنى بويلاپ ماڭدى؛ خەلق مۇشۇ يول سەۋەبىدىن كۆڭلىدە تولىمۇ تاقەتسىز بولۇپ، [5] خۇداغا ۋە مۇساغا قارشى چىقىپ: ــ سىلەر نېمە ئۈچۈن بىزنى چۆل-جەزىرىدە ئۆلسۇن دەپ مىسىر زېمىنىدىن باشلاپ چىققانسىلەر؟ بۇ يەردە يا ئاشلىق، يا سۇ يوق، كۆڭلىمىز بۇ ئەرزىمەس نانلاردىن[115] بىزار بولدى، دېيىشتى. [6] شۇ سەۋەبتىن پەرۋەردىگار ئۇلارنىڭ ئارىسىغا زەھەرلىك يىلانلارنى[116] ئەۋەتتى؛ يىلانلار ئۇلارنى چاقتى، شۇ سەۋەبتىن ئىسرائىللاردىن نۇرغۇن ئادەم ئۆلۈپ كەتتى. [7] خەلق مۇسانىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: ــ بىز ئاغزىمىزنى بۇزۇپ، پەرۋەردىگارغا ھەم ساڭا ھۇجۇم قىلىپ، يامان گەپ قىلىپ گۇناھ قىلدۇق؛ پەرۋەردىگارغا تىلاۋەت قىلساڭ، ئۇ بۇ يىلانلارنى ئارىمىزدىن ئېلىپ كەتكەي، ــ دېيىشتى. مۇسا خەلق ئۈچۈن دۇئا قىلدى.

[8] پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ

سەن بىر زەھەرلىك يىلاننىڭ شەكلىنى ياساپ خادىغا ئېسىپ قويغىن؛ يىلان چېقىۋالغان ھەربىرى ئۇنىڭغا قارىسىلا قايتا ھاياتقا ئېرىشىدۇ، ــ دېدى.

[9] مۇسا مىستىن بىر يىلان ياسىتىپ خادىغا ئېسىپ قويدى؛ ۋە شۇنداق

114 «خورماھ» ــ دېگەننىڭ مەنىسى «ۋەيرانە».

115 «ئەرزىمەس نان» دېگەن بۇ سۆز خۇدا ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ھەر كۈنى چۈشۈرىدىغان «ماننا»نى كۆرسىتىدۇ. «مىس.» 13:16-36نى كۆرۈڭ.

116 ئىبرانىي تىلىدا «ئوت يىلانلار».

بولدىكى، يىلان بىركىمنى چىقىۋالغان بولسا، ئۇ بۇ مىس يىلانغا قارىسىلا، ئۇلار ھايات قالدى[117].

ئوبوتتىن پىسگاھغىچە مېڭىش

10 ئىسرائىللار يەنە يولغا چىقىپ ئوبوتقا كېلىپ چېدىر تىكتى. 11 يەنە ئوبوتتىن يولغا چىقىپ، موئاب زېمىنىنىڭ ئۇدۇلىدا كۈن چىقىش تەرەپتىكى ئىيە-ئابارىمغا كېلىپ چېدىر تىكتى. 12 ئۇلار يەنە ئۇ يەردىن يولغا چىقىپ زەرەد جىلغىسىدا چېدىر تىكتى. 13 يەنە ئۇ يەردىن مېڭىپ ئامورىيلارنىڭ زېمىنىنىڭ چېتىدىن چىقىپ چۆل-باياۋاندىن ئۆتۈپ، ئېقىپ تۇرغان ئارنون دەرياسىنىڭ ئۇ قېتىدا چېدىر تىكتى (چۈنكى ئارنون دەرياسى موئابىيلارنىڭ چېگرىسى بولۇپ، موئابىيلار بىلەن ئامورىيلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئىدى. 15-14شۇڭا «پەرۋەردىگارنىڭ جەڭنامىسى» دېگەن كىتابتا: —

«سۇفاھدىكى ۋاھەب ۋە دەريا-ۋادىلىرى،
ئارنون دەرياسى ۋە جىلغىلىرىنىڭ يانباغىرلىرى،
ئارنىڭ تۇرالغۇسىغىچە يېتىپ،
موئابنىڭ چېگرىسىغا چۈشىدۇ» دەپ پۈتۈلگەنىدى)[118].

16 ئىسرائىللار يەنە ئۇ يەردىن مېڭىپ بەئەرگە كەلدى؛ «بەئەر» قۇدۇق دېگەن مەنىدە بولۇپ، ئىلگىرى پەرۋەردىگار مۇساغا: «سەن خەلقنى يىغ، مەن ئۇلارغا ئىچىدىغان سۇ بېرەي» دېگەندە شۇ قۇدۇقنى كۆزدە تۇتقان. 17 شۇ چاغدا ئىسرائىللار مۇنۇ ناخشىنى ئېيتىشقان: —

«ئاھ قۇدۇق، چىقسۇن سۈيۈڭ بۇلدۇقلاپ،
ناخشا ئېيتىڭلار، قۇدۇققا بېغىشلاپ:
18 بۇ قۇدۇقنى ئەمىرلەر،

117 بۇ ۋەقە توغرۇلۇق يەنە «يۇھ.» 3:14-15نى كۆرۈڭ.

118 بۇ قەدىمكى شېئىرنىڭ بىرنەچچە خىل تەرجىمىلىرى بار. بۇ يەردە مۇسا پەيغەمبەرنىڭ ئۇنى نەقىل كەلتۈرۈشىنىڭ مەقسىتى، شۈبھىسىزكى، پەرۋەردىگار قەدىمدىن تارتىپ موئاب ئۈچۈن بېكىتكەن چېگرانىڭ ئارنون دەرياسى بىلەن ئار شەھىرى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈندۇر.

خەلقىنىڭ كاتتىلىرى قازغان،
قانۇن چىقارغۇچىنىڭ سۆزى بىلەن[119]،
ھاسىلىرى بىلەن قازغان»[120].

ئىسرائىللار چۆل-باياۋاندىن يەنە ماتتاناھقا، [19] ماتتاناھتىن ناھالىيەلگە، ناھالىيەلدىن باموتقا، [20] باموتتىن موئاب دالاسىدىكى جىلغىغا، يەنە چۆل-باياۋان تەرەپكە قاراپ تۇرغان پىسگاھ تېغىنىڭ چوققىسىغا يېتىپ باردى.

ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى بىلەن باشان پادىشاھىنى يەڭگەنلىكى («قان.» 2:26-3:11نىمۇ كۆرۈڭ)

[21] ئىسرائىللار ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى سىھوننىڭ ئالدىغا ئەلچىلەرنى ئەۋەتىپ: [22] — بىزنىڭ ئۆز زېمىنلىرىدىن ئۆتۈۋېلىشىمىزغە ئىجازەت بەرگەيلا؛ بىز سىلىنىڭ ئېتىزلىقلىرىغا ۋە ئۈزۈمزارلىقلىرىغا كىرمەيمىز، قۇدۇقلىرىدىن سۇمۇ ئىچمەيمىز؛ تەۋەلىرىدىن ئۆتۈپ كەتكۈچە «خان يولى»دىن چىقمايمىز، — دېدى. [23] سىھون ئىسرائىللارنى ئۆز چېگرىسىدىن ئۆتكىلى قويمايلا قالماستىن، ئەكسىچە ئۇ ئىسرائىللار بىلەن سوقۇشماقچى بولۇپ، ئۆزىنىڭ بارلىق خەلقىنى يىغىپ چۆلگە قاراپ ئاتلاندى. ئۇ ياھازغا كېلىپ ئىسرائىلغا ھۇجۇم قىلدى. [24] ئىسرائىللار ئۇنى قىلىچ بىلەن چېپىپ ئۆلتۈرۈپ، ئۇنىڭ يۇرتىنى ئارنون دەرياسىدىن يابوك دەرياسىغىچە، يەنى ئاممونىيلارنىڭ چېگرىسىغىچە ئىگىلىدى[121]؛ ئاممونىيلارنىڭ چېگرىسى بولسا بەك مۇستەھكەم ئىدى. [25] ئىسرائىللار بۇ يەردىكى ھەممە شەھەرنى ئىگىلىدى ھەم ئامورىيلارنىڭ شەھەرلىرىگە، يەنى ھەشبونغا ۋە ئۇنىڭغا تەۋە بارلىق يېزا-قىشلاقلارغىمۇ كىرىپ ئورۇنلاشتى. [26] چۈنكى ھەشبون ئەسلىدە ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى سىھوننىڭ

[119] «قانۇن چىقارغۇچىنىڭ سۆزى بىلەن» دېگەننىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: — «تاياقلىرى بىلەن».

[120] بۇ ئىشنىڭ شۇ ئالاھىدىلىكى باركى، پەقەت ئاددىي پۇخرالارلا ئەمەس، خەلقنىڭ كاتتىلىرىمۇ ئەمگەك قىلىپ قۇدۇق كولاشتى.

[121] باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئاممونىيلارنىڭ چېگرىسى يائازەر ئىدى» (32-ئايەتنى كۆرۈڭ).

مەركىزىي شەھىرى ئىدى؛ سىھون ئەسلىدە موئابنىڭ ئىلگىرىكى پادىشاھى بىلەن سوقۇشقان، ئۇنىڭ ئارنون دەرياسىغىچە بولغان ھەممە زېمىنىنى تارتىۋالغانىدى. [27] شۇ سەۋەبتىن شائىرلار: ــ
«ھەشبونغا كېلىڭلار!
مانا سىھوننىڭ شەھىرى يېڭىۋاشتىن قۇرۇلسۇن،
سىھوننىڭ شەھىرى مەھكەم قىلىنسۇن.
[28] چۈنكى ھەشبوننىڭ ئۆزىدىن چىقتى بىر ئوت،
سىھوننىڭ شەھىرىدىن بىر يالقۇن يالقۇنلاپ،
يۇتتۇۋەتتى موئابتىكى ئار شەھىرىنى،
ئارنوندىكى ئېگىز جايلارنىڭ ئەمىرلىرىنى.
[29] ۋاي ساڭا ئەي موئاب!
ھەي كېموشنىڭ[122] ئۇممىتى، تۈگەشتىڭلار!
چۈنكى كېموش ئۆز ئوغۇللىرىنى قاچقۇنغا ئايلاندۇردى،
قىزلىرىنى ئەسىرلىككە بېرىپ، ئاموربىيلارنىڭ پادىشاھى سىھونغا تۇتۇپ بەردى!
[30] بىز ئۇلارنى يىقىتىۋەتتۇق[123]،
ھەشبون تاكى دىبونغىچە ھالاك بولدى؛
بىز ھەتتا نوفاھقىچە (نوفاھتىن مەدەباغا يېتىدۇ) ئۇلارنىڭ يۇرتىنى ۋەيران قىلىۋەتتۇق!» ــ دەپ شېئىر يېزىشقانىدى.
[31] شۇنىڭ بىلەن ئىسرائىللار ئەنە شۇ تەرىقىدە ئاموربىيلارنىڭ يۇرتىغا ئورۇنلاشتى. [32] مۇسا يائازەرنى چارلاپ كېلىشكە چارلىغۇچىلارنى ئەۋەتتى؛ ئاندىن ئىسرائىللار يائازەرنىڭ يېزا-قىشلاقلىرىنى ئىشغال قىلىپ، ئۇ يەرلەردىكى ئاموربىيلارنى يېرىدىن قوغلىۋەتتى. [33] شۇنىڭدىن كېيىن ئىسرائىللار بۇرۇلۇپ، باشاننىڭ يولىنى بويلاپ ماڭدى؛ باشاننىڭ پادىشاھى ئوگ ۋە ئۇنىڭ

---

122 كېموش موئاب چوقۇنغان بۇت ئىدى. موئابىيلارنىڭ ئۇنىڭغا ئۆز باللىرىنى قۇربانلىق قىلىش ئادىتى بار ئىدى («2پاد.» 3:27نى كۆرۈڭ). بۇ تارىخقا قارىغاندا، كېموشنىڭ «ئۆز خەلقىگە» ھېچ پايدىسى بولمىغانىدى!
123 ياكى «ئۇلارغا ئاتتۇق».

بارلىق خەلقى چىقىپ ئەدرەيدە ئىسرائىللار بىلەن جەڭ قىلىشقا سەپ
تۈزدى. 34 پەرۋەردىگار مۇساغا: ــ قورقما، مەن ئۇنى، ئۇنىڭ بارلىق خەلقى
ھەم زېمىنىنى قولۇڭغا تاپشۇرىمەن؛ سەن ئۇنى ئىلگىرى ھەشبوندا تۇرۇشلۇق
ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى سىھونىنى قىلغاندەك قىلىسەن، ــ دېدى. 35 شۇنىڭ
بىلەن ئۇلار ئوگ بىلەن ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنى ھەم بارلىق خەلقىنىڭ بىرىنى قويماي
قىرىپ تاشلىدى ۋە ئۇنىڭ زېمىنىنى ئىگىلىدى.

موئاب پادىشاھى بالاقنىڭ بالائامنى ئىسرائىلنى قارغاشقا چاقىرىشى

22

1 ئىسرائىللار يەنە يولغا چىقىپ موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە،
يەنى ئىئوردان دەرياسىنىڭ شەرق تەرىپىدە، يېرىخونىڭ
ئۇدۇلىدا چېدىر تىكتى. 2 ئىسرائىللارنىڭ ئامورىيلارغا قىلغان ئىشلىرىنىڭ
ھەممىسىنى زىپپورنىڭ ئوغلى بالاق كۆرۈپ تۇرغانىدى. 3 موئابلار خەلقتىن
ئىنتايىن قورقۇشتى، چۈنكى ئۇلار بەك كۆپ ئىدى؛ موئابىيلار ئىسرائىللارنىڭ
سەۋەبىدىن بەك ئالاقزادە بولۇپ كېتىشتى. 4 موئابىيلار مىدىيان ئاقساقاللىرىغا:
«بۇ بىر توپ ئادەم ئەتراپىمىزدىكى ھەممە نەرسىنى، خۇددى كالا ئېتىزدىكى
ئوتنى يالمىغاندەك يالماپ يەپ كېتىدىغان بولدى» ــ دېيىشتى. ئۇ چاغدا
زىپپورنىڭ ئوغلى بالاق موئابنىڭ پادىشاھى ئىدى.
5 ئۇ ئەلچىلەرنى بېئورنىڭ ئوغلى بالائامنىڭ ئالدىغا، بالائامنىڭ ئانا يۇرتىدىكى
ئۇلۇغ دەريا[124] بويىدىكى پېتور شەھىرىگە بىرىپ، بالائامنى چاقىرىپ كېلىشكە
ئەۋەتىپ: پادىشاھىمىز: ــ «قارىسىلا، بىر خەلق مىسىردىن چىققانىدى؛
مانا، ئۇلار پۈتۈن زېمىننى ياپراپ كەتتى، مانا ئۇلار بىزنىڭ ئۇدۇلىمىزغا كېلىپ
چۈشتى. 6 ئۇلار مېنىڭدىن كۈچلۈك بولغاچقا، ئەمدى ئۆزلىرى كېلىپ بۇ
خەلقنى مەن ئۈچۈن بىر قارغاپ بەرگەن بولسىلا؛ بەلكىم مەن ئۇلارنى يېڭىپ،
بۇ زېمىندىن قوغلاپ چىقىرىشىم مۇمكىن؛ چۈنكى ئۆزلىرى كىمگە بەخت
تىلىسىلە شۇنىڭ بەخت قۇچىدىغانلىقىنى، كىمنى قارغىسىلا، شۇنىڭ

124 بالائامنىڭ كىم ئىكەنلىكى توغرۇلۇق يەنە «قوشۇمچە سۆز»نىمىزنى كۆرۈڭ.

قارغىشقا قالدىغانلىقنى بىلمەن» دەيدۇ، دەڭلار، ــ دېدى.
[7] موئابىنىڭ ئاقساقاللىرى بىلەن مىديانىنىڭ ئاقساقاللىرى قوللىرىدا پال سېلىش ئىنئاملىرىنى ئېلىپ ماڭدى؛ ئۇلار بالائامنىڭ ئالدىغا كېلىپ بالاقنىڭ گەپلىرىنى يەتكۈزدى. [8] بالائام ئۇلارغا: ــ
بۈگۈن ئاخشام مۇشۇ يەردە قونۇپ قېلىڭلار، مەن پەرۋەردىگارنىڭ ماڭا قىلغان سۆزى بويىچە سىلەرگە جاۋاپ يەتكۈزىمەن، ــ دېدى. شۇنىڭ بىلەن موئابنىڭ شۇ ئەمىرلىرى بالائامنىڭكىدە قونۇپ قالدى[125].
[9] خۇدا بالائامنىڭكىگە كېلىپ: ــ
سېنىڭ بىلەن بىللە تۇرغان بۇ ئادەملەر كىم؟ ــ دېۋىدى، [10] بالائام خۇداغا: ــ موئاب پادىشاھى زىپپورنىڭ ئوغلى بالاق ئەلچىلەرنى ئەۋەتىپ ماڭا: [11]«قارىسىلا، مىسىردىن بىر خەلق چىققاندى، ئۇلار پۈتۈن زېمىنغا يامراپ كەتتى؛ بۇ يەرگە كېلىپ مېنىڭ ئۈچۈن ئۇلارنى قارغاپ بەرسىلە، شۇنداق قىلسىلا بەلكىم ئۇلارنى يېڭىپ، بۇ يەردىن قوغلىۋېتەلىشىم مۇمكىن» ــ دېدى، - دېدى.
[12] خۇدا بالائامغا:
سەن ئۇلار بىلەن بىللە بارساڭ بولمايدۇ، ئۇ خەلقنى قارغىساڭمۇ بولمايدۇ، چۈنكى ئۇلارغا بەخت-بەرىكەت ئاتا قىلىنغان، ــ دېدى. [13] بالائام ئەتىگەن تۇرۇپ بالاقنىڭ ئەمەلدارلىرىغا: ــ
سىلەر ئۆز يۇرتۇڭلارغا قايتىپ كېتىڭلار، چۈنكى پەرۋەردىگار مېنىڭ سىلەر بىلەن بىللە بېرىشىمغا رۇخسەت قىلمىدى، ــ دېدى. [14] موئابنىڭ ئەمەلدارلىرى قوپۇپ بالاقنىڭ يېنىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: ــ
بالائام بىز بىلەن بىللە كېلىشكە ئۇنىمىدى، ــ دېدى.
[15] شۇنىڭ بىلەن بالاق تېخىمۇ كۆپ ۋە تېخىمۇ مۆتىۋەر ئەمەلدارلارنى ئەۋەتتى، [16] ئۇلار بالائامنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: ــ
«زىپپورنىڭ ئوغلى بالاق مۇنداق دەيدۇ: ــ «ھېچنېمە سىلىنىڭ يېنىمغا كېلىشلىرىنى توسۇمىغاي؛ [17] چۈنكى مەن ئۆزلىرىنى زور شان-شۆھرەتكە ئىگە قىلىمەن؛ نېمە دېسىلە ماقۇل دەيمەن؛ شۇڭا ماڭا ئەشۇ خەلقنى قارغاپ بەرسىلىلا بولىدۇ»، ــ دېدى.

[125] «ئۇلۇغ دەريا» ئەفرات دەرياسىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

[18] بالائام بالاقنىڭ خىزمەتكارلىرىغا جاۋابەن: ــ
بالاق ماڭا ئۆزىنىڭ ئالتۇن-كۈمۈشكە لىق تولغان ئۆز ئۆيىنى بەرسىمۇ، مەيلى چوڭ ياكى كىچىك ئىش قىلاي، خۇدايىم پەرۋەردىگارنىڭ ماڭا بۇيرۇغانلىرىدىن ھالقىپ كېتەلمەيمەن. [19] سىلەرمۇ بۈگۈن ئاخشام مۇشۇ يەردە قونۇپ قېلىڭلار، پەرۋەردىگار يەنە شۇ ئىشلار توغرىسىدا ماڭا نىمە دەيدىكىن، شۇنى بىلەي، ــ دېدى.
[20] شۇ كېچىسى خۇدا بالائامنىڭكىگە كېلىپ ئۇنىڭغا: ــ
ئۇ كىشىلەر سېنى تەكلىپ قىلىپ كەلگەن بولسا، ئۇلار بىلەن بىللە بارغىن، لېكىن سەن مېنىڭ ساڭا ئېيتىدىغانلىرىم بويىچە ئىش قىلىشىڭ كېرەك، ــ دېدى.

پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى بىلەن بالائامنىڭ ئېشىكى

[21] بالائام ئەتىگەن تۇرۇپ ئېشىكىنى توقۇپ موئابنىڭ ئەمىرلىرى بىلەن بىللە ماڭدى. [22] خۇدا بالائامنىڭ ماڭغانلىقىدىن غەزەپلەندى؛ پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى[(126)] ئۇنى توسۇشقا يولدا تۇراتتى. ئۇ شۇ چاغدا ئېشىكىگە مىنىپ ئىككى غۇلامى بىلەن بىللە كېتىۋاتاتتى. [23] مادا ئېشەك پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسىنىڭ قولىغا قىلىچ ئالغان ھالدا يولدا تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، يولدىن چىقىپ ئېتىزلىق بىلەن مېڭىۋىدى، بالائام ئېشەكنى يولغا چىقىپ مېڭىشقا دۇمبالاپ ئۇردى. [24] پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى ئىككى تەرىپى توسما تام بىلەن توسالغان ئۈزۈمزارلىقتىكى تار بىر يولدا تۇرۇۋالدى. [25]ئېشەك پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسىنى كۆرۈپ، تامغا قىستىلىپ مېڭىپ، بالائامنىڭ پۇتىنى تامغا قىستاپ يارىلاندۇرۇپ قويىدى؛ بالائام ئېشەكنى يەنە دۇمبالىدى. [26] پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى بولسا يەنە ئالدىغىراق بېرىپ، ئوڭ يا سولغا بۇرۇلۇشقا بولمايدىغان تېخىمۇ تار بىر يەردە كۈتۈپ تۇردى. [27] ئېشەك پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسىنى كۆرۈپ ماڭماي، بالائامنىڭ ئاستىدا يېتىۋالدى؛ بالائام قاتتىق خاپا بولۇپ، ئېشەكنى ھاسىسى بىلەن قاتتىق دۇمبالاپ كەتتى.

[126] «پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى» تەۋرات دەۋرىدە ئىنتايىن ئالاھىدە بىر شەخس ئىدى. بەزى ئىشلاردا ئۇ خۇدانىڭ ئورنىدا كۆرۈنەتتى (مەسىلەن، تەۋراتتىكى «يار.» 7:16-14، 18-بابنى ھەمدە «تەبىرلەر»نىمۇ كۆرۈڭ).

28 بۇ چاغدا پەرۋەردىگار ئېشەككە زۇۋان كىرگۈزۈۋىدى، ئېشەك بالائامغا: ــ
مېنى ئۈچ قېتىم دۇمبالايدىغانغا ساڭا نېمە يامانلىق قىپتىمەن؟ ــ دېۋىدى،
29 بالائام ئېشەككە: ــ
سەن مېنى سەتلەشتۈردۈڭ، قولۇمدا قىلىچ بولغان بولسا ئىدى، سېنى چېپىپ ئۆلتۈرۈۋېتەتتىم! ــ دېدى.
30 ئېشەك بالائامغا: ــ مەن سېنىڭكى بولغىنىمدىن تارتىپ مىنىپ كەلگەن ئېشىكىڭ مەن ئەمەسمۇ؟ ئىلگىرى مەن ساڭا مۇشۇنداق قىلىش ئادىتىم بولۇپ باققانمۇ؟ ــ دېۋىدى،
ــ ياق، ــ دېدى بالائام.

بالائامنىڭ ئەيىبلىنىشى

31 ئەنە شۇ چاغدا پەرۋەردىگار بالائامنىڭ كۆزلىرىنى ئاچتى، بالائام پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسىنىڭ قىلىچىنى غىلىپىدىن چىقىرىپ، يولدا تۇرغانلىقىنى كۆردى؛ ئۇ يەرگە بېشىنى قويۇپ سەجدە قىلدى. 32 پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى ئۇنىڭغا: ــ
سەن ئېشىكىڭنى نېمە ئۈچۈن ئۈچ قېتىم دۇمبالايسەن؟ قارىغىنا، ماڭغان يولۇڭ مېنىڭ نەزىرىمدە تەتۈر بولغاچقا، سېنى توسۇشقا چىققۇچى مەن ئۆزۈم ئىدىم. 33 ئېشەك مېنى كۆرۈپ ئۈچ قېتىم مېنىڭ ئالدىمدىن بۇرۇلۇپ كەتتى؛ ئەگەر ئېشەك مېنىڭ ئالدىمدىن بۇرۇلۇپ كەتمىگەن بولسا، مەن ئاللىقاچان سېنى ئۆلتۈرۈپ ئېشەكنى تىرىك قالدۇرغان بولاتتىم، ــ دېدى.
34 بالائام پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسىگە: ــ
مەن گۇناھكارمەن، ئۆزلىرىنىڭ يولدا مېنى توسۇپ تۇرغانلىقلىرىنى كۆرمەپتىمەن؛ مۇبادا ئەمدى مېنىڭ بېرىشىم نەزەرلىرىدە رەزىل كۆرۈنسە، مەن قايتىپ كېتەي، ــ دېدى.
35 پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى بالائامغا يەنە: ــ بويىتۇ، بۇ كىشىلەر بىلەن بىللە بارغىن، بىراق پەقەت مەن ساڭا دېگەن سۆزنىلا دېگىن، ــ دېدى.
شۇنىڭ بىلەن بالائام بالاقنىڭ ئەمەلدارلىرى بىلەن بىللە ماڭدى.

بالاقنىڭ بالائامنى قارشى ئېلىشى

36 بالاق بالائامنى كېلىۋېتىپتۇ دەپ ئاڭلاپ، قارشى ئېلىش ئۈچۈن موئابنىڭ ئارنون دەرياسىنىڭ بويىدىكى، چېگرىنىڭ ئەڭ بېشىدىكى شەھىرىگە كەلدى[127]: 37 ــ مەن سىلىنى چاقىرىشقا شۇنچە جىددىي ئەلچى ئەۋەتكەنىدىم، نېمە ئۈچۈن كېلىشكە ئۇنىمىدىلا؟ مەن سىلىنى شان-شۆھرەتكە ئىگە قىلالمايتتىممۇ؟ ــ دېدى بالاق بالائامغا.
38 ــ قارىسىلا، مانا كەلدىمغۇ، ئەمدى مەن ئۆز ئالدىمغا بىرنېمە دېيەلەيتتىممۇ؟ ــ دېدى بالائام، ــ خۇدا ئاغزىمغا نېمە گەپنى سالسا، مەن شۇنىلا دەيمەن.
39 بالائام بالاق بىلەن بىللە يولغا چىقىپ كىرىئات-خۇزوتقا كەلدى. 40 بالاق كالا، قويلارنى سويۇپ قۇربانلىق قىلىپ، ئۇلارنىڭ گۆشىدىن بالائام ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولغان ئەمىرلەرگە ئەۋەتىپ بەردى. 41 ئاندىن بالاق ئەتىسى سەھەردە بالائامنى بائالنىڭ ئېگىز جايلىرىغا[128] ئېلىپ چىقتى؛ ئۇ شۇ يەردىن ئىسرائىل خەلقىنىڭ ئەڭ چەتتىكى بىر قىسمىنى كۆردى.

بالاق بىلەن بالائامنىڭ قۇربانلىق سۇنۇشى

23 1 بالائام بالاققا: ــ
سىلى مۇشۇ يەرگە ماڭا يەتتە قۇربانگاھ ياستىپ بەرسىلە، مۇشۇ يەرگە يەنە يەتتە بۇقا بىلەن يەتتە قوچقارمۇ ھازىرلاپ بەرسىلە، ــ دېدى.
2 بالاق بالائامنىڭ دېگىنىدەك قىلىپ بەردى؛ بالاق بىلەن بالائام ئىككىسى ھەربىر قۇربانگاھقا قۇربانلىق قىلىشقا بىردىن بۇقا بىلەن بىردىن قوچقار سۇندى.

---

127 «ئەڭ بېشىدىكى شەھىرىگە» ــ پادىشاھنىڭ مېھمانىنى قارشى ئېلىش ئۈچۈن، شۇنچە ئۇزۇن يولغا بېرىپ ئالدىغا چىقىشى ئۇنىڭغا بولغان چوڭقۇر ھۆرمىتىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن ئىدى، ئەلۋەتتە.
128 «بائالنىڭ ئېگىز جايلىرى» ــ «بائال» بۇتنىڭ ئىسمى. شۇ چاغلاردا بۇتپەرەسلەر دائىم ئۆز بۇتلىرىغا قۇربانلىق قىلىپ ئىبادەت قىلىشقا يېقىن ئەتراپتىكى مەلۇم بىرنەچچە ئېگىز جايلارغا چىقاتتى. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «باموت-بائالغا ئېلىپ چىقتى».

[3] بالائام بالاققا: ــ
سىلى ئۆز كۆيدۈرمە قۇربانلىقلىرىڭىزنىڭ يېنىدا تۇرسىلا، مەن ئالدىغا بارىمەن، پەرۋەردىگار مېنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشكە كېلەمدىكىن؟ ئۇ ماڭا نېمە دەپ كۆرسەتمە بەرسە، مەن ئۆزلىرىگە شۇنى دەپ بېرىمەن، ــ دېدى ۋە بىر دۆڭگە چىقتى.
[4] خۇدا بالائام بىلەن كۆرۈشتى؛ بالائام خۇداغا: ــ
مەن يەتتە قۇربانگاھ هازىرلاتتىم، ھەربىر قۇربانگاھقا قۇربانلىق سۈپىتىدە بىردىن بۇقا بىلەن بىردىن قوچقار سۇندۇم، ــ دېدى. [5] پەرۋەردىگار بالائامنىڭ ئاغزىغا بىر سۆزنى سېلىپ: ــ بالاقنىڭ يېنىغا قايتىپ بېرىپ ئۇنىڭغا مۇنداق، مۇنداق دېگىن، ــ دېدى. [6] شۇنىڭ بىلەن ئۇ بالاقنىڭ يېنىغا قايتىپ باردى. مانا، ئۇ ۋە موئابنىڭ بارلىق ئەمىرلىرى ئۇنىڭ كۆيدۈرمە قۇربانلىقىنىڭ يېنىدا تۇراتتى.

بالائامنىڭ بىرىنچى قېتىم بېشارەت بېرىشى

[7] بالائام كالام سۆزىنى[129] ئاغزىغا ئېلىپ مۇنداق دېدى: ــ
بالاق مېنى ئارام دېگەن يۇرتتىن،
موئاب شاھى بالاق مېنى مەشرىق تاغلىرىدىن ئېلىپ كېلىپ،
مۇنداق دېدى: ــ
كەل، مېنىڭ ئۈچۈن ياقۇپنى قارغىغىن.
كەل، ئىسرائىلنى راسا بىر سۆكۈپ ئەيىبلىگىن.
[8] تەڭرى ئۆزى قارغىمىغان بىراۋنى مەن قانداق قارغاي؟
پەرۋەردىگار ئۆزى سۆكۈپ ئەيىبلىمىگەن بىراۋنى مەن قانداق سۆكۈپ ئەيىبلەي؟
[9] مەن قورام تاشلارنىڭ چوققىلىرىدا تۇرۇپ ئۇنى كۆرمەكتىمەن،
دۆڭلەردە تۇرۇپ ئۇنىڭغا نەزەر سالماقتىمەن؛

---

129 «كالام سۆزى» ــ خۇدا ئۆگەتكەن سۆز (5-ئايەتنى كۆرۈڭ). گەرچە بالائام ئەسكى ئادەم، ھەتتا «ساختا پەيغەمبەر» ۋە پالچى بولغىنى بىلەن، خۇدا مۇشۇ يەردە ئۇنىڭ ئاغزى ئارقىلىق ئىسرائىلغا بولغان مېھىر-شەپقىتىنى ئېنىق كۆرسىتىدۇ.

مانا، ئۇلار يەككە ياشايدىغان بىر قوۋم،
ئۇلار باشقا قوۋملارنىڭ قاتارىدا سانالمايدۇ.
10 ياقۇپنىڭ توپىلىرىنى كىم ھېسابلاپ چىقالايدۇ؟[130]
ھەتتا ئىسرائىلنىڭ تۆتتىن بىرىنىمۇ كىم ساناپ چىقالايدۇ؟
مېنىڭ جېنىم ھەققانىيىنىڭ ئۆلۈمىدەك ئۆلسۇن،
مېنىڭ ئاخىرىم ئۇنىڭكىدەك بولغاي!
11 بالاق بالائامغا قاراپ: ــ
سەن ماڭا نېمە قىلىۋاتىسەن؟! مەن سېنى دۈشمەنلىرىمنى قارغاپ بېرىشكە چاقىرتقان تۇرسام، مانا سەن ئەكسىچە پۈتۈنلەي ئۇلارغا ئامەت تىلىدىڭ! ــ دېدى.
12 ــ پەرۋەردىگارنىڭ ئاغزىمغا سالغىنىنى يەتكۈزۈشكە كۆڭۈل قويمىسام بولامتى؟ ــ دەپ جاۋاپ بەردى بالائام.
13 بالاق بالائامغا: ــ مېنىڭ بىلەن بىللە باشقا بىر يەرگە بارسىلا، ئۇلارنى شۇ يەردىن كۆرەلەيلا؛ بىراق ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئەمەس، ئۇلارنىڭ چېگرىدىكى بىر قىسمىنىلا كۆرەلەيلا؛ سىلى شۇ يەردە تۇرۇپ ئۇلارنى مەن ئۈچۈن قارغاپ بەرسىلە، ــ دېدى.
14 شۇنىڭ بىلەن بالاق بالائامنى «زوفىمنىڭ دالاسى»غا[131]، پىسگاھ تېغىنىڭ چوققىسىغا باشلاپ بېرىپ، شۇ يەردە يەتتە قۇربانگاھ سالدۇرۇپ، ھەربىر قۇربانگاھقا قۇربانلىق سۈپىتىدە بىردىن بۇقا، بىردىن قوچقار سۇندى.
15 بالائام بالاققا: ــ
سىلى مۇشۇ يەردە ئۆزلىرىنىڭ كۆيدۈرمە قۇربانلىقلىرىنىڭ يېنىدا تۇرۇپ تۇرسىلا، مەن ئاۋۇ ياققا بېرىپ كۆرۈشۈپ[132] كېلەي، ــ دېدى. 16 پەرۋەردىگار بالائام بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇنىڭ ئاغزىغا بىر سۆزنى سېلىپ: ــ

130 مەنىسى بەلكىم «تولىلىقىدا توپىدەك بولغان ياقۇپنى كىم ھېسابلاپ چىقالايدۇ؟» ــ دېگەندەك بولۇشى كېرەك.
131 ياكى «كۆزەتچىلەرنىڭ دالاسى».
132 «كۆرۈشۈپ كېلەي» ــ پەرۋەردىگار بىلەن كۆرۈشۈش، ئەلۋەتتە. بالائام بالاقنى خاپا قىلماسلىق ئۈچۈن، بەلكىم پەرۋەردىگارنىڭ نامىنى بىۋاستە تىلغا ئالمايدۇ.

سەن بالاقنىڭ يېنىغا قايتىپ ئۇنىڭغا مۇنداق، مۇنداق دېگىن، ــ دېدى. [17] بالائام بالاقنىڭ يېنىغا قايتىپ كەلگەندە، مانا، ئۇ ۋە موئابنىڭ بارلىق ئەمىرلىرى ئۇنىڭ كۆيدۈرمە قۇربانلىقىنىڭ يېنىدا تۇراتتى.
ــ پەرۋەردىگار نېمە دېدى؟ ــ دەپ سورىدى بالاق.

بالائامنىڭ ئىككىنچى قېتىم بېشارەت بېرىشى

[18] بالائام كالام سۆزىنى ئاغزىغا ئېلىپ مۇنداق دېدى: ــ
«ھەي بالاق، سەن قوپۇپ ئاڭلىغىن،
ئاھ ، زىپپورنىڭ ئوغلى، ماڭا قۇلاق سالغىن.
[19] تەڭرى ئىنسان ئەمەستۇر، ئۇ يالغان ئېيتمايدۇ،
ياكى ئادەم بالىسىمۇ ئەمەستۇر، ئۇ پۇشايمان قىلمايدۇ.
ئۇ دېگەنىكەن، ئىشقا ئاشۇرماي قالامدۇ؟
ئۇ سۆز قىلغانىكەن، ۋۇجۇدقا چىقارماي قالامدۇ؟
[20] مانا، ماڭا «بەرىكەتلە» دەپ تاپشۇرۇلدى،
ئۇ بەرىكەتلىگەنىكەن، بۇنى مەن ياندۇرالمايمەن.
[21] ئۇ ياقۇپتا ھېچ گۇناھ كۆرمىگەن،
ئىسرائىلدا ناھەقلىقنى[133] ئۇچراتمىغان.
خۇداسى پەرۋەردىگار ئۇنىڭ بىلەن بىللە،
پادىشاھنىڭ تەنتەنە ئاۋازى[134] ئۇنىڭ ئارىسىدىدۇر.
[22] تەڭرى ئۇنى مىسىردىن ئېلىپ چىققان؛
ئۇنىڭدا ياۋا كالىنىڭكىدەك كۈچ باردۇر[135].
[23] چۈنكى ياقۇپلارغا ئەپسۇن كارغا كەلمەيدۇ،
ئىسرائىللارغىمۇ پال كارغا كەلمەيدۇ.
ۋاقتى-سائىتى كەلگەندە،

133 ياكى «بالايىئاپەت» ياكى « بالايىئاپەتنىڭ سەۋەبى».
134 ياكى «پادىشاھنىڭ (قارشى ئېلىنىش) تەنتەنىسى».
135 ئىبرانىي تىلىدا «ئۇنىڭ ياۋا كالىنىڭ مۈڭگۈزلىرى باردۇر».

ياقۇپ بىلەن ئىسرائىل توغرىسىدا: ــ
«تەڭرى نەقەدەر كارامەت ئىش قىلىپ بەرگەن-ھە!»
دەپ جاكارلانماي قالمايدۇ!
24 مانا، بۇ قوۋم چىشى شىردەك قوپىدۇ،
ئەركەك شىردەك قەددىنى رۇسلايدۇ؛
ئۆزى ئوۋلىغان ئوۋنى يېمىگۈچە،
ئۆلتۈرگەنلەرنىڭ قېنىنى ئىچمىگۈچە،
ھەرگىز ياتمايدۇ!».
25 بالاق بالائامغا: ــ بولدى، سىلى ئۇلارنى ئازراقمۇ قارغىمىسىلا، ئۇلارغا
ئامەتمۇ تىلىمىسىلە! ــ دېدى.
26 بالائام بالاققا جاۋاب قىلىپ: ــ مەن سىلىگە: ــ «پەرۋەردىگارنىڭ ماڭا
ئېيتقانلىرىنىڭ ھەممىسىگە ئەمەل قىلمىسام بولمايدۇ» دېگەن ئەمەسمىدىم؟
ــ دېدى.

بالائامنىڭ ئۈچىنچى قېتىم بېشارەت بېرىشى

27 بالاق بالائامغا: ــ كەلسىلە، مەن سىلىنى باشقا بىر يەرگە ئاپىراي،
خۇدانىڭ نەزىرىدە سىلى شۇ يەردە تۇرۇپ ئۇلارنى قارغاشلىرى مۇۋاپىق
تېپىلارمىكىن؟ ــ دېدى. 28 شۇنىڭ بىلەن بالاق بالائامنى باشلاپ، چۆل-
باياۋانغا قارايدىغان پېئور تېغىنىڭ چوققىسىغا كەلدى.
29 بالائام بالاققا: ــ سىلى بۇ يەردە ماڭا يەتتە قۇربانگاھ سالدۇرۇپ بەرسىلە،
يەتتە بۇقا بىلەن يەتتە قوچقارمۇ تەييارلاپ بەرسىلە، ــ دېدى. 30 بالاق
بالائامنىڭ دېگىنىدەك قىلدى، ھەربىر قۇربانگاھقا بىردىن بۇقا بىلەن بىردىن
قوچقار سۇندى.

24

1 بالائام پەرۋەردىگارنىڭ ئىسرائىللارغا بەخت-بەرىكەت ئاتا
قىلىشنى مۇۋاپىق كۆرگەنلىكىنى كۆرۈپ يېتىپ، ئالدىنقى ئىككى
قېتىمقىدىكىدەك سېھىر ئىشلىتىشكە بارمىدى، بەلكى يۈزىنى چۆل-باياۋان
تەرەپكە قاراتتى. 2 بالائام بېشىنى كۆتۈرۈپ ئىسرائىللارنىڭ قەبىلە بويىچە

چېدىرلاردا ئولتۇراقلاشقانلىقىنى كۆردى، خۇدانىڭ روھى ئۇنىڭ ئۈستىگە چۈشتى. [3] شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئاغزىغا كالام سۆزىنى ئېلىپ مۇنداق دېدى: —

«بېئورنىڭ ئوغلى بالائام يەتكۈزىدىغان كالام سۆزى،
كۆزى ئېچىلمىغان ئادەمنىڭ ئېيتىدىغان كالام سۆزى،
[4] يەنى تەڭرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغۇچى،
ھەممىگە قادىرنىڭ ئالامەت كۆرۈنۈشىنى كۆرگۈچى،
مانا ئەمدى كۆزى ئېچىلىپ دۈم يىقىلغان كىشى يەتكۈزگەن كالام سۆزى[136]: —
[5] ئاھ ياقۇپ، چېدىرلىرىڭ نەقەدەر گۈزەل،
تۇرالغۇلىرىڭ نەقەدەر گۈزەل، ئاھ ئىسرائىل!
[6] گويا كېڭەيگەن دەريا ۋادىلىرىدەك،
خۇددى دەريا بويىدىكى باغلاردەك،
گويا پەرۋەردىگار تىكىپ ئۆستۈرگەن ئۇد دەرەخلىرىدەك،
دەريا بويىدىكى كېدىر دەرەخلىرىدەك؛
[7] سۇلار ئۇنىڭ سوغىلىرىدىن ئېقىپ چىقىدۇ،
ئەۋلادلىرى سۈيى مول جايلاردا بولىدۇ؛
پادىشاھى ئاگاگدىن[137] ئېشىپ كېتىدۇ،
ئۇنىڭ پادىشاھلىقى ئۈستۈن قىلىنىپ گۈللىنىدۇ.
[8] تەڭرى ئۇنى مىسىردىن ئېلىپ چىققان،
ئۇنىڭدا ياۋا بۇقىنىڭ كۈچى باردۇر؛
دۈشمەن ئەللەرنى ئۇ يەپ كېتىدۇ،
ئۇستىخانلىرىنى ئېزىپ تاشلايدۇ،
ئوقيا ئېتىپ ئۇلارنى تېشىپ تاشلايدۇ.

---

[136] باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «... كۆزلىرى ئېچىلغان ئادەم ئېيتىدىغان كالام سۆزى»، يەنى «تەڭرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغۇچى، ھەممىگە قادىرنىڭ ئالامەت كۆرۈنۈشىنى كۆرگۈچى، كۆزى ئوچۇق تۇرۇپ دۈم يىقىلغان كىشى يەتكۈزگەن كالام سۆزى». مۇمكىنچىلىكى باركى، بالائام 22-بابتىكى ۋەقەنى ئەسلەيدۇ؛ شۇ چاغدا «پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى»نى ئۇنىڭ ئېشىكى كۆرگەن، ئەمما ئۇ كۆرمىگەن، ئاندىن خۇدا «ئۇنىڭ كۆزىنى ئاچتى»

[137] «ئاگاگ» بەلكىم ئامالەك ياكى ئۇلارنىڭ ئەتراپىدىكى خەلقلەرنىڭ پادىشاھلىرىنىڭ ئۇنۋانى ئىدى. «1سام.» 15:8نى كۆرۈڭ. باشقا بىر خىل تەرجىمىسى «گوگ» (LXX).

[9] ئۇ باغىرلاپ ياتسا، ئەركەك شىردەك،
ياتسا ھەم چىشى شىردەك،
كىم ئۇنى قوزغىتىشقا پېتىنار؟
كىم ساڭا بەخت-بەرىكەت تىلىسە، بەخت-بەرىكەت تاپىدۇ.
كىم سېنى قارغىسا، قارغىشقا كېتىدۇ».

[10] بالاق بالائامغا ئاچچىقلىنىپ، قولىنى قولىغا ئۇرۇپ كەتتى؛ بالاق بالائامغا: ــ مەن سىلىنى دۈشمىنىمنى قارغاپ بېرىشكە قىچقىرتقانىدىم ۋە مانا، سىلى ئۈچ قېتىم پۈتۈنلەي ئۇلارغا ئامەت تىلىدىلە! [11] ئەمدى تېزدىن يۇرتلىرىغا قېچىپ كەتسىلە؛ مەن ئەسلىدە سىلىنىڭ ئىززەت-ھۆرمەتلىرىنى كاتتا قىلاي دېگەنىدىم، مانا پەرۋەردىگار سىلىنى بۇ كاتتا ئىززەت-ھۆرمەتكە نائىل بولۇشتىن توسۇپ قويدى، ــ دېدى.
[12] بالائام بالاققا: ــ مەن ئەسلىدە ئۆزلىرىنىڭ ئەلچىلىرىگە: [13] «بالاق ماڭا ئۆزىنىڭ ئالتۇن-كۈمۈشكە لىق تولغان ئۆز ئۆيىنى بەرسىمۇ، پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇغىنىدىن ھالقىپ، ئۆز مەيلىمچە ياخشى-يامان ئىش قىلالمايمەن؛ پەرۋەردىگار ماڭا نېمە دېسە، مەن شۇنى دەيمەن» دېگەن ئەمەسمىدىم؟ [14] ئەمدى مەن ئۆز خەلقىمگە قايتىمەن؛ كەلسىلە، مەن ئۆزلىرىگە بۇ خەلقنىڭ كۈنلەرنىڭ ئاخىرىدا سىلىنىڭ خەلقلىرىگە قانداق مۇئامىلە قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىپ بېرەي، ــ دېدى.

بالائامنىڭ تۆتىنچى قېتىم بېشارەت بېرىشى

[15] ئۇ كالام سۆزىنى ئاغزىغا ئېلىپ مۇنداق دېدى: ــ
بېئورنىڭ ئوغلى بالائام يەتكۈزىدىغان كالام سۆزى،
كۆزلىرى ئېچىلمىغان كىشى ئېيتقان كالام سۆزى،
[16] تەڭرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغۇچى،
ھەممىدىن ئالىينىڭ ۋەھيىلىرىنى بىلگۈچى،
ھەممىگە قادىرنىڭ ئالامەت كۆرۈنۈشىنى كۆرگۈچى،

مانا ئەمدى كۆزى ئېچىلغان دۇم يىقىلغان كىشى يەتكۈزىدىغان كالام سۆزى[138]: —
17 مەن ئۇنى كۆرىمەن، لېكىن هازىر ئەمەس؛
مەن ئۇنىڭغا قارايمەن، لېكىن يېقىن يەردىن[139] ئەمەس؛
ياقۇپتىن چىقار بىر يۇلتۇز،
كۆتۈرۈلەر ئىسرائىلدىن بىر شاهانە هاسا؛
چېقىۋېتەر ئۇ موئابنىڭ چېكىسىنى،
بارلىق شېتلەرنىڭ[140] بېشىنى يانجىيدۇ[141].
18 ئېدوم ئۇنىڭغا تەۋە بولىدۇ،
يەنە تېخى دۈشمىنى سېئىرلار ئۇنىڭغا تەۋە بولىدۇ؛
ئىسرائىل بولسا باتۇرلۇق قىلىدۇ.
19 ياقۇپتىن چىققان بىرى سەلتەنەت سۈرىدۇ،
شەهەردە قالغان هەممىيلەننى[142] يوقىتىدۇ».

بالائامنىڭ ئاخىرقى بېشارىتى

138 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «... كۆزلىرى ئېچىلغان ئادەم ئېيتىدىغان كالام سۆزى» دېمەك «تەڭرىنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلىغۇچى، هەممىگە قادىرنىڭ ئالامەت كۆرۈنۈشىنى كۆرگۈچى، كۆزى ئوچۇق دۇم يىقىلغان كىشى يەتكۈزگەن كالام سۆزى».

139 ياكى «پات ئارىدا».

140 «شېتلەر» — مەلۇم قەبىلىنى ياكى تېخىمۇ مۇمكىنچىلىكى باركى، ئادەمئاتىنىڭ ئوغلى شېتنىڭ ئەۋلادلىرىنى، يەنى (نۇھ پەيغەمبەرنىڭ ئەۋلادلىرى بولغان) بارلىق ئىنسانلارنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. ئۇنداقتا بۇ بېشارەت مەسىھنىڭ بارلىق ئىنسانلار ئۈستىدىن هۆكۈمرانلىق قىلىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. «شېتلەر» دېگەننىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «غوۋغا-تويىلاڭ كۆتۈرگۈچىلەر».

141 بۇ بېشارەت (16-19) ئاۋۋال داۋۇت پادىشاهنى، ئاندىن داۋۇتنىڭ ئەۋلادى بولغان مەسىھنى كۆرسىتىدۇ. بۇ بېشارەتتە داۋۇت پادىشاهنىڭ موئاب، ئېدوم ۋە سېئىرنى (سېئىر ئېدوم تۇرغان يۇرتنىڭ باشقا بىر ئىسمى) ئىشغال قىلىدىغانلىقى ئېيتىلىدۇ، دەرۋەقە داۋۇت ئۇ يەرلەرنى ئىشغال قىلىدۇ («2سام.» 8:2، زەبۇر 60:1-2). ئاخىرقى زاماندا مەسىھ ئىسرائىلنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن، ئىسرائىللارنىڭ دۈشمەنلىرىگە شۇ ئوخشاش ئىشلارنى قىلىدۇ.

142 «شەهەر» — بەلكىم موئابنىڭ پايتەختىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. «شەهەردە قالغان هەممىيلەن» دېگەننىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «شەهەرنىڭ قالدۇقى» (دېمەك، شەهەرنىڭ قالغان يەرلىرى).

20 ئاندىن بالائام ئامالەكنى كۆرۈپ، مۇنداق كالام سۆزىنى ئېيتتى: ــ
«ئامالەك ئىدى ئەسلى ئەللەر ئارىسىدا باش[143]،
ئەمدى ھالاكەتتۇر تەقدىر-قىسمىتى».

21 ئاندىن بالائام كېنىيلەرنى كۆرۈپ مۇنداق كالام سۆزىنى ئېيتتى: ــ
«سېنىڭ ماكانىڭ مۇستەھكەم بولۇپ،
چاڭگاڭ قورام تاش ئىچىدە بولسىمۇ،
22 لېكىن سىلەر كېنىيلەر ھالاك قىلىنىپ تۇرىسىلەر؛
تاكى ئاشۇر[144] سىلەرنى تۇتقۇن قىلىپ كەتكۈچە».

23 بالائام يەنە كالام سۆزىنى داۋام قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
«ئاھ ، تەڭرى بۇ ئىشلارنى قىلغان چېغىدا،
كىم تىرىك قېلىشقا قادىر بولار؟
24 كىتتىم تەرەپلىرىدىن كېمىلەر كېلىپ،
زۇلۇم-زەخمەت سالىدۇ ئاشۇرغا،
زۇلۇم-زەخمەت سالىدۇ ئېبەرگە[145]؛
لېكىن كىتتىمدىن كەلگۈچى ئۆزىمۇ ھالاكەتكە يۈزلىنەر[146].

---

143 «ئامالەك ئىدى ئەسلى ئەللەر ئارىسىدا باش» ــ بەلكىم ھەجۋىي، كىنايىلىك گەپ. ئامالەك دېگەن ئەل ئىسرائىلغا بىرىنچى بولۇپ ھۇجۇم قىلغانىدى، بەلكىم ئۇلار ئۆزلىرىنى «ئەللەرنىڭ بېشى» دەپ چاغلىغان بولۇشى مۇمكىن ــ لېكىن ئۇلار ھالاك بولىدۇ. بۇ ئىش ئاۋۋال سائۇل پادىشاھ («1سام.» 14-15-باب) ئاندىن داۋۇت پادىشاھ ئارقىلىق («1سام.» 8:27، «2سام.» 8:12)، ئاخىرىدا شىمېئونلار ئارقىلىق بولغان («2تار.» 43:4).

144 «ئاشۇر» ئاشۇرىيەنى كۆرسىتىدۇ. بېشارەت بەلكىم ئاشۇرىيە ئىمپېرىيەسى تەرىپىدىن ئەمەلگە ئاشۇرۇلغان. ئاشۇرىيە ئىمپېراتورى تىگلات-پىلەسەر III مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 742-يىلى، شالمانئەزەر V مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 722-يىلى كېنىيلەرنى ئىسرائىللار بىلەن بىرگە تۇتقۇن قىلىپ، ئېلىپ كەتكەن بولۇشى مۇمكىن. بەزى ئالىملار بېشارەتنى باشقا بىر «ئاشۇر» دەپ ئاتالغان خەلقنى كۆرسىتىدۇ، دەپ قارايدۇ («يار.» 3:25، «سامۇئىل (2) 9:2).

145 «ئېبەر» ئىبرانىيلارنىڭ ئەجدادىنى، شۇنداقلا مۇشۇ يەردە يەھۇدىي خەلقنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

146 تەۋراتنىڭ ئاۋۋالقى دەۋرلىرىدە «كىتتىم» كرېتلەرنى كۆرسەتتى. بېشارەت ئاۋۋال مىلادىيەدىن

25 شۇنىڭ بىلەن بالائام ئورنىدىن قوپۇپ ئۆز يۇرتىغا قايتتى؛ بالاقمۇ ئۆز يولىغا ماڭدى.

ئىسرائىللارنىڭ پېئوردا ئېزىقتۇرۇلۇپ بۇزۇقلۇق قىلىشى

25

1 ئىسرائىللار شىتتىمدا تۇرغان مەزگىلدە، خەلق موئاب قىزلىرى بىلەن بۇزۇقلۇق قىلىشقا بېرىلىپ كەتتى. 2 ئۇ قىزلار ئىسرائىللارنى ئۆز ئىلاھلىرىغا ئاتالغان قۇربانلىقلارغا قاتنىششقا چاقىردى؛ ئىسرائىللارمۇ قۇربانلىقلاردىن يەيدىغان، ئۇلارنىڭ ئىلاھلىرىغا بىرلىكتە چوقۇنىدىغان بولدى. 3ئىسرائىللار بائال-پېئور[147] بىلەن ئەنە شۇ تەرىقىدە باغلىنىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن، پەرۋەردىگارنىڭ ئىسرائىللارغا ئاچچىقى قوزغالدى. 4 پەرۋەردىگار مۇساغا:

— پەرۋەردىگارنىڭ قاتتىق غەزىپى ئىسرائىللارغا چۈشمىسۇن ئۈچۈن، خەلقنىڭ ئەمىرلىرىنىڭ ھەممىسىنى تۇتۇپ، ئۇلارنى مېنىڭ ئالدىمدا ئاپتاپتا ئېسىپ قويغىن، — دېدى.

5 شۇنىڭ بىلەن مۇسا ئىسرائىلنىڭ سوراقچىلىرىغا: — سىلەر بىرىپ ھەربىرىڭلار ئۆزۈڭلارنىڭ بائال-پېئور بىلەن باغلىنىپ كەتكەن ئادەملىرىنى ئۆلتۈرۈۋېتىڭلار، — دېدى.

6 ۋە مۇسا پۈتكۈل ئىسرائىل جامائىتى بىلەن جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا يىغا-زار قىلىپ تۇرۇۋاتقاندا، مانا ئىسرائىللاردىن بىرەيلەن كېلىپ ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدىلا مىديانىي بىر قىزنى ئۆز قېرىنداشلىرىنىڭ يېنىغا

ئىلگىرىكى 13-ئەسىردە فىلىستىيەلەرنىڭ ئوتتۇرا شەرققە تاجاۋۇز قىلىشىنى كۆرسىتىدۇ. كېيىنكى ۋاقىتلاردا «كىتتىم» دېگەن بۇ ئىسىم ئوتتۇرا دېڭىز تەرەپتىن ياكى مەغرىب تەرەپتىن كېلىپ تاجاۋۇز قىلىدىغان ھەرقايسى ئەللەرنى كۆرسەتكەن. شۇڭا بۇ بېشارەت يەنە رىم ئىمپېرىيەسىنىڭ ئوتتۇرا شەرققە تاجاۋۇز قىلىشىنى (مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 190-يىلى باشلانغان) كۆرسىتىشى مۇمكىن («دان.» 11:30نى ۋە ئىزاھاتلارنى كۆرۈڭ). ئاخىر بېرىپ رىم ئىمپېرىيەسى ھالاك بولدى؛ ئۇ ئاخىر زاماندا يەنە بىر قېتىم دەججالنىڭ باشقۇرۇشى ئاستىدا بولۇپ، يەنە بىر شەكىلدە پەيدا بولۇشى مۇمكىن؛ ئاخىردا مەسىھ دەججالنىڭ ئىمپېرىيەسىنى مۇتلەق ھالاك قىلىدۇ.

147 «بائال» — بۇتنىڭ ئىسمى؛ «بائال-پېئور» دېگەن سۆز پېئور دېگەن جاينى «ئالاھىدە باشقۇرغان بائال»نى كۆرسىتىدۇ.

ئېلىپ ماڭدى. [7] كاھىن ھارۇننىڭ نەۋرىسى، ئەلئازارنىڭ ئوغلى فىنەھاس بۇنى كۆرۈپ، جامائەت ئىچىدىن قوپتى-دە، قولىغا نەيزە ئېلىپ، [8] ھېلىقى ئىسرائىل ئادەمنىڭ ئارقىسىدىن چېدىرنىڭ ئىچكىرىگە كىرىپ، قىز بىلەن ئىككىسىنىڭ قارنىغا نەيزە تىقىۋەتتى. ئىسرائىللار ئارىسىدا تارقالغان ۋابا ئەنە شۇ چاغدىلا توختىدى. [9] شۇ چاغدا ۋابا تېگىپ ئۆلگەنلەر جەمئىي يىگىرمە تۆت مىڭ ئادەمگە يەتكەنىدى. [10] ئاندىن پەرۋەردىگار مۇساغا مۇنداق دېدى: —

[11] — «كاھىن ھارۇننىڭ نەۋرىسى، ئەلئازارنىڭ ئوغلى فىنەھاس مېنى دەپ ۋاپاسىزلىقتا بولغان ھەسسىتىمنى ئۆز ھەسسىتى بىلىپ، مېنىڭ ئىسرائىللارغا بولغان غەزىپىمنى ياندۇردى. شۇڭا گەرچە مەن ۋاپاسىزلىقتا بولغان ھەسسىتىمدىن غەزەپلەنگەن بولساممۇ، ئىسرائىللارنى يوقىتىۋەتمىدىم. [12] شۇڭا سەن: — «مانا، مەن ئۇنىڭغا ئۆز ئامان-خاتىرجەملىك ئەھدەمنى تەقدىم قىلىمەن! [13] بۇ ئەھدە ئۇنىڭغا ۋە ئۇنىڭ ئەۋلادلىرىغا تەۋە بولىدىغان مەڭگۈلۈك كاھىنلىق ئەھدىسى بولىدۇ، چۈنكى ئۇ ئۆز خۇداسىنى دەپ ۋاپاسىزلىقتا ھەسەت قىلىپ، ئىسرائىللار ئۈچۈن كافارەت كەلتۈردى» — دەپ جاكارلىغىن».

[14] ئۆلتۈرۈلگەن يەنى ھېلىقى مىديانىي قىز بىلەن بىللە ئۆلتۈرۈلگەن ئىسرائىل ئادەمنىڭ ئىسمى زىمرى بولۇپ، سالۇنىڭ ئوغلى، شىمېئون قەبىلىسىدىكى بىر جەمەتنىڭ ئەمىرى ئىدى. [15] ئۆلتۈرۈلگەن مىديانىي قىزنىڭ ئىسمى كوزبى بولۇپ، زۇرنىڭ قىزى ئىدى؛ زۇر بولسا مىديانىي بىر قەبىلىنىڭ باشلىقى ئىدى. [16] پەرۋەردىگار مۇساغا: —

[17] سەن مىديانىيلارغا ئارام بەرمەي زەربە بەرگىن؛ [18] چۈنكى ئۇلار ھىيلە-مىكىر ئىشلىتىپ سىلەرگە ئارام بەرمىگەن؛ پېئوردىكى ئىشتا، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ سىڭلىسى بولغان مىديانىنىڭ بىر ئەمىرىنىڭ قىزى كوزبىنىڭ ئىشىدىمۇ ھىيلە-مىكىر ئىشلىتىپ سىلەرنى ئازدۇرغان، — دېدى. كوزبى ۋابا تارقالغان كۈندە پېئوردىكى ئىش سەۋەبىدىن ئۆلتۈرۈلدى.

ئىسرائىللارنىڭ ئىككىنچى قېتىم ساناقتىن ئۆتكۈزۈلۈشى

26

1 ۋابادىن كېيىن[148] پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ ئوغلى ئەلئازارغا سۆز قىلىپ: ــ
2 سىلەر پۈتكۈل ئىسرائىللارنىڭ جامائىتى ئىچىدە يىگىرمە ياشتىن ئاشقان، جەڭگە چىقالايدىغانلارنى ئاتا جەمەتى بويىچە ھېسابلاپ ساناقتىن ئۆتكۈزۈڭلار، ــ دېدى.
3 شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن كاھىن ئەلئازار موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە، يەنى يېرىخونىڭ يېنىدىكى ئىئوردان دەرياسىنىڭ بويىدا ئىسرائىللار بىلەن سۆزلىشىپ ئۇلارغا: 4 «پەرۋەردىگارنىڭ مۇسا ۋە مىسىردىن چىققان ئىسرائىللارغا بۇيرۇغىنى بويىچە، سىلەردىن يىگىرمە ياشتىن ئاشقانلارنىڭ ھەممىسى تىزىملىنىپ ساناقتىن ئۆتكۈزۈلۈشى كېرەك»[149] دەپ ئۇقتۇردى.
تىزىملىتىلغان سانلار مۇنداق بولدى: ــ
5 ئىسرائىلنىڭ تۇنجى ئوغلى رۇبەن ئىدى. رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى، يەنى ھانوقنىڭ نەسلىدىن بولغان ھانوق جەمەتى؛ پاللۇنىڭ نەسلىدىن بولغان پاللۇ جەمەتى؛ 6 ھەزرون نەسلىدىن بولغان ھەزرون جەمەتى؛ كارمى نەسلىدىن بولغان كارمى جەمەتى. 7 بۇلار رۇبەننىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ئۇلاردىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگىنى جەمئىي قىرىق ئۈچ مىڭ يەتتە يۈز ئوتتۇز كىشى بولدى.

8 پاللۇنىڭ ئوغلى ئېلىئاب؛ 9 ئېلىئابنىڭ ئوغۇللىرى نىمۇئەل،

---

[148] بۇ ۋابا بىلەن ئەينى چاغدا پەرۋەردىگارغا ئاسىيلىق قىلغان چوڭلارنىڭ قالدۇقلىرى ئۆلتۈرۈلدى (64-65-ئايەتلەرنى كۆرۈڭ).
[149] بۇ ساناقتىن ئۆتكۈزۈشنىڭ مەقسەتلىرى شۈبھىسىزكى: (1) قانائان زېمىنىغا كىرگەندىن كېيىن ئۇلار كۆپ قېتىم جەڭگە چىقىشى كېرەك بولاتتى. شۇنىڭغا تەييارلىق قىلىش ئۈچۈن ئىسرائىللارنىڭ ھەربىر جەڭچىسى سەپ-سەپلەردە ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك؛ (2) ئۇلار قانائان زېمىنىغا كىرىش ئالدىدا تۇردۇ؛ پات ئارىدا شۇ زېمىن ھەربىر قەبىلىگە، جەمەتكە، ئائىلىگە سانلىرىغا قاراپ تەقسىم قىلىنىدۇ (34:16-29). شۇڭا خەلقنىڭ سانلىرى قەبىلە-جەمەت بويىچە تەپسىلىي ئېنىقلىنىشى كېرەك ئىدى؛ (3) خۇدانىڭ سۆزىنىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشى بىلەن ئەسلىدە ئۆزگە قارشى چىققان «چوڭلار»نىڭ ھەممىسىنىڭ يوقالغانلىقىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن بولدى (64-65-ئايەتنى كۆرۈڭ).

داتان، ئابىرام ئىدى. داتان بىلەن ئابىرام ئەسلىدە جامائەت ئىچىدىن
چاقىرىلغان مۆتىۋەرلەر بولسىمۇ[150]، كوراھ گۇرۇھىدىكىلەر پەرۋەردىگار بىلەن
تاكاللاشقاندا، ئۇلار بىلەن بىرلىشىپ مۇسا ۋە ھارۇن بىلەن تاكاللاشقانىدى.
10 يەر ئاغزىنى ئېچىپ ئۇلارنى كوراھ بىلەن بىرگە يۇتۇپ كەتكەن؛ شۇ
چاغدا كوراھ گۇرۇھىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئۆلگەن؛ باشقىلارغا ئىبرەت
بولسۇن دەپ، ئوت ئۇنىڭ ئىككى يۈز ئەللىك ئادىمىنى يۇتۇپ كەتكەن. 11
لېكىن كوراھنىڭ ئەۋلادلىرى ئۆلۈپ كەتمىگەن.
12 شىمېئوننىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەت بويىچە، نەمۇئەلنىڭ[151] نەسلىدىن
بولغان نەمۇئەل جەمەتى؛ يامىن نەسلىدىن بولغان يامىن جەمەتى؛ ياقىن
نەسلىدىن بولغان ياقىن جەمەتى؛ 13 زەراھ نەسلىدىن بولغان زەراھ جەمەتى؛
سائۇل نەسلىدىن بولغان سائۇل جەمەتى. 14 بۇلار شىمېئوننىڭ جەمەتلىرى
بولۇپ، جەمئىي يىگىرمە ئىككى مىڭ ئىككى يۈز ئادەم چىقتى.
15 گاد قەبىلىسىدىن، جەمەت بويىچە، زەفون نەسلىدىن بولغان زەفون
جەمەتى؛ ھاگگى نەسلىدىن بولغان ھاگگى جەمەتى؛ شۇنى نەسلىدىن بولغان
شۇنى جەمەتى؛ 16 ئوزنى نەسلىدىن بولغان ئوزنى جەمەتى؛ ئېرى نەسلىدىن
بولغان ئېرى جەمەتى؛ 17 ئارود نەسلىدىن بولغان ئارود جەمەتى؛ ئارئەلى
نەسلىدىن بولغان ئارئەلى جەمەتى. 18 بۇلار گاد ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتلىرى
بولۇپ، ئۇلار جەمەتلىرى بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي قىرىق مىڭ
بەش يۈز ئادەم چىقتى.
19 يەھۇدانىڭ ئوغۇللىرى ئېر بىلەن ئونان ئىدى؛ بۇ ئىككىسى قانائان
زېمىنىدا ئۆلۈپ كەتكەن. 20 يەھۇدانىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەتى بويىچە،
شېلاھنىڭ نەسلىدىن بولغان شېلاھ جەمەتى؛ پەرەزنىڭ نەسلىدىن بولغان پەرەز
جەمەتى؛ زەراھنىڭ نەسلىدىن بولغان زەراھ جەمەتى. 21 پەرەزنىڭ ئەۋلادلىرى
ھەزروننىڭ نەسلىدىن بولغان ھەزرون جەمەتى؛ ھامۇلنىڭ نەسلىدىن بولغان
ھامۇل جەمەتى. 22 بۇلار يەھۇدانىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ئۇلار جەمەت بويىچە
ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي يەتمىش ئالتە مىڭ بەش يۈز ئادەم چىقتى.

---

150 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «چاقىرىلغان بولسىمۇ،...»
151 «يار.» 10:46دە «يەمۇئەل».

[23] ئىسساكارنىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەت بويىچە، تولانىڭ نەسلىدىن بولغان تولا جەمەتى؛ پۇئاھنىڭ نەسلىدىن بولغان پۇئاھ جەمەتى؛ [24] ياشۇبنىڭ نەسلىدىن بولغان ياشۇب جەمەتى؛ شىمروننىڭ نەسلىدىن بولغان شىمرون جەمەتى. [25] بۇلار ئىسساكارنىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ئۇلار جەمەت بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئاتمىش تۆت مىڭ ئۈچ يۈز ئادەم چىقتى.
[26] زەبۇلۇننىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەتى بويىچە، سەرەدنىڭ نەسلىدىن بولغان سەرەد جەمەتى؛ ئېلون نەسلىدىن بولغان ئېلون جەمەتى؛ جاھلىيەلنىڭ نەسلىدىن بولغان جاھلىيەل جەمەتى. [27] بۇلار زەبۇلۇننىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ئۇلار جەمەت بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئاتمىش مىڭ بەش يۈز ئادەم چىقتى.
[28] يۈسۈپنىڭ ئوغۇللىرى: ــ جەمەت بويىچە، ماناسسەھ بىلەن ئەفرائىم ئىدى. [29] ماناسسەھنىڭ ئەۋلادلىرى: ــ ماكىرنىڭ نەسلىدىن بولغان ماكىر جەمەتى (ماكىردىن گىلېئاد تۆرەلگەن)، گىلېئادنىڭ نەسلىدىن بولغان گىلېئاد جەمەتى ئىدى. [30] تۆۋەندىكىلەر گىلېئادنىڭ ئەۋلادلىرى: ــ يەئەزەرنىڭ نەسلىدىن بولغان يەئەزەر جەمەتى؛ ھەلەكنىڭ نەسلىدىن بولغان ھەلەك جەمەتى؛ [31] ئاسرىيەلنىڭ نەسلىدىن بولغان ئاسرىيەل جەمەتى؛ شەكەمنىڭ نەسلىدىن بولغان شەكەم جەمەتى؛ [32] شەمىدانىڭ نەسلىدىن بولغان شەمىدا جەمەتى؛ ھەفەرنىڭ نەسلىدىن بولغان ھەفەر جەمەتى. [33] ھەفەرنىڭ ئوغلى زەلوفىھادنىڭ ئوغۇل پەرزەنت كۆرمەي قىز پەرزەنت كۆرگەن؛ زەلوفىھادنىڭ قىزلىرىنىڭ ئىسمى ماھلاھ، نوئاھ، ھوگلاھ، مىلكاھ، تىرزاھ ئىدى. [34] بۇلار ماناسسەھنىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئەللىك ئىككى مىڭ يەتتە يۈز ئادەم چىقتى.
[35] تۆۋەندىكىلەر ئەفرائىمنىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەتى بويىچە: ــ شۇتېلاھنىڭ نەسلىدىن بولغان شۇتېلاھ جەمەتى؛ بەكەرنىڭ نەسلىدىن بولغان بەكەر جەمەتى؛ تاھاننىڭ نەسلىدىن بولغان تاھان جەمەتى. [36] شۇتېلانىڭ ئەۋلادلىرى ئېراننىڭ نەسلىدىن بولغان ئېران جەمەتى. [37] مانا بۇلار ئەفرائىم ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ھەرقايسى جەمەتلەر بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئوتتۇز ئىككى مىڭ بەش يۈز ئادەم چىقتى. جەمەتلىرى بويىچە،

ئۇلارنىڭ ھەممىسى يۇسۇپنىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى.
38 بىنيامىننىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەتى بويىچە، بېلانىڭ نەسلىدىن بولغان بېلا جەمەتى؛ ئاشبەلنىڭ نەسلىدىن بولغان ئاشبەل جەمەتى؛ ئاھىرامنىڭ نەسلىدىن بولغان ئاھىرام جەمەتى؛ 39 شەفۇفامنىڭ[152] نەسلىدىن بولغان شۇفام جەمەتى؛ ھۇفامنىڭ نەسلىدىن بولغان ھۇفام جەمەتى. 40 ئارد بىلەن نائامان بېلانىڭ ئوغۇللىرى ئىدى؛ ئاردنىڭ نەسلىدىن بولغان ئارد جەمەتى؛ نائاماننىڭ نەسلىدىن بولغان نائامان جەمەتى. 41 بۇلار بىنيامىننىڭ ئەۋلادلىرى بولۇپ، جەمەت بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي قىرىق بەش مىڭ ئالتە يۈز ئادەم چىقتى.
42 تۆۋەندىكىلەر داننىڭ ئەۋلادلىرى بولۇپ، جەمەت بويىچە، شۇھامنىڭ نەسلىدىن بولغان شۇھام جەمەتى؛ جەمەت بويىچە بۇلار داننىڭ جەمەتلىرى ئىدى. 43 شۇھامنىڭ ھەممە جەمەتى ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئاتمىش تۆت مىڭ تۆت يۈز ئادەم چىقتى.
44 ئاشىرنىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەت بويىچە، يىمناھنىڭ نەسلىدىن بولغان يىمناھ جەمەتى؛ يىشۋىنىڭ نەسلىدىن بولغان يىشۋى جەمەتى؛ بېرىياھنىڭ نەسلىدىن بولغان بېرىياھ جەمەتى. 45 بېرىياھنىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەت بويىچە، ھەبەرنىڭ نەسلىدىن بولغان ھەبەر جەمەتى؛ مالكىئەلنىڭ نەسلىدىن بولغان مالكىئەل جەمەتى. 46 ئاشىرنىڭ قىزىنىڭ ئىسمى سىراھ[153] ئىدى.
47 بۇلار ئاشىر ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، ئۇلار جەمەت بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي ئەللىك ئۈچ مىڭ تۆت يۈز ئادەم چىقتى.
48 نافتالىنىڭ ئەۋلادلىرى، جەمەت بويىچە، ياھزىئەلنىڭ نەسلىدىن بولغان ياھزىئەل جەمەتى؛ گۇنىنىڭ نەسلىدىن بولغان گۇنى جەمەتى؛ 49 يەزەرنىڭ نەسلىدىن بولغان يەزەر جەمەتى؛ شىللەمنىڭ نەسلىدىن بولغان شىللەم جەمەتى. 50 بۇلار نافتالىنىڭ جەمەتلىرى بولۇپ، جەمەت بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي قىرىق بەش مىڭ تۆت يۈز ئادەم چىقتى.
51 يۇقىرىقىلار ئىسرائىللاردىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەنلەر بولۇپ، جەمئىي

152 ياكى «شۇفامنىڭ».
153 ياكى «ساراھ».

ئالتە يۈز بىر مىڭ يەتتە يۈز ئوتتۇز ئادەم چىقتى.
52 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
53 زېمىن مۇشۇلارغا رويخەتتىكە ئېلىنغان سان بويىچە[154] مىراس قىلىپ تەقسىم قىلىنسۇن. 54 مىراسنى ئادەم سانى كۆپ قەبىلىلەرگە كۆپرەك، ئادەم سانى ئاز قەبىلىلەرگە ئازراق بۆل؛ مىراس رويخەتتىن ئۆتكۈزۈلگەن ئادەم سانىغا قاراپ ھەربىر ئادەمگە بۆلۈپ بېرىلسۇن. 55 ھالبۇكى، زېمىن چەك تاشلىنىش يولى بىلەن بۆلۈنسۇن؛ ئۇلار مىراسقا ئۆزلىرىنىڭ ئاتا جەمەت-قەبىلىسىنىڭ نامى بويىچە ۋارىسلىق قىلسۇن. 56 مىراس ئۇلارغا چەك تاشلاش يولى بىلەن ئادەم سانىنىڭ ئاز-كۆپلۈكىگە قاراپ ھەربىر ئائىلە-جەمەتكە بۆلۈپ بېرىلسۇن.
57 تۆۋەندىكىلەر ئاتا جەمەت بويىچە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەن لاۋىيلار: ــ گەرشوننىڭ نەسلىدىن بولغان گەرشون جەمەتى؛ كوھاتنىڭ نەسلىدىن بولغان كوھات جەمەتى؛ مەرارىنىڭ نەسلىدىن بولغان مەرارى جەمەتى.
58 بۇلار لاۋىيلارنىڭ جەمەتلىرى: ــ لىبنى جەمەتى، ھېبرون جەمەتى، ماھلى جەمەتى، مۇشى جەمەتى، كوراھ جەمەتى. كوھاتتىن ئامرام تۆرەلگەن.
59 ئامرامنىڭ ئايالىنىڭ ئىسمى يوكەبەد بولۇپ، لاۋىينىڭ مىسىردا تۇغۇلغان قىزى ئىدى؛ ئۇ ئامرامغا ھارۇن، مۇسا ۋە ئۇلارنىڭ ئاچىسى مەريەمنى تۇغۇپ بەرگەن.
60 ھارۇندىن ناداب، ئابىھۇ، ئەلئازار، ئىتامار تۆرەلگەن. 61 لېكىن ناداب بىلەن ئابىھۇ پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىغا غەيرىي بىر ئوتنى سۇنغاندا ئۆلۈپ كەتكەن[155]. 62 لاۋىيلار ئىچىدە بىر ئايلىقتىن ئاشقان بارلىق ئەركەكلەر ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەندە جەمئىي يىگىرمە ئۈچ مىڭ ئادەم چىقتى. ئۇلار ئىسرائىللار ئىچىدە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلمىگەن، چۈنكى ئۇلارغا ئىسرائىللار ئىچىدە ھېچقانداق مىراس زېمىن بۆلۈپ بېرىلمىگەن.
63 يۇقىرىدا ئېيتىلغان ئادەملەر موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە، يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدىكى ئىئوردان دەرياسى بويىدا مۇسا بىلەن كاھىن ئەلئازار تەرىپىدىن ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەن ئىسرائىللاردۇر. 64 بىراق بۇ ئادەملەر ئىچىدە مۇسا

154 ئىبرانىي تىلىدا «ئادەم ئىسمى بىلەن ئېلىنغان سان بويىچە».
155 «غەيرىي ئوت» ــ مۇشۇ ۋەقە «لاۋ.» 10-بابتا خاتىرىلىنىدۇ؛ «لاۋ.» 1:10دىكى ئىزاھاتىنمۇ كۆرۈڭ.

بىلەن كاھىن ھارۇن ئىلگىرى سىناي چۆلدە ساناقتىن ئۆتكۈزگەندە ساناقتىن ئۆتكۈزۈلگەن بىرمۇ ئادەم يوق ئىدى. [65] چۈنكى پەرۋەردىگار ئۇلار توغرىسىدا: «ئۇلار چۆلدە ئۆلمەي قالمايدۇ» دەپ ئېيتقانىدى. شۇڭا، يەفۇننەھنىڭ ئوغلى كالەب بىلەن نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئادىن باشقا بىرىمۇ قالمىغان.

زەلوفىھادنىڭ قىزلىرى — مىراس توغرىسىدىكى ئالاھىدە بەلگىلىمىلەر

27

[1] يۈسۈپنىڭ ئوغلى ماناسسەھنىڭ نەسلىدىن بولغان جەمەتلەر ئىچىدە ماناسسەھنىڭ چەۋرىسى، ماكىرنىڭ ئەۋرىسى، گىلېئادنىڭ نەۋرىسى، ھەفەرنىڭ ئوغلى زەلوفىھادنىڭ قىزلىرى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىسمى ماھلاھ، نوئاھ، ھوگلاھ، مىلكاھ، ۋە تىرزاھ ئىدى. [2] ئۇلار جامائەت چېدىرىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىغا كېلىپ، مۇسا بىلەن كاھىن ئەلئازار ۋە ئەمىرلەر بىلەن پۈتكۈل جامائەتنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ: [3] — بىزنىڭ ئاتىمىز چۆلدە ئۆلۈپ كەتكەن؛ ئۇ ئۇ يەردە پەرۋەردىگارغا ھۇجۇم قىلغىلى يىغىلغانلاردىن ئەمەس، يەنى كوراھ گۇرۇھىدىكىلەردىن ئەمەس؛ ئۇ بەلكى ئۆز گۇناھى ئىچىدە ئۆلگەن، ۋە ئۇنىڭ ئوغۇل پەرزەنتى يوق ئىدى. [4] نېمە ئۈچۈن ئاتىمىزنىڭ ئوغلى يوقلۇقى سەۋەبلىك ئۇنىڭ نامى ئۇنىڭ جەمەتىدىن ئۆچۈرۈۋېتىلىدۇ؟ ئۆزلىرىنىڭ بىزگە ئاتىمىزنىڭ قېرىنداشلىرى قاتارىدا مىراس بۆلۈپ بېرىشلىرىنى ئۆتۈنىمىز، — دېدى.

[5] مۇسا ئۇلارنىڭ بۇ ئىشىنى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىغا قويدى. [6] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —

[7] زەلوفىھادنىڭ قىزلىرىنىڭ ئېيتقىنى دۇرۇس، سەن چوقۇم ئۇلارغا ئاتىسىنىڭ قېرىنداشلىرى قاتارىدا مىراس بەر؛ ئۇلارنىڭ ئاتىسىنىڭ مىراسىنى ئۇلارغا ئۆتكۈزۈپ بەرگىن. [8] سەن ئىسرائىللارغا ئېيتقىن: «بىر ئادەم ئۆلۈپ كەتكەن چاغدا ئۇنىڭ ئوغلى بولمىسا، ئۇنداقتا سىلەر ئۇنىڭ مىراسىنى قىزىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىڭلار. [9] قىزى بولمىسا، مىراسىنى قېرىنداشلىرىغا بېرىڭلار.

10 قېرىنداشلىرى بولمىسا، مىراسىنى ئاتا جەمەت تاغىلىرىغا بېرىڭلار. 11 ئەگەر
ئۇنىڭ ئاتىسىنىڭ قېرىنداشلىرى بولمىسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ مىراسىنى ئۇنىڭ
جەمەتىدىكى ئەڭ يېقىن بىر تۇغقىنىغا بېرىڭلار؛ ئۇ ئادەم ئۇنىڭ مىراسىغا
ئىگە بولسۇن. بۇ پەرۋەردىگار مۇساغا بۇيرۇغاندەك، ئىسرائىللارغا چۈشۈرۈلگەن
ھۆكۈم، قانۇن-بەلگىلىمە بولۇپ قالسۇن».

يەشۇئانىڭ مۇسانىڭ ۋەزىپىسىگە ۋارىسلىق قىلىشى («قان.» 31:1-8)

12 پەرۋەردىگار مۇساغا: —
سەن ماۋۇ ئابارىم تېغىغا چىقىپ، مەن ئىسرائىللارغا تەقدىم قىلغان
زېمىنغا قاراپ باق. 13 كۆرۈپ بولغاندىن كېيىن سەنمۇ ئاكاڭ ھارۇنغا ئوخشاش
ئۆز خەلقلىرىڭگە قوشۇلىسەن[156]. 14 چۈنكى زىن چۆلىدە، جامائەت جېدەل
چىقارغان چاغدا، ئىككىڭلار مېنىڭ بۇيرۇقىمغا ئاسىيلىق قىلىپ، سۇنىڭ
ئىشىدا (زىن چۆلىدە، قادەشتىكى «مەرىباھ سۇلىرى» دېگەن جايدا) مېنى
جامائەتنىڭ ئالدىدا مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمىدىڭلار، — دېدى.
15 مۇسا پەرۋەردىگارغا سۆز قىلىپ: 16-17 — ئى پەرۋەردىگار، بارلىق ئەت
ئىگىلىرىنىڭ روھلىرىنىڭ خۇداسى، ئۆز جامائىتىنىڭ پادىچىسىز پادىدەك
بولۇپ قېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن جامائەتنى ئىدارە قىلىدىغان،
ئۇلارنىڭ ئالدىغا كىرىپ چىقالايدىغان[157]، ئۇلارنى باشلاپ ماڭالايدىغان[158]
بىر ئادەمنى تىكلەپ بېرىشىڭنى تىلەيمەن، — دېدى.

18 سەن نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئانى تاللىغىن، — دېدى پەرۋەردىگار مۇساغا، —

156 «ئۆز خەلقلىرىڭگە قوشۇلىسەن» دېگەن ئىبارە توغرۇلۇق «يار.» 25:8 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

157 «ئالدىغا كىرىپ چىقالايدىغان» — ئىبرانىي تىلدا «(خەلقنىڭ) ئالدىدا چىقىپ كىرەلەيدىغان». بۇ ئىبارە ئىبرانىي تىلدا خەلقنى سىرتتىكى دۈشمەنلەرگە تاقابىل تۇرۇشقا يېتەكچىلىك قىلالايدىغان ۋە ئىچكى ئىشلارنى ئوبدان بىر تەرەپ قىلالايدىغان دېگەننى بىلدۈرىدۇ.

158 «ماڭالايدىغان» — ئىبرانىي تىلدا «چىقىپ كىرەلەيدىغان». يۇقىرىقى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

ئۇنىڭدا روھىم بار[159]، سەن قولۇڭنى ئۇنىڭ بېشىغا قوي، 19 ئۇنى كاھىن ئەلئازار
ۋە بارلىق جامائەتنىڭ ئالدىدا تۇرغۇزۇپ ۋەزىپىگە قوي. 20 سەن پۈتكۈل ئىسرائىل
جامائىتى ئۇنىڭ گېپىگە كىرىشى ئۈچۈن ئۆزۈڭنىڭ ئىززەت-شۆھرىتىڭدىن بىر
قىسمىنى ئۇنىڭغا بەرگىن. 21 ئۇ كاھىن ئەلئازارنىڭ ئالدىدا تۇرسۇن، ئەلئازار
ئۇرىمنىڭ ھۆكۈمىنى[160] ۋاستە قىلىپ تۇرۇپ، پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدا ئۇنىڭ
ئۈچۈن يول سورىسۇن؛ ئىسرائىل خەلقى، يەنى پۈتكۈل جامائەت ئۇنىڭ بۇيرۇقى
بىلەن چىقىدۇ، ئۇنىڭ بۇيرۇقى بىلەن كىرىشى كېرەك.
22 شۇنىڭ بىلەن مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ئىش كۆرۈپ،
يەشۇئانى باشلاپ كېلىپ، كاھىن ئەلئازارنىڭ ۋە بارلىق جامائەتنىڭ ئالدىدا
تۇرغۇزدى؛ 23 ئەلئازار قولىنى ئۇنىڭ بېشىغا قويۇپ، ئۇنى پەرۋەردىگارنىڭ
مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن بۇيرۇغىنىدەك ۋەزىپىگە قويدى.

دائىملىق (كۈنلۈك) كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۇنۇش توغرىسىدىكى نىزام («مىس.» 29:38-46)

28

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —
2 سەن ئىسرائىللارغا بۇيرۇپ: — «ماڭا سۇنۇلغان ھەدىيە-
قۇربانلىقلارنى، يەنى ماڭا ئوزۇق بولىدىغان، خۇشبۇي كەلتۈرىدىغان ئوتتا
سۇنۇلىدىغان ھەدىيە-قۇربانلىقلارنى بولسا، سىلەر ھەربىرىنى بېكىتىلگەن
قەرەلىدە سۇنۇشقا كۆڭۈل قويۇڭلار» — دېگىن. 3 سەن ئۇلارغا يەنە: «سىلەرنىڭ
پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئوتتا سۇنىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىقىڭلار مۇنداق بولىدۇ:
— ھەر كۈنى بىجىرىم بىر ياشلىق ئەركەك قوزىدىن ئىككىنى دائىمىي كۆيدۈرمە
قۇربانلىق قىلىڭلار. 4 ئەتىگىنى بىرنى، گۇگۇمدا[161] بىرنى سۇنۇڭلار؛ 5 يەنە

159 «روھىم بار» — ئىبرانىي تىلىدا «روھ بار» — خۇدانىڭ مۇقەددەس روھى.

160 «ئۇرىم» — بىرخىل تاش ئىدى. ئۇلارنىڭ قانداق ئىشلىتىلگەنلىكىنى ھازىر بىر نېمە دېمەك تەس. لېكىن ئۇلار ئارقىلىق خۇدا ئۆزىنىڭ ئىرادىسىنى ئىزدەيدىغانلارغا يول كۆرسەتتى. «مىس.» 30:28 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

161 «گۇگۇم» ئىبرانىي تىلىدا «ئىككى كەچ ئارىلىقىدا» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ — دېمەك، كۈن پېتىۋاتقان ۋاقىت بىلەن قاراڭغۇ چۈشۈش ئارىلىقىدا بولغان ۋاقىت.

تۆتتىن بىر ھىندىن سوقۇپ چىقىرىلغان زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئوندىن بىر ئەفاھنى ئاشلىق ھەدىيە سۈپىتىدە سۇنۇڭلار[162].
6 سىناي تېغىدا بەلگىلەنگەن، پەرۋەردىگارغا ئاتاپ خۇشبۇي چىقارسۇن دەپ، ئوتتا سۇنۇلىدىغان دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق مانا شۇدۇر. 7 ھەربىر قوزا ئۈچۈن ئۇنىڭغا قوشۇلىدىغان شاراب ھەدىيەسى تۆتتىن بىر ھىن شاراب بولىدۇ؛ ئىچىتما ئىچىملىك بولغان شاراب ھەدىيەسى مۇقەددەس جايدا[163] پەرۋەردىگارغا سۇنۇپ تۆكۈلسۇن. 8 سەن ئىككىنچى بىر قوزىنى گۇگۇمدا سۇنغىن؛ ئۇنى ئەتىگەنكىدەك ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىلەن قوشۇپ سۇنغىن؛ ئۇ خۇشبۇي كەلتۈرۈش ئۈچۈن پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق بولىدۇ.

شابات كۈنى سۇنۇلىدىغان قۇربانلىق

9 ــ شابات كۈنى بىجىرىم بىر ياشلىق ئىككى ئەركەك قوزا سۇنۇلسۇن؛ ئۇنىڭغا قوشۇپ زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى ئاشلىق ھەدىيە سۈپىتىدە سۇنۇلسۇن ۋە شاراب ھەدىيەسى سۇنۇلسۇن؛ 10 بۇ ھەربىر شابات كۈنىدە سۇنۇلىدىغان شابات كۈندىكى قۇربانلىقتۇر؛ ئۇنىڭ بىلەن دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.

ئاينىڭ بىرىنچى كۈنى سۇنۇلىدىغان قۇربانلىق

11 ــ ھەر ئاينىڭ بىرىنچى كۈنى پەرۋەردىگارغا ئاتىلىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۇنۇڭلار؛ يەنى ئىككى ياش تورپاق، بىر قوچقار، بىر ياشلىق بىجىرىم يەتتە ئەركەك قوزىنى سۇنۇڭلار. 12 ھەر تورپاق بېشىغا زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئوندىن ئۈچى ئاشلىق ھەدىيە سۈپىتىدە، قوچقارغا زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى

162 بىر ئەفاھ تەخمىنەن 2 كورە ياكى 22 لىتر ئىدى. بىر ھىن تەخمىنەن 3.6 لىتر ئىدى.
163 «مۇقەددەس جاي» مۇشۇ يەردە ئىبادەت چېدىرىنىڭ ھويلىسىنى كۆرسەتسە كېرەك.

ئاشلىق ھەدىيە سۇيىتىدە، [13] ھەربىر قوزا بىشىغا زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرى ئاشلىق ھەدىيە سۇيىتىدە سۇنۇلسۇن؛ بۇ پەرۋەردىگارغا ئوتتا سۇنۇلىدىغان، خۇشبۇي چىقىرىدىغان بىر كۆيدۈرمە قۇربانلىقتۇر. [14] ئۇلارنىڭ شاراب ھەدىيەلىرى بولسا: ــ ھەربىر تورپاق بىشىغا شارابتىن يېرىم ھىن، قوچقار بىشىغا ھىننىڭ ئۈچتىن بىرى، ھەربىر قوزا بىشىغا ھىننىڭ تۆتتىن بىرى سۇنۇلسۇن. بۇ ھەر ئايدا سۇنۇلىدىغان ئايلىق كۆيدۈرمە قۇربانلىق بولۇپ، يىلنىڭ ھەر ئېيىدا شۇنداق قىلىنسۇن. [15] بۇلارنىڭ ئۈستىگە پەرۋەردىگارغا ئاتىلىدىغان گۇناھ قۇربانلىق سۇيىتىدە بىر تېكە سۇنۇلسۇن؛ شۇلارنىڭ ھەممىسى دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە قوشۇمچە شاراب ھەدىيەسى بىلەن بىللە سۇنۇلسۇن.

«ئۆتۈپ كېتىش ھېيتى» ھەم «پېتىر نان ھېيتى»دىكى قۇربانلىقلار («لاۋ.» 5.23-14)

[16] بىرىنچى ئاينىڭ ئون تۆتىنچى كۈنى پەرۋەردىگارغا ئاتالغان «ئۆتۈپ كېتىش» قوزىسى سۇنۇلسۇن[164]. [17] شۇ ئاينىڭ ئون بەشىنچى كۈنى ھېيت باشلىنىدۇ؛ يەتتە كۈن پېتىر نان يېيىلسۇن. [18] بىرىنچى كۈنى مۇقەددەس يىغىلىش ئۆتكۈزۈلسۇن، ھېچقانداق ئىش-ئەمگەك قىلماسلىقىڭلار كېرەك، [19] شۇ كۈنى ئوتتا سۇنۇلىدىغان، پەرۋەردىگارغا ئاتالغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۇيىتىدە ياش تورپاقتىن ئىككىنى، بىر قوچقار ۋە يەتتە بىر ياشلىق ئەركەك قوزا سۇنۇڭلار؛ ئۇلار ئالدىڭلاردا بىجىرىم كۆرۈنسۇن؛ [20] شۇلارغا قوشۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇن بولۇپ، ھەربىر تورپاق بىشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئۈچى، قوچقار بىشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى، [21] شۇ يەتتە قوزا بىشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرى سۇنۇلسۇن؛ [22]شۇنىڭدەك گۇناھىڭلار ئۈچۈن كافارەت كەلتۈرۈشكە گۇناھ قۇربانلىقى سۇيىتىدە بىر تېكە سۇنۇلسۇن. [23] بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئەتىگەنلىك كۆيدۈرمە قۇربانلىق، يەنى دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىقتىن ئايرىم سۇنۇڭلار. [24] سىلەر بۇ

[164] ئىبرانىي تىلىدا «پەرۋەردىگارغا ئاتالغان «ئۆتۈپ كېتىش» بولىدۇ».

تەرىقىدە ئۇدا يەتتە كۈن پەرۋەردىگارغا ئاتاپ ئوتتا سۆيدۈرۈلىدىغان، خۇشبۇي كەلتۈرىدىغان ئاشلىق ھەدىيە-قۇربانلىقلارنى سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ھەممىسى دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە قوشۇپ سۇنۇلىدىغان شاراب ھەدىيەسىنىڭ سىرتىدا سۇنۇلىدۇ. [25] يەتتىنچى كۈنى مۇقەددەس يىغىلىش ئۆتكۈزۈڭلار، شۇ كۈنى ھېچقانداق ئىش-ئەمگەك قىلىشقا بولمايدۇ.

«ھەپتىلەر ھېيتى» («دەسلەپكى ئورما ھېيتى»)دىكى قۇربانلىقلار («لاۋ.» 15.23-22)

[26] «دەسلەپكى ئورما» كۈنى، يەنى «ھەپتىلەر ھېيتى»ڭلاردا(165) سىلەر يېڭى ئاشلىق ھەدىيەنى پەرۋەردىگارغا سۇنغان چاغدا مۇقەددەس يىغىلىش ئۆتكۈزۈڭلار؛ ھېچقانداق ئىش-ئەمگەك قىلماڭلار. [27] سىلەر پەرۋەردىگارغا ئاتالغان، خۇشبۇي كەلتۈرىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۈپىتىدە ياش تورپاقتىن ئىككىنى، قوچقاردىن بىرنى، بىر ياشلىق ئەركەك قوزىدىن يەتتىنى سۇنۇڭلار. [28] شۇلارغا قوشۇپ سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيە زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن بولۇپ، ھەربىر تورپاق بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئۈچى، قوچقار بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى، [29] شۇ يەتتە قوزا بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرى سۇنۇلسۇن؛ [30] شۇنىڭدەك سىلەرنىڭ گۇناھلىرىڭلار ئۈچۈن كاففارەت كەلتۈرۈشكە گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە سۇنۇلسۇن. [31] شۇلارنىڭ ھەممىسى دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە ئۇنىڭ ئاشلىق ھەدىيەسىگە قوشۇپ (بۇلارنىڭ ھەممىسى ئالدىڭلاردا بىجىرىم كۆرۈنسۇن)، شاراب ھەدىيەلىرى بىلەن بىللە سۇنۇلسۇن.

---

165 ياكى «يەنى (سىلەر) ھەپتەڭلارنى (دېمەك، يەتتە ھەپتە) ئۆتكۈزگەندىن كېيىن».

كاناي چېلىش ھېيتىدىكى قۇربانلىقلار («لاۋ.» 23:23-25)

29
1 يەتتىنچى ئاينىڭ بىرىنچى كۈنى سىلەر مۇقەددەس
يىغىلىش ئۆتكۈزۈڭلار[166]؛ ئۇ كۈنى ھېچقانداق ئىش-ئەمگەك
قىلماسلىقىڭلار كېرەك. بۇ سىلەر ئۈچۈن كانايلار چېلىنىدىغان كۈنى بولىدۇ.
2 سىلەر پەرۋەردىگارغا ئاتالغان، خۇشبۇي كەلتۈرىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق
سۈپىتىدە ياش بىر تورپاق، بىر قوچقار، يەتتە بىر ياشلىق بىجىرىم ئەركەك
قوزىنى سۇنۇڭلار. 3 شۇلارغا قوشۇپ سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيە زەيتۇن مېيى
ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن بولۇپ، ھەربىر تورپاق بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن
ئۈچى، قوچقار بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى، 4 شۇ يەتتە قوزا بېشىغا
ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرى سۇنۇلسۇن؛ 5 شۇنىڭدەك سىلەرنىڭ گۇناھىڭلار ئۈچۈن
كافارەت كەلتۈرۈشكە گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە سۇنۇلسۇن. 6 شۇلارنى
ئاينىڭ بىرىنچى كۈنىدىكى كۆيدۈرمە قۇربانلىق ۋە ئۇنىڭغا قوشۇمچە بولغان
ئاشلىق ھەدىيەسى، دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭغا قوشۇمچە بولغان
ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە بۇلارغا قوشۇلىدىغان شاراب ھەدىيەلىرىنىڭ سىرتىدا
سۇنۇڭلار؛ بۇلارنىڭ ھەممىسى ھەربىرى بەلگىلىمە بويىچە پەرۋەردىگارغا ئاتاپ
ئوتتا خۇشبۇي كەلتۈرسۇن دەپ سۇنۇلسۇن.

كافارەت كۈنى سۇنۇلىدىغان قۇربانلىقلار («لاۋ.» 23:26-32)

7 يەتتىنچى ئاينىڭ ئونىنچى كۈنى سىلەر مۇقەددەس يىغىلىش ئۆتكۈزۈڭلار؛
نەپسىڭلارنى تارتىپ ئۆزۈڭلارنى تۆۋەن تۇتۇڭلار[167]. ئۇ كۈنى ھېچقانداق
ئىش-ئەمگەك قىلىشقا بولمايدۇ. 8 سىلەر پەرۋەردىگارغا ئاتالغان، خۇشبۇي
كەلتۈرىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۈپىتىدە ياش بىر تورپاق، بىر قوچقار، بىر
ياشلىق ئەركەك قوزىدىن يەتتىنى سۇنۇڭلار (بۇلارنىڭ ھەممىسى ئالدىڭلاردا

---

166 «مۇقەددەس يىغىلىش»لار ياكى «مۇقەددەس سورۇن»لار توغرۇلۇق «لاۋ.» 23:2 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

167 «نەپسىڭلارنى تارتىپ ئۆزۈڭلارنى تۆۋەن تۇتۇپ» ئىبرانىي تىلىدا بىرلا سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. يەھۇدىي ئەنئەنىلىرى بويىچە بۇ ئىشلار روزا تۇتۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالاتتى. 16:29-31نىمۇ كۆرۈڭ.

بېجىرىم كۆرۈنسۇن). [9] شۇلارغا قوشۇپ سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيە زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن بولۇپ، ھەربىر تورپاق بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئۈچى، قوچقار بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى، [10] شۇ يەتتە قوزا بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرىنى، [11] شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە سۇنۇڭلار؛ ئۇلارنىڭ ھەممىسى كافارەت كۈنىدىكى گۇناھ قۇربانلىقى، دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە بۇلارنىڭ شاراب ھەدىيەلىرى بىللە سۇنۇلسۇن.

«كەپىلەر ھېيتى»دىكى قۇربانلىقلار («لاۋ.» 23:33-44)

[12] يەتتىنچى ئاينىڭ ئون بەشىنچى كۈنى مۇقەددەس يىغىلىش ئۆتكۈزۈڭلار؛ ئۇ كۈنى ھېچقانداق ئىش-ئەمگەك قىلىشقا بولمايدۇ. پەرۋەردىگارغا ئاتاپ يەتتە كۈن ھېيت قىلىڭلار؛ [13] سىلەر پەرۋەردىگارغا ئاتاپ، خۇشبۇي كەلتۈرسۇن دەپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۈپىتىدە ياش تورپاقتىن ئون ئۈچنى، ئىككى قوچقار، بىر ياشلىق ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم بولسۇن). [14] شۇلارغا قوشۇپ سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيە زەيتۇن مېيى ئىلەشتۈرۈلگەن ئېسىل ئۇندىن بولۇپ، ئون ئۈچ تورپاق بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئۈچى، ئىككى قوچقار بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن ئىككىسى، [15] ئون تۆت قوزا بېشىغا ئەفاھنىڭ ئوندىن بىرىنى، [16] شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.

[17] ئىككىنچى كۈنى ياش تورپاقتىن ئون ئىككىنى، ئىككى قوچقار، بىر ياشلىق ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم بولسۇن) [18] ۋە شۇنداقلا تورپاقلار، قوچقارلار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا قاراپ بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن شاراب ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار. [19] شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شۇلارنىڭ شاراب ھەدىيەلىرى بىللە سۇنۇلسۇن.

20 ئۈچىنچى كۈنى بىر ياش تورپاقتىن ئون بىرنى، ئىككى قوچقار، بىر
ياشلىق ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم
بولسۇن) 21 ۋە شۇنداقلا تورپاقلار، قوچقارلار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا
قاراپ بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن
شاراب ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار؛ 22 شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە
بىر تېكە سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ
قوشۇمچە ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.
23 تۆتىنچى كۈنى ياش تورپاقتىن ئوننى، ئىككى قوچقار، بىر ياشلىق
ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم بولسۇن)
24 ۋە شۇنداقلا تورپاقلار، قوچقارلار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا قاراپ
بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن شاراب
ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار؛ 25 شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە
سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە
ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.
26 بەشىنچى كۈنى ياش تورپاقتىن توققۇزنى، ئىككى قوچقار، بىر ياشلىق
ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم بولسۇن)
27 ۋە شۇنداقلا تورپاقلار، قوچقارلار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا قاراپ
بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن شاراب
ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار؛ 28 شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە
سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە
ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.
29 ئالتىنچى كۈنى ياش تورپاقتىن سەككىزنى، ئىككى قوچقار، بىر ياشلىق
ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم بولسۇن)
30 ۋە شۇنداقلا تورپاقلار، قوچقارلار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا قاراپ
بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن شاراب
ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار؛ 31 شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە
سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە
ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.

32 يەتتىنچى كۈنى ياش تورپاقتىن يەتتىنى، ئىككى قوچقار، بىر ياشلىق
ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتىنى سۇنۇڭلار (شۇلار ھەممىسى بېجىرىم بولسۇن)
33 ۋە شۇنداقلا تورپاقلار، قوچقارلار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا قاراپ
بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن شاراب
ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار؛ 34 شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدە بىر تېكە
سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ قوشۇمچە
ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.
35 سەككىزىنچى كۈنى سىلەر مۇقەددەس يىغىلىش ئۆتكۈزۈڭلار؛ ئۇ كۈنى
ھېچقانداق ئىش-ئەمگەك قىلماڭلار. 36 سىلەر پەرۋەردىگارغا ئاتاپ، خۇشبۇي
كەلتۈرسۇن دەپ ئوتتا سۇنۇلىدىغان كۆيدۈرمە قۇربانلىق سۈپىتىدە بىر تورپاق،
بىر قوچقار ۋە بىر ياشلىق ئەركەك قوزىدىن ئون تۆتىنى (شۇلار ھەممىسى
بېجىرىم بولسۇن) 37 ھەممىدە تورپاق، قوچقار ۋە ئەركەك قوزىلارنىڭ سانىغا
قاراپ، بەلگىلىمە بويىچە قوشۇمچە سۇنۇلىدىغان ئاشلىق ھەدىيەلىرى بىلەن
شاراب ھەدىيەلىرىنى سۇنۇڭلار؛ 38 شۇنىڭدەك گۇناھ قۇربانلىقى سۈپىتىدىمۇ
بىر تېكە سۇنۇڭلار؛ شۇلارنىڭ ئۈستىگە دائىمىي كۆيدۈرمە قۇربانلىق، ئۇنىڭ
قوشۇمچە ئاشلىق ھەدىيەسى ۋە شاراب ھەدىيەسى بىللە سۇنۇلسۇن.
39 بەلگىلەنگەن ھېيتلىرىڭلاردا پەرۋەردىگارغا ئاتاپ سۇنۇلىدىغان قۇربانلىق-
ھەدىيەلەر ئەنە شۇلاردۇر؛ سىلەرنىڭ قەسەمگە باغلىق ياكى ئىختىيارەن
سۇنىدىغانلىرىڭلار، كۆيدۈرمە قۇربانلىقلىرىڭلار، ئاشلىق ھەدىيەلىرىڭلار، شاراب
ھەدىيەلىرىڭلار ۋە ئىناقلىق قۇربانلىقلىرىڭلار بولسا، ئۇلارنىڭ سىرتىدىدۇر.
40 شۇنداق قىلىپ، مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئۆزىگە بۇيرۇغانلىرىنىڭ
ھەممىسىنى قالدۇرماي ئىسرائىللارغا ئۇقتۇردى.

قەسەم قىلىش نىزامى

30

1 مۇسا ئىسرائىللارنىڭ قەبىلە باشلىقلىرىغا سۆز قىلىپ مۇنداق
دېدى: ــ پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇغانلىرى مۇنداق: ــ
2 ئەگەر بىراۋ پەرۋەردىگارغا قەسەم ئىچكەن بولسا ياكى ئۆز ئۆزىنى

چەكلىمەكچى بولۇپ قەسەم ئىچكەن بولسا، لەۋزىدىن قايتىشقا بولمايدۇ، هامان ئاغزىدىن چىققان هەممە گەپ بويىچە ئىش تۇتۇشى كېرەك.

[3] قىز بالا ياش بولۇپ، تېخى ئاتىسىنىڭ ئۆيىدىكى چاغدا، ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرۇلۇق پەرۋەردىگارغا قەسەم بەرگەن بولسا، [4] ئەمما ئاتىسى قىزىنىڭ قەسىمىنى ياكى ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرىسىدا بەرگەن ۋەدىسىنى ئاڭلىغان ۋە قىزىنىڭ ئالدىدا ئۈندىمەي شۈك تۇرغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ بارلىق قەسەملىرى ۋە ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرىسىدا قىلغان هەممە ۋەدىسى ئىناۋەتلىك بولىدۇ. [5] لېكىن قىزىنىڭ ئاتىسى ئاڭلىغان چاغدا ئۇنى توسقان بولسا، ئۇنىڭ قىلغان قەسەملىرى ياكى ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرىسىدا قىلغان ۋەدىلىرىدىن هېچبىرى ئىناۋەتلىك بولمايدۇ؛ ئاتىسى ئۇنى توسقان بولغاچقا، پەرۋەردىگارمۇ ئۇنى كەچۈرىدۇ.

[6] — ئەگەر ئۇ قەسەم قىلغان ياكى ئۆز-ئۆزىنى چەكلەشكە ئاغزىدا تەنتەكلىك بىلەن ۋەدە قىلغان هالەتتە ئەرگە تەگكەن بولسا، [7] ئېرى شۇنى ئاڭلىغان بولسا، لېكىن ئاڭلىغان كۈنى ئۈندىمەي شۈك تۇرغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ قىلغان قەسەملىرى ياكى ئۆز-ئۆزىنى چەكلەشكە قىلغان گەپلىرى ئىناۋەتلىك بولىدۇ. [8] ئەگەر ئېرى ئاڭلىغان كۈنى ئۇنى توسقان بولسا، ئۇنىڭ قىلغان قەسىمىنى ۋە ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرۇلۇق ئاغزىدىن چىقارغان تەنتەك گەپلىرىنى بىكار قىلسا، ئۇنداقتا ئۇلار ئىناۋەتسىز بولىدۇ؛ پەرۋەردىگار ئۇنى كەچۈرىدۇ.

[9] لېكىن تۇل خوتۇن ياكى ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتكەن خوتۇنلار قىلغان قەسەم، يەنى ئۇنىڭ ئۆزىنى چەكلەش توغرۇلۇق قىلغان بارلىق ۋەدىلىرى بولسا ئىناۋەتلىك بولىدۇ. [10] ئەگەر ئۇ ئېرىنىڭ ئۆيىدە قەسەم قىلغان ياكى ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرۇلۇق قەسەم-ۋەدە ئىچكەن، [11] ئېرى ئاڭلاپ تۇرۇقلۇق شۈك تۇرۇۋېلىپ توسمىغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ بارلىق قىلغان قەسەملىرى ۋە ئۆز-ئۆزىنى چەكلەش توغرۇلۇق قىلغان بارلىق ۋەدىلىرى ئىناۋەتلىك بولىدۇ. [12]لېكىن ئۇنىڭ ئېرى ئاڭلاپ تۇرغان چاغدا ئۇنىڭ قەسەم-ۋەدىلىرىنى ئېنىق رەت قىلغان بولسا، ئايال ئاغزىدىن چىقارغان ۋەدە بېرىش ۋە ئۆز-ئۆزىنى چەكلەپ تۇرۇش توغرۇلۇق قىلغان بارلىق ۋەدىلىرىنىڭ هېچقايسىسى ئىناۋەتلىك بولمايدۇ؛ ئۇنىڭ ئېرى بۇلارنى رەت قىلغان بولغاچقا، پەرۋەردىگار ئۇنى كەچۈرىدۇ.

13 ئايالىنىڭ بەرگەن ۋەدىسىنى ۋە ئۇنىڭ چىداپ تۇرۇپ ئۆزۈمنى
چەكلەيمەن دەپ قىلغان قەسەم-ۋەدىسىنى ئۇنىڭ ئېرى ئىناۋەتلىكمۇ
قىلالايدۇ، ئىناۋەتسىزمۇ قىلالايدۇ. 14 ئەگەر ئۇنىڭ ئېرى ھەركۈنى ئۇنىڭ
ئالدىدا شۈك تۇرۇۋېلىپ گەپ قىلمىسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ بەرگەن بارلىق
قىلغان قەسەملىرىنى ۋە ئۆز-ئۆزىنى چەكلەپ تۇرۇش توغرۇلۇق قىلغان
ھەممە ۋەدىلىرىنى ئىناۋەتلىك قىلغانلىقى ھېسابلىنىدۇ؛ چۈنكى ئېرىنىڭ
ئاڭلاپ تۇرغان كۈندە گەپ قىلماي شۈك تۇرغانلىقى ئۇنىڭ ئايالىنىڭ
قەسەم-ۋەدىلىرىنى كۈچكە ئىگە قىلغانلىقىدۇر. 15 لېكىن ئېرى ئايالىنىڭ
قەسەم-ۋەدىلىرىنى ئاڭلاپ ناھايىتى ئۇزاق ۋاقىتلاردىن كېيىن ئاندىن ئۇنىڭ
قەسەم-ۋەدىلىرىنى ئىناۋەتسىز قىلسا، ئۇنداقتا ئۇ ئايالىنىڭ گۇناھىنى ئۆز
ئۈستىگە ئالغان بولىدۇ.
16 يۇقىرىقىلار پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا بۇيرۇغانلىرى، يەنى ئېرى بىلەن ئايالى،
ئاتا بىلەن ئۆز ئۆيىدە تۇرۇۋاتقان، تېخى ياشلىقىدا بولغان قىزى ئوتتۇرىسىدىكى
نىزام-بەلگىلىمىلەردۇر.

مىديانلارغا جەڭ قىلىش ۋەزىپىسى

31

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ: ــ
2 سەن مىديانلاردىن ئىسرائىللارنىڭ ئىنتىقامىنى ئال، ئاندىن
ئۆز خەلقلىرىڭگە قوشۇلىسەن، ــ دېدى.
3 مۇسا خەلققە مۇنداق دېدى: ــ ئاراڭلاردىن جەڭگە چىقىشقا بىر تۈركۈم
ئادەملەرنى قوراللاندۇرۇڭلار؛ ئاندىن ئۇلار مىديانلاردىن پەرۋەردىگار ئۈچۈن
ئىنتىقام ئېلىشقا ئاتلانسۇن. 4 سىلەر ئىسرائىللارنىڭ ھەربىر قەبىلىسىدىن
جەڭ قىلىشقا مىڭدىن ئادەم ماڭدۇرۇڭلار.
5 شۇنىڭ بىلەن تۈمەنلىگەن ئىسرائىل خەلقىنىڭ ھەر قەبىلىسىدىن
مىڭدىن، جەمئىي ئون ئىككى مىڭ ئادەم جەڭ قىلىشقا قوراللاندۇرۇلدى.
6 مۇسا ھەر قەبىلىدىن مىڭدىن ئادەمنى جەڭ قىلىشقا ماڭدۇردى ھەمدە

ئەلىئازارنىڭ ئوغلى فىنھاسنى ئۇلار بىلەن بىللە ماڭدۇردى، فىنھاسنىڭ قولىدا مۇقەددەس ئەسۋابلار ۋە ئاگاھ كاناي[168] بار ئىدى.

7 ئۇلار پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا بۇيرۇغىنى بويىچە مىديانلار بىلەن سوقۇشقىلى چىقىپ، ئەركەكلەرنىڭ ھەممىسىنى ئۆلتۈرۈۋەتتى[169]؛ 8 مۇشۇ ئۆلتۈرۈلگەنلەردىن باشقا، يەنە مىديانىنىڭ ئەۋى، رەكەم، زۇر، خۇر ۋە رەبا دېگەن بەش پادىشاھىنى ئۆلتۈردى؛ يەنە بېئورنىڭ ئوغلى بالائامنى قىلىچ بىلەن چېپىپ تاشلىدى. 9 ئىسرائىللار مىديانلارنىڭ خوتۇن-قىزلىرى ۋە بالىلىرىنى تۇتقۇن قىلىپ كەتتى، يەنە ئۇلارنىڭ پۈتۈن چارۋا ماللىرى، قوي پادىلىرى ۋە مال-مۈلۈكلىرىنى ئولجا قىلدى؛ 10 ئۇلار تۇرۇۋاتقان يەرلەردىكى بارلىق شەھەر ۋە بارلىق بارگاھلىرىغا ئوت قويۇۋەتتى؛ 11 ئۇلار ئادەم بولسۇن مال بولسۇن بارلىق غەنىيمەت، بارلىق ئولجىنى ئېلىپ كەتتى؛ 12 ئۇلار تۇتقان ئەسىرلەرنى ھەم ئولجا-غەنىيمەتنى موئاب تۈزلەڭلىكلىرىگە، ئىئوردان دەرياسى بويىغا جايلاشقان يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدىكى بارگاھقا ئەكىلىپ، مۇسا بىلەن كاھىن ئەلىئازارغا، شۇنداقلا ئىسرائىللارنىڭ جامائىتىگە تاپشۇردى. 13 مۇسا، كاھىن ئەلىئازار ۋە جامائەتنىڭ بارلىق ئەمىرلىرى بارگاھنىڭ سىرتىغا چىقىپ ئۇلارنى قارشى ئالدى.

14 لېكىن مۇسا جەڭدىن قايتقان ھەربىي سەردارلارغا، يەنى مىڭبېشى، يۈزبېشىلارغا خاپا بولۇپ: —

15 سىلەر ئاياللارنىڭ ھەممىسىنى تىرىك قالدۇردۇڭلارمۇ؟ 16 قاراڭلار، دەل شۇلار بالائامنىڭ ھىيلە-مەسلىھەتى بىلەن پېئوردىكى ئىشتا ئىسرائىللارنى پەرۋەردىگار ئالدىدا گۇناھقا پاتقۇزۇشى بىلەن، پەرۋەردىگارنىڭ جامائىتىگە ۋابا ياغدۇرۇلغان ئەمەسمۇ؟[170] 17 ئەمدى سىلەر بارلىق ئوغۇل بالىلارنى

---

168 «مۇقەددەس ئەسۋابلار» — نېمە ئىكەنلىكى ھازىر ئېنىق ئەمەس. «ئۇرىم» ۋە «تۇممىم» بولۇشى مۇمكىن. «ئاگاھ كاناي» بەلكىم 10:2دە تىلغا ئېلىنغان ئىككى كاناي ئىدى.

169 پەرۋەردىگارنىڭ مىديانلار توغرۇلۇق بۇ بۇيرۇقى 25:16-18دىمۇ خاتىرىلىنىدۇ. «ئەركەكلەرنىڭ ھەممىسى» — جەڭگە قاتناشقان ئەركەكلەر، ئەلۋەتتە.

170 25:1-3نى كۆرۈڭ.

ئۆلتۈرۈۋېتىشلار، ئەرلەر بىلەن مۇناسىۋەت ئۆتكۈزگەن ئاياللارنى قويماي ئۆلتۈرۈۋېتىشلار. [18] بىراق ياش قىزلار[171]، يەنى ئەرلەر بىلەن مۇناسىۋەت ئۆتكۈزمىگەنلەرنى بولسا، ئۆزلىرىڭلارغا تىرىك قالدۇرۇڭلار.

[19] سىلەر بارگاھ سىرتىدا يەتتە كۈن چېدىر تىكىپ تۇرۇڭلار؛ ئادەم ئۆلتۈرگەن ۋە ئۆلۈككە تەگكەن ھەركىم ئۈچىنچى كۈنى ۋە يەتتىنچى كۈنى ئۆزىنى پاكلىسۇن[172]؛ سىلەر ۋە سىلەر ئەسىر قىلغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسى شۇنداق قىلسۇن. [20] بارلىق كىيىم-كېچەك، تېرە ئەسۋاپ ئۈسكۈنىلەر، تىۋىتتا توقۇلغان بارلىق نەرسىلەر ھەم ياغاچ ئەسۋاپ-ئۈسكۈنىلەرنىڭ ھەممىسىنى پاكلاڭلار، ــ دېدى.

[21] كاھىن ئەلئازار جەڭگە چىقىپ قايتقان لەشكەرلەرگە:

ــ مانا پەرۋەردىگار مۇساغا بۇيرۇغان قانۇن-بەلگىلىمە: [22] ئالتۇن، كۈمۈش، مىس، تۆمۈر، قەلەي، قوغۇشۇن قاتارلىق [23] ئوتقا چىدامىلىق نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئوتتىن ئۆتكۈزۈڭلار، شۇنداق قىلساڭلار پاك ھېسابلىنىدۇ؛ شۇنداقتىمۇ، يەنىلا «ناپاكلىقنى چىقارغۇچى سۇ» بىلەن پاكىزلاڭلار؛ ئوتقا چىدامسىز نەرسىلەرنى شۇ سۇدىن ئۆتكۈزۈڭلار. [24] يەتتىنچى كۈنى كىيىملىرىڭلارنى يۇيۇڭلار، ئاندىن سىلەر پاك ھېسابلىنىسىلەر؛ ئاندىن كېيىن بارگاھقا كىرسەڭلار بولىدۇ، ــ دېدى.

جەڭ غەنىيمەتلىرىنىڭ تەقسىم قىلىنىشى

[25] پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ

[26] سەن كاھىن ئەلئازار ۋە جامائەت ئىچىدىكى قەبىلە كاتتىلىرى بىلەن بىرلىكتە ئېلىنغان ئولجا-غەنىمەتنىڭ، ئادەم بولسۇن، چارۋاي بولسۇن، شۇلارنىڭ ئومۇمىي سانىنى ھېسابلاپ چىققىن؛ [27] ئولجا-غەنىيمەتنى

---

[171] ياكى «قىز باللار».

[172] ياكى «ھەركىم ئادەم ئۆلتۈرگەن ۋە ئۆلۈككە تەگكەن بولسا، سىلەر بارگاھ سىرتىدا يەتتە كۈن چېدىر تىكىپ تۇرۇڭلار؛ ئۈچىنچى كۈنى ۋە يەتتىنچى كۈنى ئۆزىنى پاكلىسۇن.».

ئىككىگە بۆل، يېرىمىنى جەڭگە چىققانلارغا بەر، قالغان يېرىمىنى بارلىق
جامائەتكە بەر. 28 سەن يەنە چىقىپ جەڭگە قاتناشقان لەشكەرلەر
ئالىدىغان ئادەم، كالا، ئېشەك ياكى قوي پادىلىرىدىن بەش يۈزدىن بىرىنى
پەرۋەردىگارغا ئاتالغان ئۈلۈش بولسۇن دەپ ئايرىغىن؛ 29 سىلەر شۇنى
لەشكەرلەرگە تەۋە بولغان يېرىمىدىن ئېلىپ پەرۋەردىگارغا ئاتالغان «كۆتۈرمە
ھەدىيە» سۈپىتىدە كاھىن ئەلئازارغا تاپشۇرۇڭلار. 30 ئىسرائىللارغا تەۋە
بولغان يېرىمىنىڭ ئادەم، كالا، ئېشەك، قوي پادىلىرى، شۇنداقلا ھەرخىل
ھايۋانلاردىن ئەللىكتىن بىرىنى پەرۋەردىگارنىڭ جامائەت چېدىرىغا قاراشقا
مەسئۇل بولغان لاۋىيلارغا بېرىڭلار.

31 شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن كاھىن ئەلئازار پەرۋەردىگارنىڭ مۇساغا
بۇيرۇغىنىدەك قىلدى.

32 ئەمدى ئولجا-غەنىيمەت، يەنى جەڭگە چىققان لەشكەرلەر ئېلىۋالغان
نەرسىلەردىن قالغىنى قوي جەمئىي ئالتە يۈز يەتمىش بەش مىڭ، 33 كالا
يەتمىش ئىككى مىڭ، 34 ئېشەك ئاتمىش بىر مىڭ، 35 ئەركەكلەر بىلەن
مۇناسىۋەت ئۆتكۈزمىگەن قىزلار ئوتتۇز ئىككى مىڭ چىقتى. 36 جەڭگە
چىققانلارنىڭ ئۈلۈشى، يەنى ئۇلارغا تەۋە يېرىمى، قوي جەمئىي ئۈچ يۈز ئوتتۇز
يەتتە مىڭ بەش يۈز؛ 37 بۇ قوي پادىلىرىدىن پەرۋەردىگارغا ئاتالغىنى ئالتە
يۈز يەتمىش بەش بولدى؛ 38 كالا ئوتتۇز ئالتە مىڭ، بۇنىڭدىن پەرۋەردىگارغا
ئاتالغىنى يەتمىش ئىككى بولدى. 39 ئېشەك ئوتتۇز مىڭ بەش يۈز چىقتى،
بۇنىڭدىن پەرۋەردىگارغا ئاتالغىنى ئاتمىش بىر بولدى. 40 ئادەم ئون ئالتە مىڭ
چىقتى، بۇنىڭدىن پەرۋەردىگارغا ئاتالغىنى ئوتتۇز ئىككى ئادەم بولدى. 41 مۇسا
پەرۋەردىگار ئۆزىگە بۇيرۇغىنى بويىچە پەرۋەردىگارغا سۇنۇلىدىغان «كۆتۈرمە
ھەدىيە» بولغان ئۈلۈشنى كاھىن ئەلئازارغا تاپشۇرۇپ بەردى.

42 ئىسرائىللارغا تەۋە بولغان يېرىمى، يەنى مۇسا جەڭگە چىقىپ
كەلگەنلەردىن ئېلىپ بۆلۈپ بەرگىنى ـ 43 جامائەتكە تەۋە بولغان شۇ يېرىمى
ـ قوي ئۈچ يۈز ئوتتۇز يەتتە مىڭ بەش يۈز، 44 كالا ئوتتۇز ئالتە مىڭ، 45 ئېشەك
ئوتتۇز مىڭ بەش يۈز، 46 ئادەم ئون ئالتە مىڭ ئىدى. 47 مۇسا پەرۋەردىگار
ئۆزىگە بۇيرۇغىنى بويىچە، ئىسرائىللارغا تەۋە بولغان شۇ يېرىمىنىڭ، مەيلى

ئادەم ياكى هايۋان بولسۇن، ئەللىكتىن بىرىنى ئايرىپ ئېلىپ پەرۋەردىگارنىڭ
ئىبادەت چېدىرىغا قاراشقا مەسئۇل بولغان لاۋىيلارغا تاپشۇردى.
[48] پۈتكۈل قوشۇننىڭ سەردارلىرى، مىڭ بېشى، يۈز بېشىلىرى مۇسا بىلەن
كۆرۈشكىلى كېلىپ، [49] مۇساغا: ــ خىزمەتكارلىرىڭنىڭ قول ئاستىدا جەڭ
قىلغان لەشكەرلەرنىڭ ئومۇمىي سانىنى ساناقتىن ئۆتكۈزسەك بىرىمۇ كەم
چىقمىدى. [50] شۇڭا، مانا پەرۋەردىگارنىڭ هۇزۇرىدا ئۆزىمىزنىڭ گۇناهىنىڭ
كافارىتى ئۈچۈن هەرقايسىمىز ئېرىشكەنلەرنى پەرۋەردىگارغا ئاتالغان هەدىيە
قىلىمىز ــ ئالتۇن بۇيۇملار، پۇت-قول زەنجىرلىرى، بىلەزۈك، مۆهۈر ئۈزۈك،
زىرە-هالقا، مارجانلارنىڭ هەممىسىنى ئېلىپ كەلدۇق، ــ دېدى.
[51] شۇنىڭ بىلەن مۇسا بىلەن كاهىن ئەلئازار ئۇلار ئەكەلگەن
ئالتۇنلارنى، يەنى ئالتۇندا ياسالغان هەرخىل بۇيۇملارنى ئالدى. [52] ئۇلارنىڭ
مىڭ بېشى ۋە يۈز بېشىلىرىدىن ئالغىنى پەرۋەردىگارغا ئاتالغان «كۆتۈرمە
هەدىيە» سۈپىتىدە سۇنۇلدى؛ بارلىق ئالتۇن جەمئىي ئون ئالتە مىڭ يەتتە
يۈز ئەللىك شەكەل چىقتى [53] (لەشكەرلەرنىڭ هەربىرى ئۆزلىرى ئۈچۈن
مال-مۈلۈكنى بۇلاڭ-تالاڭ قىلىشقانىدى). [54] مۇسا بىلەن كاهىن ئەلئازار
مىڭ بېشى ۋە يۈز بېشىلىرىنىڭ قولىدىن ئالتۇننى ئېلىپ، جامائەت
چېدىرىنىڭ ئىچىگە ئەكىرىپ، ئۇنى پەرۋەردىگارنىڭ هۇزۇرىدا ئىسرائىللار
ئۈچۈن يادنامە قىلدى.

ئىككى قەبىلىنىڭ دەريانىڭ كۈن چىقىش تەرىپىدىكى زېمىننى تەلەپ قىلغانلىقى («قان.» 3:12-22)

32

[1] رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى بىلەن گادنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ كالا
پادىلىرى تولىمۇ كۆپەيگەنىدى؛ ئۇلارنىڭ يائازەرنىڭ زېمىنى
بىلەن گىلېئادنىڭ زېمىنىغا كۆزى چۈشتى؛ ۋە مانا، شۇ زېمىن چارۋا بېقىشقا
ماس كېلىدىغان يەر ئىدى. [2] شۇڭا ئۇلار مۇسا، كاهىن ئەلئازار ۋە جامائەتنىڭ
ئەمىرلىرىنىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇلارغا: ــ

3 ئاتاروت، دىبون، يائازەر، نىمراھ، ھەشبون، ئەلەئالەھ، سەبام[173]، نىبو،
بەئون دېگەن يەرلەر، 4 يەنى ئىسرائىل جامائىتى ئالدىدا پەرۋەردىگار مەغلۇپ
قىلىپ بەرگەن يەرلەر بولۇپ، چارۋا بېقىشقا باپ يەرلەر ئىكەن، قۇللىرىڭنىڭمۇ
چارۋا مېلى بار، ــ دېدى 5 ۋە يەنە: ــ ئەگەر سىلىنىڭ ئالدىلىرىدا ئىلتىپاتلىرىغا
ئېرىشكەن بولساق، بىزنى ئىئوردان دەرياسىدىن ئۆت دېمەي، بۇ يەرنى بىزگە
مىراس قىلىپ بەرسىلە، ــ دېدى.
6 مۇسا گادنىڭ ئەۋلادلىرى بىلەن رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرىغا: ــ قېرىنداشلىرىڭلار
جەڭگە چىققان ۋاقىتىدا سىلەر مۇشۇ يەردە تۇرامتىڭلار؟ 7 سىلەر نېمە ئۈچۈن
ئىسرائىللارنىڭ دەريادىن ئۆتۈپ پەرۋەردىگار ئۇلارغا ئاتا قىلىپ بەرگەن زېمىنغا
كىرىشكە كۆڭۈللىرىنى سوۋۇتۇسىلەر؟ 8 ئىلگىرى مەن قادەش-بارنېئادىن
ئاتا-بوۋىلىرىڭلارنى شۇ زېمىننى چارلاپ كېلىشكە ئەۋەتكىنىمدە ئۇلارمۇ
شۇنداق قىلىشقانىدى. 9 ئۇلار ئەشكول جىلغىسىغا چىقىپ، ئۇ زېمىننى
كۆرۈپ، ئىسرائىللارنىڭ كۆڭلىنى پەرۋەردىگار ئاتا قىلىپ بەرگەن زېمىنغا
كىرىشتىن سوۋۇتقان. 10 شۇ چاغدا پەرۋەردىگارنىڭ ئاچچىقى كېلىپ قەسەم
قىلىپ: 11 «مىسىردىن چىققان يىگىرمە ياشتىن يۇقىرىلار چىن كۆڭلىدىن
ماڭا ئەگەشمىگەچكە، ئۇلار مەن ئىبراھىم، ئىسھاق، ياقۇپلارغا «سىلەرگە
ئاتا قىلىمەن» دەپ قەسەم قىلغان زېمىننى كۆرسە، مەن پەرۋەردىگار بولماي
كېتەي! 12 پەقەت كەنىززىيلەردىن بولغان يەفۇننەھنىڭ ئوغلى كالەب بىلەن
نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئالا ماڭا چىن كۆڭلىدىن ئەگەشكەن بولغاچقا، زېمىننى
كۆرەلەيدۇ»، دېگەنىدى. 13 شۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ ئىسرائىللارغا ئاچچىقى
قوزغالغاچقا، پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا رەزىل بولغاننى قىلغان ئەشۇ بىر ئەۋلاد
ئۆلۈپ تۈگىگۈچە، ئۇ ئۇلارنى چۆل-باياۋاندا قىرىق يىل سەرگەردانلىقتا يۈرگۈزدى.
14 ئەمدى مانا، گۇناھكارلارنىڭ ئەۋلادلىرى بولغان سىلەرمۇ ئاتا-بوۋاڭلارنىڭ
ئىزىنى بېسىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئىسرائىللارغا بولغان قاتتىق غەزىپىنى تېخىمۇ
قوزغىماقچى بوپسىلەر-دە! 15 ئەگەر سىلەر ئۇنىڭغا ئەگىشىشتىن بۇرۇلۇپ
كەتسەڭلار، ئۇنداقتا ئۇ ئىسرائىللارنى يەنە چۆل-باياۋانغا تاشلىۋېتىدۇ، بۇ ھالدا
سىلەر بۇ بارلىق خەلقنى خاراب قىلغان بولىسىلەر، ــ دېدى.

173 ياكى «سىبماھ».

[16] ئىككى قەبىلىنىڭ ئادەملىرى مۇسانىڭ ئالدىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: ــ بىز بۇ يەردە ماللىرىمىزغا قوتان، بالىلىرىمىزغا قەلئە-شەھەر سالايلى. [17] بىز بولساق قوراللىنىپ، ئىسرائىللارنى ئۆزىگە تەۋە جايلىرىغا باشلاپ بارغۇچە سەپنىڭ ئالدىدا ماڭىمىز؛ بۇ زېمىندىكى يات خەلقلەر سەۋەبلىك، بىزنىڭ كىچىك بالىلىرىمىز مۇستەھكەم شەھەرلەردە تۇرۇشى كېرەك. [18] ئىسرائىللار ئۆز مىراسلىرىغا ئىگە بولمىغۇچە بىز ئۆيىمىزگە ھەرگىز قايتمايمىز. [19] چۈنكى بىز ئۇلار بىلەن ئىئوردان دەرياسىنىڭ كۈن پېتىش تەرىپىدىكى زېمىنغا ياكى ئۇنىڭدىنمۇ يىراقتىكى زېمىنغا تەڭ ئىگىدار بولمايمىز، چۈنكى مىراسىمىز ئىئوردان دەرياسىنىڭ بۇ تەرىپىدە، يەنى كۈن چىقىشتىدۇر، ــ دېدى.

[20] مۇسا ئۇلارغا: ــ ئەگەر شۇنداق قىلساڭلار، يەنى پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا قوراللىنىپ جەڭگە چىقىپ، [21] سىلەردىن قوراللانغانلارنىڭ ھەممىسى ئىئوردان دەرياسىدىن ئۆتۈپ، پەرۋەردىگار ئۆز دۈشمەنلىرىنى ئۇلارنىڭ زېمىنىدىن قوغلاپ چىقىرىپ بولغاندا، [22] شۇ زېمىن پەرۋەردىگار ئالدىدا بويسۇندۇرۇلۇپ بولغاندا ئاندىن قايتساڭلار، سىلەر پەرۋەردىگار ۋە ئىسرائىللار ئالدىدا گۇناھسىز ھېسابلىنىسىلەر؛ بۇ زېمىنمۇ پەرۋەردىگار ئالدىدا سىلەرگە مىراس قىلىپ بېرىلىدۇ. [23] لېكىن بۇنداق قىلمىساڭلار، مانا، پەرۋەردىگار ئالدىدا گۇناھكار بولىسىلەر؛ شۇنى ئوبدان بىلىشىڭلار كېرەككى، گۇناھىڭلار ئۆزۈڭلارنى قوغلاپ بېشىڭلارغا چۈشىدۇ. [24] ئەمدى سىلەر ئاغزىڭلاردىن چىققان گېپىڭلار بويىچە ئىش تۇتۇڭلار، بالىلىرىڭلار ئۈچۈن شەھەر، قوي پادىلىرىڭلار ئۈچۈن قوتان سېلىڭلار، ــ دېدى.

[25] گادنىڭ ئەۋلادلىرى بىلەن رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى مۇساغا: ــ قۇللىرى غوجام ئېيتقىنىدەك قىلىدۇ. [26] خوتۇن-بالا چاقىلىرىمىز، كالىلار ۋە بارلىق چارپايلىرىمىز گىلېئادنىڭ ھەرقايسى شەھەرلىرىدە قالىدۇ؛ [27] لېكىن قۇللىرى، جەڭگە تەييارلىنىپ قوراللانغانلارنىڭ ھەربىرى غوجام ئېيتقاندەك دەريادىن ئۆتۈپ پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا جەڭ قىلىدۇ، ــ دېدى.

[28] شۇنىڭ بىلەن مۇسا ئۇلار توغرۇلۇق كاھىن ئەلئازار بىلەن نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئاغا ۋە ئىسرائىلنىڭ بارلىق قەبىلە باشلىقلىرىغا تاپىلاپ، [29] ئۇلارغا: ــ ئەگەر گادنىڭ ئەۋلادلىرى بىلەن رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى قوراللىنىپ پەرۋەردىگارنىڭ

ئالدىدا جەڭگە چىقىشقا سىلەر بىلەن بىرلىكتە ئىئوردان دەرياسىدىن ئۆتسە، ئۇ زېمىن سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردا بويسۇندۇرۇلسا، ئۇنداقتا سىلەر گىلېئاد زېمىنىنى ئۇلارغا مىراس قىلىپ بېرىڭلار. [30] ئەگەر ئۇلار قوراللىنىپ سىلەر بىلەن بىللە ئۆتمەيمىز دېسە، ئۇنداقتا ئۇلارنىڭ مىراسى ئاراڭلاردا، يەنى قانائان زېمىنىدا بولسۇن، ــ دېدى.

[31] گادنىڭ ئەۋلادلىرى بىلەن رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى: ــ

پەرۋەردىگار قۇللىرىغا قانداق بۇيرۇغان بولسا، بىز شۇنداق قىلىمىز. [32] بىز قوراللىنىپ پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا دەريادىن ئۆتۈپ قانائان زېمىنىغا كىرىمىز، ئاندىن ئىئوردان دەرياسىنىڭ بۇ يېقىدىكى زېمىن بىزگە مىراس قىلىپ بېرىلىدىغان بولىدۇ، ــ دېيىشتى.

[33] شۇنىڭ بىلەن مۇسا ئامورىيلارنىڭ پادىشاھى سىھوننىڭ پادىشاھلىقى بىلەن باشاننىڭ پادىشاھى ئوگنىڭ پادىشاھلىقىنى، زېمىن ۋە تەۋەسىدىكى شەھەرلەرنى، ئەتراپىدىكى شەھەرلەر بىلەن قوشۇپ، ھەممىسىنى گادنىڭ ئەۋلادلىرىغا، رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرىغا ۋە يۈسۈپنىڭ ئوغلى ماناسسەھنىڭ يېرىم قەبىلىسىگە بەردى. [34] گادنىڭ ئەۋلادلىرى دىبون، ئاتاروت، ئاروئەر، [35]ئاتروت-شوفان، يائازەر، يوگبىخاھ، [36] بەيت-نىمراھ، بەيت-ھاران قاتارلىق مۇستەھكەم شەھەرلەرنى سالدى ۋە شۇنداقلا قوتانلارنى سالدى.

[37] رۇبەننىڭ ئەۋلادلىرى يېڭىدىن ھەشبون، ئەلەئالەھ، كىرىئاتايىم، [38] نېبو، بائال-مېئون (يۆتكىلىپ ئىسىملار ئۆزگەرتىلگەن) ۋە سىبماھنى سالدى؛ ھەم ئۇلار سالغان شەھەرلەرگە يېڭىدىن نام بەردى.

[39] ماناسسەھنىڭ ئوغلى ماكىرنىڭ ئەۋلادلىرى گىلېئادقا يۈرۈش قىلىپ، ئۇ يەرنى ئېلىپ، شۇ يەردە تۇرۇشلۇق ئامورىيلارنى قوغلىۋەتتى. [40] شۇنىڭ بىلەن مۇسا گىلېئادنى ماناسسەھنىڭ ئوغلى ماكىرغا بېرىۋىدى، ئۇ شۇ يەردە تۇرۇپ قالدى.

[41] ماناسسەھنىڭ ئوغلى يائىر ئامورىيلارنىڭ يېزا-قىشلاقلىرىنى ھۇجۇم قىلىپ ئېلىپ، بۇ يېزا-قىشلاقلارنى ھاۋوت-يائىر[174] دەپ ئاتىدى.

[42] نوباھ كىنات ۋە ئۇنىڭغا قاراشلىق يېزا-قىشلاقلارنى ھۇجۇم قىلىپ ئېلىپ كىناتنى ئۆز ئىسمى بىلەن نوباھ دەپ ئاتىدى

174 «ھاۋوت-يائىر» ــ «يائىرنىڭ يېزىلىرى» دېگەن مەنىدە.

مىسىردىن ئابەل-شىتتىمغىچە بولغان قىرىق يىللىق سەرگەردانلىق سەپەر

33

1 تۆۋەندىكىلەر ئۆز قوشۇنلىرى بويىچە، مۇسا بىلەن ھارۇننىڭ
يېتەكچىلىكى ئاستىدا مىسىر زېمىنىدىن چىققان ئىسرائىللارنىڭ
ماڭغان يوللىرىدۇر؛ 2 مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە، ئۆزلىرىنىڭ سەپەر
قىلغان يوللىرىنى پۈتۈپ قويدى، ئۇلارنىڭ سەپەر قىلغان يوللىرى مۇنداق: —
3 بىرىنچى ئاينىڭ ئون بەشىنچى كۈنى ئىسرائىللار رامسەس شەھىرىدىن
سەپەرگە چىقتى؛ ئۆتۈپ كېتىش ھېيتىنىڭ ئەتىسى ئۇلار بارلىق مىسىرلىقلارنىڭ
كۆز ئالدىدا مەردانىلىك بىلەن[175] يولغا چىقتى. 4 بۇ چاغدا مىسىرلىقلار
ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى پەرۋەردىگار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەنلەرنى، يەنى بارلىق
تۇنجى ئوغۇللىرىنى دەپنە قىلىۋاتاتتى؛ پەرۋەردىگار مىسىرلىقلارنىڭ
مەبۇدلىرىنىڭ ئۈستىدىن ھۆكۈم چۈشۈردى[176]. 5 ئىسرائىللار رامسەستىن يولغا
چىقىپ سۇككوتقا بېرىپ چېدىر تىكتى. 6 ئۇلار سۇككوتتىن يولغا چىقىپ
چۆل-باياۋاننىڭ ئايىغىدىكى ئېتامغا بېرىپ چېدىر تىكتى. 7 ئېتامدىن
يولغا چىقىپ، ئايلىنىپ بائال-زېفوننىڭ ئۇدۇلىدىكى پى-خاخىروتقا بېرىپ
مىگدولنىڭ ئالدىدا چېدىر تىكتى. 8 پى-خاخىروتتىن يولغا چىقىپ،
دېڭىزنىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئۆتۈپ، ئېتام چۆلىدە ئۈچ كۈن يول يۈرۈپ ماراھدا
چېدىر تىكتى. 9 ماراھدىن يولغا چىقىپ ئېلىمگە كەلدى؛ ئېلىمدە ئون ئىككى
بۇلاق بىلەن يەتمىش خورما دەرىخى بار ئىدى؛ ئۇلار شۇ يەردە چېدىر تىكتى.
10 ئېلىمدىن يولغا چىقىپ قىزىل دېڭىز بويىدا چېدىر تىكتى. 11 قىزىل
دېڭىزدىن يولغا چىقىپ سىن چۆلىدە چېدىر تىكتى. 12 سىن چۆلىدىن يولغا
چىقىپ دوفقاھقا كېلىپ چېدىر تىكتى. 13 دوفقاھدىن يولغا چىقىپ ئالۇشقا
بېرىپ چېدىر تىكتى. 14 ئاندىن كېيىن ئالۇشتىن يولغا چىقىپ رىفىدىمغا
كېلىپ چېدىر تىكتى، ئۇ يەردە خەلققە ئىچىدىغان سۇ تېپىلماي قالدى.
15 رىفىدىمدىن يولغا چىقىپ، سىناي چۆلىگە بېرىپ چېدىر تىكتى.

---

175 ئىبرانىي تىلىدا «قولىنى يۇقىرىغا كۆتۈرگەن ھالدا».

176 «مىس.» 12:12نى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

چۆلدە سەرگەردان بولۇش

16 سىناي چۆلىدىن يولغا چىقىپ قىبروت-ھاتتاۋاھقا كېلىپ چېدىر تىكتى.
17 قىبروت-ھاتتاۋاھدىن يولغا چىقىپ ھازىروتتا چېدىر تىكتى. 18 ھازىروتتىن
يولغا چىقىپ رىتماھدا چېدىر تىكتى. 19 رىتماھدىن يولغا چىقىپ رىممون-
پەرەزدە چېدىر تىكتى. 20 رىممون-پەرەزدىن يولغا چىقىپ لىبناھدا چېدىر
تىكتى. 21 لىبناھدىن يولغا چىقىپ رىسساھدا چېدىر تىكتى. 22 رىسساھدىن
يولغا چىقىپ كەھەلاتاھدا چېدىر تىكتى. 23 كەھەلاتاھدىن يولغا چىقىپ
شافىر تېغىدا چېدىر تىكتى. 24 شافىر تېغىدىن يولغا چىقىپ ھاراداھتا چېدىر
تىكتى. 25 ھاراداھدىن يولغا چىقىپ ماكھېلوتتا چېدىر تىكتى. 26 ماكھېلوتتىن
يولغا چىقىپ تاھاتتا چېدىر تىكتى. 27 تاھاتتىن يولغا چىقىپ تەراھدا چېدىر
تىكتى. 28 تەراھدىن يولغا چىقىپ مىتقاھدا چېدىر تىكتى. 29 مىتقاھدىن
يولغا چىقىپ ھاشموناھتا چېدىر تىكتى. 30 ھاشموناھتىن يولغا چىقىپ
موشەروتتا چېدىر تىكتى. 31 موشەروتتىن يولغا چىقىپ بەنە-يائاكاندا چېدىر
تىكتى. 32 بەنە-يائاكاندىن يولغا چىقىپ خور-ھاگىدگادقا بېرىپ چېدىر
تىكتى. 33 خور-ھاگىدگادتىن يولغا چىقىپ يوتباتاھقا كېلىپ چېدىر تىكتى.
34 يوتباتاھتىن يولغا چىقىپ ئابروناھقا كېلىپ چېدىر تىكتى. 35 ئابروناھتىن
يولغا چىقىپ ئەزىئون-گەبەرگە كېلىپ چېدىر تىكتى. 36 ئەزىئون-گەبەردىن
يولغا چىقىپ زىن چۆلىدە، يەنى قادەشتە چېدىر تىكتى. 37 قادەشتىن
يولغا چىقىپ ئېدوم زېمىنىنىڭ چېگرىسىدىكى ھور تېغىدا چېدىر تىكتى.
38 ئىسرائىللار مىسىر زېمىنىدىن چىققاندىن كېيىنكى قىرىقىنچى يىلى
بەشىنچى ئاينىڭ بىرىنچى كۈنى، كاھىن ھارۇن پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە
ھور تېغىغا چىقىپ شۇ يەردە ئۆلدى. 39 ھارۇن ھور تېغىدا ئۆلگەن چېغىدا بىر
يۈز يىگىرمە ئۈچ ياشتا ئىدى.

40 ئۇ چاغدا، قانائان زېمىنىنىڭ جەنۇبىدا تۇرۇشلۇق قانائانىيلارنىڭ
پادىشاھى ئاراد ئىسرائىللار كېلىۋېتىپتۇ دەپ ئاڭلىغانىدى. 41 ئىسرائىللار ھور
تېغىدىن يولغا چىقىپ زالموناھدا چېدىر تىكتى. 42 زالموناھدىن يولغا چىقىپ

پۈنونغا كېلىپ چېدىر تىكتى. 43 پۈنوندىن يولغا چىقىپ ئوبوتقا كېلىپ چېدىر
تىكتى. 44 ئوبوتتىن يولغا چىقىپ موئابنىڭ چېگرىسىدىكى ئىيە-ئابارىمغا
كېلىپ چېدىر تىكتى. 45 ئىيىمدىن[177] يولغا چىقىپ دىبون-گادقا كېلىپ
چېدىر تىكتى. 46 دىبون-گادتىن يولغا چىقىپ ئالمون-دىبلاتايىمغا كېلىپ
چېدىر تىكتى. 47 ئالمون-دىبلاتايىمدىن يولغا چىقىپ نېبونىڭ ئالدىدىكى
ئابارىم تاغلىقىغا كېلىپ چېدىر تىكتى. 48 ئابارىم تاغلىقىدىن يولغا چىقىپ
يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدا ئىئوردان دەرياسىنىڭ بويىدىكى موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە
چېدىر تىكتى. 49 موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە ئىئوردان دەرياسىنى بويلاپ تىككەن
چېدىرلىرى بەيت-يەشىموتتىن تارتىپ ئابەل-شىتتىمغىچە باردى[178].

50 پەرۋەردىگار موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدىكى ئىئوردان دەرياسى بويىدا
يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدا مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
51 سەن ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ مۇنداق بۇيرۇغىن: ــ «سىلەر ئىئوردان
دەرياسىدىن ئۆتۈپ قانائان زېمىنىغا كەلگەن چېغىڭلاردا، 52 زېمىندىكى
بارلىق تۇرۇۋاتقانلارنى ئالدىڭلاردىن ھەيدىۋېتىڭلار، ئۇلارنىڭ بارلىق ئويما، قۇيما
بۇتلىرىنى چېقىپ تاشلاڭلار ھەم بارلىق «يۇقىرى جاي»لىرىنى[179] ۋەيران قىلىپ
تاشلاڭلار. 53 سىلەر شۇ زېمىننى ئىگىلەپ ماكانلىشىڭلار، چۈنكى مەن ئۇ
زېمىننى سىلەرگە مىراس قىلىپ بەرگەنمەن. 54 سىلەر جەمەت بويىچە چەك
تاشلاپ، زېمىننى ئۆزۈڭلارغا مىراس قىلىپ ئېلىڭلار؛ ئادىمى كۆپرەكلەرگە
كۆپرەك مىراس بۆلۈپ بېرىڭلار؛ ئادىمى ئازراقلارغا ئازراق مىراس بۆلۈپ بېرىڭلار؛
چەك تاشلانغاندا كىملەرگە قەيەر چىققان بولسا، شۇ يەر ئۇنىڭ مىراسى
بولسۇن؛ سىلەر مىراسقا ئاتا قەبىلە-جەمەت بويىچە ۋارىسلىق قىلىڭلار.
55 ھالبۇكى، ئەگەر ئۇ زېمىندا تۇرۇۋاتقانلارنى ئالدىڭلاردىن ھەيدىۋەتمىسەڭلار،

177 «ئىيىم» ــ «ئىيە-ئابارىم» دېگەننىڭ قىسقارتىلغان شەكلى.

178 «ئابەل-شىتتىم» «ئاكاتسىيە چىمەنزارلىقى» دېگەن مەنىدە.

179 «يۇقىرى جاي»لار ئەسلىدە بۇتپەرەسلەر مەبۇدلىرىغا چوقۇنىدىغان، تاۋاپ قىلىدىغان تاغ چوققىلىرى قاتارلىق جايلار ئىدى. ئىسرائىللار كېيىنكى ۋاقىتلاردا شۇ يەرلەردە پەرۋەردىگارغا ئىبادەت قىلاتتى، بىراق ئۇزۇن ئۆتمەيلا بۇتپەرەس خەلقلەرگە ئەگىشىپ شۇ يەرلەرنى بۇتپەرەسلىك قىلىدىغان جايلار قىلىۋالدى. «لاۋ.» 30:26نى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

ئۇلاردىن قېلىپ قالغانلار چوقۇم كۆزۈڭلارغا تىكەن، بىقىنىڭلارغا يانتاق بولۇپ سانجىلىدۇ، تۇرغان زېمىنىڭلاردا سىلەرنى پاراكەندە قىلىدۇ؛ 56 ۋە شۇنداق بولىدۇكى، مەن ئەسلىدە ئۇلارغا قانداق مۇئامىلە قىلماقچى بولغان بولسام، سىلەرگە شۇنداق مۇئامىلىدە بولىمەن».

قانائان زېمىنىنىڭ چېگراسى

34

1 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ
2 سەن ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ مۇنداق بۇيرۇغىن: «سىلەر قانائان زېمىنىغا كىرگەن چاغدا، سىلەرگە مىراس بولۇشقا تەقسىم قىلىنىدىغان زېمىن قانائان زېمىنى بولىدۇ؛ زېمىنىڭ بېكىتىلگەن جاي-چېگرالىرى مۇنداق بولىدۇ: ــ
3 سىلەرنىڭ جەنۇب تەرىپىڭلەر زىن چۆلىدىن باشلاپ ئېدوم چېگرىسىغا تاقالسۇن؛ ئاندىن جەنۇب تەرەپتىكى چېگراڭلار «شور دېڭىزى»نىڭ[180] جەنۇب تەرىپىنىڭ ئەڭ ئايىغىغا يەتسۇن؛ 4 شۇ يەردىن چېگراڭلار «سېرىق ئېشەك داۋىنى»نىڭ[181] جەنۇب تەرىپىدىن بۇرۇلۇپ زىنغا ئۆتسۇن؛ ئۇنىڭ ئايىغى تويتوغرا قادەش-بارنېئانىڭ جەنۇبىدا بولىدۇ؛ ئاندىن ئۇ يەردىن يەنە هازار-ئاددارغا بېرىپ، ئازمونغا تۇتىشىدۇ؛ 5 ئاندىن چېگرا ئازموندىن بۇرۇلۇپ مىسىر ئېقىنىغا بارىدۇ ۋە دېڭىزغىچە تۇتىشىدۇ.
6 كۈن پېتىش تەرەپتە چېگراڭلار «ئۇلۇغ دېڭىز»نىڭ[182] ئۆزى بولىدۇ، يەنى ئۇنىڭ بويلىرى بولىدۇ؛ مانا بۇ سىلەرنىڭ كۈن پېتىش تەرەپتىكى چېگراڭلار بولىدۇ.
7 شىمال تەرەپتىكى چېگراڭلار مۇنداق بولىدۇ: ــ «ئۇلۇغ دېڭىز»دىن باشلاپ هور تېغىغىچە پاسىل سىزىلسۇن؛ 8 پاسىل سىزىقى هور تېغىدىن باشلاپ خامات ئېغىزىغا[183] سوزۇلۇپ، ئاندىن چېگرا زەدادغا تۇتاشسۇن؛

180 «شور دېڭىزى» ــ يەنە «ئۆلۈك دېڭىز» دەپمۇ ئاتىلىدۇ.
181 ئىبرانىي تىلىدا «ئاكراببىم داۋىنى».
182 «ئۇلۇغ دېڭىز» هازىر «ئوتتۇرا دېڭىز» دەپ ئاتىلىدۇ.
183 ياكى «لىبو-خاماتقا».

9 چېگرا يەنە زىفرونغا ئۆتۈپ ھازار-ئېناندا ئاخىرلاشسۇن؛ مانا بۇ سىلەرنىڭ
شىمالىي چېگراڭلار بولىدۇ.
10 ئاندىن شەرقىي چېگرايىڭلارنىڭ پاسىل سىزىقى ھازار-ئېناندىن
شېفامغىچە سىزىلسۇن. 11 بۇ چېگرا شېفامدىن ئايىننىڭ كۈن چىقىش
تەرىپىدىكى رىبلاھقا چۈشىدۇ؛ ئاندىن چېگرا شۇ يەردىن چۈشۈپ كىننەرەت
دېڭىزىنىڭ داۋىنىدىن ئۆتۈپ[184] كۈن چىقىش تەرەپكە تۇتىشىدۇ. 12 ئاندىن
چېگرا تۆۋەنلەپ ئىئوردان دەرياسىنى بويلاپ چۈشۈپ، شور دېڭىزىغىچە
يەتسۇن. مانا بۇ چېگرالار بىلەن بېكىتىلگەن زېمىنىڭلار بولىدۇ».
13 مۇسا ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ مۇنداق دەپ بۇيرۇدى: — «مانا بۇ
پەرۋەردىگار توققۇز قەبىلە ۋە يېرىم قەبىلىگە تەقدىم قىلىنسۇن دەپ بۇيرۇغان،
چەك تاشلىنىش ئارقىلىق ئۆزۈڭلار ۋارىسلىق قىلىدىغان زېمىنىڭلار بولىدۇ؛ 14
چۈنكى رۇبەن قەبىلىسىدىكىلەر ئاتا جەمەتى بويىچە ۋە گاد قەبىلىسىدىكىلەر
ئاتا جەمەتى بويىچە ئۆز مىراسىغا ئاللىقاچان ۋارىسلىق قىلىپ ئۇنى
ئىگىلىگەن، ماناسسەھنىڭ يېرىم قەبىلىسىمۇ ئۆز مىراسىغا ۋارىسلىق قىلىپ
ئۇنى ئىگىلىگەن؛ 15 بۇ ئىككى قەبىلە ۋە يېرىم قەبىلە يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدا،
ئىئوردان دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقىدىكى كۈن چىقىش تەرەپتە ئۆز
مىراسلىرىنى ئېلىپ بولغان».

زېمىننى تەقسىم قىلىشقا نازارەت قىلغۇچى خادىملار

16 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: — 17 تۆۋەندىكىلەر
زېمىننى سىلەرگە تەقسىم قىلىپ بەرگۈچىلەرنىڭ ئىسىملىكى: — كاھىن
ئەلئازار ۋە نۇننىڭ ئوغلى يەشۇئا. 18 سىلەرمۇ يەنە زېمىن تەقسىم قىلىشقا
ياردەملىشىش ئۈچۈن ھەر قەبىلىدىن بىردىن ئەمىر تاللاپ بېرىڭلار.

---

184 «كىننەرەت دېڭىزى» ياكى «كىننەرەت كۆلى» كېيىن «گالىلىيە دېڭىزى»، «تىبېرىئۇس دېڭىزى» دەپمۇ ئاتالغان. «كىننەرەت»نىڭ مەنىسى «چىلتار» — كۆلنىڭ شەكلى چىلتارسىماندۇر.

19 بۇلارنىڭ ئىسمى مۇنداق: ــ يەھۇدا قەبىلىسىدىن[185] يەفۇننەھنىڭ
ئوغلى كالەب. 20 شىمېئون قەبىلىسىدىكىلەردىن ئاممىھۇدنىڭ ئوغلى
شەمۇئەل[186]. 21 بىنيامىن قەبىلىسىدىن كىسلوننىڭ ئوغلى ئەلىداد. 22 دان
قەبىلىسىدىكىلەردىن يوگلىنىڭ ئوغلى، ئەمىر بۇككى ئىدى. 23 يۈسۈپنىڭ
ئەۋلادلىرىدىن: ــ ماناسسەھ قەبىلىسىدىكىلەردىن ئەفودنىڭ ئوغلى ئەمىر
ھاننىيەل 24 ھەم ئەفرائىم قەبىلىسىدىكىلەردىن شىفتاننىڭ ئوغلى ئەمىر
كەمۇئەل. 25 زەبۇلۇن قەبىلىسىدىكىلەردىن پارناقنىڭ ئوغلى ئەمىر ئەلىزافان؛
26 ئىسساكار قەبىلىسىدىكىلەردىن ئاززاننىڭ ئوغلى ئەمىر پالتىيەل؛
27 ئاشىر قەبىلىسىدىكىلەردىن شېلومىنىڭ ئوغلى ئەمىر ئاخىھۇد؛ 28 نافتالى
قەبىلىسىدىكىلەردىن ئاممىھۇدنىڭ ئوغلى ئەمىر پەداھەل ئىدى.
29 مانا بۇلار پەرۋەردىگار ئەمىر قىلىپ ئىسرائىللارغا قانائان زېمىنىدىكى
مىراسلىرىنى تەقسىم قىلىشقا بېكىتكەنلەر ئىدى.

لاۋىيلارنىڭ شەھەرلىرى

35

1 پەرۋەردىگار يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدا، ئىئوردان دەرياسىنىڭ
بويىدىكى موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق
دېدى: ــ
2 سەن ئىسرائىللارغا مۇنداق ئەمر قىل، ئۇلار مىراس قىلىپ ئېرىشكەن
زېمىندىكى بەزى شەھەرلەرنى لاۋىيلارنىڭ ئولتۇرۇشىغا بەرسۇن؛ ئۇ شەھەرلەرنىڭ
ئۆپچۆرىسىدىكى يايلاقلارنىمۇ لاۋىيلارغا بەرسۇن. 3 شۇنداق قىلىپ ئۇلارنىڭ
تۇرىدىغان شەھەرلىرى بولىدۇ ۋە شۇ شەھەرلەرگە تەۋە يايلاقلارغا ئۇلارنىڭ
چارۋايلىرى، باشقا مال-مۈلۈكلىرى ھەمدە بارلىق ھايۋانلىرى ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ.
4 سىلەر لاۋىيلارغا بېرىدىغان شەھەرلەردىكى يايلاقلار سېپىلدىن باشلاپ

185 ياكى «يەھۇدا قەبىلىسى ئۈچۈن».
186 ياكى «سامۇئىل».

ھېسابلىغاندا مىڭ گەز[187] بولسۇن. 5 سىلەر يەنە شەھەر سىرتىدىن كۈن چىقىش تەرەپكە قاراپ ئىككى مىڭ گەز، جەنۇب تەرەپكە قاراپ ئىككى مىڭ گەز، كۈن پېتىش تەرەپكە قاراپ ئىككى مىڭ گەز، شىمال تەرەپكە قاراپ ئىككى مىڭ گەز ئۆلچەڭلار، شەھەر ئوتتۇرىدا بولسۇن؛ شەھەرلەر ئەتراپىدىكى مۇشۇ يەرلەر ئۇلار ئۈچۈن يايلاقلار بولسۇن[188]. 6 سىلەر لاۋىيلارغا بەرگەن شەھەرلەر ئىچىدە ئالتە شەھەر «پاناھلىق شەھىرى» بولسۇن؛ سىلەر شۇلارنى ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان كىشىلەرنىڭ شۇ شەھەرلەرگە قېچىپ بېرىۋېلىشىغا بېكىتىڭلار[189]؛ بۇلاردىن باشقا ئۇلارغا يەنە قىرىق ئىككى شەھەر بېرىڭلار. 7 سىلەر لاۋىيلارغا بېرىدىغان شەھەرلەر جەمئىي قىرىق سەككىز بولۇپ، شۇ شەھەرلەر بىلەن ئۇلارغا تەۋە يايلاقلار ئۇلارغا بېرىلسۇن. 8 سىلەر ئۇلارغا بېرىدىغان شۇ شەھەرلەر ئىسرائىللار مىراس قىلغان تەۋەلىكلەردىن بولسۇن؛ ئادىمى كۆپرەك بولغانلاردىن كۆپرەك، ئادىمى ئازراق بولغانلاردىن ئازراق ئېلىڭلار؛ ھەربىر قەبىلە ئۆزىگە تەقسىم قىلىنغان مىراسقا ئاساسەن شەھەرلەردىن بەزىلىرىنى ئېلىپ لاۋىيلارغا تەقسىم قىلىپ بەرسۇن[190].

پاناھلىق شەھىرلىرى
(«قان.» 13-1:19؛ «يەشۇ.» 9-1:20)

9 پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: —

187 مۇقەددەس كىتابتا ئىشلىتىلگەن «گەز»نى بەلكىم بىر «جەينەك» دېيىشكە توغرا كېلىدۇ — يەنى ئادەمنىڭ جەينىكىدىن بارماقلىرىنىڭ ئۇچىغىچە بولغان ئارىلىق (تەخمىنەن 45 سانتىمېتر).

188 مۇشۇ ئايەتتىكى «ئىككى مىڭ گەز» بەلكىم شۇ يايلاقلارنىڭ ئۇزۇنلۇقى بولۇشى مۇمكىن. دېمەك، لاۋىيلارنىڭ ئۇلار تۇرىدىغان شەھەر ئەتراپىدا ئۇلارغا يايلىق قىلىپ ئايرىلغان تۆت پارچە يېرى بار ئىدى؛ ھەربىر پارچە يەر سېپىلغا يانداش بولۇپ، ئۇزۇنلۇقى ئىككى مىڭ گەز، كەڭلىكى بىر مىڭ گەز كېلەتتى.

189 تۆۋەندىكى 10-34-ئايەتلەردىكى قانۇننى كۆرۈڭ.

190 لاۋىيلار يالغۇز بۇ شەھەرلەردە تۇرغان ئەمەس؛ بىراق بەلكىم ئۆزلىرى شۇ شەھەرلەردىن تۇرۇشقا خالىغان ئۆيلەرنى ئەتراپتىكى قەبىلىدىكىلەردىن ئاۋۋال تاللاش ھوقۇقى بولۇشى مۇمكىن. مەسىلەن، «ھاك.» 1:9دە «شەقەم» (لاۋىيلارنىڭ بىر شەھىرى)دە يەنە «ئابىمەلەك ۋە قېرىنداشلىرى» تۇراتتى.

10 سەن ئىسرائىللارغا مۇنداق دېگىن: «سىلەر ئىئوردان دەرياسىدىن ئۆتۈپ قانائان زېمىنىغا كىرگىنىڭلاردا، 11 تاسادىپىيلىقتىن ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغانلارنىڭ پاناھلىنىشى ئۈچۈن قېچىپ بېرىۋېلىشىغا بىرنەچچە شەھەر تاللاپ بېكىتىڭلار. 12 شۇنداق قىلغاندا بۇ شەھەرلەر ئادەم ئۆلتۈرگۈچى تاكى جامائەت ئالدىدا سوراققا تارتىلغۇچە، قىساسكارنىڭ[191] ئۆلتۈرۈپ قويۇشىدىن پاناھلىنىدىغان شەھەرلەر بولىدۇ. 13 سىلەر بېكىتكەن بۇ شەھەرلەر سىلەرگە پاناھلىنىدىغان ئالتە شەھەر بولىدۇ. 14 پاناھلىق شەھىرى ئۈچۈن ئىئوردان دەرياسىنىڭ كۈن چىقىش تەرىپىدە ئۈچ شەھەر، قانائان زېمىنىدىمۇ ئۈچ شەھەرنى ئايرىپ قويۇڭلار. 15 بۇ ئالتە شەھەر ئىسرائىللار، يات ئەلدىكىلەر ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئارىلىشىپ ئولتۇرغان مۇساپىرلار ئۈچۈن پاناھلىق شەھەرلىرى بولسۇن؛ تاسادىپىيلىقتىن ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان ھەربىر كىشى شۇ يەرلەرگە قېچىشقا بولىدۇ.

16 ــ ئەگەر بىراۋ تۆمۈر ئەسۋاب بىلەن ئۇرۇپ ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان بولسا، ئۇ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىل بولىدۇ؛ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگۈچى جەزمەن ئۆلتۈرۈلۈشى كېرەك. 17 ئەگەر بىراۋ قول كۆتۈرۈپ ئادەم ئۆلتۈرگۈدەك تاش بىلەن ئۇرۇپ ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان بولسا، ئۇ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىل بولىدۇ؛ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگۈچى جەزمەن ئۆلتۈرۈلۈشى كېرەك. 18 ئەگەر بىراۋ ئادەم ئۆلتۈرگۈدەك كالتەك بىلەن ئۇرۇپ ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان بولسا، ئۇ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگەن قاتىل بولىدۇ؛ قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگۈچى جەزمەن ئۆلتۈرۈلۈشى كېرەك. 19 قان قىساسى ئالغۇچى كىشى شۇ قاتىلنى ئۆلتۈرسۇن؛ ئۇ قاتىلنى ئۇچراتقان يېرىدە ئۆلتۈرسۇن. 20 ئەگەر بىراۋ ئۆچمەنلىك بىلەن بىرسىنى ئىتتىرىپ يىقىتىۋېتىپ ياكى مۆكۈپ تۇرۇپ بىرەر نەرسە ئېتىپ ئۆلتۈرۈپ

---

191 «قىساسكار» ياكى «قىساس ئالغۇچى» (ئىبرانىي تىلىدا «گوئېل») ــ مۇشۇ يەردە ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ يېقىن بىر تۇغقىنىنى كۆرسىتىدۇ. بىرسى باشقا بىرسىنى (مەيلى قەستەن ياكى قەستەن بولمىسۇن) ئۆلتۈرگەن بولسا، ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ ئائىلىسىدىن بىرسى «قان قىساسى ئالىمەن» دېگەن بىر كىشى ئۆلتۈرگۈچىنىڭ قېنىنى ئېلىش ھوقۇقى بار ئىدى. «پاناھلىق شەھەرلەر» دېگەن نىزام-تۈزۈم ئۆلتۈرۈش ئىشىنىڭ قاتىللىق ياكى تاسادىپىيلىقتىن بولغانلىقىنى ئېنىقلاشقا يېتەرلىك ۋاقىت بولسۇن دېگەن مەقسەت بىلەن بېكىتىلگەن. «گوئېل» توغرۇلۇق يەنە «ئايۇپ» 25:19 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

قويغان بولسا، [21] ياكى ئۆچەكىشىپ مۇشت بىلەن ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ قويغان بولسا، ئادەم ئۇرغۇچى جەزمەن ئۆلتۈرۈلۈشى كېرەك، چۈنكى ئۇ قاتىل بولىدۇ؛ قان قىساسى ئالغۇچى كىشى قاتىلنى ئۇچرىغان يەردە ئۆلتۈرۈۋەتسۇن.

[22] لېكىن ئۇ ئادەمنىڭ ئۆچى يوق، تاسادىپىي ئىتتىرىۋېتىش ياكى مەقسەتسىزلا[192] بىرەر نەرسە ئېتىپ، [23] ياكى ئادەم ئۆلتۈرگۈدەك ھەرقانداق بىر تاشنى ئادەمنى كۆرمەي ئېتىپ سېلىپ، ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان بولسا، ئۇنىڭ ئەسلىدە ئۇنىڭغا ھېچقانداق ئۆچى بولمىسا، ئۇنىڭغا زىيانكەشلىك قىلىش نىيىتىمۇ بولمىسا؛ [24] بۇنداق ئەھۋالدا، جامائەت شۇ قانۇن-ھۆكۈملەرگە ئاساسەن ئادەم ئۆلتۈرگۈچى بىلەن قان قىساسى ئالغۇچى ئوتتۇرىسىدا كېسىم قىلسۇن. [25] جامائەت تاسادىپىي ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغۇچىنى قان قىساسى ئالغۇچى كىشىنىڭ قولىدىن جەزمەن قۇتقۇزۇۋالسۇن؛ ئۇلار ئۇنى قېچىپ بېرىۋالغان پاناھلىق شەھىرىگە ئامان-ئېسەن قايتۇرۇپ بەرسۇن؛ ئاندىن مۇقەددەس ماي بىلەن مەسىھلەنگەن باش كاھىن ئۆلۈپ كەتكۈچە ئۇ شۇ شەھەردە تۇرسۇن. [26] لېكىن تاسادىپىيلىقتىن ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان كىشى ئەگەر قېچىپ بېرىۋالغان پاناھلىق شەھىرىنىڭ تەۋەسىدىن چىقىپ كەتكەن بولسا، [27] شۇنداقلا قان قىساسى ئالغۇچى كىشى ئۇنى پاناھلىق شەھىرىنىڭ پاسىللىرىنىڭ سىرتىدا ئۇچرىتىپ قېلىپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن بولسا، ئۇنداقتا قان قىساسى ئالغۇچى قان تۆكۈش گۇناھىنى تارتمايدۇ؛ [28] چۈنكى تاسادىپىيلىقتىن ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويغان كىشى ئەسلىدە باش كاھىن ئۆلۈپ كەتكۈچە پاناھلىق شەھرىدە تۇرۇشى كېرەك ئىدى؛ باش كاھىن ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن ئۆز تەۋەلىكى بولغان زېمىنىغا قايتىپ بارسا بولىدۇ.

[29] — بۇلار سىلەر تۇرۇشلۇق ھەممە يەردە ئەۋلادمۇ-ئەۋلاد قانۇن-بەلگىلىمىلەر بولسۇن.

[30] باشقا بىرسىنى ئۆلتۈرگەن قاتىلنى بولسا، بىرنەچچە گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىقىدىن كېيىن ئاندىن ئۆلتۈرۈۋېتىشكە بولىدۇ؛ لېكىن پەقەت بىرلا گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىقى بولسا، ئۇ ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنىڭ سەۋەبى بولمايدۇ.

[31] ئۆلۈمگە لايىق گۇناھ ئۆتكۈزگەنلەرگە، يەنى قەستەن ئادەم ئۆلتۈرگەنلەر

192 «مەقسەتسىزلا» ــ ئىبرانىي تىلىدا «مۆكۈنگەن ھالدا ئەمەس بولۇپ...»

ئۇچۇن سىلەر ھېچقانداق تۆلەم پۇلىنى قەتئىي قوبۇل قىلماڭلار؛ ئۇنداق كىشى
جەزمەن ئۆلتۈرۈلۈشى كېرەك. 32 شۇنىڭدەك پاناھلىق شەھەرگە قېچىپ
بېرىۋالغان كىشى ئۈچۈن باش كاھىن ئۆلۈپ كېتىشتىن ئىلگىرى ئۆز يېرىگە
قايتىپ كېلىۋېلىشىغا ھېچقانداق تۆلەم پۇلىنى قەتئىي قوبۇل قىلماڭلار.
33 شۇنداق قىلساڭلار، ئۆزۈڭلار تۇرغان زېمىننى بۇلغىغان بولمايسىلەر،
چۈنكى قان زېمىننى بۇلغايدۇ؛ زېمىندا تۆكۈلگەن قانغا دەل شۇ قاننى تۆككەن
كىشىنىڭ ئۆز قېنىدىن باشقا ھېچقانداق كافارەت كەلتۈرۈشكە بولمايدۇ. 34
ئۆزۈڭلار ئولتۇرغان زېمىننى، يەنى مەن ئۆزۈم ماكان قىلغان زېمىننى بۇلغىماڭلار؛
چۈنكى مەن پەرۋەردىگار ئىسرائىللار ئارىسىدا ماكان تۇتقۇچىدۇرمەن.

ئايال مىراسخورنىڭ تۇرمۇش قۇرۇشى توغرىسىدىكى نىزام

36

1 يۇسۇپ ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتلىرىدىن ماناسسەھنىڭ
نەۋرىسى، ماكىرنىڭ ئوغلى گىلېئادنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەت
باشلىقلىرى مۇسا ۋە ئىسرائىللارنىڭ كاتتىلىرى بولغان ئەمىرلەرنىڭ ئالدىغا
كېلىپ مۇنداق دېدى: — 2 «پەرۋەردىگار ئىلگىرى غوجامغا چەك تاشلاپ
زېمىننى ئىسرائىل خەلقىگە مىراس قىلىپ تەقسىم قىلىپ بېرىشنى
بۇيرۇغان؛ غوجاممۇ پەرۋەردىگارنىڭ قېرىندىشىمىز زەلوفىھادنىڭ مىراسىنى
ئۇنىڭ قىزلىرىغا تەقسىم قىلىپ بېرىش توغرىسىدىكى بۇيرۇقنىمۇ ئالغان.
3 لېكىن، ئۇلار ئىسرائىللارنىڭ باشقا قەبىلىسىدىكىلەرگە ياتلىق بولۇپ
كەتسە، ئۇلارنىڭ مىراسىمۇ ئاتا-بوۋىلىرىمىزنىڭ مىراسىدىن چىقىپ ئۇلارنىڭ
ئەرلىرىنىڭ قەبىلىسىنىڭ مىراسىغا قوشۇلۇپ كېتىدۇ؛ ئۇنداق بولغاندا بىز چەك
تاشلاپ ئېرىشكەن مىراس تۈگەيدۇ. 4 ئىسرائىللارنىڭ «ئازادلىق يىلى»[193]
كەلگەندە ئۇلارنىڭ مىراسى ئۇلارنىڭ ئەرلىرىنىڭ قەبىلىسىنىڭ مىراسىغا
قوشۇلۇپ كېتىدۇ؛ بۇنداق بولغاندا ئۇلارنىڭ مىراسى بىزنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىمىزنىڭ

193 ئەسلىدە ئىبرانىي تىلىدا «بۇرغا (چېلىش) يىلى» دەپ ئاتىلاتتى. كېيىن، ئۇنىڭ چۈشەنچىسى تېزلا «ئازادلىق يىلى»، «شادلىق يىلى» دېگەنگە ئۆزگەردى. «لاۋ.» 25-باب، بولۇپمۇ 10:25 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

مىراسىدىن ئېلىپ كېتىلىدۇ».
[5] مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ سۆزى بويىچە ئىسرائىللارغا سۆز قىلىپ مۇنداق ئەمر قىلىپ: ــ يۈسۈپ قەبىلىسىدىكىلەر توغرا ئېيتىدۇ. [6] زەلوفھادنىڭ قىزلىرى توغرىسىدا پەرۋەردىگارنىڭ بۇيرۇغىنى مۇنداق: «ئۇلار ئۆزلىرى خالىغان ئەرگە ياتلىق بولسا بولۇۋېرىدۇ، لېكىن ئۆز جەمەتى، ئۆز ئاتا قەبىلىسىدىن بولغان بىرىگە ياتلىق بولۇشى كېرەك. [7] شۇنداق بولغاندا ئىسرائىللارنىڭ مىراسى بىر قەبىلىدىن يەنە بىر قەبىلىگە يۆتكىلىپ كەتمەيدۇ؛ ئىسرائىللارنىڭ ھەربىرى ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ قەبىلىسىنىڭ مىراسىنى چىڭ تۇتۇپ قويۇپ بەرمەسلىكى كېرەك. [8] ئىسرائىللارنىڭ ھەربىرى ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ مىراسىنى ئىگىلەش ئۈچۈن ئىسرائىل قەبىلىلىرىدىن مىراسقا ۋارىسلىق قىلغان ھەربىر قىز-ئايال ئۆز ئاتا-بوۋىلىرىنىڭ قەبىلىسىدىن بولغان بىرسىگە ياتلىق بولۇشى كېرەك. [9] مۇشۇنداق بولغاندا، ئىسرائىللارنىڭ مىراسى بىر قەبىلىدىن يەنە بىر قەبىلىگە يۆتكىلىپ كەتمەيدۇ؛ چۈنكى ئىسرائىل قەبىلىلىرى ئۆز مىراسىنى قولىدىن بەرمەسلىكى كېرەك، ــ دېدى.
[10] پەرۋەردىگار مۇساغا قانداق ئەمر قىلغان بولسا، زەلوفھادنىڭ قىزلىرىمۇ شۇنداق قىلدى. [11] زەلوفھادنىڭ قىزلىرىدىن ماھلاھ، تىرزاھ، ھوگلاھ، مىلكاھ ۋە نوئاھلار ئۆز تاغىلىرىنىڭ ئوغۇللىرىغا ياتلىق بولدى. [12] ئۇلار يۈسۈپنىڭ ئوغلى ماناسسەھنىڭ ئەۋلادلىرىنىڭ جەمەتىدىكىلەرگە ياتلىق بولدى؛ ئۇلارنىڭ مىراسى يەنىلا ئاتىسىنىڭ قەبىلىسى ئىچىدە قالدى.
[13] بۇلار پەرۋەردىگار يېرىخونىڭ ئۇدۇلىدا، ئىئوردان دەرياسىنىڭ بويىدىكى موئاب تۈزلەڭلىكلىرىدە مۇسانىڭ ۋاستىسى بىلەن ئىسرائىللارغا بۇيرۇغان ئەمرلەر ۋە ھۆكۈملەردۇر.

قوشۇمچە سۆز

بىز «چۆل-باياۋاندىكى سەپەر»دىن قايسى ساۋاق، قايسى ئىبرەتلەرنى ئالىمىز؟

«كىرىش سۆز»ىمىزدە ئېيتقىنىمىزدەك، «چۆل-باياۋاندىكى سەپەر» دېگەن كىتاب خۇدانىڭ توختاۋسىز كۆرسەتكەن شاپائەتلىرى ۋە مۆجىزىلىك تەمىنلەشلىرىگە مۇخالىپ كېلىدىغان شۈكۈرسىزلىك، ئىشەنچسىزلىك ۋە ئاسىيلىقنى خاتىرىلىگەن بىر تارىختۇر. بۇنىڭدىن ئىسرائىلنىڭ ئاشۇ دەۋردىكى ئادەملەرنى زىيادە رەزىل ياكى شۇ دەۋرنى ئىنتايىن قەبىھ بىر دەۋر ئىكەن، ھېچبولمىغاندا بىز ئۇلاردىن ياخشىكەنمىز، دېگەن خۇلاسىگە كېلەمدۇق؟

بىز شۇنداق بىر خۇلاسىگە قەتئىي كەلمەسلىكىمىز كېرەك. كىم بىلىدۇ، بىز ئوخشاش ئەھۋاللار ئاستىدا نېمە ئىشلارنى قىلاتتۇقكىن؟ دەرۋەقە، بىز يەرەمىيا پەيغەمبەرنىڭ تەلىمىدىن شۇنداق چۈشىنىشىمىز كېرەككى، «قەلب ھەممىدىن ئالدامچى، ئۇنىڭ داۋاسى يوقتۇر. كىممۇ ئۇنى چۈشىنەلىسۇن؟» («يەر.» 9:17). ئىسرائىل ئۆز گۇناھىدا كۆرۈنگىنىدە باشقا ئىنسانلاردىن بەتتەر بولغان ئەمەس، بەلكى «خۇدانىڭ قانۇن-ئەمرلىرىنىڭ سىناشلىرى ۋە تەكشۈرۈشلىرى ئاستىدا (پاش قىلىنغان) ئىنسانىيەتنىڭ بىر ئەۋرىشكىسى بولغان، خالاس» دېگىنىمىز تۈزۈك. ئۇلارنىڭ كۆڭلىدە يوشۇرۇن بولۇپ كەلگەن نۇرغۇن گۇناھ ۋە ئىشەنچسىزلىك ئەسلىدە بار ئىدى، شۇنداقلا «نورمال ئەھۋالدا» ئۇلار داۋاملىق يوشۇرۇن قالاتتى؛ خۇدانىڭ ئىسرائىلغا تاپشۇرغان قانۇن ئەمرلىرى بولسا شۇ يوشۇرۇن گۇناھ ۋە ئىشەنچسىزلىكنى پاش قىلىش قورالى بولغان، خالاس («رىم.» 13:7، «گال.» 24:3-25). ئەگەر خۇدانىڭ ھېچقانداق سىنىقى بولمىسا، مۇشۇنداق گۇناھلار يوشۇرۇن قىلىۋېرىدۇ، ئەلۋەتتە. ئۇلارنىڭ پاجىئەلىك تارىخىدىن پايدىلىنىپ، ھەربىرىمىز ئۆزىمىزنىڭ گۇناھكار تەبىئىتىمىزنىڭ ئىسرائىل خەلقىنىڭ ئىشلىرىدا ئەكس ئېتىلگەنلىكىنى بىلىشىمىز كېرەك.

قەدىمكى زاماندىكى بىر ئالىم مۇنداق دېدى: ــ «خۇدا ئۇچۇن ئۆز خەلقىنى مىسىردىن چىقىرىش ئاسان گەپ، لېكىن ئۆز خەلقىنىڭ قەلبىدىن مىسىرنى

چىقىرىش (مىسىرغا باغلىق ئارزۇ-ھەۋەسلەر، گۇناھلار ۋە بۇتپەرەسلىكنى چىقىرىش) ئىنتايىن تەس بولدى!». ئۆز خەلقىنى مىسىردىن قۇتقۇزۇشتا پەقەت جىسمانىي مۆجىزىلەرلا كېرەك ئىدى. لېكىن قەلبىمىز، روھىمىزنى ئۆزگەرتىپ پاكلاپ ساپ قىلىش روھىي مۆجىزىدىندۇر؛ بۇنىڭ ئەمەلگە ئېشىشىدا رەب ئەيسا مەسىھنىڭ ئۆلۈشى ۋە ئۆلۈمدىن تىرىلىشى كېرەك ئىدى. خۇداغا مىڭ تەشەككۇر، بۇ ئۇلۇغ ئىش بارلىق ئېتىقاد قىلغانلار ئۈچۈن ئەمەلگە ئاشۇرۇلغان رېئاللىقتۇر!

ئېتىقاد قىلغان بولساق، روسۇل پاۋلۇسنىڭ مەزكۇر كىتابتا خاتىرىلەنگەن ۋەقەلەر ئۈستىدە توختالغان سۆزلىرىگە كۆڭۈل بۆلەيلى: —

«چۈنكى، ئى قېرىنداشلار، مەن سىلەرنىڭ ئاتا-بوۋىلىرىمىزنىڭ ھەممىسىنىڭ بۇلۇت ئاستىدا يۈرگەنلىكىدىن ۋە ھەممىسىنىڭ دېڭىزدىن ئۆتۈپ ماڭغانلىقىدىن خەۋەرسىز يۈرۈشۈڭلارنى خالىمايمەن؛ ئۇلارنىڭ ھەممىسى بۇلۇتتا ھەم دېڭىزدا مۇسانىڭ يېتەكچىلىكىگە چۆمۈلدۈرۈلگەن؛ ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئوخشاش روھىي تائامنى يېگەن، ھەممىسى ئوخشاش روھىي ئىچىملىكنى ئىچكەن؛ چۈنكى ئۇلار ئۆزلىرىگە ھەمراھ بولۇپ ئەگىشىپ يۈرگەن روھىي ئۇيۇلتاشتىن ئىچەتتى (ئەمەلىيەتتە، مۇشۇ ئۇيۇلتاش مەسىھنىڭ ئۆزى ئىدى)؛ شۇنداقتىمۇ، خۇدا ئۇلارنىڭ كۆپىنچىسىدىن رازى بولمىغانىدى؛ چۈنكى خۇدانىڭ جازاسى بىلەن «ئۇلارنىڭ جەسەتلىرى چۆل-باياۋاندا چېچىلىپ قالغان».

ئەمما بۇ ئىشلار بۇ ئۇلارنىڭ بېشىغا بىزلەرگە مىسال-بېشارەت بولسۇن ئۈچۈن چۈشكەنىدى؛ بۇنىڭدىن مەقسەت بىزنىڭ ئۇلارنىڭ يامان ئىشلارغا ھەۋەس قىلغىنىدەك ھەۋەس قىلماسلىقىمىز ئۈچۈندۇر. سىلەر يەنە ئۇلارنىڭ بەزىلىرىگە ئوخشاش بۇتقا چوقۇنىدىغانلاردىن بولماڭلار؛ بۇلار توغرۇلۇق: «خەلق يەپ-ئىچىشكە ئولتۇردى، ئاندىن كەيپ-ساپاغا تۇردى» دەپ پۈتۈلگەن. بىز يەنە ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنىڭ بۇزۇقلۇق قىلغىنىدەك بۇزۇقلۇق قىلمايلى؛ چۈنكى شۇ ۋەجىدىن ئۇلاردىن يىگىرمە ئۈچ مىڭ كىشى بىر كۈندىلا ئۆلدى. يەنە ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنىڭ مەسىھنى سىنىغىنىدەك مەسىھنى سىنىمايلى؛ چۈنكى شۇ سەۋەبتىن ئۇلار يىلانلار چېقىشى بىلەن ھالاك بولدى. يەنە ئۇلارنىڭ بەزىلىرى ئاغرىنغاندەك ئاغرىنىپ قاقشىماڭلار

ـ نەتىجىدە، ئۇلار جان ئالغۇچى پەرىشتە تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلدى. ئەمدى بۇ ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسى ئۇلارنىڭ بېشىغا بىشارەتلىك مىساللار سۈپىتىدە چۈشكەن ۋە ئاخىرقى زامانلار بېشىمىزغا كېلىۋاتقان بىزلەرنىڭ ئۇلاردىن ساۋاق-ئىبرەت ئېلىشىمىز ئۈچۈن خاتىرىلەنگەندى. شۇنىڭ بىلەن «مەن چىڭ تىرەپ تۇرماقتىمەن» دېگەن كىشى ئۆزىنىڭ يىقىلىپ كېتىشىدىن ھېزى بولسۇن!» («1كور.» 10:1-12).

زىنا قىلدى دەپ ئەرز قىلىنغان ئايالنى «لەنەت كەلتۈرىدىغان ئەلەم سۈيى» بىلەن سىناش تۈسۈلى ۋە نىزامىدا (5:11-31) — باراۋەرسىزلىك بارمۇ-يوق؟

بەزىلەر بۇ نىزام بەلگىلىمىنى ئوقۇپ: «نېمىشقا بۇنداق سىناش پەقەت ئايال كىشىلەرگىلا ئىشلىتىلگەن؟ ئايال كىشى ئۆز ئېرى توغرۇلۇق «ئۇ زىنا قىلدى» دەپ گۇمانلانغان بولسا، بۇ سىناش ئۇسۇلىنى نېمىشقا ئەرگە تەتبىقلاشقا بولمايدۇ» دەپ ئويلىشى مۇمكىن.

ئەمەلىيەتتە بولسا بۇ سوئال «تەۋرات-ئىنجىلغا ئاساسەن، ئەر-ئاياللىق مۇناسىۋەت قانداق بولۇشى كېرەك؟» دېگەن تېخىمۇ كەڭ سوئالنىڭ بىر قىسمىدۇر؛ مۇشۇ يەردە بىز ئۇنىڭغا پەقەت بىر قىسمەن جاۋاب بېرەلىشىمىز مۇمكىن. ھەممىدىن ئاۋۋال شۇنى ئېنىق بايان قىلىشىمىز كېرەككى، تەۋرات ھەم ئىنجىلدىكى تەلىمگە ئاساسەن «ئايال كىشى ئەر كىشىنىڭ بىر خىل تەئەللۇقاتى، خالاس»، دېگەن ئۇقۇم قەتئىي چەتكە قېقىلىدۇ. قىز-ئايال كىشىنىڭ سالاھىيىتى ۋە قىممىتى مۇساۋى چۈشۈرۈلگەن مۇقەددەس قانۇن ئالدىدا، ئىنجىلدىكى تەلىم ئالدىدا ئەر كىشىنىڭكىگە ئوپئوخشاش. مەسىلەن، تەۋرات بويىچە ئايال كىشىنى ئۆلتۈرگەن قاتىل ۋە ئەر كىشىنى ئۆلتۈرگەن قاتىل ئوخشاشلا ئۆلۈم جازاسىنى تارتاتتى.

ئىنجىلدا ئەر-خوتۇنلۇق توغرىسىدىكى بېرىلگەن تەلىم بويىچە ئايال كىشى مەسىھكە ئەگىشەي دېسە، بىرىنچى مەسئۇلىيىتى رەبنىڭ ئۆزىگە بويسۇنۇش، ئىككىنچىدىن ئېرىگە بويسۇنۇشتۇر؛ ئېرىگە بويسۇنماسلىقنىڭ پەقەت بىر توغرا سەۋەبى

بار؛ مۇبادا ئېرى ئۆزىدىن بىرەر نائەخلاق ياكى سەممىيەتسىزلىك قىلىشنى تەلەپ قىلسا، ئۇنداقتا ئۇ بويسۇنمايدۇ. باشقا نورمال ئەھۋاللاردا بويسۇنۇش ئۇنىڭ بۇرچىدۇر. بۇ ئىشلار بىز «كورىنتلىقلارغا»(1)»دىكى ئىزاھاتلار ۋە «قوشۇمچە سۆز»دە سەل تەپسىلىيراق توختىلىمىز. مانا بۇ ھازىرقى سوئالدىن كەڭرەك سوئالدۇر.

مۇشۇ يەردە «قارغىش كەلتۈرگۈچى ئەلەم سۆيىي» دېگەن مەسىلىدە ئىككىنچى بىر مەسىلىنى، يەنى مۇسا پەيغەمبەرنىڭ ۋاستىسى بىلەن تاپشۇرۇلغان قانۇننىڭ مەقسىتى ۋە چەكلىمىلىرى توغرۇلۇق بىر مەسىلىنى ئۇچرىتىمىز. مەسىلەن، ئىنجىلدا رەببىمىز ئۆزىگە ئەگەشكەنلەرگە، ئەر-خوتۇنلۇق توغرۇلۇق پەقەت ۋاپاسىزلىق، بۇزۇقلۇق قىلىش سەۋەبىدىن باشقا، ئۆز جورىسىغا تالاق بېرىشكە بولمايدۇ، دەپ تەلىم بېرىدۇ. شۇڭا پەرىيسىلەر بۇنى بىلىپ ئۇنىڭدىن «ئۇنداقتا، مۇسا پەيغەمبەر نېمە ئۈچۈن تەۋرات قانۇنىدا ئەر كىشى ئۆز ئايالىغا تالاق خېتىنى بەرسىلا، ئۇنى قويۇۋېتىشكە بولىدۇ، دەپ بۇيرۇغان؟» – دەپ سوراشتى. جاۋابەن رەببىمىز تەۋراتتىكى قانۇننىڭ چەكلىمىلىرىنى تىلغا ئېلىپ مۇنداق دېدى: –

«تاش يۈرەكلىكىڭلاردىن مۇسا پەيغەمبەر ئاياللىرىڭلارنى تالاق قىلىشقا رۇخسەت قىلغان؛ لېكىن ئالەمنىڭ باشلىنىشىدا بۇنداق ئەمەس ئىدى» («مات.» 8:19).

مۇقەددەس قانۇن مۇسا پەيغەمبەرنىڭ ۋاستىسى بىلەن تاپشۇرۇلغان چاغدا خۇدانىڭ مەسىھدە بولغان تولۇق نىجاتى تېخى نازىل قىلىنمىغان ئەمەس – شۇ چاغدا مەسىھ تېخى ئۆلمىگەچكە، مۇقەددەس روھ تېخى كەلمىگەن. بىز ھازىر باشقىچە بىر دەۋردە بولۇپ، خۇدانىڭ شاپائەتلىك روھى ئېتىقاد قىلغۇچىلاردا ئىشلىگەچكە:

«خۇدانىڭ گۈزەل خاھىشى بويىچە سىلەرنىڭ ئىرادە تىكلىشىڭلارغا ۋە ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشۇڭلاردا ئىچىڭلاردا ئىشلىگۈچى ئۇنىڭ ئۆزىدۇر» («فىل.» 13:2). ئېتىقاد قىلساق، خۇدا بىزدىن «تاش يۈرەك»نىمىزنى ئېلىپ تاشلاپ بىزگە «مېھرىبان بىر قەلب» ئاتا قىلىدۇ («ئەز.» 19:11، 26:36). شۇنىڭ بىلەن خۇداغا مىڭ تەشەككۈر، ئۇنىڭ بارلىق، تولۇق ئەمرلىرىگە ئەمەل قىلىشقا كۈچ-قۇدرىتىمىز باردۇر.

ھالبۇكى، خۇدا مۇسا ئارقىلىق شۇ قانۇننى تاپشۇرغان ئىسرائىل شۇنداق ئەمەس ئىدى. خۇدا ئۇلارنىڭ قەلبلىرىنىڭ قاتتىقلىقىنى ئوبدان بىلەتتى؛ ئەر كىشىلەرگىمۇ

ئوخشاش بىر سىناق ئۇسۇلى بىكىتىلگەن بولسا تولىمۇ ئادىل بولاتتى، لېكىن ئۇ شۇنداق بېكىتكەن بولسىمۇ، ئىسرائىل ئوخشاشلا شۇنداق بەلگىلىمىگە قەتئىي رىئايە قىلمايتتى ۋە ياكى ئۇنى بۇراپ بارلىق مەنىسىنى ۋە مەزمۇنىنى ئۇنىڭدىن مەھرۇم قىلىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلەتتى («زەب.» 126:119، «مار.» 13:7). كۆپ سەۋەبلەر ئىچىدە مانا بۇ شۇنداق بەلگىلىمە بېرىلمىگەنلىكىنىڭ ئاددىي بىر سەۋەبى بولىدۇ.

گەرچە ئايال كىشىلەرگە باغلانغان 11:5-31دە تاپشۇرۇلغان بەلگىلىمە يۇقىرىدا ئېيتقىنىمىزدەك چەكلىك بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭدا خۇدانىڭ دانالىقى تولىمۇ كۆچلۈك ئىدى. چۈنكى بۇ بەلگىلىمە ئايال كىشىلەرنى ئەر-ئاياللىق ئوتتۇرىسىدىكى ئەڭ زەھەرلىك ۋە خەتەرلىك ئامىللاردىن بىرى بولغان ھەسەتخورلۇقتىن، شۇنداقلا ھەسەتخورلۇقتىن دائىم چىقىدىغان زوراۋانلىق مۇئامىلىدىن قوغداش تەدبىرى ئىدى. پەرۋەردىگارنىڭ شاپائىتى ھەم ۋەدىسىدە تۇرغانلىقىغا تولىمۇ ئىشەنگەن ئىخلاسمەن بىر ئايال كىشى ئادالەتسىزلىكتىن «زىنا قىلغان» دەپ ئەرز قىلىنغان بولسا، ئۆزى شۇنداق بىر سىناقنى ئۆتكۈزسۇن دەپ تەلەپ قىلاتتى. ئۇنىڭ ئېرى رەت قىلسا («كۆنداشلىق «ئاشلىق ھەدىيەسى»» ئۇچۇن ئۇن چىقارغۇچى شۇ ئەر كىشى بولاتتى، ئەلۋەتتە) ئۇنداقتا ئۇنىڭ ئايالى شەھەردىكى ئاقساقال-سوتچىلاردىن ئېرىنىڭ شىكايەتنى توختىتىشىنى تەلەپ قىلاتتى. مۇبادا ئەر كىشى: «ۋاي-ۋويي، چۆلدىكى ئازراق توپا ئارىلاشقان سۇنى ئىچكەنگە، ئۇنىڭغا ھېچ زىيان يەتمەيدۇ، بۇ سىناق ھېسابلانمايدۇ!» دېسە، ئۇنداقتا ئۇ ئۆزىنىڭ خۇداغا ئىشەنمىگۈچى كاپىر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىغان بولىدۇ. چۈنكى خۇدا ئۆزى بېكىتكەن سىناققا «كىمنىڭ گۇناھى بار، كىمنىڭ گۇناھى يوقلۇقىنى ئىسپاتلايمەن» دېگەن ۋەدىسىنى قوشقانىدى.

مۇسا پەيغەمبەر سۇ چىقىرىش ئۈچۈن قورام تاشنى ئۇرغاندا، خۇدا ئۇنى ئەيىبلەپ: «مېنى جامائەتنىڭ ئالدىدا مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمىدىڭلار» دەپ، ئۇنىڭ گۇناھىغا بەرگەن جازا نېمىشقا

شۇنداق قاتتىق بولدى؟ («چۆل.» 20:1-13)

بىز بۇ ئىشنى خاتىرىلىگەن مۇنۇ ئايەتلەرنى قايتىدىن ئوقۇيلى: —

«پەرۋەردىگار مۇساغا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: ــ ھاسىنى قولۇڭغا ئال، ئاندىن سەن ئاكاڭ ھارۇن بىلەن بىرلىكتە جامائەتنى يىغىپ، ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدىلا قورام تاشقا بۇيرۇق قىل؛ شۇنداق قىلساڭ قورام تاش ئۆز سۈيىنى چىقىرىدۇ؛ شۇ يول بىلەن سەن ئۇلارغا سۇ چىقىرىپ، جامائەت ۋە چارپايلىرى ئىچىدىغان سۇ بېرىسەن.

شۇنىڭ بىلەن مۇسا پەرۋەردىگارنىڭ ئەمرى بويىچە پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدىن ھاسىنى ئالدى. مۇسا بىلەن ھارۇن ئىككىسى جامائەتنى قورام تاشنىڭ ئالدىغا يىغدى ۋە مۇسا ئۇلارغا: ــ گېپىمگە قۇلاق سېلىڭلار، ئى ئاسىيلار! بىز سىلەرگە بۇ قورام تاشتىن سۇ چىقىرىپ بېرەيلىمۇ؟! ــ دېدى. ئاندىن مۇسا ھاسىسى بىلەن قورام تاشنى ئىككى قېتىم ئۇرۇۋىدى، ناھايىتى كۆپ سۇ ئېتىلىپ چىقتى، سۇدىن جامائەتمۇ، چارۋا چارپايلارمۇ ئىچىشتى. پەرۋەردىگار مۇسا بىلەن ھارۇنغا: ــ

سىلەر ماڭا ئىشەنمەي، ئىسرائىللار ئالدىدا مېنى مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمىگىنىڭلار ئۈچۈن، سىلەرنىڭ بۇ جامائەتنى مەن ئۇلارغا تەقدىم قىلىپ بەرگەن زېمىنغا باشلاپ كىرىشىڭلارغا يول قويمايمەن، ــ دېدى».

مۇسا پەيغەمبەر مۇشۇ يەردە قايسى تەرەپلەردە پەرۋەردىگارغا ئىتائەتسىزلىك قىلغان؟ بىرىنچىدىن، خۇدا («مىس.» 17:6دە خاتىرىلەنگەن) ئىلگىرىكى شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان بىر ئەھۋال ئاستىدا ئۇنىڭغا «قورام تاشنى ئۇرغىن» دېگەن ئەمەس، بەلكى «ئۇنىڭغا سۆز قىلغىن» دەپ بۇيرۇغان. مۇسا ئۇنداق قىلمىدى. بۇنىڭغا قاراپ خۇدا ئۇنىڭغا «سىلەر ماڭا ئىشەنمىدىڭلار» دەپ ئەيىبلىدى.

ئىككىنچىدىن، گەرچە خەلق شۇنداق قاقشاپ ئاغرىنغان ۋە ئۆزىدىن گۇمانلانغان بولسىمۇ، مۇقەددەس يازمىلاردىن قارىغاندا خۇدا شۇ ۋاقىتتا ئۇلارغا غەزەپلەنگەن ئەمەس. گەرچە شۇنداق بولسىمۇ، لېكىن مۇسا ئۆزى غەزەپلەندى («زەب.» 106:32).

ئۇنىڭ ئۇستىگە پەرۋەردىگارنىڭ: «سىلەر ماڭا ئىشەنمەي، ئىسرائىللار ئالدىدا مېنى مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمىگەنسىلەر» دېگەن سۆزلىرىدىن قارىغاندا مۇسانىڭ ئىتائەتسىزلىكىدە يۇقىرىقى ئىككى ئىشتىن تېخىمۇ ئېغىر بىر گۇناھى بولغان بولۇشى كېرەك. بۇ سۆزلەر مۇسا بىلەن ھارۇنغا ئېيتىلغان، بولۇپمۇ مۇسانى كۆرسىتىشى كېرەك. ئەمدى پەرۋەردىگارنى «مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلەش» دېگەن ئۇقۇمنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى سورىشىمىز كېرەك. تەۋراتنىڭ باشقا يەرلىرىدە كۆرسەتكىنىمىزدەك، «مۇقەددەس» دېگەننىڭ بىرنەچچە تەرەپلىرى باردۇر. خۇدانىڭ ئۆز شەخسىدە بارلىق ياراتقان مەۋجۇداتلىرىدىن مۇتلەق ئۇستۈن قانداقتۇر بىر خىل ساپلىق، پاكلىق، مۇكەممەللىك باردۇر، ئۇ ھەردائىم «ئايرىم» تۇرىدۇ. ئۇ يەشايا پەيغەمبەرگە مەبۇدلار توغرۇلۇق گەپ قىلغاندا:

«مەن پەرۋەردىگاردۇرمەن؛ مېنىڭ نامىم شۇدۇر؛
شان-شەرىپىمنى باشقا بىرسىگە،
ياكى ماڭا تەۋە بولغان مەدھىيىنى ئويۇلغان مەبۇدلارغا بەرمەيمەن»

دېگەن («يەش.» 8:42).

بۇتلارنى چەتكە قاقىدىغان بۇ سۆز خۇدانىڭ شان-شەرىپىنى ئۆزىنىڭكى قىلماقچى بولغان ئىنسانلارنىمۇ ئوخشاش چەتكە قاقىدۇ. مۇقەددەس روھ خۇدا قىلغان ئۇلۇغ ئىشلارنى ئىنسانلارنىڭ «مەن قىلغان» دېگەندەك مەغرۇلۇقىغا قەتئىي يول قويمايدۇ. لېكىن بىزنىڭ كۆزقارىشىمىزچە مۇسا پەيغەمبەر مۇشۇ يەردە دەل شۇ ئىشنى قىلغان ئوخشايدۇ. ئۇ: «گېپىمگە قۇلاق سېلىڭلار، ئى ئاسىيلار! بىز سىلەرگە بۇ قورام تاشتىن سۇ چىقىرىپ بېرەيلىمۇ؟!» دېدى.

ئۇ قانداقسىگە: ــ (1) ئۆزى بىلەن ھارۇنلارنى «سۇ بەرگۈچىلەر» دەپ كۆرسەتسۇن؟ (2) ئۆزىنى ۋە بەلكىم ھارۇننىمۇ خۇدانىڭ ئۆزىگە شېرىك قىلىپ «بىز» دېسۇن؟ بۇ «شېرىك قىلىش» كۇپۇرلۇق گۇناھى ئەمەسمۇ؟ مانا بۇ، مۇسا ۋە ھارۇننىڭ «مېنى مۇقەددەس دەپ ھۆرمەتلىمىگەن»لىكى ئىدى.

روھىي يېتەكچىلىك مەسئۇلىيىتى بارلار خۇدانىڭ پادىسى بولغان ئاددىي مۆمىن بەندىلىرى بىلەن سېلىشتۇرۇلغاندا، خۇدا تەرىپىدىن ئېغىرراق جازا-تەربىيىلەرنى كۆرىدۇ («ياق.» 1:3). شۇ جازا-تەربىيىلەرنىڭ بىر قىسمى بەزى ۋاقىتلاردا خۇدانىڭ

قوزلىرى پۈتلاشتۇرۇلماسلىقى ئۈچۈن ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدا چۈشۈرىلىدۇ. مۇشۇ يەردىمۇ شۇنداق. مۇسانىڭ ناچار ئۈلگىسى بىلەن ئىسرائىللار گۇناھقا پاتقۇزۇلماسلىقى ئۈچۈن، پەيغەمبەر ئوچۇق جازالىنىدۇ.

گەرچە شۇ ۋاقىتتا مۇساغا زېمىنغا كىرىشكە يول قويۇلمىغان بولسىمۇ، خۇدا كېيىن ئۇنىڭ كۆڭلىدىكى تەلەپ-تەشنانى ئىجابەت قىلغان. بىر مىڭ بەش يۈز يىلدىن كېيىن مۇسانىڭ روھى «جۇلالىقتا كۆرۈنۈش» تېغى (بەلكىم پەلەستىندىكى «ھەرمون تېغى»)دا مەسىھ ئەيسانىڭ ئۆزى بىلەن كۆرۈشتۈرۈلدى. شۈبھىسىزكى، شۇ چاغدا مۇسا خالىغان بولسا، ئۇ خۇدا ۋەدە قىلغان زېمىنغا ياخشى قارىۋالغان بولاتتى. ئەمما بارلىق شەرىپى ئىچىدە كۆرۈنگەن خۇدانىڭ ئۆز ئوغلى بىلەن روبىرو دىدارلىشىش ھەم سىردىششتەك قىممەتلىك پۇرسەتكە مۇيەسسەر بولغاچقا، بىزنىڭچە شۇ چاغدا ئۇنىڭ شۇ زېمىنغا قارىغۇسى يوق دېيەرلىك بولۇشىمۇ مۇمكىن ئىدى («مات.» 1:17-13، «مار.» 9:1-12، «لۇقا» 9:26-36).

«خۇداغا شان-شەرەپ بەرمەسلىك»تىكى يەنە بىر قورقۇنچلۇق مىسال «روس.» 12:21-23دە ئۇچرايدۇ.

(22-24-بابلار) بېئورنىڭ ئوغلى بالائام — ئۇ كىم؟ خۇدا ئۇنى نېمىشقا شۇنداق ئېغىر جازالىدى؟

بالائامنىڭ تارىخى، بالاق پادىشاھنىڭ ئۇنى ئىسرائىللارنى قارغاش ئۈچۈن ياللىغىنى تەۋراتتىكى ئەڭ غەلىتە باياناردىن بىرى بولۇشى كېرەك. ئۇنىڭدا بىرىنچى سىر — بالائام ئۆزىدۇر، — ئۇ زادى قانداق ئادەم؟

«يەشۇ.» 22:13دە بالائام «پالچى» دەپ ئاتىلىدۇ. ئۇ پەيغەمبەر ئەمەس، بەلكى بۇتپەرەسلەر ئۈچۈن پال-دەم سالىدىغان سېھىرگەر ئىدى. شۇ دەۋردىكى بۇتپەرەسلەرنىڭ كۆزقارىشىچە، ھەرخىل ئىلاھلارنىڭ ئۆز تەسىر دائىرىسى ياكى باشقۇرىدىغان زېمىنى بولغان (كۆپ يەرلەردە خەنزۇلارنىڭ تۇتقان بۇددىزمى دەل شۇنداق ئۇقۇمدىدۇر)؛ خەلقلەرنىڭ قارىشىچە، بالائامدەك بىر كۈچلۈك پالچى ھەرخىل ئىلاھلارغا تەسىر كۆرسىتەلەيدۇ، دەپ ئويلايتتى. بىرسى باشقىلارنى قارغاشنى ياكى باشقىلارغا تەسىر كۆرسىتىشنى ئويلىسا، شۇ كىشىگە پاناھ ياكى مۇھاپىزەتچى

بولغان ئىلاھ بىلەن ئالاقە قىلىپ، شۇ ئىلاھنى شۇنداق قىلىشقا مايىل قىلىش كېرەك؛ بولمىسا قارغاش يولى كارغا كەلمەيتتى. «مايىل قىلىش» جەريانى تۈرلۈك ھايۋانلارنى قۇربانلىق قىلىش، شۇنداقلا بالائام توغرىسىدىكى باياندا ئۇقۇغىنىمىزدەك (1:23-4نى كۆرۈڭ)، شۇنى قىلىشتا مۇۋاپىق جاينى تېپىش كېرەك ئىدى. بالائام ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلەتتى، شۇڭا ئۇ ئىسرائىلنى قارغاپ پۇل تاپماقچى بولسا، پەرۋەردىگارنى شۇ ئىشنى قىلىشقا مايىل قىلىش كېرەك دەپ چۈشىنەتتى. بالائامنىڭ تارىخىدىن قارىغاندا، ئۇ دەسلەپتە پەرۋەردىگارنى كۆپلىگەن ئىلاھلارنىڭ ئىچىدىكى بىرسى خالاس، دەپ بىلگەن؛ ئۇنىڭ ئاسمان-زېمىننى ياراتقان پەرۋەردىگاردىن باشقا ھېچقانداق ئىلاھنىڭ يوقلۇقى توغرىسىدا خەۋىرى يوق ئىدى. ئىنجىلدا ئايان قىلىنغاندەك، پەرۋەردىگاردىن باشقا «ئىلاھلار» بولسا، پەقەت ئادەملەرنى ئۆزلىرىگە ئىلاھ سۈپىتىدە چوقۇنۇشقا ئالدايدىغان جىنلاردىن ئىبارەت، ئەلۋەتتە. دەرۋەقە بالائام ئىسرائىلنى قارغاشتىكى يولنى ئىزدىگىنىدە، ئۇ تېزلا پەرۋەردىگارنىڭ بىردىنبىر «ئىلاھلارنىڭ ئىلاھى» ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتكەندى (18:22دە ئۇ «پەرۋەردىگار خۇدايىم» دەيدۇ).

بالاقنىڭ ئەلچىلىرى ئىككىنچى قېتىم ئۇنى ئەكېلىشكە بارغاندا (ئارىلىق 150 كىلومېتر ئىدى) خۇدا ئۇنى سىنايدۇ. ئۇ يەنە بىر قېتىم ئىسرائىلنى قارغاش يولىنى ئىزدەمدۇ-يوق؟ خۇدا ئالىلقاچان ئۇنىڭغا ئىسرائىل خەلقىنى قارغاشقا بولمايدىغانلىقىنى روشەن ئايان قىلغاندىن كېيىن، ئۇ دەرۋەقە يەنىلا خۇدادىن يەنە شۇ ئىش توغرۇلۇق سورايدۇ. بۇ ئىشتىن كېيىن ئۇنىڭ ئۆز ئاغزىدىن مۇنۇ سۆزلەر چىقىدۇ: «خۇدا ئىنسان ئەمەستۇر، ئۇ يالغان ئېيتمايدۇ، ياكى ئادەم بالىسىمۇ ئەمەستۇر، پۇشايمان قىلمايدۇ» (19:23). ئۇنىڭ شۇنى بىلىپ تۇرۇپ خۇدادىن قارغاش يولىنى سورىشى خۇدانىڭ غەزىپىنى قوزغايدۇ؛ ئەمما خۇدا ئۇنىڭغا ئىجازەت تەرىقىسىدە: «ئۇ كىشىلەر سېنى تەكلىپ قىلىپ كەلگەن بولسا، ئۇلار بىلەن بىللە بارغىن، لېكىن سەن مېنىڭ ساڭا ئېيتىدىغانلىرىم بويىچە ئىش قىلىشىڭ كېرەك» ــ دەيدۇ. خۇدا ئەمەلىيەتتە ئۇنى ۋە بالاقنى ئوچۇق جازالاپ، ئۆز قۇدرىتىنى، شۇنداقلا ئىسرائىلغا بولغان مۇھەببىتىنى كۆرسەتمەكچى ئىدى. شۇڭا بۇ پەقەت بىر ئىجازەت، ئەمر ئەمەس ئىدى. پۇلغا كۆزى قىزىرىپ، ئۆز مەنپەئىتىنى كۆزلەپ خۇدادىن: «ئۆز نىيىتىڭدىن يانغايسەن» دەپ تىلەش ئىنتايىن

خەتەرلىك ئىش بولدۇ. چۈنكى بالائامنىڭ كۆڭلىدە پۇلپەرەسلىكتىن باشقا ھېچقانداق نەرسە يوق ئىدى. ئۇ خۇدانىڭ خىزمەتكارى ئەمەس. شۇڭا ئىنجىل بىزگە «بالائامنىڭ يولى» («2پېت.» 15:2) ۋە «بالائامنىڭ ئازغان يولى» («يەھ.» 11) توغرۇلۇق قاتتىق ئاگاھلاندۇردۇ. مۇشۇ «يول» «خۇدانىڭ يولىدا ماڭمەن» دەپ تۇرۇپ، پۇل-مەنپەئەتنى كۆزلەشتىن باشقا نەرسە ئەمەستۇر. بۇنداق يولدا مېڭىش رەببىمىزنىڭ نەزىرىدە ئىنتايىن ئېغىر گۇناھ بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى بالائام بالاق بىلەن كۆرۈشۈشكە كېتىۋاتقىنىدا، ئۇنىڭ ئېشىكىنى زوۋانغا كەلتۈرۈپ، بالائامنىڭ شۇ گۇناھىنى قاتتىق ئەيىبلەيدۇ. بۇ ۋەقە ئارقىلىق بالائام خۇدانىڭ ئۇنىڭغا «ئېشىكىڭنىڭ روھىي كۆزلىرى بار، لېكىن سېنىڭدە يوق!» دېگەندەك ئاگاھىنى قوبۇل قىلىشى كېرەك ئىدى (ئېشەك پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسىنى كۆردۇ، بالائام كۆرمەيدۇ).

بالائام بالاق تەرىپىدىن قارشى ئېلىنغاندىن كېيىن خۇدانىڭ روھىنىڭ تەسىرى ئاستىدا ئىسرائىل توغرۇلۇق تۆت قېتىم بېشارەت بېرىپ، ئۇلارنى خۇدا تەرىپىدىن نۇرغۇن بەخت-بەرىكەت كۆردۇ، دەيدۇ. تۆتىنچى قېتىملىق بېشارىتىدە ئۇ ھەتتا ئاخىرقى زامانلار ۋە مەسىھنىڭ كېلىشى توغرۇلۇق سۆزلەيدۇ. بالاق بالائامغا قاتتىق ئاچچىقلىنىپ، ھەر ئىككىسى ئۆز يولىغا ماڭىدۇ. ھالبۇكى، كېيىن موئابىي قىز-ئاياللار بىلەن مىدىيانىي قىز-ئاياللار بىرلىشىپ ئىسرائىل ئەركەكلىرىنى بۇزۇقلۇققا، ئاندىن بۇتپەرەسلىككە ئېزىقتۇرغانلىقىنى بايقايمىز (25:1-3). شۇنىڭ بىلەن خۇدانىڭ غەزىپى ئىسرائىلنىڭ بېشىغا چۈشىدۇ. مەزكۇر كىتابتا، 8:31دە بالائامنىڭ مىدىيانلار ئارىسىدا تۇرغانلىقىنى بايقايمىز. مىدىيانلارنىڭ بولسا، يۇقىرىدا بايقىغىنىمىزدەك موئابىيلار بىلەن مۇناسىۋىتى بار ئىدى. 16:31دە مىدىيانىي قىز-ئاياللارنىڭ ئىسرائىللارنى ئېزىقتۇرۇشىنى ئەسلىدە بالائامنىڭ ئەقلى ئىكەن، دەپ ئۇقىمىز: —

«قاراڭلار، دەل شۇلار بالائامنىڭ ھىيلە-مەسلىھەتى بىلەن پېئوردىكى ئىشتا ئىسرائىللارنى پەرۋەردىگار ئالدىدا گۇناھقا پاتقۇزۇشى بىلەن، پەرۋەردىگارنىڭ جامائىتىگە ۋابا ياغدۇرۇلغان ئەمەسمۇ؟»

بۇ ئەھۋالغا قارىغاندا، بالائام ئۆزىنىڭ ئىسرائىلنى قارغىيالمايدىغانلىقىنى تونۇپ يەتكەن بولسىمۇ (چۈنكى خۇدا ئۇلار ئۈچۈن بەخت-بەرىكەت بېكىتكەندى)، ئۇ يەنىلا ئۇلارغا زىيان يەتكۈزۈشكە رەزىل بىر تەدبىرنى ئويلاپ چىقتى. ئەگەر ئىسرائىللار ئۆزلىرى خۇداغا ئىتائەتسىزلىك قىلىشقا، شۇنداقلا ئۇنىڭ مۇقەددەس نامىنى بۇلغاشقا ئېزىقتۇرۇلسا، ئۇنداقتا ئۆزلىرىنى خۇدانىڭ قارغىشى ئاستىدا قويغان بولاتتى. مەلۇم بىر ۋاقىتتا ئۇ مۇشۇ تەشەببۇسىنى ئوتتۇرىغا قويۇشقا بالاقنىڭ يېنىغا قايتقان بولسا كېرەك، ۋە شۈبھىسىزكى، ئۇ مۇناسىپ بىر تارتۇققا ئىگە بولدى. شۇڭا ئاخىر بېرىپ، مۇسا مىدىيانىيلاردىن خۇدا بۇيرۇغان ئىنتىقامنى ئالغاندا بالائامنىڭ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۆلتۈرۈلۈشى تولىمۇ مۇۋاپىق ئىدى (8:31).

رەببىمىز ئەيسا ئىنجىلنىڭ «ۋەھىي» دېگەن ئاخىرقى قىسمى بىلەن ئاخىرقى سۆزنى روسۇلى يۇھانناغا يەتكۈزگەن چاغدا «بالائامنىڭ يولى» ئەمەس، بەلكى «بالائامنىڭ تەلىمى» توغرۇلۇق ئاگاھلاندۇردى: ــ

«لېكىن ساڭا شۇ بىرنەچچە ئېتىرازىم باركى، ئاراڭلاردا بالائامنىڭ تەلىمىگە ئەگەشكەنلەردىن بەزىلەر بولماقتا ــ بالائام بولسا بالاقنى ئىسرائىللارنى بۇتقا ئاتاپ قۇربانلىق قىلىنغان گۆشنى يېيىش ۋە جىنسىي بۇزۇقلۇق قىلىشقا ئازدۇرۇشنى ئۆگەتكەنىدى» («ۋەھىي» 14:2).

شۇڭا «بالائامنىڭ تەلىمى» پەقەت خۇدانىڭ يولىدىن پايدىلىنىپ، خۇدانىڭ پادىسىدىن مال-دۇنياسىنى ئالداپ ئېلىۋېلىش بولۇپلا قالماي، يەنە ئۇلارغا: ــ «بۇزۇقلۇق ۋە بۇتپەرەسلىك ئۆتكۈزۈش گۇناھ ئەمەس، ھېچقەيسى يوق» دەپ ئۆگىتىشتىنمۇ ئىبارەت بولىدۇ. بۇنداق ئەھۋال ھەتتا جۇڭگو زېمىنىدىمۇ، كۆز ئالدىمىزدا بولماقتا (مەسىلەن «شەرقتىن چىققان چاقماق» دېگەن مەزھەپتىكىلەرنىڭ تەلىمى شۇنداقتۇر). بۇنداق لەنەتلىك ئىشلارنى ئۆگىتىدىغانلارنىڭ بېشىغا رەببىمىزنىڭ ئەڭ قاتتىق جازاسى چۈشمەي قالمايدۇ.